T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 18

OSMANLI BELGELERİNDE SİYAKAT YAZISI

ANKARA–1994

Proje Yöneticisi

İsmet BİNARK
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Necati AKTAŞ
Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

Necati GÜLTEPE
Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

Hazırlayan

Dr. Said ÖZTÜRK

Bilgisayar Dizgi ve Tashih

Bayram Ali KAYA
Yaşar YILMAZ
Yakup YILDIRIM

Sayfa Düzenleme ve Montaj

Nizamettin OĞUZ

OSMANLI BELGELERİNDE SİYAKAT YAZISI

[illegible]

SUNUŞ

Bilindiği üzere, idarî teşkilâtını ve müesseselerini sağlam temeller üzerinde kurmuş olan devletler, tarih sahnesinde hep uzun ömürlü olmuşlardır. Türklerin asırlar boyunca kurmuş oldukları devletlerin uzun ömürlü ve güçlü olmasının sebebi, bu yüce milletin teşkilâtçı bir karektere sahip olmasının yanı sıra; devletin idarî, sosyal ve iktisadî yapısının sağlam temeller üzerinde inşa edilmesi, bu sistemin toplumun her kesimindeki topluluklarla bütünleşmesi, insana verilen değer, inançlara, hak ve hukuka gösterilen saygıdır.

Kendisinden önce hüküm sürmüş Türk-İslâm devletlerinden devralınan tarihî miras ve geleneğe kendi tecrübelerini de ekleyerek yaşadığı dönem içerisinde emsallerine kıyasla mükemmel muhasebe sistemini kurmuş olan Osmanlı Devleti; ülke genelinde devletin gelir ve gider bütçesinin en ince ayrıntılarına varıncaya kadar dökümlerini çıkartmıştır.

Osmanlı Devleti'nin kurmuş olduğu sistem üzerinde tetkiklerde bulunan batılı ilim, kültür ve siyaset adamları da sistemin mükemmelliği ile ilgili çarpıcı beyanlarda bulunmuşlardır. XVII. Yüzyılın sonlarında İstanbul'da bulunmuş ve Osmanlı askerî teşkilâtını Avrupa'ya tanıtan ilk büyük eserin (L'Etat militaire de l'Empire Ottoman, ses progrès et sa décadence) müellifi, İtalyan bilim adamı, general Luigi-Fernando Compte de Marsigli eserinde "Türkiye gerek muamelât gerek kuyut hakkında olsun malî umrun idaresi için tatbik edilen usul o kadar güzel o kadar muntazam bir surette tesis edilmiştir ki, herhangi bir hristiyan

devleti kendi daire-i hükûmetinde göze çarpması muhtemel olmayan birçok suiistimallerin men'ini temin edebilecek müfit malûmatı bu muntazam usulü tetkik etmek suretile elde edebilir."(*) *demektedir.*

Osmanlı malî teşkilâtı bünyesinde istihdam olunan personel, özellikle kâtipler, görev ve sorumluluk şuuru içerisinde hareket etmek zorunda idiler. Kâtiplik mesleği için seçilen elemanlarda mesleğe yatkınlıklarının yanında güvenilirlik, dürüstlük, sır saklama gibi vasıflara haiz olmaları aranır ve malî teşkilâtın ekseri yazışmalarında kullanılan ve adına siyakat dediğimiz yazı türüne vukûfiyetlerinin tam olması istenirdi.

Esas itibariyle siyakat, bir yazı türü olmanın ötesinde, ilk devirlerde İslâm devletlerinde muhasebe mesleğini ifade etmek için kullanılmıştır. Muhasebe mesleğinin İslâm dünyasında ortaya çıkması ve yaygınlık kazanması oldukça erken dönemlere rastlar. Dolayısıyla zaman içerisinde kendine has bir uslûp kazanan muhasebeciliğin, kullandığı yazı ve rakamlar da farklı bir uslûpta gelişme göstermiştir.

Siyakat, Osmanlı Devleti döneminde Maliye, Defterhane ve Vakıf teşkilâtında kullanılmış resmî bir yazıdır. Osmanlı Devleti'nde siyakat yazısı ve rakamları; bilhassa malî idarenin muhtelif bürolarında kullanılmıştır. Türk malî idaresinde görev yapan memurlar, dörtyüzyıl boyunca bu yazı ve rakamları kullanarak çalışmışlardır. Orta Doğu'dan Balkanlar'a, Kırım'dan Akdeniz'in güney sahillerine uzanan geniş bir coğrafya üzerinde devlete ait her türlü gelir ve gider kalemleri hep bu yazı ile kaydedilmiştir.

(*) M. BELEN (Belin): Türkiye İktisadî Tarihi Hakkında Tedkikler. Türkçeye çeviren: M. Ziya. İstanbul 1931, Devlet Matbaası, 48. s.

Osmanlı arşiv kaynakları üzerinde araştırma ve inceleme yapanların siyakat yazısını bilmeleri, bir bakıma ilmî bir zarurettir. Çünkü binlerce defter koleksiyonu ve milyonlarca vesikanın anlaşılabilmesi ve yorumlanabilmesi bu yazı türünün okunması ile mümkündür. Zira, siyakat yazı ve rakamlarını bilmeden, Osmanlı Devleti'nden bize intikal eden zengin arşiv malzemesinden yararlanılması da şüphesiz sınırlı olacaktır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde çalışanların, arşiv belgelerinin türlerini ve değerlerini doğru olarak tanıtacak, bu belgelerin o devrin bürokrasisinde hangi kalemlere ait olduğunu gösterecek, bu arada malî konularla ilgili belge ve defterlerde görülen siyakat yazısı ve rakamlarını okumakta yardımcı olacak bir rehber kitaba ihtiyaç duydukları bilinmekteydi.

İşte bu ihtiyacın geç de olsa giderilmesine matuf olarak, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin değişik fonlarından, siyakatın muhtelif nüanslarını da yansıtabilen örnek belgeler seçilerek, transkripsiyonları ile birlikte ilgilenenlerin istifadesine sunulmuştur.

Bu çalışma, siyakat yazısının tarihî gelişimi yanında, siyakat rakamları ve küçük bir sözlük ilâvesiyle zenginleştirilmiştir.

Eserin hazırlanmasında emeği geçen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personeline teşekkür eder, ilgililere yardımcı olmasını dilerim.

18 Nisan 1994

İsmet BİNARK
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

Sayfa Nu

SUNUŞ V

İÇİNDEKİLER IX

GİRİŞ 1

METİNLER 23

SİYAKAT RAKAMLARI CETVELİ 247

BİBLİYOGRAFYA 265

SÖZLÜK 269

GİRİŞ

GİRİŞ

İnsanlık tarihinde en önemli gelişmelerden biri şüphesiz yazının icadıdır. Yazı; sessiz anlaşmayı sağlayan bir araç olduğu gibi, bilginin içinde bulunan topluma ve ileri kuşaklara aktarılarak geçmiş ile gelecek arasını irtibatlandıran önemli bir vasıta olma özelliğine de sahiptir.

Zira, yazılar menşeleri, hususiyetleri, ömürleri ne olursa olsun hepsi de insanoğlunun cemiyet ve medeniyet hayatında hafızası ve müfekkiresi işlerini gören bir takım şekiller ve bütün bir insanlığın beyni mesabesindedir.

Toplumların meydana getirdikleri hemen hemen bütün medeniyetlerde yazı önemli bir konuma sahib olmuştur.

Bütün yazıların doğuş sebeblerinin başında; ihtiyaç maksad, lüzum ve zaruret gelir. Hiç bir yazının zarurî ve lüzumlu bir ihtiyaçtan doğmadığı düşünülemez. Ancak ihtiyaç ve maksadlar gibi lüzum ve zaruretler de yerine, zamanına ve kişilere göre değişebilen nisbî ve izafî bir özelliğe sahibtir.

Tarihi süreç içerisinde pek çok yazı, türlü şekil ve karakterlerde vücud bulmuş, bunların kimisi fonksiyonlarını günümüze kadar muhafaza etmiş ve hâlen de kullanılmakta, kimisi de geçerliliklerini koruyamayarak sadece tarihî bir kıymet olarak kalmıştır. Bu bakımdan yazıları iki grubta ele alabiliriz:

1) Şekilleri tamamen veya kısmen bilinen, günümüzde ise kullanılmayan yazılar. Eski Mısır Hiyeroglifi, Çivi yazısı, Eski Fenike yazısı, Eti ve Uygur yazıları v.b. bu gruba dahildir.

2) Günümüze kadar geçerliliğini korumuş ve kullanılmakta olan yazılar. Çin, Latin, Arap yazısı gibi[1].

Arap yazısının menşei hususunda tarihçiler muhtelif görüşler serdetmiştir.[2] Ancak şu bilinmektedir ki, bu yazı İslâm'ın zuhurundan önce de mevcud olup,

---

[1] Mahmud Bedreddin YAZIR, *Medeniyet Âleminde Yazı ve İslâm Medeniyetinde Kalem Güzeli*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, II. Baskı, Ankara 1981, s. 7, 14, 32.

[2] Geniş bilgi için bkz. Corci ZEYDAN, *İslâm Medeniyeti Tarihi I-V*, Tercüme eden Zeki Megamiz, İstanbul 1328, c. 1, s. 227, 228, c. 3, s. 98-102; Mahmud Bedreddin YAZIR, a.g.e., s. 53, 54.

İslâmı kabul etmiş bütün milletlerce asırlarca kullanıla gelmiştir. Uzun asırlar boyunca çeşitli milletlerde, muhtelif toplumlarda ve çevrelerde ihtiyaç, sanat gibi mülâhazalarla türlü şekiller alarak zenginleşmiştir.

Arap yazısına ma'kilî, kûfî ve aklâm-ı sitte tabir edilen sülüs, nesih, muhakkak, reyhanî, tevkî, rik'a stili esas olmuştur. Bu umumi esas üzerinde muhtelif yazı şekilleri teşekkül ederek tekâmül göstermiştir.[3] Özellikle Osmanlı Devletinde dîvânî ve siyâkat yazı türü, resmî muamele ve kayıtların ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Arap alfabesini bin yılı aşkın kullanmış olan Karahanlılar, Büyük Selçuklular, Gazneliler, Anadolu Selçukluları, Anadolu Beylikleri ve Osmanlılar gibi Türk devletleri belirtilen yazı stillerine yenilerini eklemişlerdir.

İslâm Dünyasında yazının tekâmülü Osmanlılar ile doruk noktasına ulaşmıştır. Hat sanatına olan rağbet yanında, türlü ihtiyaç ve maksadlar da göz önünde bulundurularak muhtelif şekil ve karakterde, resmî ve gayr-ı resmî alanlarda kendini göstermiştir.

Arşivde bulunan yazıları çeşitlerine göre şöyle sıralamak mümkündür: sülüs, sülüs kırması, muhakkak, reyhânî, ince reyhanî, tevkî, nesih, ince nesih, nesih kırması, dîvânî, celî dîvânî, dîvânî kırması, ta'lik, ince ta'lik, ta'lik kırması, rik'a, rik'a kırması, siyakat.[4]

Siyakat yazısı, arşiv belgelerinde kullanılan yazı çeşitleri içerisinde anlaşılması ve okunması en zor bir yazı stilini oluşturmaktadır. Okunmasında ciddi bir ihtisasa gerek duyulan siyâkat yazısı, adından da anlaşılacağı üzre; yazılışı kelimelerin ve makamın icabına tâbi, yazanın kalemi kullanışdaki insiyatifine kalmış ve siyak ve sibak karinesiyle okunabilecek bir yazı türüdür.[5]

Siyakat, kelime olarak " سوق " kelimesinden müştaktır. Sevk; öne katıp sürme, ileri götürme, hayvanı gütme, ardından yürütme, ilerletme, takib etme, iterek sürme manalarına gelir. Siyak kelimesi de; sözün gelişi, tarz-ı ifadesi, sözde geliş uslûbu mânalarını taşır. Siyak u sibak denildiğinde sözün gelişi ve öncesini tutması anlaşılır.[6]

---

[3] YAZIR, a.g.e., s. 65 v.d.

[4] YAZIR, *Eski Yazıları Okuma Anahtarı*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 4. Baskı, Ankara 1983, s. 7.

[5] a.g.e., s. 144.

[6] Şemseddin Sami, *Kamus-ı Türkî*, Dersaadet, 1317, s. 754; Mustafa b. Şemseddin el-Karahisarî, *Abter-i Kebir*, İstanbul 1310, s. 422; Bekir TOPALOĞLU-Hayreddin KARAMAN; *Arabça-Türkçe*

Siyakat kelimesini lûgatlar eskiden hesaplarda kullanılan bir nevi yazı, harflerle yazılan hesaba mahsus hat[7], hazine hesapları ile vesikalarında, hazine ve muhasebe senetlerinde kullanılan yazı şekli, dîvân rakamı şeklinde izah etmektedirler.[8]

Siyakat terimi ise, özellikle Osmanlılara gelinceye kadar bir çok İslâm devletinde uzun seneler muhasebe kayıtları için kullanıldığından, bir ilim dalı olarak telakki edilmiş ve muhasebe ilmine "İlm-i siyâkat" denmeye başlanmıştır.[9] Konuyla ilgili eserlerde siyakatın bir ilim dalı olarak ehemmiyeti üzerinde durulmuş, devlet mekanizmasının işlerlik kazanmasında gördüğü fonksiyon ifade edilmiştir. "Risale-i Felekiyye" adlı eserde:

اما بعد حمدا لله الملك الجليل والصلاة على النبيّ القريشي الاصيل بخاطر خطير اولي الابصار مخفي نخواهد بودكه فن سياقت بنسبت باديگر فنون اعلى واعزّ باتفاق اصحاب بلاغت وارباب كتابت اشرفست وامور ملك ودولت ومهمّات مملكت بي قاعده ء حساب عاطل بل باطل.

"Allaha hamd ve Resulüne salât ü selâmdan sonra ..... güzel ve tesirli konuşanlarla (ehl-i belâgat) kalem erbabınca "fenn-i siyâkat"ın diğer yüksek ve en değerli fenlere nisbetle daha şerefli ve yüce olduğunda ittifak edilmektedir. Memleket ve devlet işleri ile memleketin ihtiyaçlarında hesab kaidesi olmadıkça yürümez ve batıl olur".[10]

Yeni Kamus, İstanbul 1979; s.199, İsmail OTAR, *Muhasebede Siyakat Rakamları*, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul 1991, s. 13.

7 Hüseyin Kâzım KADRİ, *Türk Lugatı*, T.D.K. Yay., İstanbul 1943, c. 3, s. 166.

8 *Müntehabat-ı Lügat-ı Osmaniye*, s. 412; *Redhouse Yeni Türkçe-İngilizce Sözlük*, s.1024; İsmail OTAR, a.g.e., s. 13.

9 İsmail OTAR, "Risale-i Felekiyye "Kitabu's-Siyakat" Hakkında", *İ.Ü. İşletme Fak. Muhasebe Enstitüsü Dergisi*, Yıl 10, sayı 37, Ağustos 1984, s. 10; M. Tayyib GÖKBİLGİN, *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, İstanbul 1979, s. 44. Yazar burada ilm-i siyakatı direkt muhasebe terimiyle ifade etmez. "Maliye meselelerini, para ile ilgili bilgileri ilm-i siyakat sözü ile ifade etmişlerdir" der. Nejat Göyünç "İmâd es-Seravi" hakkında yazdığı makalesinde: "Kendi ifadesine göre babası maliye (ceride-i hesab) memurlarındandı. Müellifimiz de ondan özenerek aynı mesleki yolu (sanat-ı siyakat) seçti" demektedir. Bkz. Nejat GÖYÜNÇ; "İmad es-Seravi ve Eseri", *İ.Ü. Ed. Fak. Tarih Dergisi*, c. XV, sayı 20, İstanbul 1965, s. 76.

10 Abdullah b. Muhammed b. Kiya'l-Mazenderâni, *Risale-i Felekiyye der-İlm-i Siyakat*, Neşreden, Walter HINZ, Wiesbaden 1952, s. 2. Eserin aslı Süleymaniye Kütüphanesinde, Ayasofya 2756 no'da kayıtlıdır. İsmail OTAR, *Risale-i Felekiyye*, s. 10.

Bir ilim dalı, bir yazı türü olarak siyâkat ile ilgili pek çok eserin telif ve tercüme edildiği, pek çok müellifin de eserlerinde siyâkattan bahsettikleri görülmektedir. İslâm Devletlerinin çoğunda maliyede istihdam edilen personelin ve yöneticilerin, siyâkat bilmelerinin bir üstünlük, bir imtiyaz olarak görülmesi nedeni ile, dönemin tarihini yazan müverrihler maliye üst kademesini ele alırken "fenn-i siyâkatda mâhir" olduklarını belirtme lüzumunu duymuşlardır Bununla ilgili olarak aşağıdaki şu örnekleri verebiliriz:

1) İlhanlıların son dönemlerinde dîvân işlerinde şöhret bulan Kazvinli Hamdullah "Tarih-i Güzide" adlı eserinin mukaddimesinde kendisinin her müstevfî (maliye nazırı) gibi siyâkata aşina olduğunu anlatır:

هر چند مشغل این بنده این فن تاریخ بنوده واسلاف واقربا ء او بضاعت
تحریر وسیاقت موسوم کشته؛ واما در خاطر میگذشت که ...

Her nekadar bendeniz tarih ilmiyle uğraşmadıysam da, geçmiştekiler ve akrabaların az bir desteğiyle ... Yazma ve siyâkatte meşhur olmuş; fakat aklımdan geçiyor ki ...

2) Hicrî 761'de Farsça olarak telif edilen "Düstûru'l-Kâtib fî Ta'yîni'l-Merâtib" adlı eserde, Hoca Cemal Münşi anlatılırken siyâkatta ve diğer alanlarda mâhir olduğu şöyle ifade edilir:

دفتر دارئ ممالك ... باصاحب فاضل خواجه جمالدين منشي كه در فضائل
بسيار بتخصيص در فن حساب وسياقت واستيفا وتدوين ودواوين وضبط
دفاتر ودساتر ديواني علامهء جهان بود ...

Memleketin defterdarları ... bir çok fazilete sahip olan Hoca Cemaleddin Münşî, matematik, siyâkat, istîfa, tedvîn, defterlerin zabtı ve dîvânların düstûrları ilimlerinde dünyanın sayılı âlimlerindendi.

Aynı eserde siyâkat hakkında:

در فن سياقت كه مدار جمع وخرج مملكت برآنست ورونق كارخانهء
سلطنت از استعمال آن، تصانيف كتب كرده ... مستوفيات زمان سر ...
خط تلمذ او نهاده انده

Memleketin gelir ve giderlerinin üzerinde döndüğü siyâkat ilmi, saltanatın işlerinin parlak zamanında defterdarlar tarafından kitap tasnifinde kullanılmıştır...

Onun öğrencilerinin yazılarında da yer almıştır.

3) "Tevârih-i Fârisiyye fî Elkâbi'l-Vüzerâ" adlı eserde vezir Aduddin Seyyidü'l-Melik Ebu'l-Me'âlî en-Nuhâs el- İsfahânî hakkında:

در علم سیاقت واستیفا ماهر وآثار فضل

Siyâkat ve istîfa ilminde mâhir ve fazıl eserler ...

4) Selçuklu devrine ait "Târih-i Ekberî" adlı eserde:

... دیکر خواجه (غازي تبريزي) است که از دقایق سیاق وحقایق علم حساب وقوف تام داشت

Diğer Hoca, siyâkat inceliklerine ve matematik ilminin hakikatlerine vakıf olan (Tebrizli Gâzî)'dir.

... دیکر خواجه امین الدین محمد هروي است که در فن سیاق فرسان قلم ودر حساب بود

... دیکر (بابا دوست بخشي) است اونیز بعلم سیاق ممتاز وبحسن کتابت موصوف بود

Diğer Hoca Emînüddîn Herevîst'dir ki siyakat fenninde usta kalem ve hesap incisi idi.

Diğer (Baba Dost Bahşî)dir ki siyakat ilminde seçkin ve güzel kitabette vasıflıydı.

5) "Kitâbü'l- Mülûk li Ma'rifeti Düvel-i Mülûk" adlı eserde Necibüddin Müstevfi'nin istîfâ ve siyâkatta, yerine geçen Mecdeddin Mehmed'in kitâbet ve siyâkatta mahareti ifade edilir. Eminüddin Mikâil hakkında ise şu kayıt bulunmaktadır:

در امور سیاقت وآیین امارت ورسوم سخاوت، مقتداي امراي مملکت بوده

Siyâkat işlerinde ve emirlik ve vergi düzeninde itaat eden memleketin cömert emirlerindendi.

6) Timur'un oğlu Şah Ruh devrinde yazılmış (831) "İnşâ" adlı eserin mukaddemesinde:

درملازمت ان حضرت بودم واز بحر السياقه كه استاد المحاسبين مولانا ومرحوم شرف الدين فضل الله خاصة انشا كرده، سخن برآمد مصطلحات حساب وطريق سياق ...

Muhâsiblerin üstâdı Mevlânâ ve merhum Şerefeddin Fazlullah'ın bilhassa inşa ettiği siyâkat denizinden, hakkında söz söylenilen o şahsın hizmetinde bulundum.

7) Aksarayi Tezkeresinde:

سعيد شرف الدين ... عبد الرحمن بود در فنون سياقت مهارتي تمام داشت

Said Şerefeddin ... Abdurrahman'ın siyâkat ilminde tam bir mahareti vardı.

Aynı eserde Müstevfi Nasıruddin Mehmed hakkında:

اكرچه مستوفى پيشهء ديرينه بود ويا سياقت آشنايي داشت

Müstevfî hem eski sanatçı idi hem de siyâkate âşinalığı vardı.

Ebu bekir Müstevfi el-Erdebilî için:

ابو بكر المستوفى الاردبيلي رحمه الله كه علم سياقت، برقانون شيخ ابو علي سينا از بيت حروف (منها ومن ذلك) در ممالك روم بواسطهء قدوم او ظهور يافت...

İlm-i siyâkata sahip olan Ebûbekir el-Müstevfî el-Erdebilî (Allah O'na rahmet etsin),

Şeyh Ebû Ali Sinâ'nın "Kânûn"undaki (minhâ ve minzâlik) harflerinin bulunduğu beyitten anlaşıldığı gibi siyâkat ilmi; Rum memleketlerinde, onun gelmesiyle ortaya çıkmıştır.

Millet Kütüphanesinde bulunan *Feridun Bey Vakfiyesi*'nde ise şu kayıtlara yer verilmiştir: "... Hesâb ve kitâba kâdir üslûb-ı rakam ve siyâkatte mâhir... bir kâtib nasb olunup hizmet-i ma'lûmesini edâ ettikte yevmî on akçaya mutasarrıf ola.

Muallimhaneye ... anda taman ve mâhir ve esâlib ve kavâidinde neyyir-i kemâl-i bâhir, ilm ü hesab ve rakam-ı siyâkatta ve uslûb-ı defterde rusûhu Zâhir ola ... zikrolunan kâtipler mezkûr muallimhanelerde olan sıbyan ve şübbbandan san'at-ı kitâbete tâlib ve fenn-i hesâb ve rakkam ve siyâka ta râgıb olanlara talim edip hizmetlerini edâ ettiklerinde her birine yevmî sekizer akça verile."[11]

İbn-i Bibi'nin *Tevârih-i Âlî Selçuk* adlı eserine aldığı şu beyitler siyâkatın ehemmiyetini oldukça güzel ifade etmektedir:

Bu resmile olurdu ol vakti kâr
Siyâkatle inşâi hutut ü şümâr
Muhâsip ki fenninde mâhir ola
Rukumü siyâkatte kâdir ola
Kişi kim siyâkatte kâdir değil
Ulular huzurunda hâzır değil"[12]

Bir yazı çeşidi, bir uslûb, bir ilim dalı ve bir meslek olarak siyâkata duyulan ihtiyaç; muamelelerin defterlere zamanında çabucak yazılması, kâğıttan tasarruf ve ihtisar gibi sebeplere bağlanabilir. Rik'a ile 5-10 sahife tutan bir yazıyı siyâkat ile bir sahifeye sığdırmak imkânı vardır. Esrâr-ı devlet dolayısıyla da siyâkate ihtiyaç duyulduğu şeklindeki görüş tenkid edilmektedir.[13] Muhasebe mesleğini yüzlerce yıl ellerinde tutan ve bunu kendilerine mahsus kapalı zümre mesleği haline getiren Süryanilerin, bu meslekteki mevkilerini korumaya çalışmak için siyâkate sıkıca sarılmalarını da sebebler arasına katabiliriz. Eser telif edenler de mesleğin ihtisas gerektirdiği üzerinde

---

11 Osman ERGİN, *Muallim M. Cevdet'in Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi*, Bozkurt Basımevi, İstanbul 1937, s. 701-705.

12 Osman ERGİN, a.g.e., s. 694.

13 Osman ERGİN, a.g.e., s. 696; A. Süheyl (ÜNVER), "Siyakat Yazısı ve Kuyûd-ı Atika", *İstanbul Belediye Mecmuası*, Yıl 1931, sayı 87, s. 91.

durmuşlardır: "Muhasebe fenninde, yani acayib hesablarda, garib çarpmalarda, zor bölmelerde ve kesirlerde mâhir olalar". "Zira her kim akıllı ve doğru tabiatlı kimse, muhasebe fenninde vukuf sahibi ola"[14] Matrakçı Nasuh "Umdetu'l-Hisâb" adlı eserinde: ...erbâb-ı kalemin a'yânı ve eshâb-ı rakam'ın erkânı huzurlarında ve üdebâ-yı kâmil ve hüsebâ-yı fazıl hizmetlerinde çok müddet mevaziyyet edip tertib-i aklâm ve terkib-i erkâm ki asl-ı kadim ve rükn-i azimdir nice vakt mülâzemet ve müdâvemet gösterüp üstadların nefis kitapların..... tetebbu ve temettu etmekle..."[15] ifadelerini kullanır.

TARİHÇE

Gerek siyâkat yazısı gerekse de siyâkat rakamlarının ne zaman ortaya çıktıklarına dair kesin deliller bulunmamaktadır. Ancak hicrî birinci asırda Müslümanlar tarafından kabul ve tatbike başlanan defter tutma usûlü ile birlikte fütuhat ile genişleyen topraklara yayılarak İslâm ülkeleri arasında yerleşmiş olduğu tahmin edilmektedir.[16]

Hz. Ömer'in halifeliği döneminde, fethedilen memleketlerden akan vâridatın eklenmesiyle devletin gelir kaynaklarının artması, düzenli kayıt tutmayı lüzumlu kılmıştır. Devletin gelir ve giderlerinin artması, muamele ve muhasebe işlerinin de ziyadeleşmesine sebebiyet vermiş, dolayısıyla devlet malını korumak, hak sahiplerine haklarının düzenli bir şekilde verilmesini sağlamak amacıyla muhasebe ve kitabet servislerini düzenleyen bir dîvân sistemi teşekkül ettirilmiştir.[17] Divân usulünün tatbikinden sonra defterler, bulundukları memleketlere göre farklı dillerde tutulmuştur. Irak ve havalisinde İran dili (Pehlevi), Suriye ve dolaylarında Rumca, Mısırda kıptî lisanı ile tutulmuştur. Mısır ve Suriyede, hükümet dairelerinde hakim durumda olan Arap ırkından olmayan yerli Hiristiyan memurlar (Süryani), muhasebe mesleğini bir

---

[14] İsmail OTAR, *Siyakat Rakamları*, s. 14.

[15] Matrakçı Nasuhi, *Umdetu'l-Hisab*, Nuruosmaniye Kütüphanesi, No 2984, vrk 2a; Hüseyin Gazi YURDAYDIN, *Matrakçı Nasuh*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1963, s. 18; Hacı Muhyiddin Muhammed b. Hacı Atmaca, *"Mecmau'l-Kavâid"* adlı eserinde benzer ifadeleri kullanarak ihtisasın gerekliliğine işaret eder. Köprülü Kütüphanesi, Mehmed Asım Kitapları, no 341, vrk 2a-2b.

[16] Selâhaddin ELKER, *Divân Rakamları*, Türk Tarih Kurumu Yay., 2. Baskı, Ankara 1989, s.17.

[17] Abdurrahman Vefik, *Tekâlif Kavaidi*, İstanbul 1328, s. 145; Ebu'l-Ulâ MARDİN, "Beytülmal" *İslâm Ansiklopedisi*, c. 2, s. 592, Halil CİN-Ahmed AKGÜNDÜZ, *Türk Hukuk Tarihi*, Selçuk Ün. Yay., Konya 1989, c. 1, s. 189, 309; Selâhaddin ELKER, a.g.e., s. 17-18. Divân'ın Sasani tesirinde kaldığı ve ne zaman kurulduğuna ilişkin geniş bilgi için bkz. Muhammed Abduhay el-Kettani, *Et-Teratibü'l-İdariyye*, Çev.: Ahmet Özel, İz Yay , İstanbul 1990 s. 297-301.

zümre mesleği haline getirmişlerdi. Aşırı Arap ırkçılığı ile tanınan Emevî hükümdarları bile resmî muameleleri mütehassısların yokluğu nedeni ile bu zümreye gördürtmek zorunda kalmışlar, zamanla mütehassısların yetişmesi ile Abdülmelik b. Mervan 81/700 yılında defterlerde yabancı diller yerine arapçayı ikame etmiştir. Abdülmelik b. Mervan, Suriye bölgesinde Rumca tutulan kayıtların Arapça'ya tercüme görevine Süleyman b. Sa'd'ı getirmiş ve isteği üzerine ona Ürdün'ün bir yıllık haraç gelirini vermekle birlikte ilâveten onu Ürdün valiliğine atamıştır. Süleyman'ın bu işi bir yılda tamamladığı kaydedilmektedir. Bu sırada Irak valisi bulunan Haccac, İranlı defter uzmanı Ferruh'un ölümü ile talebesi Sistanlı Salih b. Abdurrahman'a, bu belgede Pehlevice yazılan dîvân defterlerini Arapça'ya çevirttirmiştir. Defterlerin arapçalaştırılmasından sonra Abdülmelik'in Serhum adındaki kâtibi, muhasebe mesleğini bir zümre mesleği haline getiren Hıristiyan (Rum-Süryani) memurlara: "Allah geçim vasıtanız olan bu mesleği elinizden aldı, artık başka bir vasıta ile geçinmenizi temin ediniz" demiştir. Mısır'da ise dîvânlar Kıptîce'den Arapça'ya 87/706'da halife Velid zamanında, Horasanda ise 124/742 tarihinde halife Hişam devrinde tercüme ettirilmiştir.[18]

Abdülmelik b. Mervan döneminde yabancı unsurları millîleştirme gayretleri ve özellikle resmi muamelelerin, muhasebe kayıtlarının arapçalaştırılması, siyâkat yazı ve rakamlarının icad ve tatbikinin bu tarihlere veya bu tarihlere yakın bir zamanda vukubulduğuna bir delil teşkil edeceği düşünülmektedir.[19]

Yazının Abbasiler döneminde Irakda icad edildiğini ileri sürenler de bulunmaktadır.[20] Yine, siyâkatın Orta Asyada kullanılan ve İslâmî devre tesadüf eden Uygur yazısı ile kufî denilen ve pek çok çeşitleri olan yazı ile arasında sıkı bir yakınlık ve benzerliklerin olduğuna da yer verilmektedir.[21]

---

18 İbn-i Haldun, *Mukaddime*, Tercüme eden :Zakir Kadiri UGAN, M.E.B. Yay., 2. baskı, İstanbul 1990, s. 604, 622; *Hammer Tarihi*, Tercüme eden: Mehmed ATA, İstanbul 1329, c.3, s.226; Corci ZEYDAN, a.g.e., 4/115, 5/26; W. BARTHOLD-Fuad KÖPRÜLÜ, *İslâm Medeniyeti Tarihi*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., 5. Baskı, Ankara 1977, s. 115; Celâl YENİÇERİ, *İslâm'da Devlet Bütçesi*, Şamil Yay., İstanbul 1984, s. 95, 96; Selâhaddin ELKER, a.g.e., s. 17-19.

19 ELKER, a.g.e., s. 23.

20 A. Süheyl (ÜNVER), "Siyakat Yazısı ve Kuyûd-ı Atika", *İstanbul Belediye Mecmuası*, sayı 87, s. 92; Mübahat KÜTÜKOĞLU, Ders Notları, s. 5; Dündar GÜNDAY, *Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı Özellikleri ve Divan Rakamları*, T.T.K. Yay., Ankara 1974, s. 1; Cahit BALTACI, *İslâm Paleografyası (Diplomatik-Arşivcilik)*, Marmara Ün. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1989, s. 30.

21 ERGİN, a.g.e., s. 696; Süheyl ÜNVER, a.g.m., s. 92.

Siyakat yazı ve rakamlarının Osmanlıya intikali Selçuklular kanalıyla gerçekleşmiştir. Osmanlı muhasebesinde dîvân rakamlarının daima Farsça ibareli muamele kayıtlarıyla birlikte kullanılagelmesi, bu rakamların İran taraflarından Anadolu'ya, Selçuklular tarafından intikal ettiğini gösterir. Yine Konya Selçuklularının "Divan-ı istifa" adı verilen maliye dairesinde ve o dönem paralarında dîvân rakamlarının kullanılması da ayrı bir delil olarak kabul edilmektedir..[22]

Selçuklularda Farsça'nın ağır bastığı, hatta Sahib Fahreddin zamanında defter ve fermanların Arapça'dan Farsça'ya aktarıldığı bilinmektedir. Karamanoğlu Mehmed Bey ise, defter tutma usulünü değiştirerek tamamen, Farsça yerine kısmen Türkçe, kısmen Farsça karışık bir kayıt usulü ihdas ettiği ve bu usulün Osmanlı Devleti'nce de kabul ve tatbik edildiğini Hammer, tarihinde kaydetmektedir.[23]

Selçuklularda siyâkat yazı ve rakamlarının kullanıldığını pek çok kaynak belirtmektedir. İbn-i Bibi'nin Tevârih-i Âli-i Selçuk adlı eserine aldığı ve yukarıda kaydettiğimiz şiir; siyâkatın Selçuklular zamanında kullanıldığını ve bir meslek dalı olarak dönem içerisindeki ehemmiyetini gösterir. Yalnız yazı değil, rakamlar da hususî bir tarzda kullanılmıştır. Siyâkata vukûfiyeti olmayan memurlara itibar edilmemiştir.[24] Sahib Fahreddin Kazvinî ve Abdurrahman Müstevfî ve III. Alâeddin zamanında Nasıruddin Mehmed Müstevfî'nin siyâkattaki mahareti, dönemin kaynaklarından "Selçukname"nin sitayişle bahsetmesi, siyâkata olan ilginin bir ifadesidir.[25] Selçukluların siyâkat rakamlarını kullandıkları bazı sikke ve kitabelerin tarihlerinden de anlaşılmaktadır.[26]

Osmanlılar, teşkilât ve müesseseleri açısından bir çok hususlarda İslâm devletlerinin, özellikle malî konularda İlhanlıların tesirinde kalmıştır. Kuruluş dönemlerinde Anadolu'da İlhanlı maliyesine ait bir kısım kitapların istinsah edilmesi, buna bir delil olarak gösterilmektedir.[27] Ayrıca Osmanlı devrindeki

---

22 ELKER, a.g.e., s. 23-25; İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI, *Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhal*, Türk Tarih Kurumu Yay., 3. Baskı, Ankara 1984, s. 95.

23 *Hammer Tarihi* (Ata Bey tercümesi), c.1, s. 84, c. 3, s. 226; ELKER, a.g.e., s. 26.

24 ÜNVER, a.g.m., s. 92, 93.

25 UZUNÇARŞILI, a.g.e., s. 95.

26 gös. yer.

27 GÖYÜNÇ, a.g.m., s. 73; UZUNÇARŞILI, a.g.e., s. 217; BARKAN, *XV ve XVI. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nda Ziraî Ekonominin Hukukî ve Malî Esasları-Kanunlar*, İ.Ü. Ed. Fak. Yay., İstanbul 1943, Giriş LXXI.

tahrirlerin ve vilâyetler için kanun konulmasının "İntizâm-ı memleket beyan-ı âdet ve tahrir-i vilâyetle olmak selef-i sâlâtinden câri ve sâdır" olduğu görüşü, bu adetleri Osmanlıların doğrudan doğruya Selçuklu ve İlhanlılardan aldıkları, Osmanlı Devleti'nde yapılan nüfus ve arazi tahrirlerinin aynı rakam ve yazı tekniği ve defter çeşitleriyle Anadolu Selçuklularında ve İlhanlılarda tatbik edilmekte olan usullerin bir devamı olduğu, dolayısıyla Osmanlıların usul yönüyle devlet muhasebe sisteminde İlhanlılarda uygulanan muhasebe sistemini uyguladıklarına dair görüşler de bulunmaktadır.[28]

İlhanlılarda devletin gelir ve giderlerinin tesbiti maksadıyla bir daire teşkilini düşünen Sahib-i Azam Şemsüddin Mehmed Cüveynî olmuştur. Bundan evvel malî işleri hesab ve kitaba uygun olarak tesbit eden bir daire bulunmamakta idi.

Cüveynî, vâridatın masârıfata kafi gelmemesi üzerine riyaziyedeki vukufu ve siyâkat yazısıyla dîvân kayıtlarını tutmaktaki mahareti bilinen Hoca Cemalüddin Münşi'ye, malî işleri tanziminin tevdi edilmesi konunun ehemmiyetini belirtmesi açısından önemlidir. Düzenlenen vâridat ve masârıfat defterleri, siyâkat yazısı ve siyâkat rakamı ile tutulmuştur.[29] Yine, İlhanlı Devleti'nin bütün malî işlerine bakan ve adına Müstevfî denilen kişinin siyâkat yazısını bilmesi zaruri addedilmiştir. Müstevfî dîvânında tutulan Defter-i Camî, Defter-i Mukarrer, Defter-i Avarıze, Defter-i Harac-ı Mukarrer-i Divan, Defter-i Kanun, Defter-i Tevcihat, Defter-i Ruznamçe isimli muhtelif defterlerde siyâkat yazısı kullanılmıştır.[30]

Yukarda kaydettiğimiz gibi, Süryanîler muhasebe işlerini zümre mesleği olarak yürütmekte idiler. Süryanîlerin bu tercihli durumu Araplar, Selçuklular, İlhanlılar ve Osmanlı Devleti'nde Orhan Gazi zamanına kadar devam etmiştir. Bu durum siyâkat yazı ve rakamlarının İslâm devletlerinde geçirdiği tarihî seyre ışık tutmaktadır.[31]

---

28 Halil SAHİLLİOĞLU, *1683-1740 Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu Hazine Gelir ve Gideri*, VIII. Türk Tarih Kongresi, II. cildden ayrı basım, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1981, s. 1389; Ö. Lütfi BARKAN, a.g.e., Giriş LXXI, LXXII.

29 UZUNÇARŞILI, a.g.e, s. 214, 215.

30 UZUNÇARŞILI, a.g.e, s. 216.

31 İsmail OTAR, *Muhasebede Siyakat Rakamları*, s. 13. Benzer bir durum Avrupa'da görülmüştür. Kısmen XV inci yüzyıllarda bir müddet muhasebede İtalyanlar zümre hakimiyeti tesis etmişlerdir. Bkz. aynı eser, s. 13, 41 no'lu dipnot; Ahmet TABAKOĞLU, *Türk İktisat Tarihi*, Dergah Yay., İstanbul 1986, s. 47.

Siyâkatın Osmanlı döneminde icad edildiğine ilişkin görüşlere de bir kısım müelliflerin eserlerinde rastlamak mümkündür. Müverrih Âlî; siyâkat yazısını Arap yazısından çıkararak ilk yazanın Hüsâm-ı Rûmî olduğunu belirtmektedir. Menâkıb-ı Hünerverân adlı eserinde; "Üslûb-ı defter-i siyâkatta dahi hoşnüvis ve mümtazlar vardır ki mucid ve muhterîleri, Merhum Sultan Mehmed Han Gazi evkafı kâtibi Hüsam-ı Rûmî'dir" der.[32] 18 ciltlik "Sefine" adlı basılmamış ansiklopedik eserin müellifi Safi Efendi, Necib Asım'ın eserinden iktibas ettiği satırlarda, yukardaki görüşleri paylaşır: "Siyâkat Osmanlı'nın ihtiraatındandır. Muhterî, Fatih Sultan Mehmed Han Gazi evkaf kâtibi Hüsam-ı Rûmî'dir"[33]. Ancak, buraya kadar verdiğimiz bilgiler muvacehesinde siyâkatın Osmanlı döneminde icad edildiğini belirten görüşü kabullenmek mümkün değildir.

Osmanlılarda siyâkatın tatbikine hizmet edenlerden ve geliştirenlerden biri Amasyalı Tacızâde Cafer Çelebi'dir (öl. 1515). 20 sene nişancılık eden Tacızâde, kayıtları muntazam defterlerde siyâkatle tutmakta büyük bir ihtimam göstermiş, maliye, evkaf gibi fonlara ait pek çok kaydı siyâkata dönüştürmüştür. Daha sonra Seyyid Abdusselâm adlı zat (öl. 1526), siyâkat yazısının kaidelerini tebdil etmiştir[34].

Siyâkat yazısı, Osmanlı Devleti'nde bir kaç asır resmî muamelelerde kullanılagelmiştir. Devlet maliyesini ilgilendiren alanlarda bilhassa tercih edilmiştir. Türk malî idaresinin memurları, 400 yıl boyunca bu yazı türünü kullandılar, Bağdad'dan Budapeşte'ye kadar geniş bir sahada devlet servetinin her kırıntısı, devlet gelirlerinin, köylünün sarımsak öşrüne varıncaya kadar her geliri ve aynı şekilde her gideri, her türlü resm, hizmet, ulûfe, aylık ve tahsisler ve bunlar arasında devlet merkezinin (İstanbul) ve eyaletlerin çeşitli ölçü birimleri, mahallî ölçüler, para çeşitleri ve Türkçe ve yabancı asıllı sayısız yer ve şahıs isimleri, hep bu yazı ile kaydedilmiştir.[35]

---

[32] Mehmed Zeki PAKALIN, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1983, c. 3, s. 237-240.

[33] Osman ERGİN, a.g.e., 697, Süheyl ÜNVER, a.g.m., s. 92.

[34] Osman ERGİN, a.g.e., s. 698; *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yay., Ankara 1992, s. 521.

[35] Enver MERİÇLİ, "Bibliyografya" (L. Fekete'nin Türk Malî İdaresinde Siyakat Yazısı adlı eserinin tanıtım yazısı), *İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası*, c. 15, sayı 1-4, s. 334.

19. yüzyıla gelindiğinde, II. Mahmud döneminde yavaş yavaş terkedilmeye başlanmış ise de 1878 yılına kadar varlığını devam ettirmiştir.[36]

Tanzimatla birlikte maliye ve muhasebede câri usûller, yerini batıda kullanılmakta olan usûllere bırakmıştır. Eski muhasebe usûlünün terkedilmesi, dolayısıyla siyâkat yazı ve rakamlarının ihmale uğramasına neden olmuştur. Bu ihmal neticesi; 19. yüzyılın sonlarında devletin resmî belgelerine ve o dönemde telif edilen eserlere de yansıdığı gibi, siyâkat yazısını okuyacak elemanların bulunmasında güçlük çekildiği görülmüştür. Süleyman Sûdî "Defter-i Muktesid" adlı meşhur eserinde şu ifadelere yer vermektedir: *"Eski zamanların mu'amelât-ı hesâbiyesi, defterlerde 'siyâkat' denilen hat ve rakamla yürütüldüğünden ve ol vakitlerin usûl ve âdetince aklâm-ı hesâbiyeye duhûl edecek olan ketebe içün siyâkat hat ve rakamının ta'lim ve te'allümü vâcibâtdan tutulmuş iken, hat ve rakam-ı mezburun git gide ehemmiyeti izâle edilüp usûl-ı imlâsını bilenler şöyle dursun, kırâet eyleyenler bile azaldığından aradan kırk elli sene geçdikten sonra ya bir lüzûm veya bir merak üzerine hat ve rakam-ı siyâkatla yazılmış bir defter ele alınacak olur ise kâriler mündericâtını anlayamayacaklarından nâşi tercümana muhtaç olacakları şübhesizdir.*

Fakir her ne kadar siyâkat hat ve rakamının ibkâsı taraflısı değilse de, hatt-ı mezkûr ile yazılmış olan defterlerin ile'l-ebed bekâsı taraflısı oldığımdan kendim bu defterlerin mütâla'asından bir çok şeyler istihraç eylediğim gibi ahlâfımı dahi istifadeden mahrum etmemek arzusunda bulunduğumdan ahlaf-ı merkume bir defteri ele aldığı gibi mündericâtını suhûletle hal eylemek içün siyâkat hat ve rakamının usûl-ı imlâsına dâir ba'zı misâl ve meşklerin zeyl olarak kitâba ilâvesini münâsib görmüşümdür."[37]

18 Cemâziye'l-âhir 1318/13 Ekim 1900 tarihli Sadârete arzedilen Maarif tezkeresi, siyâkat yazısında görülen ihmali daha açık bir şekilde yansıtmaktadır.[38] İtalya'nın Napoli şehrinde açılan "Şark Dilleri Mektebi" için siyâkat kırması hattından bir kaç satır yazı ile bir rakamından yüze, yüzlerden

---

36 *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 522. Siyakat yazısının ne zaman terkedildiği ile ilgili muhtelif tarihler verilmekle birlikte, bu tarihler birbirine yakın tarihler olup, hicrî 1290'lı yıllara tekabül etmektedir. Hammer mütercimi Mehmed Ata ise, 1255/1839'dan sonra terk olunduğunu belirtiyor. Bkz. *Hammer Tarihi*, c. 1, s. 84.

37 Süleyman Sûdi, *Defter-i Muktesid*, İstanbul 1307, cilt I, s. 66-67.

38 Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *B.E.O.*, 117732.

bine kadar rakamları içine alan bir numune Maarif Nezâreti'nden istenir. Maarif Nezâreti'nin ilgili şubelerinde siyâkat yazı ve rakamını "nakş ve tahrir" edebilecek bir kimse bulunamaz. Nezâret, Divan-ı Hümâyûn Beğlikçiliğine müraaçat eder. Burada da bilen bulunmayınca Defter-i Hakanî Nezâreti'ne durum iletilir. Ancak burada bilen bir kaç kişinin bulunduğu tesbit edilir. Belgenin aslı şöyledir:

Nezâret-i Ma'ârif-i Umumiye
Mektubî Kalemi
Aded
37500 Umumî
145 Hususî
Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

İtalya'da Napoli şehrinde küşâd edilmiş olan Elsine-i Şarkiyye Mektebi'nin siyâkat kırması hattından bir kaç satır yazı ile bir rakamından yüze ve yüzlerden bine kadar erkâmı nâtık bir varaka-ı hesâbiye talebinde bulunduğu devlet-i müşârun-ileyhâ sefâretinden bâ-takrir iltimas olunması üzerine ol babda Hariciye Nezâret-i Celilesinden bâ tezkire vukû'bulan iş'âr neticesinde nezâret-i âcizî devâir ve aklâmında zikr olunan hat ve erkâmı nakş ve tahrir edebilecek ehil ve muktedir bir kimse bulunmadığından Divân-ı Hümâyûn Beğlikçiliğine mürâca'at edilmiş ve oracada erbâbı olmadığı bi'l-mühâbere anlaşılmasıyla varaka-ı matlûbe Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlesinden celb ve irsal edilebilmişdi bu vesile ile sûret-i mevsukada istihsâl olunan ma'lûmata nazaran nezâret-i müşârun-ileyhâda dahi hat ve erkâm-ı mezkureyi nakş ve tahrire muktedir ancak bir kaç zât bulunub bir zamandan beri kuyûdât-ı cedidece isti'mâli nâdir ve belki de metrûk olmak münâsebetiyle yeniden yetiye erbabının yetişdirilmesi pekde me'mûl olmadığından ve ehlinin fıkdânı halinde ise kuyudât-ı atîkaya tabi'î ıttılâ' kâbil olamayarak bu yüzden bi'l-âhire devletçe müşkülât tahaddüs edebileceği cihetle sâye-i terakkiyat-vâye-i hazret-i pâdişâhîde her zamandan ziyâde aksâm-ı ulûm ve fünûnun istikmâl-i vesâit-i terakkisine çalışdığı ve betahsis zikr olunan Napoli şehrinde küşâd edilen Elsine-i Şarkiye Mektebinde hatt-ı mezkûrun ta'allümüne teşebbüs edildiği bir sırada buraca refte refte rehin-i mecd ve inhitat olması tecviz edilemeyeceğinden teşvikât ve tergibât-ı münâsibe ibkâsıyla zikr olunan siyâkat kırması hat ve erkâmının bekâsına hizmet edecek tedâbir cümlesinden olmak üzre Mâliye ve Evkâf-ı Humâyun Hazine-i Celîleriyle Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlesince ve Divân-ı Hümâyûn kalemince mezkûr hattı her zaman nakş ve tahrire muktedir bir kaç zât yetişdirilmesi hakkında nezâret-i müşârûn-ileyhimle Divân-ı Humâyûn Beğlikçiliğine evâmir-i mukteziye i'tâ buyurulması hususunun huzûr-ı sâmî-i cenâb-ı sadâret-penâhilerine arz ve izbârı Meclis-i

Ma'ârif'den ifâde kılınmış ve icrây-ı muktezası merhûn-ı müsâ'de-i celîle-i hidiv-i efhamileri bulunmuş olmağla ol bâbda emr ü ferman hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 Cemâziye'l-ahire sene 1318
ve Fî 30 Eylül sene 1316

Ma'ârif-i Umûmiye Nâzırı
Bende
Zühdi

Arzedilen bu tezkire üzerine Sadâret makamı ilgili nezaretlere şu tebliğatta bulunur;

"Mâliye ve Evkâf-ı Hümâyûn ve Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlerine ve Divân-ı Humâyûn Beğlikçiliğine Tezkîre ve Müzekkîre

İtalya'da Napoli şehrinde küşâd edilmiş olan Elsine-i Şarkiye Mektebince siyâkat kırması bir kaç satır yazı ile erkâmı hâvî bir varaka taleb olunması üzerine lede'l-mürâca'a Divân-ı Humâyûn kalemince mezkûr hat ve erkâmı tahrir edebilecek kimse olmadığı anlaşılmasıyla varaka-ı matlûbe Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlerine celb ve irsal olunmuş ise de sûret-i mevsûkede istihsâl olunan ma'lumâta nazaran nezâret-i müşârun-ileyhâda dahi bu hat ve erkâmı yazmağa muktedir ancak bir kaç zât bulunub kuyûd-ı cedîdece isti'mâli nâdir belki metrûk olması hasebiyle yeniden yeniye erbâbının yetişdirilmesi pek de melhûz olmadığından ve ehlinin fikdânı hâlinde ise kuyûd- atîkaya ıttılâ' kâbil olamayarak bu yüzden bi'l-âhire devletçe müşkilât tahaddüs edebileceğinden ve bu hattın Avrupa'da ta'allümüne teşebbüs edildiği bir sırada buraca refte refte rehîn-i inhitat ve nisyân olması tecviz edilemiyeceğinden bahs ile nezâret-i celîleriyle Evkâf-ı Hümâyûn ve Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlelerince ve Divân-ı Humâyûn kalemince teşvikât ve terğibât-ı münâsibe ifâsıyla mezkûr hattı tahrire muktedir bir kaç zâtın ale'd-devâm yetişdirilmesi lûzûmı Ma'ârif Nezâret-i Celîlerinden bildirilmiş ve mezkur nezâretlere icra kılınmış olmağla mezkur hat ve erkâmın nezâret-i celîlerince de icâb edenlere ta'limi esbâbının istikmâline himmet ve nezâret-i müşârun-ileyhâ ile Divân-ı Humâyûn Beğlikçiliğine de tebliğât-ı lâzime icrâ kılınmış olmağla mevzu' bahs olan hat ve erkâmın Divân-ı Humâyûn Kalemince de icab edenlere ta'limi hakkında işbu müzekkere mezkur kaleme i'ta olundı"

Bâ-işâret-i aliyye-i hazret-i müsteşârî"

Defter-i Hâkânî Nezâreti'ne yazılan diğer bir yazıda:

"Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîlelerine

14 Teşrîn-i evvel sene 1316 tarihli tezkireye zeyldir.

Kuyûd-ı Defter-i Hâkânî idaresi mu'âmelâtının te'min-i hüsn-i cereyânı için müstahdimînin hadd-i nizâmîsinden dûn kalan ma'aşlarının ikmâl -i noksânı hakkında ba'zı ifâde ve istid'ayı hâvî tdâre-i mezkûre hulefâsı nâmına i'tâ kılanan arzuhal leffen taraf-ı humâyunlarına tisyâr kılınmış ve bunlar şâyân-ı ikdârbulunmuş olmağla münderacâtına ve iş'âr-ı sâbıka nazaran iktizasının icra ve inbâsına himmet

Bâişâret-i hazret-i müsteşârî"

Yazının asıl metin kısmında yer alan "siyâkat hattının suret-i mükemmele ve muntazamada ta'limiyle devam-ı hüsn-i muhafazası" ibaresi iptal edilerek, ibare daha kısa bir şekilde ifade edilmiştir. Maarif Nezâreti'nin Sadaret makamına arzettiği tezkere üzerine Defter-i Hâkânî Nezâreti'nde siyâkat yazısının unutulmaması yönünde çalışmaların yapıldığı anlaşılmaktadır.

Ancak, gerek Defter-i Hakani, gerekse diğer nezaretlerce daha sonra ne tür tedbirlerin alındığı ve ne gibi çalışmaların yapıldığına ilişkin elde mevcut bilgilere sahip değiliz. Ne var ki, konunun ileriki yıllarda ciddiyetini korumakta olduğu görülmektedir. Sadaret makamı 3 Cemâziye'l-âhir 1329/2 Haziran 1911 tarihli yazısında[39] Evkâf-ı Humayun, Maliye ve Defter-i Hâkâni Nezâretlerine şu tebligatta bulunur:

"Evkâf-ı Humâyûn ve Mâliye ve Defter-i Hâkânî Nezâret-i Celîle ve Aliyyelerine

Müstağnî-i beyân oldığı üzre Evkâf-ı Hümâyûn ve Hazine-i Celîle-i Mâliye ile Defter-i Hâkânî kuyûd-ı kadimesi siyâkat hattıyla muharrer ve hatt-ı mezkur ise el-yevm metrûk ve mensî bir halde bulunmasına binâen inde'l-iktizâ kuyûd-ı mezkûreye mürâca'at vukû'unda müşkilâta tesâdûf edilmekde olduğu anlaşılmış ve bunlara mürâca'at ihtiyacı bâki oldukça hatt-ı mezkûrun terk ve ihmâli gayr-ı câiz bulunmuş oldığından devâir-i mezbûrede hatt-ı mezkûre vâkıf zevât bulunduğu suretde bunlar tarafından ve müstahdimîn meyânında, bu gibi erbâb-ı vukûf bulunmadığı takdirde hâricden bilenler vesâtatıyle ketebei

39 Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *B.E.O.*, no 292457.

mevcûdeden münâsiblerine ta'lîm ve tahsil etdirilmesi bi't-tensîb devâir-i mezkûreye tebligât icrâ olunmağla nezaret-i celîlelerince de îfâ-yı muktezasına himmet

Bâ emr-i âlî-i hazret-i müsteşârî"

Günümüzde ilmî faaliyetlere olan ilginin artması, özellikle tarih sahasında belgelere dayalı olarak yapılan akademik çalışmaların hız kazanması, Osmanlı paleografyasının muhtelif stillerine vukûfu olanların adedini çoğaltmaktadır. Salt tarih ve iktisat tarihi alanlarında çalışanların siyâkat yazı ve rakamlarından bîgâne kalamamaları da 20. yüzyılın başlarında duyulan sıkıntıyı bir ölçüde azaltmaktadır. Siyakat yazı ve rakamlarının yer aldığı kadim Osmanlı belge ve defterlerinin aynen neşri ve ağırlıklı bir şekilde bu tür belge ve defterler kullanılarak yapılan akademik çalışmalar yanında, Osmanlıca öğretimine yönelik kitapların çoğalması ve bu kitaplarda siyâkatin konu edilmesi, bilhassa siyâkat yazı ve rakamlarına münhasır rehber eser ve makalelerin neşredilmesi gibi çalışmalar bu yazı ve rakamların anlaşılmasını kolaylaştırmakta, ileri kuşaklara aktarılmasını sağlamaktadır.

Siyakat yazısı; sanat hattı olmaktan ziyade maliye, tapu ve evkafa ait işlerde ve bunlara dair vesikaların yazılmasında kullanılmıştır.[40] Osmanlı paleografyası içerisinde en zor okunabilen bir yazı türüdür. Bu yazıda sürat ve ihtisar hakimdir.[41] Siyakatın zor okunabilen bir yazı olmasının sebebleri şöyle izah edilebilir:

1) Asıl siyâkat harfleri, diğer yazıların harflerinden ayrı bir şekilde olmakla beraber, her yerde aynı siyâkat harfleri kullanılmamış, diğer yazı stillerine ait harfler yerine göre kullanılmıştır.

2) Siyâkatte noktalı harfler olmasına rağmen bir çok yerde nokta terkedilmiştir.

3) İmlâ bakımından ayrı yazılması gereken harfler ekseriya siyâkatte bitişik yazılmıştır.

4) Siyâkatı yazan kâtibin uslûbunden doğan zorluklar.

---

[40] Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *B.E.O.*, no; 292457; *B.O.A. Rehberi*, s. 521.

[41] Mahmud Bedreddin YAZIR, *Eski Yazıları Okuma Anahtarı*, s. 144.

5) Siyâkatte harflerin yazılış biçimleri ve harfler, kelimeler ve satırların daima birbirine yakın ve hatta bitişmiş olması.[42]

6) Siyâkatle yazılan metinlerin ekserisinin ifade tarzının diğer yazılar ile yazılan metinlerden farklı oluşu, Arapça ve Farsça kelimelerin sıkça kullanılışı uzun terkiblere yer verilmesi.

7) Tarihî seyr içerisinde diğer yazılarda olduğu gibi siyâkat yazısında da farklı karakterlerin oluşması.

8) Kalemler (bürolar) arasında farklı yazış ve ifade tarzlarının bulunması.

Mahmut Yazır, siyâkat hakkında; "Siyâkat sade görünür bir yazıdır. Sadeliği kalemindeki tabii ve süratli akışın icabı olarak harflerinin ufalmış ve kısılmış bulunmasından ileri gelmekle beraber, harflerinin münferid haldeki şekilleriyle satır içindeki mürekkeb şekilleri bambaşkadır. Harf başları umumiyetle küçük, kollar ve bacaklar kısa, çanaklar bazan düz ve bazan muka'ar (oyuk, çukur, içbükey) ve kırıklı olur ve her kelimede az çok bir ihtisar meşhud bulunur. Satıra dizilişinde evvelki kalem hasisliği bir düzüye gitmeyip bazı kelimelerde ve harflerde kalem akışına geniş bir cömertlik verilerek başlar büyük, bacaklar uzun, bir harf ve kelime yerine göre bambaşka yeni bir kılığa sokulmuş bulunur ...Nesih kırması, dîvânî kırması, rik'a kırması ve hatta kûfî hurdası gibi bazı yazıların harf şekilleri az çok bir tadil ile siyâkat harfleri arasına karıştırılarak yazılmış... Bu yazıda haflerin ve satırların birbirine yakın olması hemen hemen bir kaide gibidir."[43]

Siyakat yazısının aldığı karakter dönemlere göre değişme göstermiştir. Fatih öncesine ait kayıtların azlığı, siyâkat yazısının kazandığı muhteva hususunda bilgilenmemizi engelliyor. M. Cevdet, Fatih devrine kadar kayıtlar siyâkata benzer bir yazı ile yazılmıştır, diyor.[44] Süheyl Ünver, Fatih'e kadar kayıtların ta'lik reyhânî denen hat ile yazıldığını, okunması biraz güç olduğu için de siyâkat gibi telakki edildiğini, defterlerin de hep ta'likimsi bir yazı ile tutulduğunu belirtiyor.[45] Halil İnalcık ise; XV. asır tahrir defterlerinde

---

[42] YAZIR, *Siyakat Yazısı*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yay., 2. baskı, Ankara 1978, s. 6-8.

[43] a.g.e., s. 144.

[44] ÜNVER, a.g.m., s. 92.

[45] gös. yer.

ekseriyetle tevki hattının kullanıldığını ifade ediyor.[46] Fatih'den Yavuz'a gelinceye kadarki dönemde tutulan defterlerdeki siyâkat sitili ile Kanunî ve sonrasına ait siyâkat sitili farklıdır. Zira Fatih döneminden itibaren görülmeye başlanan siyâkat yazısı, sonraki dönemlere göre daha sadedir.[47] 19. yüzyılda tutulan defterlerdeki siyâkat yazısı ise rik'aya yakın bir surette açık yazılmıştır.[48]

Siyâkat yazısı da diğer yazılar gibi, yazanın yetişme tarzına, uslubuna bağlı olarak ayrı karakter göstermektedir. Hat sanatı ile yetiştirilmemiş memurların yazılarını okumak oldukça güçtür. Hattat olan memurlar daha güzel ve okunaklı yazmışlardır. Siyakat çeşitlerinin, her devre ve her kâtibe göre hususiyetlerinin olduğu gibi, muhtelif dairelerde kullanılan siyâkatlar da farklıdır. [49]

Siyakat yazısında bölgeler arası farklılıklar da görülmektedir. Mesela Yemen dîvânında kullanılan siyâkat yazısı, merkez maliye teşkilâtında kullanılan yazıdan değişik bir sitildedir. [50]

Siyakat Rakamları: Siyakat yazısının kullanıldığı bütün yerlerde kullanılmıştır. Bu rakamlar için siyâkat rakamları dışında "Siyakat-ı Arabî", "A'dâd-ı Arabî", "Erkâm-ı Arabiyye", "Siyâkat Adedleri", "Melfuz A'dâd Hesabı", "Erkam-ı Divaniyye", "Divan Rakamları", İranlılar; "Hesab-ı Dinârî", "Hesâb-ı Harvârî", "Rukûm-ı Siyak", "Siyak-ı Rukûm", Hind Müslümanları ise "Rukûm" tabirini kullanmışlardır.[51]

Siyakat rakamlarının esası; rakamların Arapça telaffuzunu oluşturan kelimelerin kısaltılmasından meydana gelmektedir. Rakamların telaffuzunda bulunan harfler içinde, en uygunları ve kelimeyi en iyi yansıtan harfler seçilmiştir. Mesela; siyâkat usulüne göre 5 rakamı ٥ , ٥ gibi şekillerle

---

46 Halil İNALCIK, *Hicrî 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-i Arnavid*, Türk Tarih Kurumu Yay., 2. Baskı, Ankara 1987, Giriş s. XII. Halil İnalcık neşrettiği bu eserin rik'a, tevkî, kalın tevkî, güzel tevkî hatları ile yazıldığını sayfa numarası vermek suretiyle belirtmektedir.

47 *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 521.

48 Osman ERGİN, a.g.e., s. 699.

49 ERGİN, a.g.e., s. 697-698. Bir yeniçeri kâtibi, Dîvân kitâbeti şâkirdliğine kabulü için divânî, siyakat ve diğer yazı türlerinden örnekler sunmaktadır. Bkz. *Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 583.

50 Halil SAHİLLİOĞLU, *Yemen'in 1599-1600 Yılı Bütçesi*, Yusuf Hikmet Bayur'a Armağan'dan ayrı basım, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1985, s. 289.

51 Muhyiddin b. Mehmed b. el-Hac Atmaca, *Mecmau'l-Kavâid-i Hisab*, Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Yazmaları, no: K. 369, vrk. 17 b; Aynı eser, Köprülü Kütüphanesi no: 341, vrk. 2a; Matrakçı Nasuh, a.g.yazma, vrk. 4 b; İsmail OTAR, *Muhasebede Siyakat Rakamları*, s. 14; Selâhaddin ELKER, a.g.e., s. 9.

gösterilir. Bilindiği gibi, 5 rakamının Arapçada telaffuzu "Hamse" kelimesidir. Hamse kelimesindeki " ح " harfi, siyâkat rakamı ile beş rakamını temsil etmektedir. Büyük rakamlar için de bir örnek verelim: 536776 sayısı siyâkat rakamlarıyla şu şekilde yazılmaktadır: 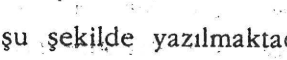 . Bu sayının Arapçadaki telaffuzu; "Hamsemie sitte ve selâsûne âlâf ve seb'amie ve sitte ve seb'un". Görüldüğü gibi rakamları temsil eden harfler ihtimamla seçilmiş, değişik sayıları ifade eden aynı harf ise, biraz farklı yazılmıştır. Siyakat rakamlarının yazılış biçimleri başta, ortada ve sonda değişik şekillere bürünebildiğinden dikkat edilmelidir. Sayı milyonlar basamağında bir sayı ise, siyâkat ile yazılışında "merre" ifadesi yer almaktadır. Merre ifadesinin niçin siyâkat rakamları içinde yer aldığı şu şekilde izah edilmektedir: "... muhasebîn halkından bazı fâzıllar görmüşler ki bu siyâkat-ı Arabî'nin bu vecihle kitâbeti ve kırâeti hem müşevveş ve hem de asîrü'l-fehm'dir, ol ecilden vâzıh ve rûşen olsun için "merre" ibâretiyle kayd etmişler tâki yesirü'l-fehm olup zabta kâbil ola. Pes çün dokuz kez yüzbinden mütecâviz ola ol vakt bunlar "Merre ibâretiyle kitâbet olunur"[52]. Bunlara dair şu örnekleri verebiliriz:

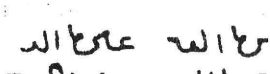
1.000.000, Okunuşu: Aşara merremie âlâf.

Türkçesi: On kere yüz bin

20.000.000 Okunuşu: Mieteyn merre mie âlâf

Türkçesi: İki yüz kere yüz bin

700.000.000 Okunuşu: Seb'a âlâf merre mie âlaf

Türkçesi: Yedi bin kere yüz bin

Siyakat rakamları ile ilgili geniş bir tablo düzenlenerek ekte sunulmuştur.

---

[52] Muhyiddin b. Mehmed, b. el-Hac Atmaca, a.g.yazma; Muallim Cevdet Yazmaları, no: K. 369/vrk 19b-20 a, Aynı Eser, Köprülü Ktp. no: 341/vrk 9b; Matrakçı Nasuh, a.g.yazma, vrk. 6a.

METİNLER

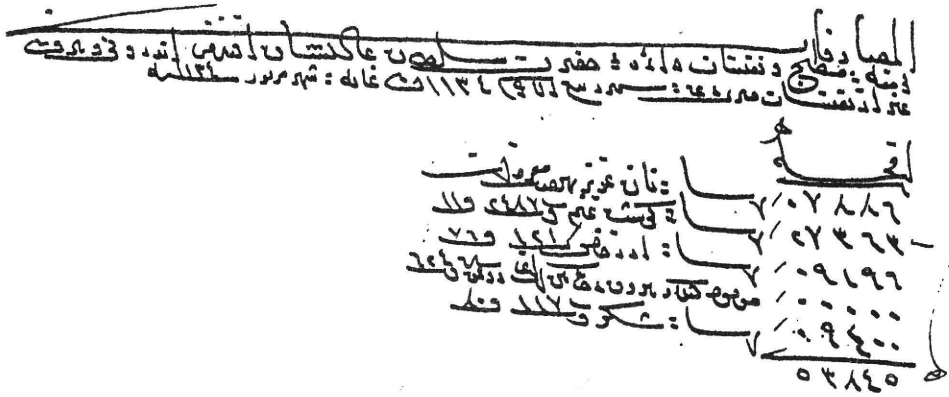

BOA, *Cevdet Saray*, nr. 3972.

el-Mesârifât 1

emti'a-i matbah ve ta'yînât-ı dâire-i Hazret-i Sultân-ı âlîşân efendimiz Enderûnî ve Bîrûnî gayr-i ez-ta'yînât-ı mîrî an-gurre-i şehr-i Rebî'u'l-âhir sene 1134 ilâ gâye-i şehr-i mezbûr sene 1134

Akçe	
07 886	Bahâ-i nân-ı azîz ber-mûceb-i müfredât
27 363	Bahâ-i güşt-ı ganem kıyye 2 487.5 fî 11
09 196	Bahâ-i ürz-i hâs kile 121 fî 76
00 000	Mevcûd-ı kilâr-ı Bîrûn an-cânib-i Pîr Ahmed Ağa revgan-ı sâde kıyye 624
09 400	Bahâ-i şeker kıyye 117.5 fî 80
53 845	

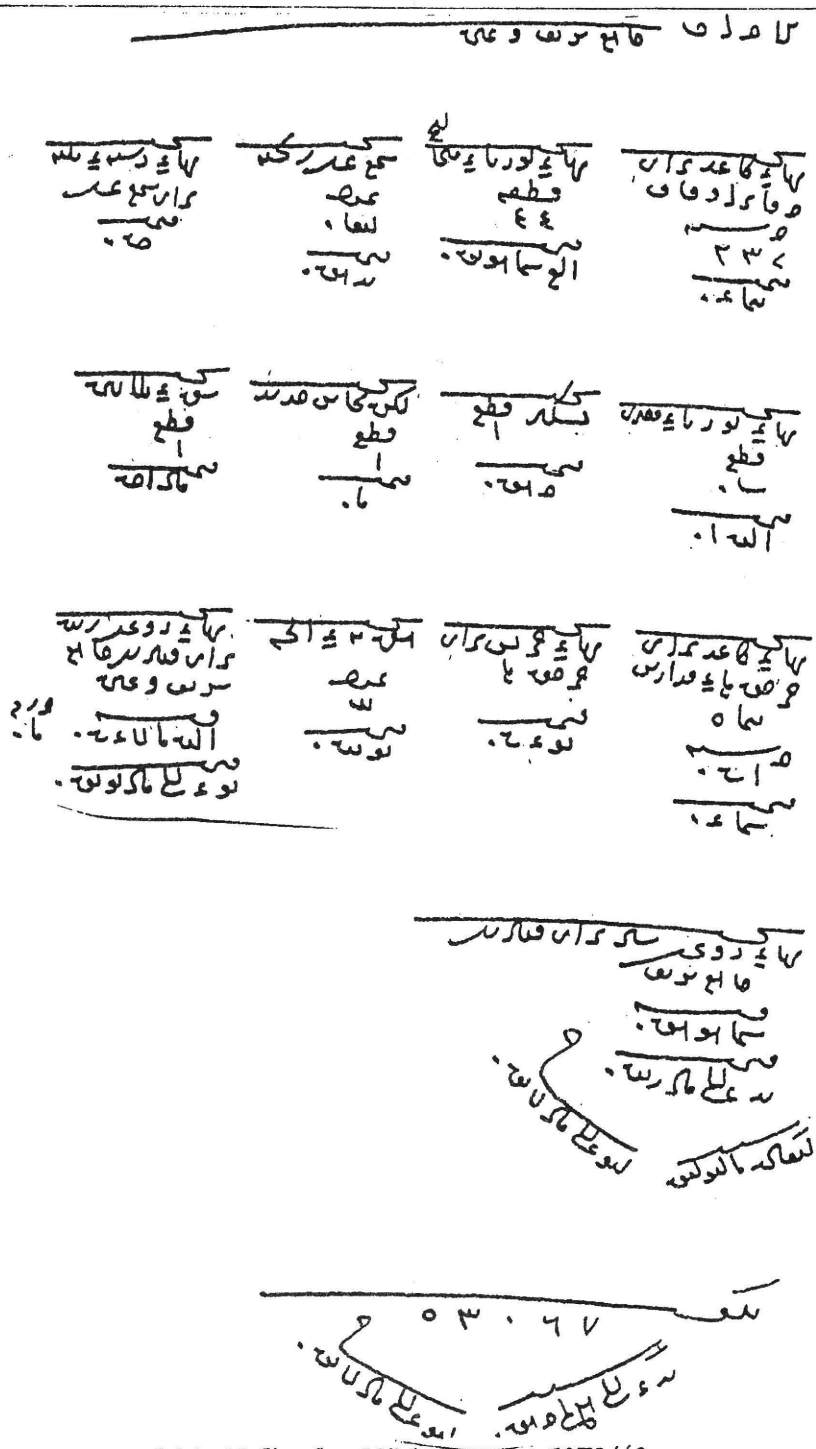

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 5973/49

- 2 -

el-ihrâcât ——— i

câmi'-i şerîf ve gayrihî

Be-cihet ——— i
bahâ-i kâğıd berây-ı defâtir-i evkâf
deste
23.5
kıymet
310

Be-cihet ——— i
bahâ-i torba-i Mihaliç
kıt'a
44
kıymet
2 697

Be-cihet ——— i
şem'-i asel-i Zihne
adet
4
kıymet
78

Be-cihet ——— i
bahâ-i deste-i penbe berây-ı şem'-i asel
kıymet
50

Be-cihet ——— i
bahâ-i torba-ı Mısrî
kıt'a
60
kıymet
1 000

Be-cihet ——— i
peşkir
kıt'a
1
kıymet
75

Be-cihet ——— i
leğen-i nühâs-ı cedîd
kıt'a
1
kıymet
100

Be-cihet ——— i
şukka-i telâtîn
kıt'a
1
kıymet
251

Be-cihet ——— i
bahâ-i kâğıd berây-ı hurdahâ-ı medâris-i semân
deste
61
kıymet
610

Be-cihet ——— i
bahâ-i ferş berây-ı hurdahâ
kıymet
29

Be-cihet ——— i
makrame-i alaca
adet
3
kıymet
39

Be-cihet ——— i
bahâ-i revgan-ı zeyt berây-ı kanâdîl-i câmi'-i şerîf ve gayrihî
kıyye dirhem
1 222 100
kıymet
29 299

Be-cihet ——— i
bahâ-i revgan-ı sâde berây-ı kanâdîl-i câmi'-i şerîf
kıyye
677
kıymet
18236

Resîd
4 144

Bâkî
14 292

Yekûn
53 067

Resîd
18 775

Bâkî
14 292

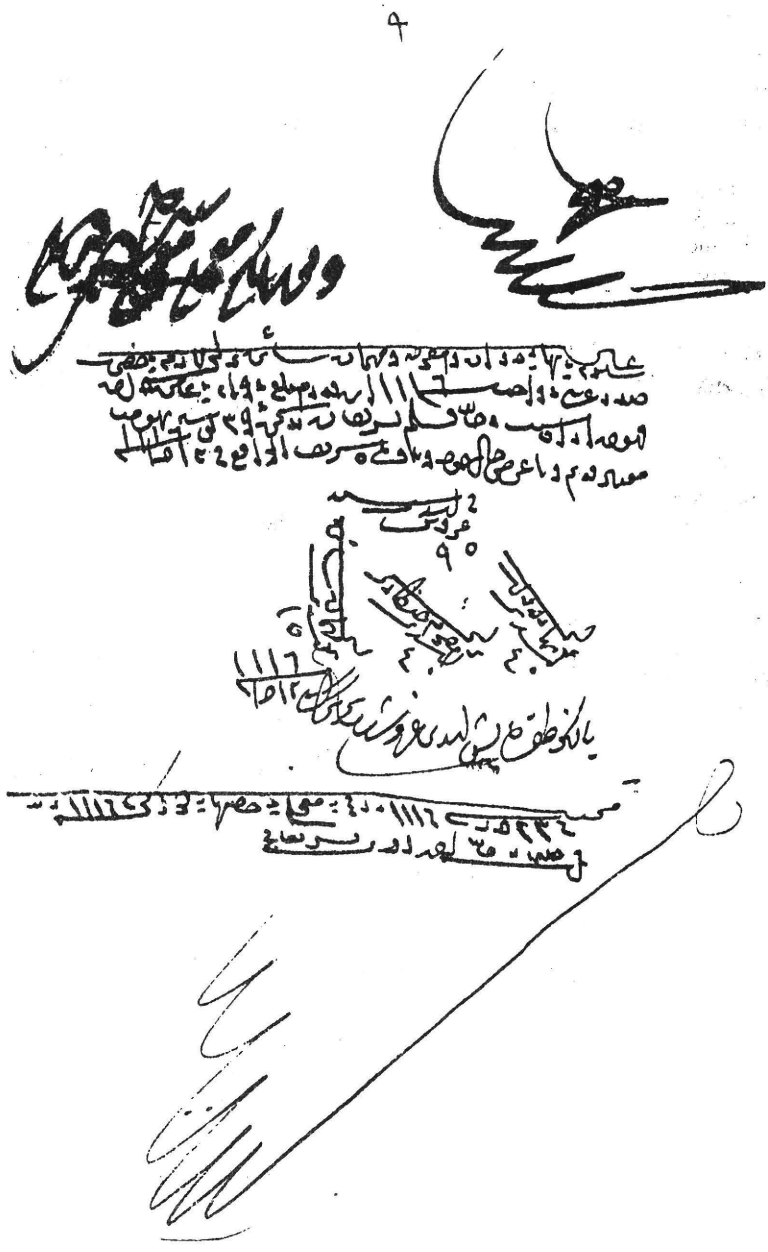

BOA, *D. BRZ* nr. 116.11.23

– 3 –

Sah

Buyruldu

Divriği Mu'accele hâshâsından verile.

Âdet ——————————————————————————————— i

seneviyye-i bahâ-i devât ve makrame ve mühimmât-ı sâire berây-ı lâzıme-i hazret-i sadr-ı âlî an-vâcib sene 1116 în kadar meblağ an-Hızâne-i Âmire dâde fermûde ez-ân sebeb an-cânib-i Kalem-i Teşrîfât tezkire-i hazîne-nüvişte ber-mûceb-i mu'tâd-ı kadîm ve bâ-arzuhâl-i hod ve bâ-fermân-ı şerîf el-vâki' fî 13 Za. sene 1116.

fî sene

guruş-ı esedî

95

berây-ı bahâ-i devât	berây-ı makrame-i	berây-ı mühimmât-ı sâire
esedî	hünkârî	esedî
40	esedî	15
	40	

Yalnız doksan beş esedî guruşdur. Tahrîren 13 Za. sene 1116.

Mahsûb ——————————————————————————————

fî 23 Za. sene 1116 an-akçe-i mu'accele-i hâshâ-i Divriği fî 1116 an-yed-i Mehmed Çelebi an-cânib-i Ahmed Efendi Teşrîfâtî.

Nukilet ——————————————————————————————

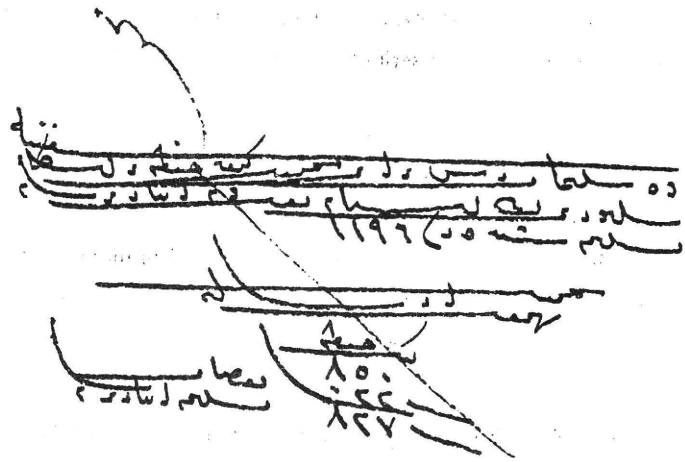

BOA.

- 4 -

Sefîne——————————————————————————————i

Kara Süleyman Re'îs, berâ-yı tahmîl-kerde hınta an-iskele-i Silivri ilâ-Âsitâne nakl ve be-Anbâr-ı Tersâne teslîm şude, der sene 1196.

Tahmîl ——————————————————

ber-mûceb-i
irsâliye
hınta
keyl
850
022.5
noksân
827.5 teslîm-i Anbâr-ı Tersâne

Mahsûb

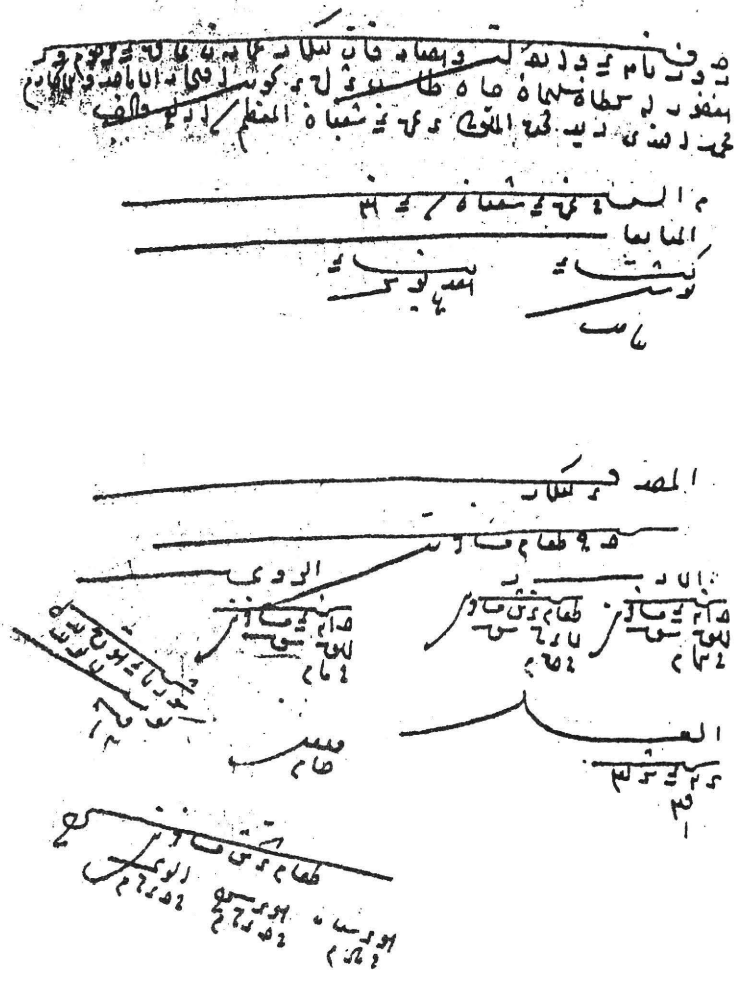

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 15523 s. 1

- 5 -

Defter——————————————————————————————— i

rûznâme-i vâridât ve mesârifât-ı Kilâr-ı İmâret-i Âmire-i merhûm ve mağfûrun-leh Sultan Süleyman Hân tâbe serâhu an-tahvîl-i iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed Efendi zîde mecduhû el-mütevellî an-gurre-i Şa'bân el-mu'azzam sene erba'a ve elf.

Yevmü's-sebt ——————————

fî gurre-i Şa'bân sene-i minhu

el-Mübâya'ât ——————————

Bahâ-i Güşt	Bahâ-i ma'denus
3 Müd	4

el-Masraf ———————————————————————————

an-kilâr

Becihet ——————————————————————————— i

harc-ı ta'âm-ı misâfirîn

el-ürz —————————— er-revgân ——————————

Becihet ——— i Cirâye-i misâfirîn	Becihet ——— i ta'âm-ı turuş-ı misâfirîn	Becihet ——— i Cirâye-i misâfirîn	Becihet ——— i şorbâ-ı mukarrere bedel-i güşt
40 Sofra fî 300 M. (Yevm)	22 Sofra fî 50 M. (Yevm)	40 Sofra fî 100 M. (Yevm)	2 Nevbet kıyye 12

el-asel ——————

Becihet-i Türbe-i şerîfe kıyye 1	fülfül 5 M.

Harc ——————————————————————————— ı

ta'âm-ı turuş-ı misâfirîn

Meviz-i siyâh	Meviz-i surh	Alûyî
fî 200 M.	fî 25 M.	fî 25 M.

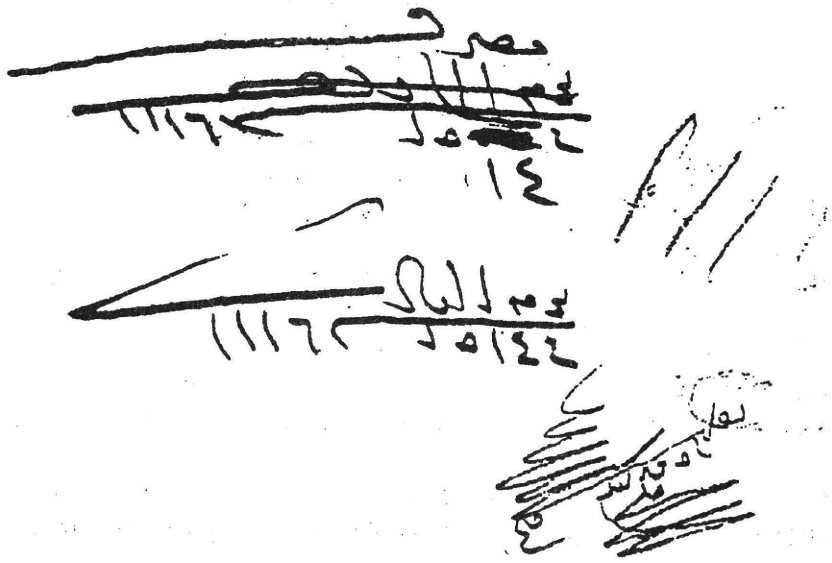

BOA, *D. BRZ* nr. 1116.11.14

6

Masraf-ı
yevmü's-sâlis,
fî 14 Za. sene 1116.

Nukılet be-
Defter-i Kebîr
hüküm buyruldu
Sah

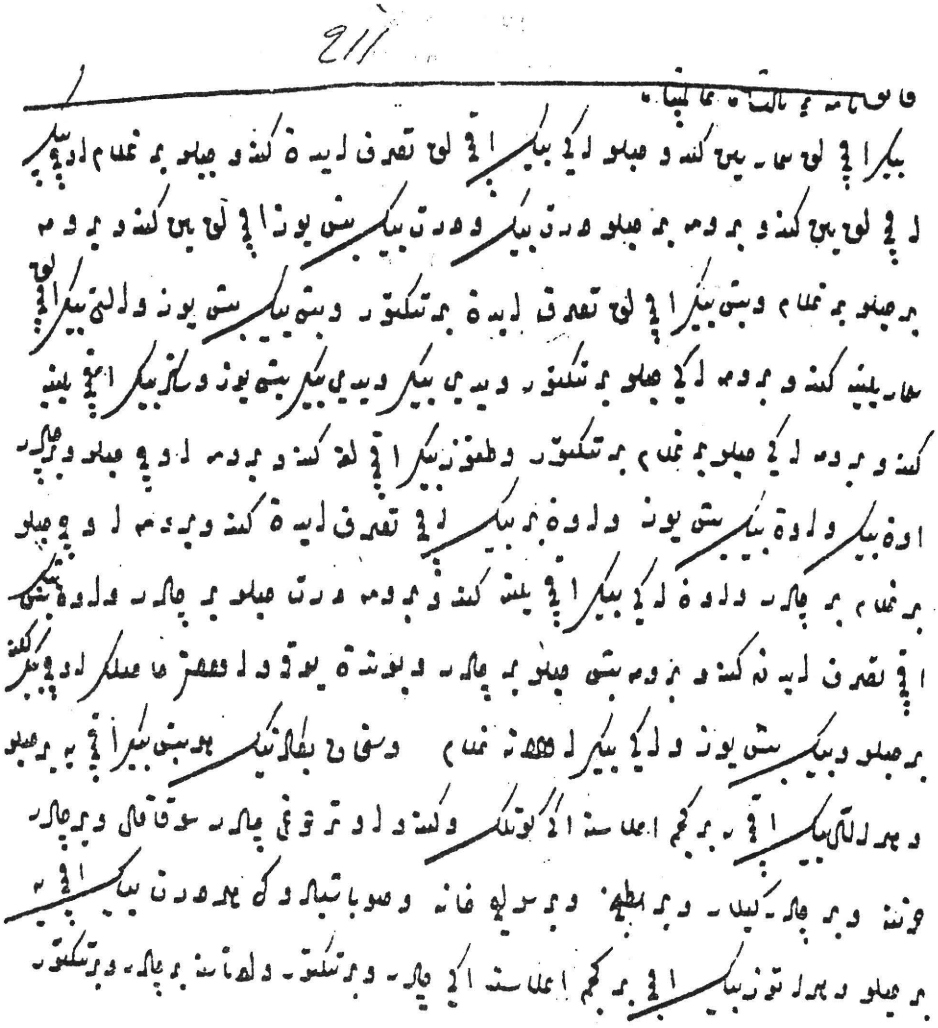

BOA, *Tapu Tahrir Defteri* nr: 166

7

Kânûn

nâme-i pâdişâh-ı âlem-penâh

Bin akçelik tımar yine kendü cebelü iki bin akçelik tasarruf eden kendü cebelü bir gulâm üç bin akçelik yere kendü bürüme bir cebelü dört bin ve dört bin beş yüz akçelik yere kendü bürüme bir cebelü bir gulâm ve beş bin akçelik tasarruf eden bir tektür ve beş bin beş yüz ve altı bin akçelik tımar yine kendü bürüme iki cebelü bir tektür ve yedi bin ve yedi bin beş yüz ve sekiz bin akçe yine kendü bürüme iki cebelü bir gulâm bir tektür ve dokuz bin akçeliğe kendü bürüme üç cebelü ve bir çadır on bin ve on bin beş yüz ve on bir bin akçe tasarruf eden kendü bürüme üç cebelü bir gulâm bir çadır ve on iki bin akçe yine kendü bürüme dört cebelü bir çadır ve on beş bin akçe tasarruf eden kendü bürüme beş cebelü bir çadır ve bundan yukaru olan hâsılın üç binliğine bir cebelü ve bin beş yüz ve iki bin olana gulâm ve sancak beglerinin her beş bin akçeye bir cebelü ve her altı bin akçeye bir keçe a'lâsına iki günlük ve kendü oturduğı çadır sokaklar ve bir çadır hazîne ve bir çadır kilâr ve bir matbah ve bir saraçhâne ve subaşularun her dört bin akçeye bir cebelü ve her otuz bin akçe bir keçe a'lâsına iki çadır ve bir tektür ve ednâsına bir çadır ve bir tektür.

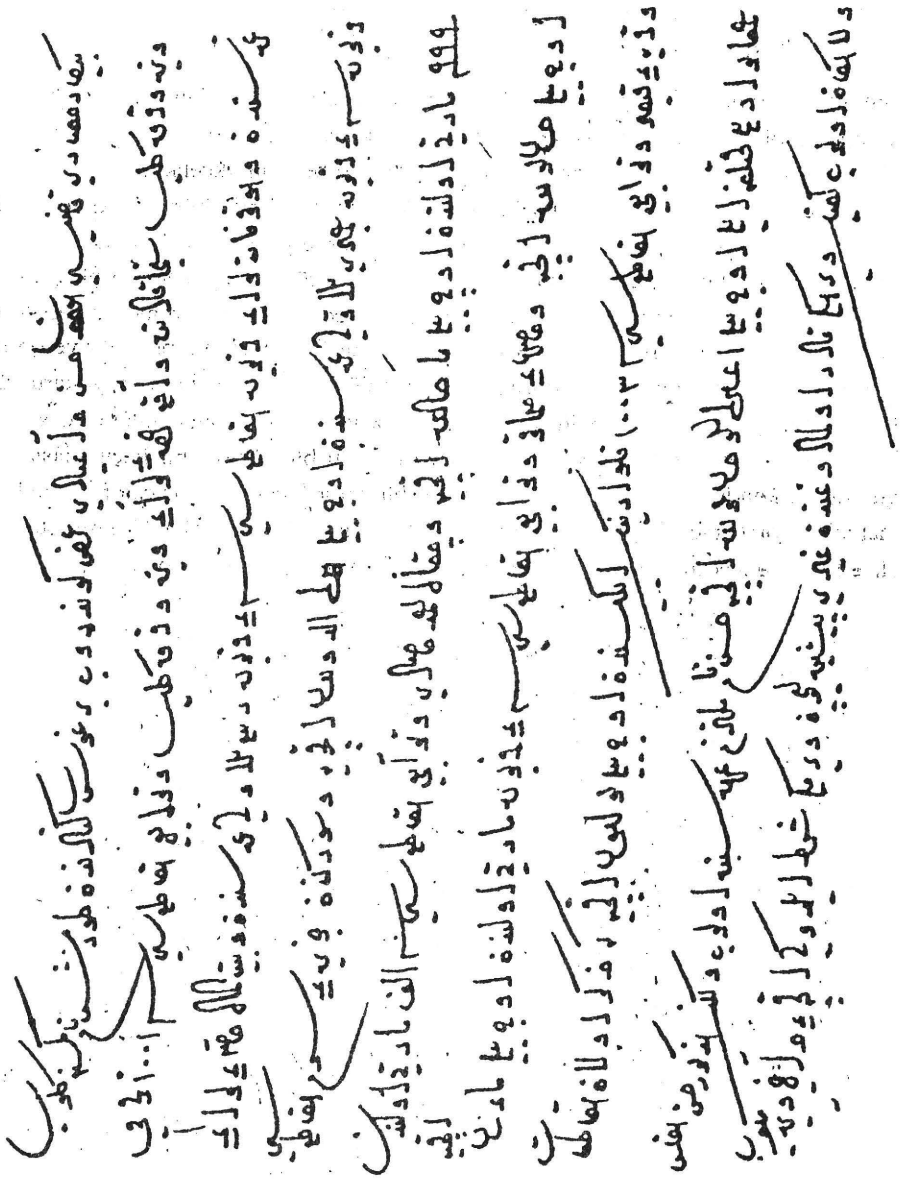

BOA, *Maliyeden Müdevver* nr. 9820/128-129

8

Pınarhisârı Kadısı Mevlânâ Hasan dâ'îleri arz gönderüp Bergos sâkinlerinden Durmuş nâm kimesne gelüp Vize ve Kırkkilise sancaklarında vâki' hurda-ı livâ-i Vize ve Kırkkilise ve tevâbi'i mukâta'ası sene 1001 Muharremi gurresinden ve mevkûfât-ı livâ-i mezbûre mukâta'ası sene-i mezbûre Rebî'ü'l-evveli gurresinden ve beytülmâl-ı hâssa-ı livâ-i mezbûre sene-i mezbûre Cemâziye'l-evveli gurresinden üç yıla 735.000 akçeye ve sürgünân-ı cezîre-i Sirem Mukâta'ası sene 999 Martı evvelinden üç yıla 105.000 akçeye ve Çakal Ahmed hâsları ve tevâbi'i mukâta'ası sene elf Martı evvelinden üç yıla 5039 akçeye ve hâshâ-ı Samako ve tevâbi'i mukâta'ası sene-i mezbûre Martı evvelinden üç yıla 120.000 akçeye ve karye-i Kaysar ve tevâbi'i mukâta'ası sene 1003 filvârinin ikisinden üç yıla 49.000 akçeye ki zikrolan mukâta'ât cem'an tevârîh-i muhtelife ile üç yıla 1.154.039 akçeye Hasan nâm mültezim uhdesinde olup velâkin mezkûr Hasan müflis ve lâmekân olup kefîl vermege kâdir olmadığından gayri peşin içün vermege şart eyledügü akçeyi dahi veremeyüp...

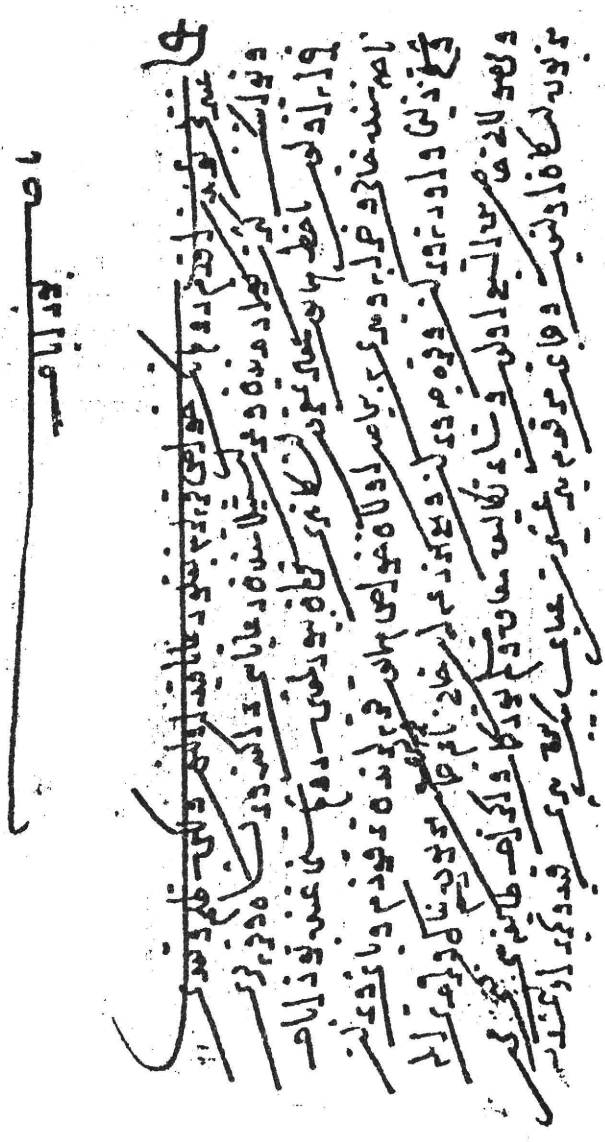

BOA, *Tapu Tahrir Defteri* nr. 835/47

9

Nâhiye ——————————————————— i

Bozâbâd

Cema'ât ——————————————————— 1

Anterli bundan akdem Ruhâ'nın havâs karyelerine bağlu re'âyâ kayd olunup ve lâkin zulm ve te'addî ve nevâhînin kesret-i nevâdidinden ve Arab istîlâsından re'âyâsı perâkende ve perîşan ve karyeleri harâbe olup bâ-hatt-ı hümâyûn sa'âdet-makrûn iskânları fermân buyrulmağın Ruhâ Sancağı'nda Bozâbâd nâhiyesinde hâlî ve harâbe ve mîrîye hâsıl olan havâss-ı hümâyûn karyelerinden Terkozan ve Payviran ve Şeyhzilni ve Ortaviran ve Karacaviran ve ma'a mezra'a-i İnhanı nâm karyede cemâ'at-ı mezbûre resm-i bennâk ve mücerredi ile ve mahsûlâtı hâsıl-mine's-sub' olup vesâir tekâlif mu'âf ve müsellem Türkmân ve Ekrâd tâyifesi gibi mahall-i mezbûre iskân olunup ve cemâ'at-ı merkûm mîr-i aşîret Abbas Beg mîrî kayd ve tahrîr olunmuşdur.

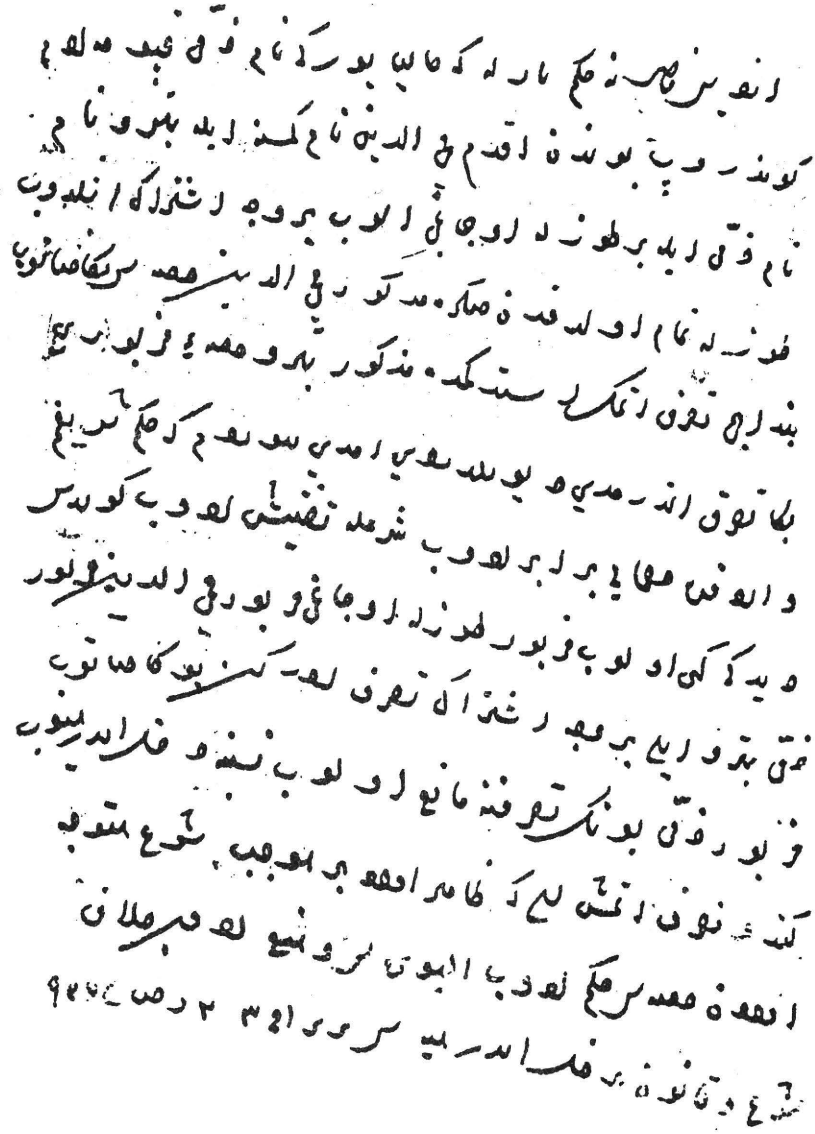

BOA. *Kepeci* nr. 61 s. 353, 354

10

İzdin kadısına hüküm yazıla ki hâliyâ Yorgi nâm zimmî kapuma âdem gönderüp bundan akdem Muhyiddin nâm kimesne ile Petro nâm zimmî ile bir tuzla ocağı alup ber-vech-i iştirâk işledüp tuzla tamâm oldukdan sonra mezkûr Muhyiddin hissesin bana satup ben dahi tasarruf etmek istediğimde mezkûr Petro hisse-i mezbûru bana tasarruf etdirmedi deyü bildirdi İmdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda husemâyı berâber edüp şer'le teftiş edüp göresin dediği gibi olup mezbûr tuzla ocağı mezbûr Muhyiddin mezbûr zimmi Petro ile ber-vech-i iştirâk tasarruf ederken buna satup mezbûr zimmî buhun tasarrufuna mâni' olup nesne dahl etdirmeyüp kendü tasarruf etmiş öyle ki zâhir ola ber-mûceb-i şer' müteveccih olan hissesin hükm edüp alıveresin ve men' edüp hilâf-ı şer' ve kânûn dahl etdirmeyesin. Tahrîren fî 23 Receb sene 927.

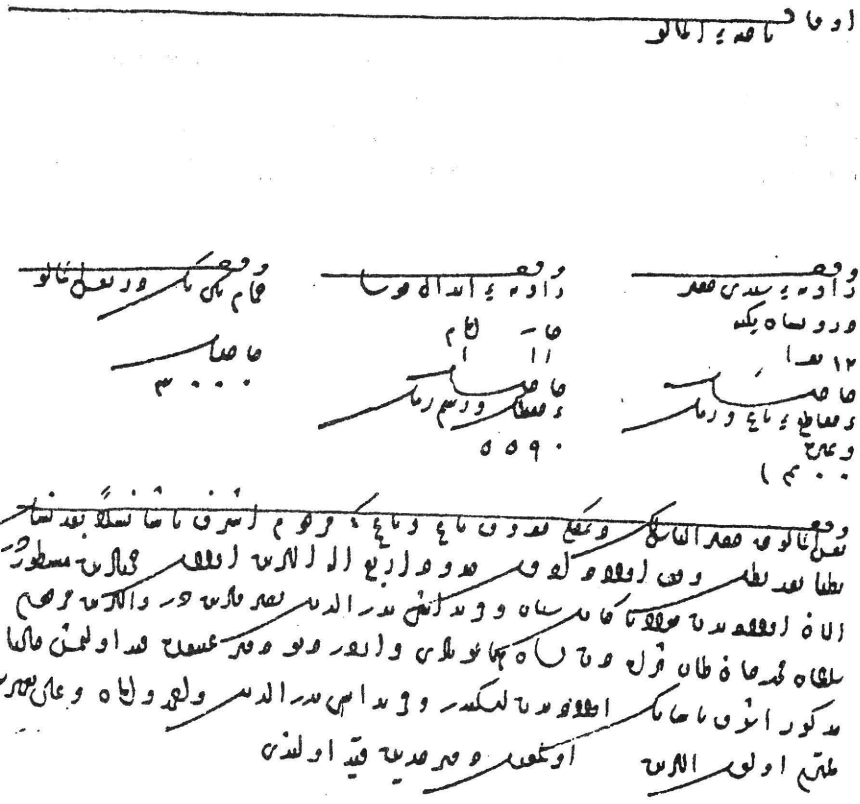

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 166 s. 602

11

Evkâf — 1

nâhiye-i Elmalu

Vakf — 1	Vakf — 1	Vakf — 1
Zâviye-i Seydi Hızır	Zâviye-i Abdal Musa	Hamâm-ı Yeni Beg
Dervîşân-ı tekye	Hâne İmam	der-nefs-i Elmalu
12 neferen	11 1	
Hâsıl	Hâsıl	Hâsıl
an-mukâta'a-ı bağ ve zemîn ve gayrihi 1 400	an-çiftlik ve resm-i zemîn 5 590	3 000

Vakf — 1

nefs-i Elmalu'da Hızır İlyas Beg demekle ma'rûf bağ ve bağçe ki merhûm Eşref Paşa neslen ,ba'de neslin batnan ba'de batnın vakf-ı evlâd edüp hudûd-ı erba'a ile ellerinde olan hüccetlerinde mastûrdur. El-ân evlâdından Mevlânâ Kâmil Sinan ve karındaşı Bedreddin tasarruflarındadır ve ellerinde merhûm Sultan Mehmed Han tâbe serâhu'dan nişân-ı hümâyûnları vardır deyü defter-i atîkde kayd olunmuş. Hâliyâ mezkûr Eşref Paşa'nın evlâdından İskender ve karındaşı Bedreddin ve Ahmed ve Osman ve Ali ta'mîrine mültezim olup ellerinde olmağın defter-i cedîde kayd olundu.

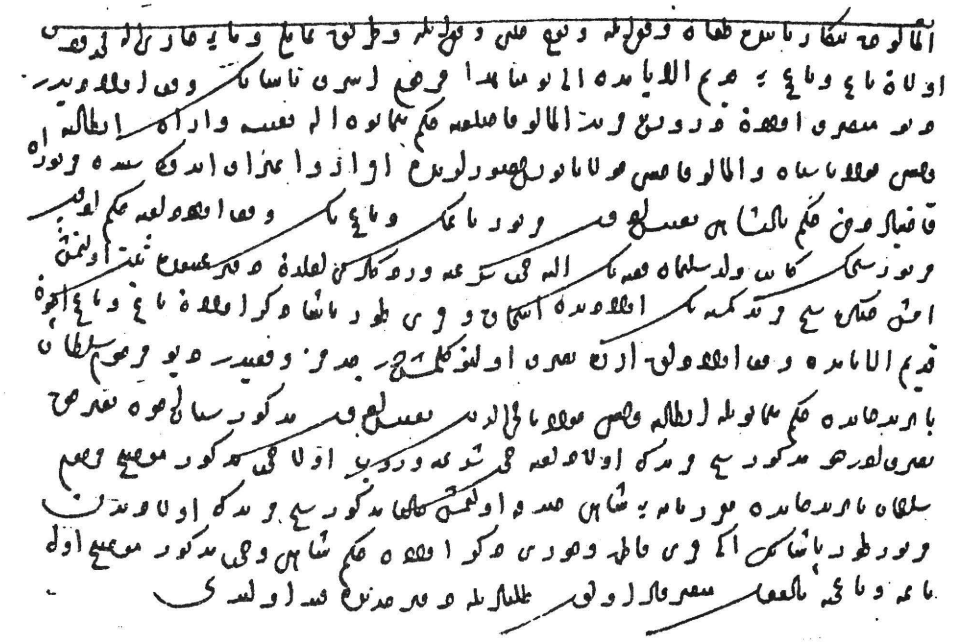

BOA. ***Tapu Tahrir Defteri*** **nr. 166 s. 604**

12

Nefs ——————————————————————————— i

Elmalu'da Pınarbaşı'nda Dogan vakfı ile ve Oruç Çelebi vakfı ile ve tarîk-i âmla ve mâ-ı cârî ile mahdûd olan bağ ve bağçeyi kadîmü'l-eyyâmdan ilâ yevminâ hâzâ merhûm Eşref Paşa'nın vakf-ı evlâdıdır deyü mutasarrıf olan Derviş bin Murad Elmalu kadılığına hükm-i hümâyûn ile teftîşe varan Antalya Kadısı Mevlânâ Sinan ve Elmalu Kadısı Mevlânâ Yunus huzûrlarında ikrâr ve i'tirâf etdüğü sebebden mezbûrân kadılar dahi hükm-i pâdişâhî teftîş edüp mezbûr bağın ve bağçenin vakf-ı evlâdlığına hükm edüp mezbûr şeyhin Kâtib veled-i Süleyman Fakih Beg eline hüccet-i şer'iyye verdikleri ecilden defter-i atîkde sebt olunmuş imiş sonra Şeyh Murad kimesnenin evlâdından İshak ve kızı Torpaşa zikr olan bağ ve bağçe içün kadîmü'l-eyyâmdan vakfı evlâdlık üzre tasarruf olunugelmişdir ceddimiz vakfıdır deyü merhûm Sultan Bâyezîd Hân'dan hükm-i hümâyûnla Antalya Kadısı Mevlânâ Muhyiddin teftîş edüp mezkûr Sinan içün bi-gayr-i hak tasarruf eder deyü mezkûr Şeyh Murad'ın evlâdlığına hüccet-i şer'iyye verüp evvelâ hüccet-i mezkûr mûcebince merhûm Sultan Bâyezîd Hân'dan mukarrernâme-i şâhî sadaka olunmuş hâliya mezkûr Şeyh Murad'ın evlâdından mezbûr Torpaşa'nın iki kızı Fâtıma ve Hûrî zikr olan hükm-i şâhî ve hüccet-i mezkûr mûcebince ol bağa ve bağçeye bi'l-fi'il mutasarrıflar olup talebleriyle defter-i cedîde kayd olundı.

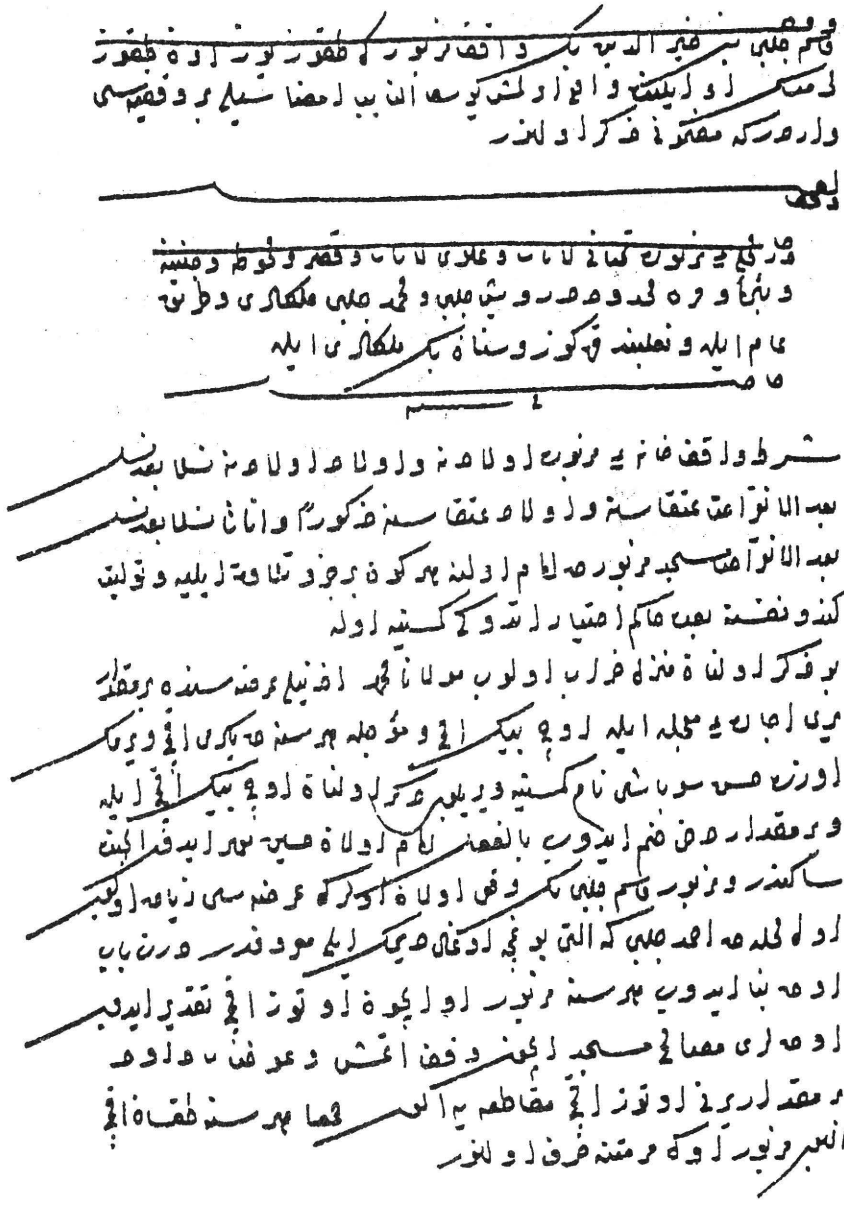

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 670 s. 690

13

Vakf — 1

Kâsım Çelebi bin Hayreddin Beg vâkıf-ı mezbûrun dokuz yüz on dokuz Muharreminin evâ'ilinde vâki' olmuş Yusuf en-nâ'ib imzâsıyla bir vakfiyyesi vardır ki mazmûnu zikr olunur.

Asl — 1

vakf

Hâne

der-mahalle-i mezbûre tahtânî 2 bâb ve ulvî 2 bâb ve kasr ve muhavvata ve cüneyne ve bi'r-i mâ ve furun mahdûd Derviş Çelebi ve Mehmed Çelebi mülkleri ve tarîk-ı âm ile ve Na'lband Karagöz ve Sinan Beg mülkleri ile

Hâsıl

fî sene

şart-ı vâkıf hâne-i mezbûre evlâdına ve evlâd-ı evlâdına neslen ba'de neslin ba'de'l-inkırâz utekâsına ve evlâd-ı utekâsına zukûren ve inâsen neslen ba'de neslin ba'de'l-inkırâz mescid-i mezbûrda imâm olana her gün bir cüz' tilâvet eyleye ve tevliyet kendü nefsine ba'dehu hâkim ihtiyâr etdügi kimesneye ola.

Bu zikr olunan menzil harâb olup Mevlânâ Mehmed izniyle arsasında bir mikdar yeri icâre-i mu'accele ile üç bin akçe ve mü'eccele her senede yirmi akçe vermek üzre Hasan Subaşı nâm kimesneye verilüp zikr olunan üç bin akçe ile ve bir mikdar dahi zam idüp bi'l-fi'l imâm olan Hüseyin ta'mîr edüp içinde sâkindir ve mezbûr Kâsım Çelebi'nin vakfı olan evlerin arsası ziyâde olup ol mahallede Ahmed Çelebi ki Altıboğçaoğlu demek ile ma'rûfdur dört bâb oda binâ edüp her sene mezbûr ev içün otuz akçe takdir edüp odaları mesâlih-i mescid içün vakf etmiş ve Ivaz bin Davud bir mikdar yerini otuz akçe mukâta'aya alup cem'an her sene doksan akçe alunup mezbûr evin meremmetine sarf olunur.

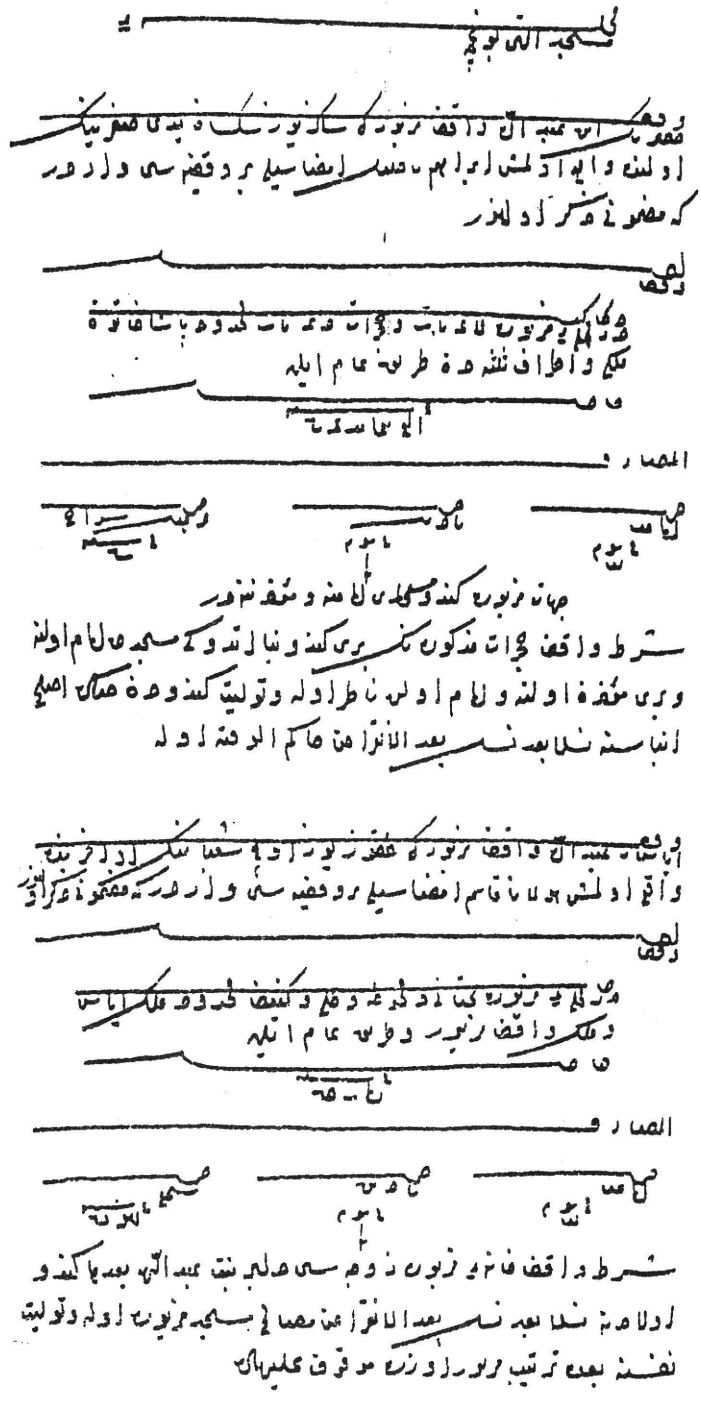

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 670 s. 690

14

Mahalle ——————————————————— i

Mescid-i Altıboğça

Vakf ——————————————————— ı

Hızır Beg ibn-i Abdullah vâkıf-ı mezbûrun sekiz yüz seksen yedi Saferinin evvelinde vâki' olmuş İbrahim bin Halil imzâsıyla bir vakfiyyesi vardır ki mazmûnu zikr olunur.

Asl ——————————————————— ı

vakf

Dekâkîn ——————————————————— i

der-mahalle-i mezbûre 12 bâb ve hucûrât 15 bâb mahdûd Paşa Hâtun mülkü ve etrâf-ı selâseden tarîk-i âm ile

Hâsıl ———————————————————

fî sene

2 328

el-mesârif ———————————————————

cihet ——— i	cihet ——— i	cihet ——— i
imâmet	te'zîn	dühn-i sırraç
fî yevm	fî yevm	fî sene
3	1	60

cihât-ı mezbûre kendü mescidi imâmına ve müezzininedir. Şart-ı vâkıf hucurât-ı mezkûrenin biri kendü binâ etdügi mescidde imâm olana ve biri müezzin olana ve imâm olan nâzır ola ve tevliyet kendüden sonra aslah ebnâsına neslen ba'de neslin ba'de'l-inkırâz hâkimu'l-vakta ola.

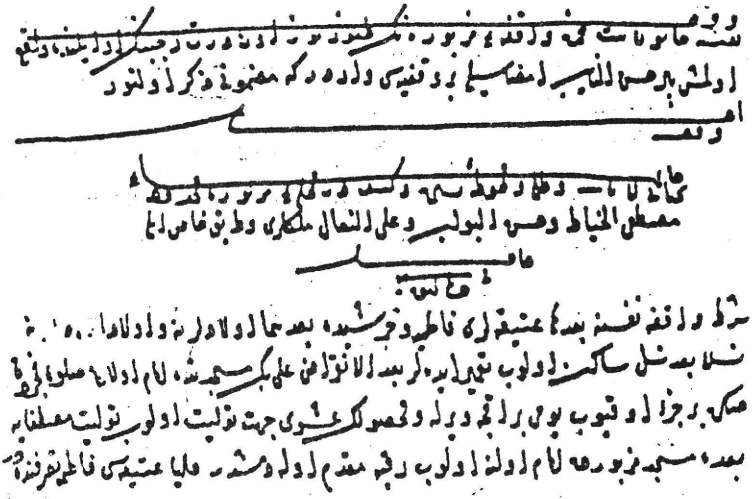

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 251 s. 231

15

Vakf — 1

Nefîse Hâtun bint-i Hamza vâkıfe-i mezbûrenin dokuz yüz on dört Recebinin evâ'ilinde vâki' olmuş Pîr Hasan en-nâ'ib imzâsıyla bir vakfiyesi vardır ki mazmûnu zikr olunur.

Asl — 1

vakf

Hânehâ — 1

tahtânî 2 bâb ve zulle ve muhavvata-ı yesîre ve kenif der-mahalle-i mezbûre mahdûd Mustafa el-hayyât ve Hasan el-bevvâb ve Ali en-na'âl mülkleri ve tarîk-ı hâs ile

Hâsıl
fî sene
540

Şart-ı vâkıfe nefsine ba'dehâ atîkaları Fâtıma ve Hurşîde ba'demâ evlâdlarına ve evlâd-ı evlâdına neslen ba'de neslin sâkin olup ta'mîr edeler ba'de'l-inkırâz Ali Bey Mescidi'nde imâm olan salât-ı fecirden sonra bir cüz' okuyup yevmî bir akçe verile ve mahsûlun öşrü cihet-i tevliyet olup tevliyet Mustafa'ya ba'dehu mescid-i mezbûrda imam olana olup rakabe mukaddem ola demişdir hâliyâ atîkası Fâtıma tasarrufundadır.

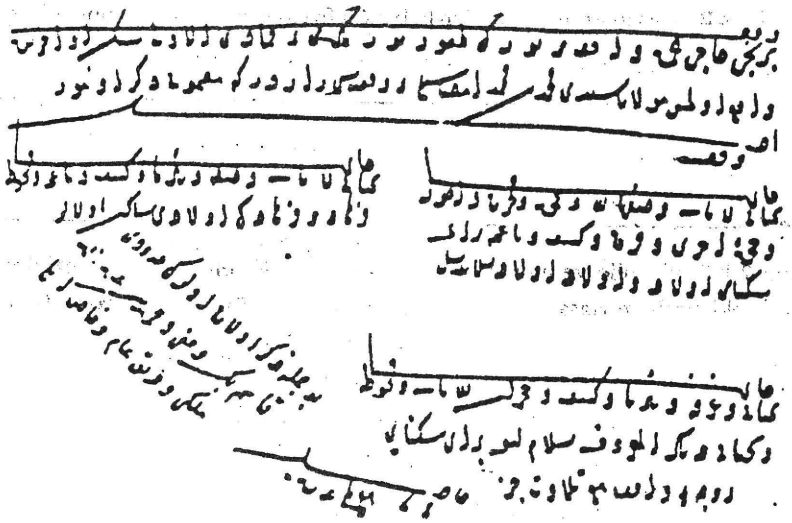

BOA. ***Tapu Tahrir Defteri*** **nr. 251 s. 307**

16

Vakf ——— 1

Pirinçci Hacı Hamza vâkıf-ı mezbûrun dokuz yüz yirmi bir Cemâziye'l-evvelinin evâhirinde vâki' olmuş Mevlânâ Seydi Mehmed bin Mehmed imzâsıyla bir vakfiyesi vardır ki mazmûnu zikr olunur.

Asl ——— 1

vakf

Hânehâ ——— 1

tahtânî 2 bâb ve sofahâ 3 ve hücre ve mahzen ve ahur ve hücre-i uhrâ ve fırun ve kenîf ve bağçe yerleri süknâsı evlâd ve evlâd-ı evlâd neslen ba'de neslin

Hânehâ ——— 1

tahtânî ve gurfe ve bi'r-i mâ ve kenîf ve hucûrât 3 bâb ve muhavvata ve tahtânî-i diger el-ma'rûf selamlık berây-ı süknây-ı zevce-i vâkıf ma'a tilâvet-i cüz

Hânehâ ——— 1

tahtânî 2 bâb ve sofa ve bi'r-i mâ' ve kenûf ve bağçe ve muhavvata Ferhâd ve Ferhâd'ın evlâdı sâkin olalar

Bu cümle zikr olan evlerin hudûdu Kâsım Bey vakfı ve Mehmed bin Abdullah mülki ve tarîk-ı âm ve hâs ile

Hâsıl ———

fî sene

720

Şart-ı vâkıf zevcesi Hüsnâ evlerin duvarında olan musluka her gün su doldura ve hucûrât-ı mezkûrede ehl-i ilimden bir racül-i sâlih sâkin olup günde bir cüz' okuya eger kimesne sâkin olmazsa icâreye verilüp gallesinden okuna ve tevliyet nefsine ba'dehu oğlu Bâli'ye ve ba'dehu vâkıfın ebnâsına ve ebnâ-ı ebnâsına neslen ba'de neslin ba'de'l-inkırâz aslah utekâsına ve ebnâ-i utekasına batnen ba'de batnın ve nezâret Mehmed bin İbrahim'e ve ba'dehu nezâret hâkimu'l-vakte mufavvaz ola ve tevliyet mahalle-i mezbûreden hâkimu'l-vakt ihtiyâr etdügi kimesneye ola hâliyâ tevliyet evlâd elindedir.

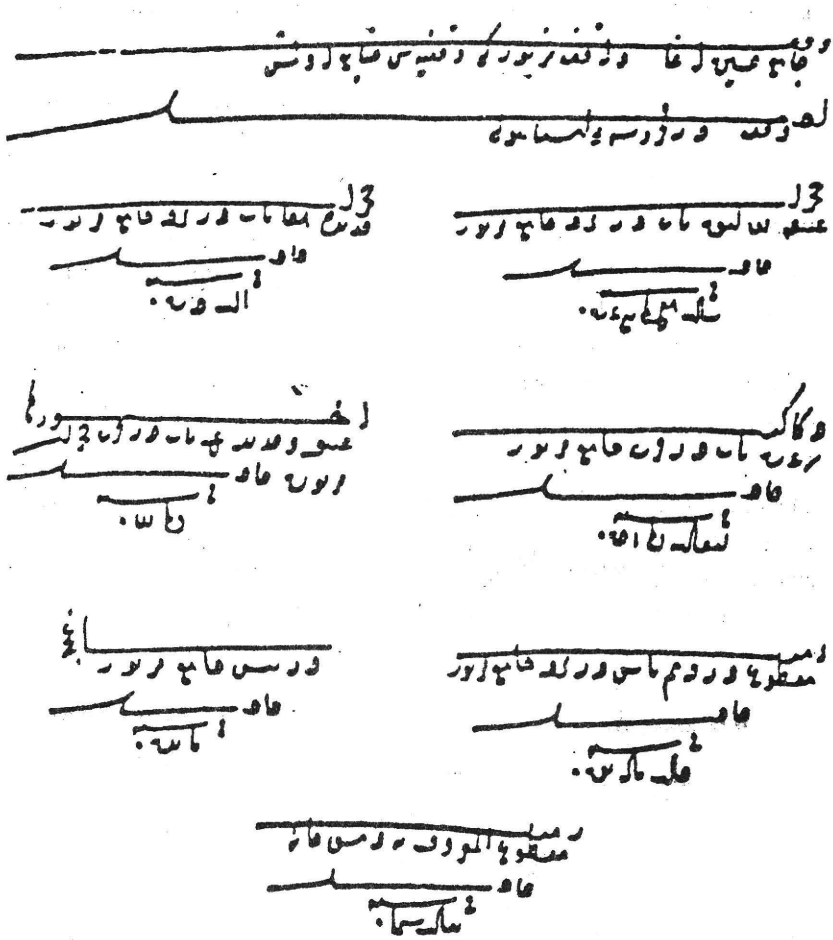

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 251 s. 159

17

Vakf — 1

Câmi'-i Hüseyin Ağa vâkıf-ı mezbûrun vakfiyesi zâyi' olmuş

Asl — 1

Vakf der-Mahrûse-i İstanbul

Hucurât — 1

atîka 43 bâb der-nezd-i câmi'-i mezbûr

Hâsıl

fî sene
6 723

Hucurât — 1

cedîde 7 bâb der-nezd-i câmi'-i mezbûr

Hâsıl

fî sene
1 020

Dekâkîn

26 bâb der-kurb-ı câmi'-i mezbûr

Hâsıl

fî sene
4 851

Ahurhâ — 1

atîk ve cedîd 12 bâb der-kurb-ı hucurât-ı mezbûre

Hâsıl

fî sene
830

Zemîn — 1

maktû' der-zimem-i nâs der-nezd-i câmi'-i mezbûr

Hâsıl

fî sene
5 290

Bâğçe

der-nefs-i câmi'-i mezbûr

Hâsıl

fî sene
130

Zemîn — 1

maktû' el-ma'rûf
be Dımışkhâne

Hâsıl

fî sene
3 600

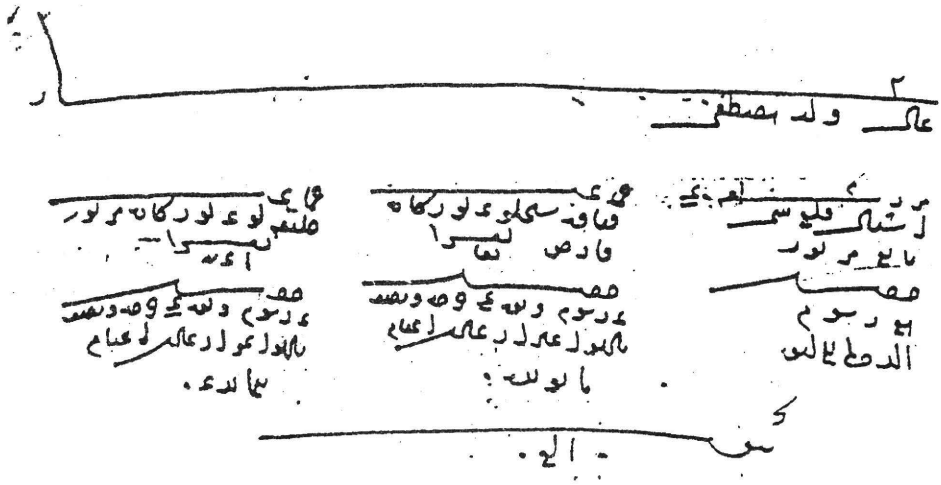

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 326 s. 74

18

Tımar ——————————————————————————— 1

Ali veled-i Mustafa

Mezra'a ——— i	Cema'ât ——— i	Cema'ât ——— i
Üstâd Kal'ası tâbi'-i mezbûr	Kapak Şeyhlü an-yörükân-ı Kars	Halifelü an-yörükân-ı mezbûr
	Neferen	Neferen
	9	21
Hâsıl ———	Hâsıl ———	Hâsıl ———
ma'a rusûm	an-rusûm ve yava-i hurda ve nısf-ı bâd-ı hevâ gayr-i ez-âdet-i ağnâm	an-rusûm ve yava-i hurda ve nısf-ı bâd-ı hevâ gayr-i ez-âdet-i ağnâm
1 543	139	313

Yekûn ———
2 000

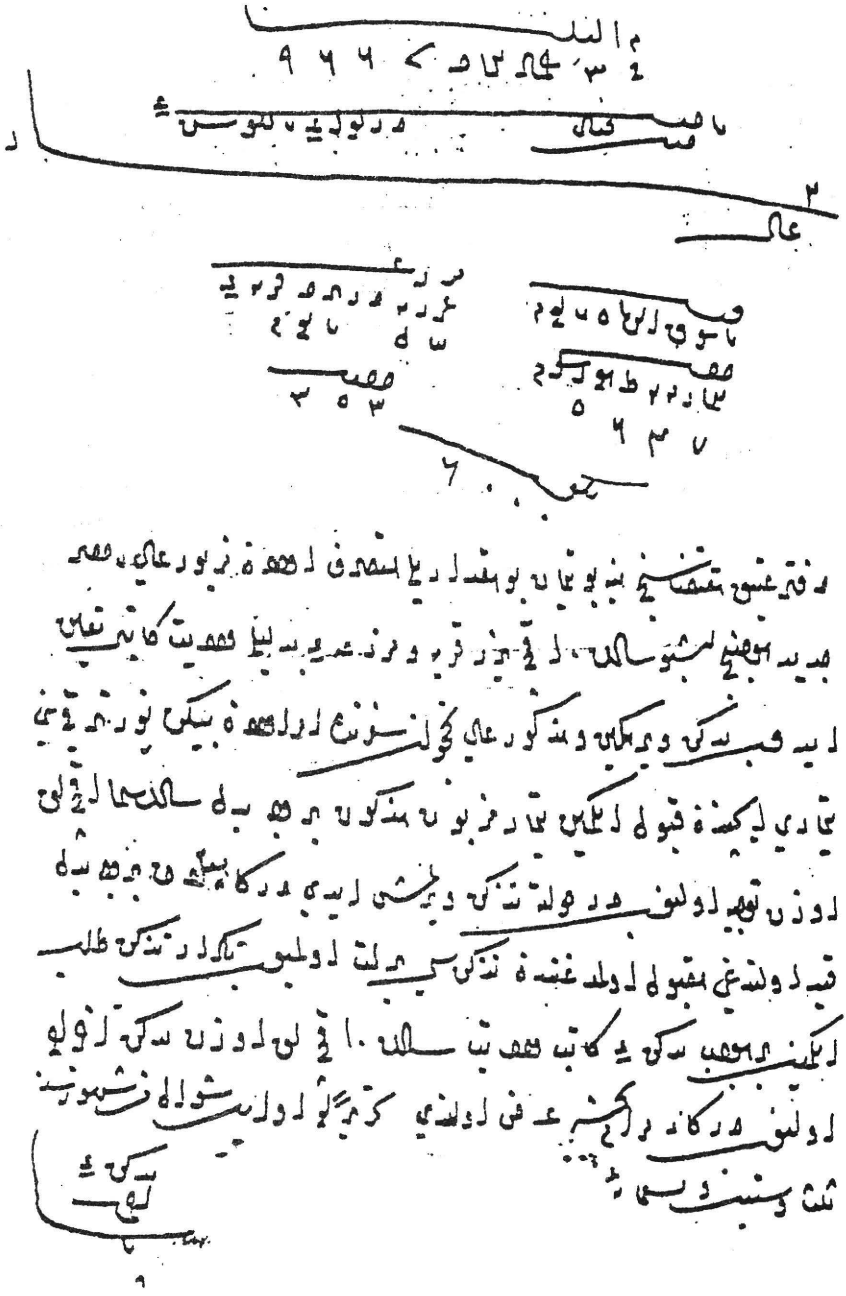

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 313 s. 201

19

[Yev]mü's-selâse

fî 3 Cemâziye'l-âhir sene 966

Nâhiye i

Cebel-i Kıblî der livâ-i Nablus

Tımar 1

Ali

Karye i
Bâsukurrummân tâbi'-i
m[ezbûr]

Mezra'a i
Ömeriye der-nezd-i karye-i
Penak tâbi'-i m[ezbûr]

Hısse 1
tımar-ı karye T (?) ma'a
rüsûm
5 647

Hâsıl 1
353

Yekûn
6 000

Defter-i atîk muktezâsınca yine bu tımara bu mikdâr ile mutasarrıf olan mezbûr Ali defter-i cedîd mûcebince iş bu 6000 akçe yazar karye ve mezraı bedeliyle vilâyet kâtibi ta'yin edüp tezkire vermegin ve mezkûr Ali Nahcıvan seferinde emr olan binde yüz terakkîsini tımarı içinden kabûl eylemeğin tımar-ı mezbûre mezkûre ber-vech-i bedel 6600 akçelik üzre tevcîh olunup der-i devlete tezkire verilmiş idi. Dergâh-ı mu'allâda ber-vech-i bedel kayd olunduğu makbûl olmadığından tezkiresi berât olmayup tekrâr tezkire taleb eylemeğin ber-mûceb-i tezkire-i kâtib-i vilâyet 6000 akçelik üzre tezkire ihrâc olunup dergâh-ı merâm-bahşa arz olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Şevvâl min şuhûr-ı sene selâse ve sittîn ve tis'a mi'e

Tezkire-i Ahmed Paşa

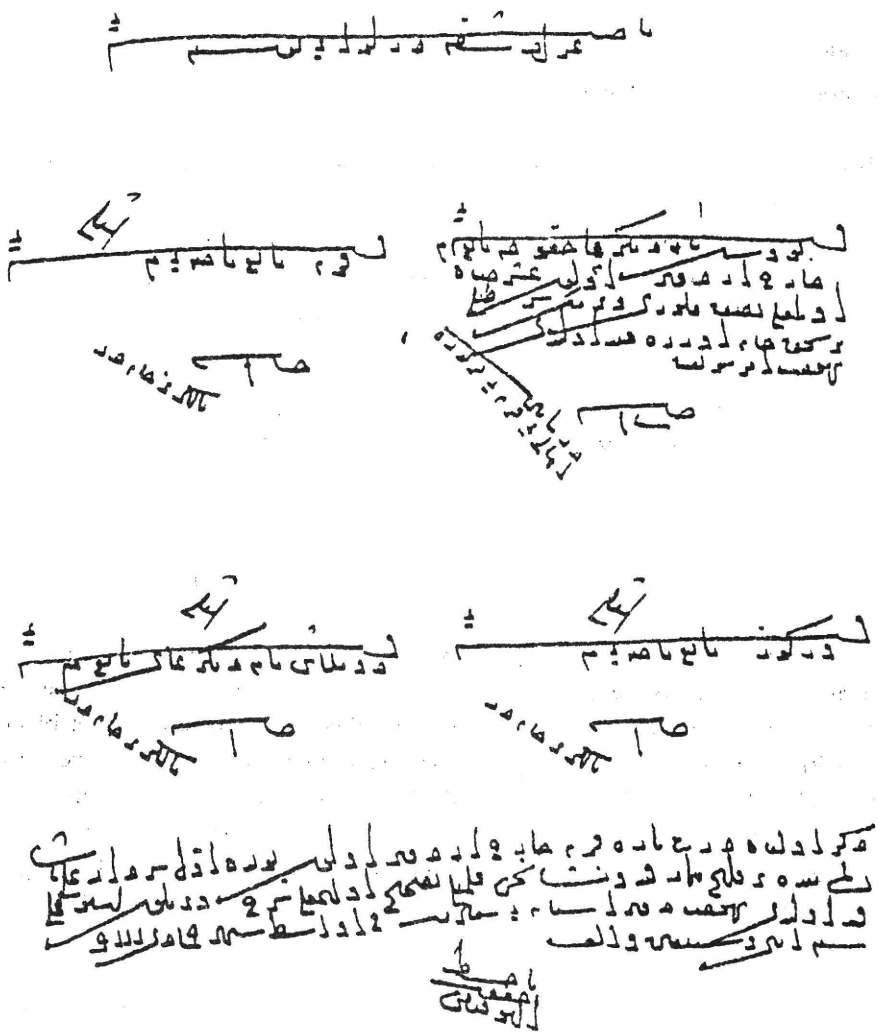

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 239 s. 68

20

Nâhiye——————————————————— i

Gradeşka der-livâ-i Bosna

Karye——————————— i

Novesil nâm-ı diger Haçkoca tâbi'-i m. hâric ez-defter olup öşürciyân olmağla nısf flori vermek şartıyla bir buçuk hâne üzre kayd olundu ber-mûceb-i emr-i şerîf

Hâne ———————————

1.5

Misli

Karye——————————— i

Koya tâbi'-i nâhiye-i M

Hâne ———————————

1

Yalnız bir hânedir

Der-mâbeyn-i ahâlî-i karye-i mezbûre

Misli

Karye——————————— i

Verkoz tâbi'-i nâhiye-i m

Hâne ———————————

1

Yalnız bir hânedir

Misli

Karye——————————— i

Doblas nâm-ı diger Ay tâbi'-i m

Hâne ———————————

1

Yalnız bir hânedir

Zikr olunan dört pâre karye hâric ez-defter olup bundan evvel Serdar Ali Paşa zamânında bir kılıç tımar kayd ve Nişancı kalemiyle tashîh olunmağla şerh verilüp işbu mahalle kayd olundu. ber-mûceb-i defter-i Âsitâne-i Sa'âdet fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-âhir sene isnâ ve seb'în ve elf

Bâ-hatt-ı
Ca'fer
El bu feyz

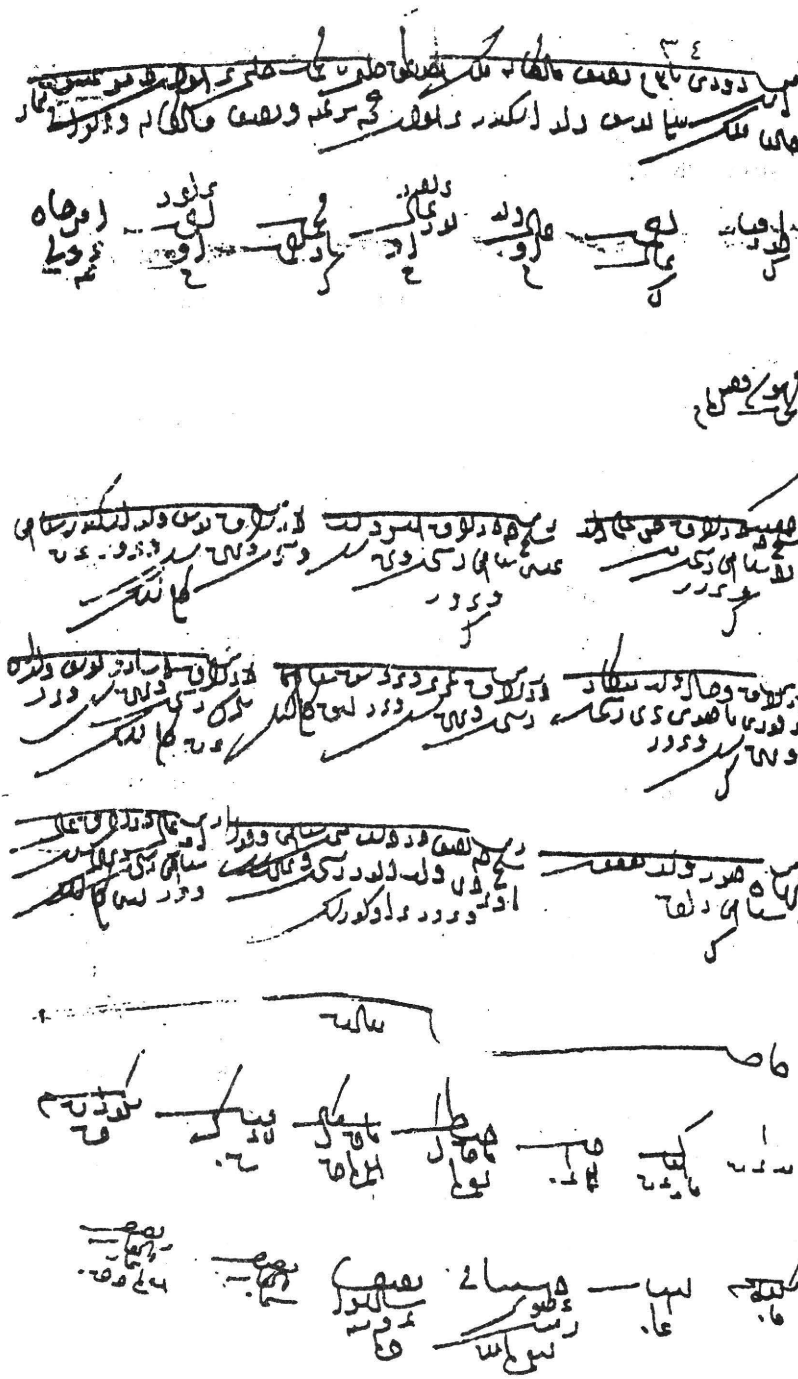

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 716 s. 321

21

Karye ——————————————————————————— i

İlözi tâbi'-i m nısf mâlikâne mülk-i Mustafa Çelebi b. Mehmed Çelebi ber-mûceb-i defter-i atîk hâliya mülk Süle Yusuf veled-i İskender ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye ve nısf mâlikâne ve divânî tımar

Turkaya	Ali[veled-i] Ahmed	Ali Veled-i	Boz Ali Bîrâder-i	Yar Ahmed [veled-i]	Ahmed Bîrâder-i	Emirhan Brusa	Mehmed [veled-i]
K	K	O	O	Mehmed	O	Caba	Musa Fakih
		M	M	K	M		İmâm

Çiftlik ——————— i

Şeyhçe der-tasarruf-ı Hasan Ali veled-i Murad sipahi resmin ve [behre]sin verür.

K

Zemîn ——————— i

Şeyhçe der-tasarruf-ı Münir veled-i İsa sipahi resmin ve behresin verür.

K

Zemîn ——————— i

der-tasarruf-ı Yusuf veled-i İskender sipahi resmin ve behresin verür.

20 kilelik

Zemîn ——————— i

der-tasarruf-ı Ferhad veled-i Pınar an-kori-ı Naçoy yeri resmin ve behresin verür.

K

Zemîn ——————— i

der-tasarruf-ı Aziz ve Ruşen sipahi resmin ve behresin verür.

40 kilelik

Zemîn ——————— i

der-tasarruf-ı Sülesar ve Yusuf veledân-ı Teberrük resmin ve behresin verür.

20 kilelik

Zemîn ——————— i

Nihansor veled-i Ya'kub sipâhî-zâde

K

Zemîn ——————— i

Şeyhçe der dest-i Himmet sipâhî ve Hüdâverdi veled-i mezbûr resmin ve behresin verür.

Bir öküzlük

Zemîn ——————— i

Oğlu der-tasarruf-ı Ali sipahi resmin ve behresin verür.

40 kilelik

Hâsıl ———————————————————————————

3000

E	K	Caba	Hınta	Şair	Fîl	Resm-i
28	7	1	150 kile	150 kile	12 kile	kevvâre
	125	19	900	750	60	50

Resm-i Bostan	Asiyab	Deştbânî	Nısf bâd-ı	Nısf mâlikâne	Nısf mâlikâne
100	1	an-tapu-yı zemîn	hevâ arusiye		tımar
	10	430	500	600	755

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 716 s. 406

22

Zemîn ——— i

Mehmed ve Abdülgani hâliyâ der-tasarruf-ı Hüseyin ve Bekir ber-mûceb-i defter-i atîk resmin ve behresin verür.

Zemîn ——— i

Laruca yolı tarlaları ve zemîn-i Alacahan ve kerice su ve Sorçayır ve çayır an-çayır-ı Bünyâd der-dest-i Mahmud veled-i Halil Serasker-i Milas ber-vech-i kadimlik

Zemîn ——— i

Uluçayır ve çiçek der-zimmet-i Mahmud çeribaşı ve Hüseyin ber-vech-i iştirâk kadimlik

Çayır ——— 1

A Arduç der-tasarruf-ı Mahmud çeribaşı

Çayır ——— 1

A Arduç der-tasarruf-ı Hüseyin ve Mustafa ve Bekir ve Ali ve Ömer ve Kılıç ebnâ-i Hasan Bey

Zemîn ——— i

Mehmed 3 kıt'a der-tasarruf-ı Sabri ve Abdullah ve İskender ebnâ-i Ferhad resmin ve behresin verür

Zemîn ——— i

Karaman ki Milas yurdunun kıble cânibi dibek tarlaya varınca der-tasarruf-ı Sabri ve Abdullah ve İskender resmin ve behresin verür kadimlik.

Zemîn ——— 1

Sabri sipâhî Çaydümen altı demekle ma'rûfedir der-tasarruf-ı Sabri ve Abdullah ve İskender ber vech-i kadimlik resmin ve behresin verür.

Zemîn ——— i

Abdülgani veled-i sipâhî-zâde resmin ve behresin verür.

Bir K (kilelik)

Çayır ——— 1

Gökdökelendi yolun üstünde yanı Çakmaklı pınarın gök surdur yanı ve A Arduçça der-tasarruf-ı Sabri ve Abdullah ve İskender

10 Kilelik

Çiftlik ——— i

Hâssa

Hâsıl ——— 1

Dîvânî 4000

E	K	Caba	Resm-i dönüm	Hınta	Şa'îr	Resm-i kevvâre
2	[Bennâk]	15	50	220 keyl	200 keyl	120
55	17	208		1 320	1 000	
	308					

an-zemînhâ-i hâssa	Resm-i kiyâh	Deştbânî ve tapu-yı zemîn	Nısf bâd-ı hevâ ve arûsiye
600	100	150	138

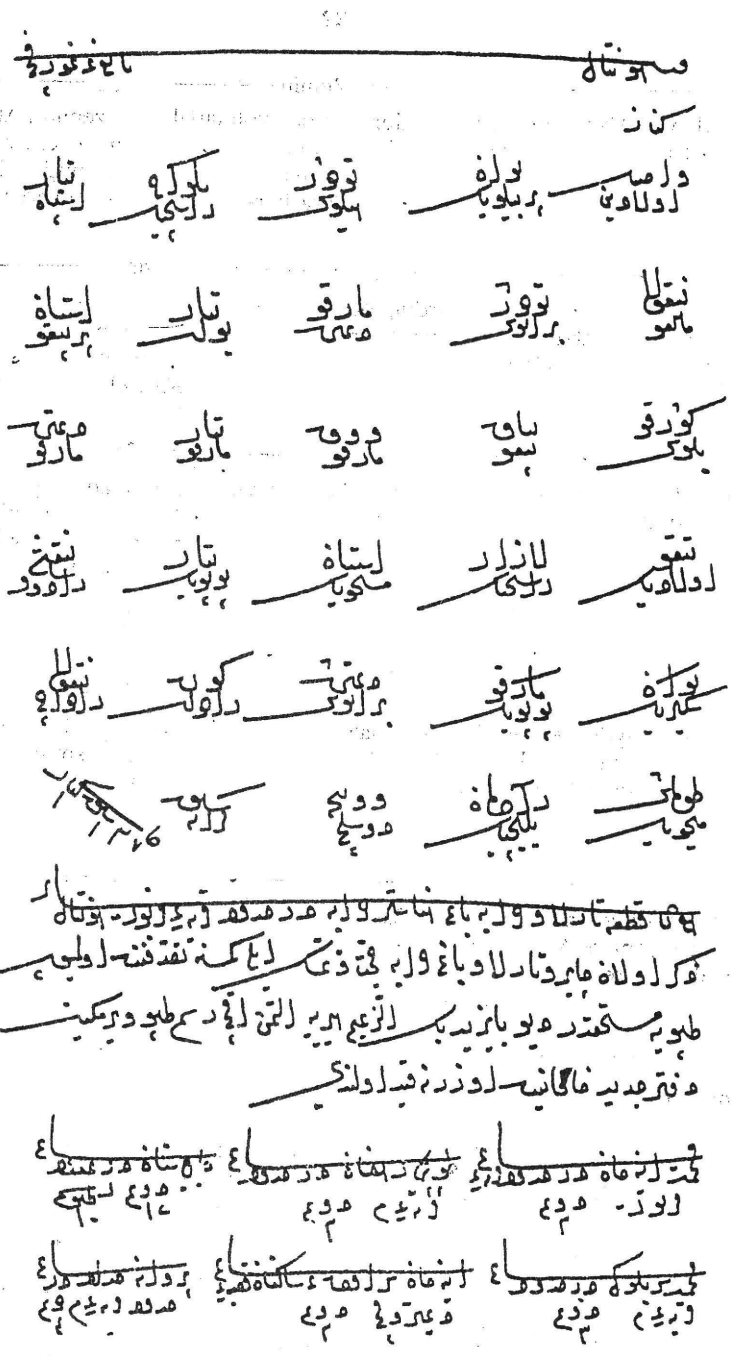

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 549 s. 156

23

Karye ———————————————————— i

Muntal tâbi'-i Gargorofça

Kinez	Yovan	Todor	Yelovaç	Petar
Vasil	Biribilovik	Miloş	Rascik	İstepan
Ivladin.				
Nikola	Todor	Marko	Petar	İstepan
Malkov	Bratoş	Dimitri	Yovan	Pripko
Körko	Petak	Vuk	Petar	Dimitri
Beloş	Petko	Marko	Marko	Marko
Petko	Lazar	İstepan	Petar	Nikşa
Ivladik	Rascik	Miscevik	Popovik	Rasadov
Yovan	Marko	Dimitri	Göra	Nikola
Sekirik	Popovik	Bratoş	Radovan	Radovaç
Tomaş	Radman	Vuviçe	Bive	
Mihovil	Yeliçik	Dosiliç	Kirana	

Hâne	Bîve	Kinez
27	1	1

Çayır ————————————————————

ma'a 2 kıt'a tarla ve harâbe bağ-ı manastır-ı harâbe der-hudûd-ı karye-i mezbûre Muntal zikr olan çayır ve tarla ve bağ-ı harâbe hüccet ve temessük ile kimesne tasarrufunda olmayup tapuya müstahakdır deyü Bâyezîd Beg ez-za'îm mîrîye altmış akçe resm-i tapu vermegin defter-i cedîd-i hâkânîde üzerine kayd olundu.

Bağ ———————— 1
Muhammed İnehan der-hudûd-ı karye-i mezbûre
dönüm
2

Bağ ———————— 1
Topçı Ramazan der-hudûd-ı karye-i m.
dönüm
3

Bağ ———————— 1
Hacı Sinan der-hudûd
Dönüm | Resm-i
1.5 | Tapu
10

Bağ ———————— 1
Mehmed serbölük der-hudûd-ı karye-i m.
dönüm
3

Bağ ———————— 1
İnehan ser oda an-sâkinân-ı Kasaba-i Dimitrofça
dönüm
2

Bağ ———————— 1
Pervâne haddad der-hudûd-ı karye-i m.
Dönüm
4

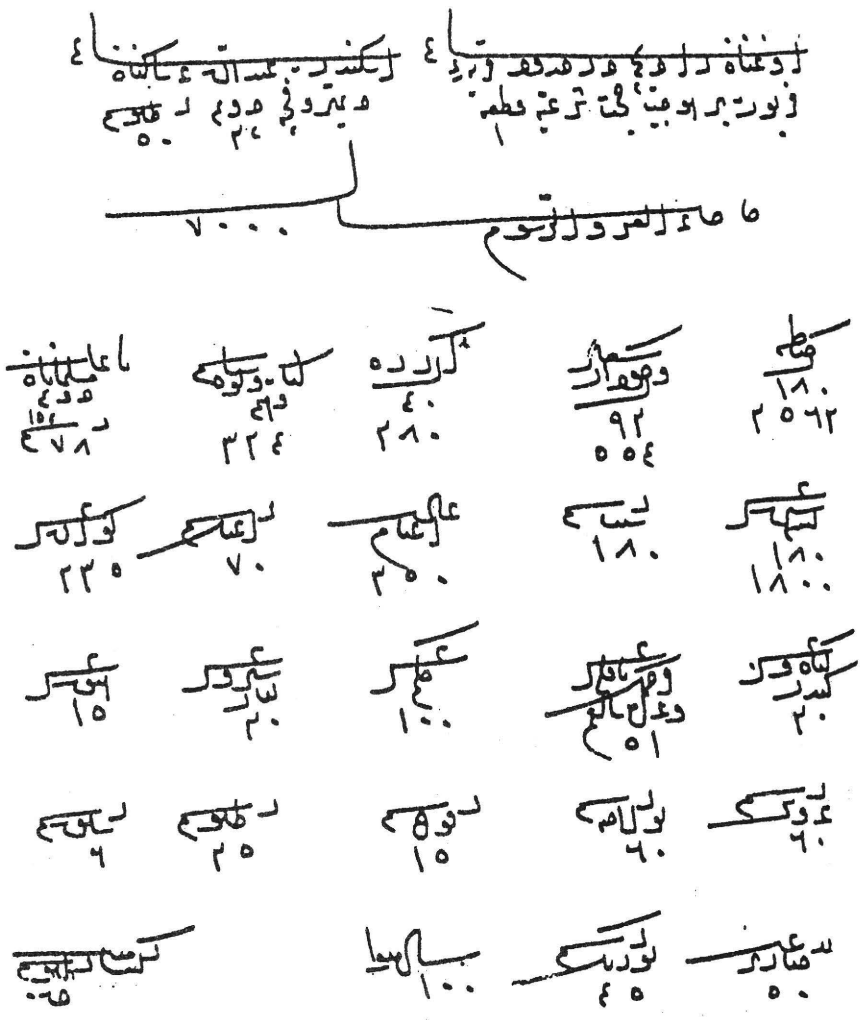

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 549 s. 156

Bağ ——————— 1

Oğnan Radiça der-hudûd-ı karye-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye

kıt'a
1

Bağ ——————— 1

İskender b. Abdullah an-sâkinân-ı Dimitrofça

Dönüm	Resm-i
2.5	Tapu
	50

Hâsıl ———————

ani'l-öşr ve'r-rüsûm

7000

Hınta	Şa'îr ve çavdar	Erzen	Resm-i kiyâh ve bostan ve hime	Bâğât-ı Müslümanân
keyl	keyl	keyl	324	dönüm
180	92	40		15.5
2 562	554	280		Resm
				78

Öşr-i Şıra	Resm-i sepet	Âdet-i ağnâm	Resm-i ağıl	Öşr-i kevvare
pinte	180	350	70	235
180				
1 800				

Öşr-i ketan ve kendir	Öşr-i bakla, mercimek ve grah şalgam	Öşr-i kelem	Öşr-i biber ve piyaz	Öşr-i meyva
20	51	100	20	15

Resm-i arûs	Resm-i polaçına	Resm-i fuçı	Resm-i tapu	Resm-i bîve
60	60	15	25	6

Bid'at-ı henâzir	Resm-i bojik	Bâd-ı hevâ	Zemîn-i kenise resm-i tapu
50	45	100	50

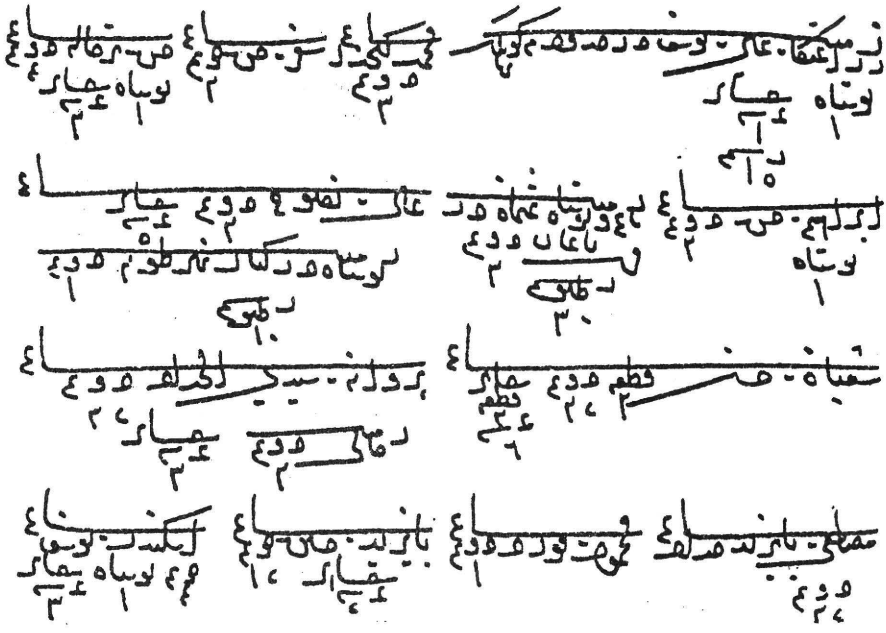

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 549 s. 26

24

Zemîn ——— i
zirâ'atgâh-ı Ali b. Yusuf
der hudûd-ı m.
Günlük Bostan Çayır
8 1 araba
1
Resim
15.

Bağ ——— ı
Mehmed
Kethudâ
Dönüm
3

Bağ ——— ı
Sefer b. Hasan
Dönüm
2

Bağ ——— ı
Hasan Tırhala
Dönüm Bostan
4 1
Çayır
araba
2

Bağ ——— ı
İbrahim b. Hasan
Dönüm Bostan
2 1

Zemîn ——— i
bağ ve bostan-ı Osman
der-kurb-ı bağât
Dönüm Resm-i
2 Tapu
30
1

Bağ ——— ı
Ali b. Nasuh
Dönüm Çayır
2 araba
5

Zemîn ——— i
bostan der-kenâr-ı
nehr-i Tuna
Dönüm Resm-i
1 Tapu
10

Bağ ——— ı
Şa'ban b. Hasan
Kıt'a Dönüm Çayır
2 2.5 Kıt'a
2
Araba
6

Bağ ——— ı
Pervâne b. Seydi el-Haddâd
Dönüm Zemîn-i Hâli Çayır
3.5 Dönüm
2
Araba
3

Bağ ——— ı
Mustafa b. Bâyezîd
Haddâd
Dönüm
2.5

Bağ ——— ı
Mahmud b. Kurd
Dönüm
1

Bağ ——— ı
Bayezid b. Hüseyin
Dönüm Çayır
1.5 araba
0.5

Bağ ——— ı
İskender b. Yusuf
Dönüm Bostan
4 1
Çayır
Araba
3

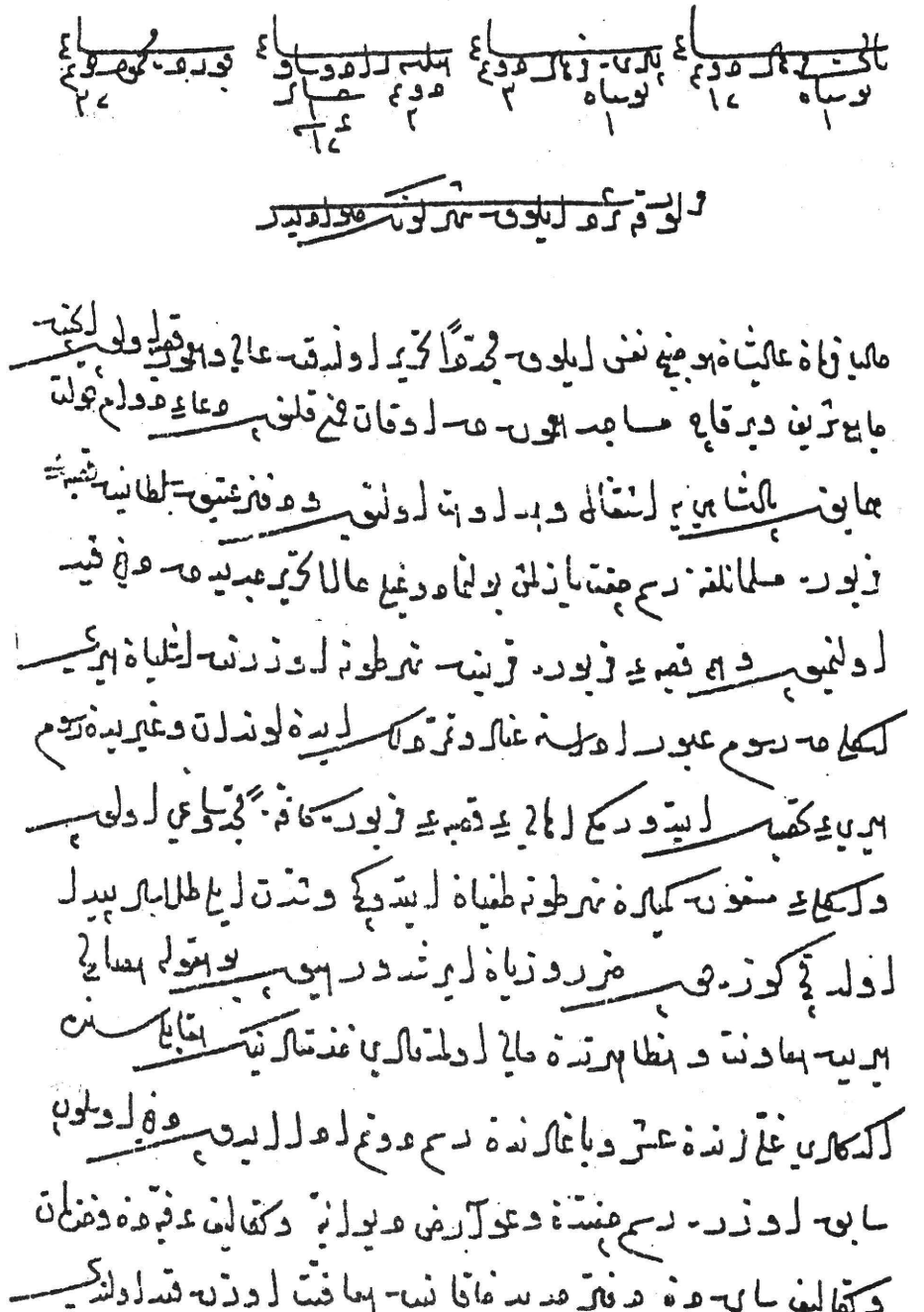

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 549 s. 24

Bağ ——— 1		Bağ ——— 1		Bağ ——— 1		Bağ ——— 1
Bali b. Ferhad		Piri b. Ferhad		Mileta Radosav		Kurd b. Mahmud
Dönüm	Bostan	Dönüm	Bostan	Dönüm	Çayır	Dönüm
1.5	1	3	1	2	1	2.5
					araba 1.5	

Mezra'a ——— i

Lovka nezd-i İlok şehirlünün savâdıdır.

Hâliyâ fermân-ı âlîşân mûcebince nefs-i İlok müceddeden tahrîr olundukda âlî ve ma'mûr kasaba olup içinde câmi'-i şerîf ve bir kaç mesâcid-i ma'mûrede evkât-ı hamse kılınup du'â-yı devâm-ı devlet-i hümâyûn-ı pâdişâhîye iştigâl ve müdâvemet olunup ve defter-i atîk-i sultânîde kasaba-ı mezbûre Müslümanlığına resm-i çift yazılmış bulunmaduğıyla hâlâ tahrîr-i cedîdde dahi kayd olunmayup ve hem kasaba-ı mezbûre kurbunda nehr-i Tuna üzerinde işleyen mîrî iskelede rüsûm-ı ubûr edâsına inâd ve temerrüdlük eden levendât ve gayride rüsûm-ı mîrîi tahsîl etdürmeğe ahâlî-i kasaba-ı mezbûre kâffeten mûciddü ü sa'î olup ve iskele-i ma'mûre gemilerin nehr-i Tuna tuğyân etdükçe ve şiddet ile talaslar peydâ oldukça gözetüp zarar u ziyân erişdürmeyüp bu makûle mesâlih-i mîrîde mu'âvenet ve müzâheretden hâlî olmadıkları hizmetlerinin mukâbelesinde ekdikleri gallelerinden öşr ve bağlarından resm-i dönüm edâ edüp dahi uslûb-ı sâbık üzre resm-i çiftden ve avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyeden ve hidemât ve tekâlîf-i sâ'ireden defter-i cedîd-i hâkânîde mu'âfiyet üzre kayd olundu.

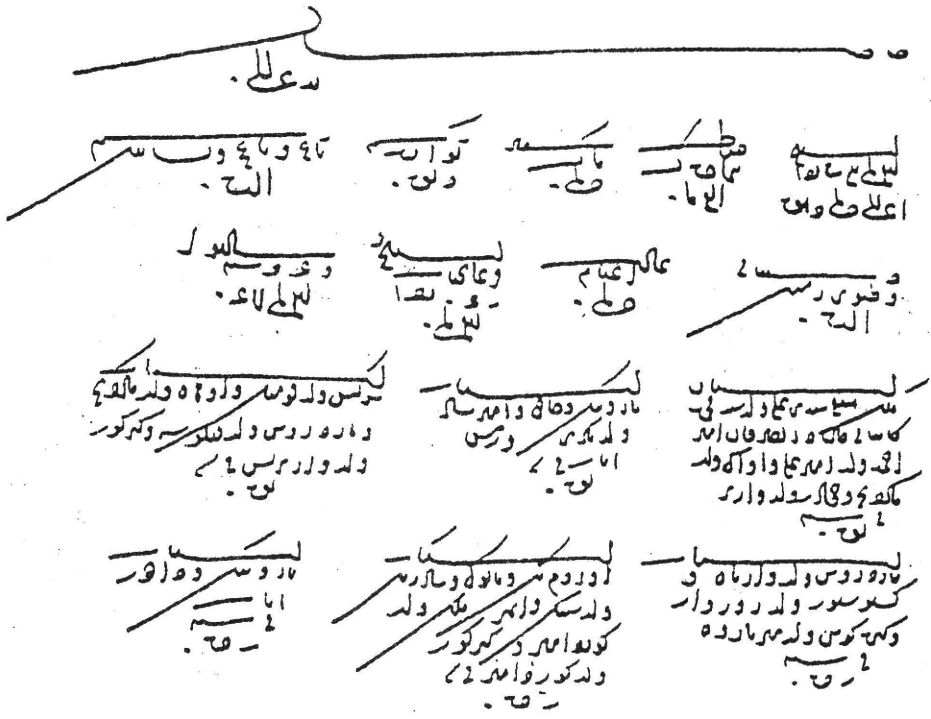

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 478 s. 45

25

Hâsıl

18 000

İspenç	Hınta	Şa'îr	Resm-i kevvâre	Resm — i
463 neferen	350 k	100 k	95	bağ ve bağçe ve besâtîn
11 575	2 100	500		1 000

Deştbânî	Âdet — i	İspenç — i	
ve tapu-yı zemîn	ağnâm	kazgancıyan	Bâd-ı hevâ ve
1 000	500	16	arûsiye
		neferen	412
		400	

Âsiyâb — i
mülk-i mebi'-i Seydî Ali veled-i Seyyid Mehmed kâtib fî hâliyâ der-tasarrufât-ı Emir Ahmed veled-i Emir Ali ve Üvak veled-i Mekdiç ve Hucâd veled-i Varbir

fî sene
90

Âsiyâb — i
Baru Beg ve Hacı ve Emir-sad veled-i Tanrı vermiş

1 bâb fî sene
90

Âsiyâb — i
Serkis veled-i Komil ve Ohan veled-i Maldıç ve Mardaros veled-i Filosa ve Kirkor veled-i Varbiris

fî sene
90

Âsiyâb — i
Mardaros veled-i Varman ve Kistostor veled-i Ruzdar ve Kirekos veled-i Mihribaron

fî sene
56

Âsiyâb — i
Avrom Beg ve Palok ve Sadril veled-i Sisek ve İmir Melek veled-i Köde İmir ve Kirkor veled-i Kördamir

fî sene
56

Âsiyâb — i
Baronik ve Dahor

1 bâb fî sene
56

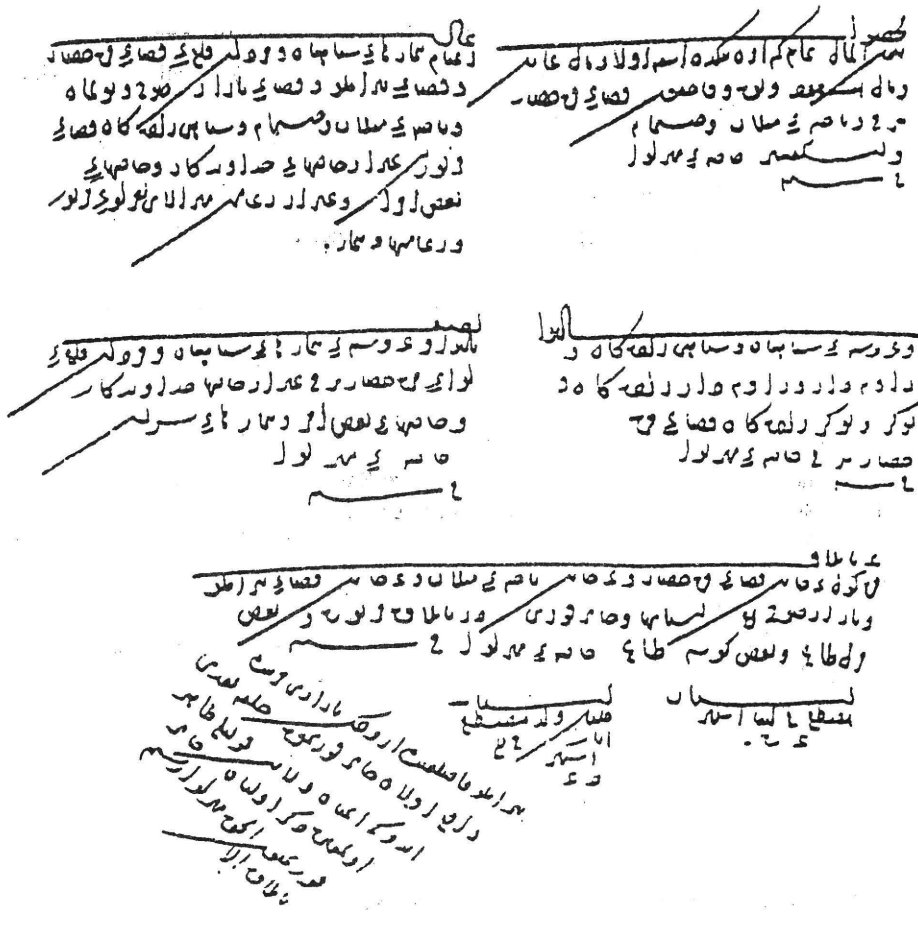

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 478 s. 45

Mahsûl ——— ı

Beytülmâl-ı âmme ki on binden aşağı ola ve mâl-ı gâ'ib ve mâl-ı mefkûd ve yava ve kaçgun Kazâ-i Karahisâr-ı Şarkî ve nâhiye-i Milas ve Hasmâne ve İskefser hâssa-i mirlivâ

fî sene ———

Âdet ——— i

ağnâm tımarhâ-i sipâhiyân ve mücerredân-ı kıla'-i kazâ-i Karahisâr ve kazâ-i Bayramlu ve kazâ-i Pazar Suyu Bulman ve nâhiye-i Milas ve Hapsamana ve sipâhîzâdegân-ı kazâ-i mezbûrîn gayr-i ez-hâshâ-i Hüdâvendigâr ve hâshâ-i ba'zı ümerâ ve gayr-i ez-ze'âmet-i miralay-ı sağr-ı livâ-i mezbûr ve ze'âmethâ ve tımar

Bâd-ı hevâ ———

ve arûsiye-i sipâhiyân ve sipâhîzâdegân ve zâviyedâr ve zâviyedârzâdegân ve nöker ve nökerzâdegân-ı kazâ-i Karahisâr-ı Şarkî hâssa-ı mirlivâ

fî sene———

Nısf ———

bâd-ı hevâ ve arûsiye-i tımarhâ-ı sipâhiyân ve mücerredân-ı kılâ'-ı livâ-i Karahisâr-ı Şarkî gayr-i ez-hâshâ-ı Hüdâvendigâr ve hâshâ-i ba'zı ümerâ ve tımarhâ-ı şiran hâssâ-ı mirlivâ

fî sene———

an-yaylak ——— ı

Karagöl an-cânib-i kazâ-i Karahisâr ve an-cânib-i nâhiye-i Milas ve an-cânib-i kazâ-i Bayramlu ve Bâzarsuyu ma'a âsiyabhâ ve çâyır koru der-yaylak-ı mezbûre ve ba'zı Kızıldağ ve ba'zı Kösedağ hâssa-i mîrlivâ fî sene

Âsiyâb ——— ı		Âsiyâb ——— ı	
Mustafa		Halil veled-i Mustafa	
		1 bâb	
fî	eşhür	fî	eşhür
4	20	3	15

Bayramlu kadılığında Erücek pazarı kurbunda vâki' olan çayırı korumak halka ta'addi etdüği a'yân-ı vilâyet kavliyle zâhir olmağın zikr olunan çayır kurulmayup ancak mîrlivâ resm-i yaylak ala

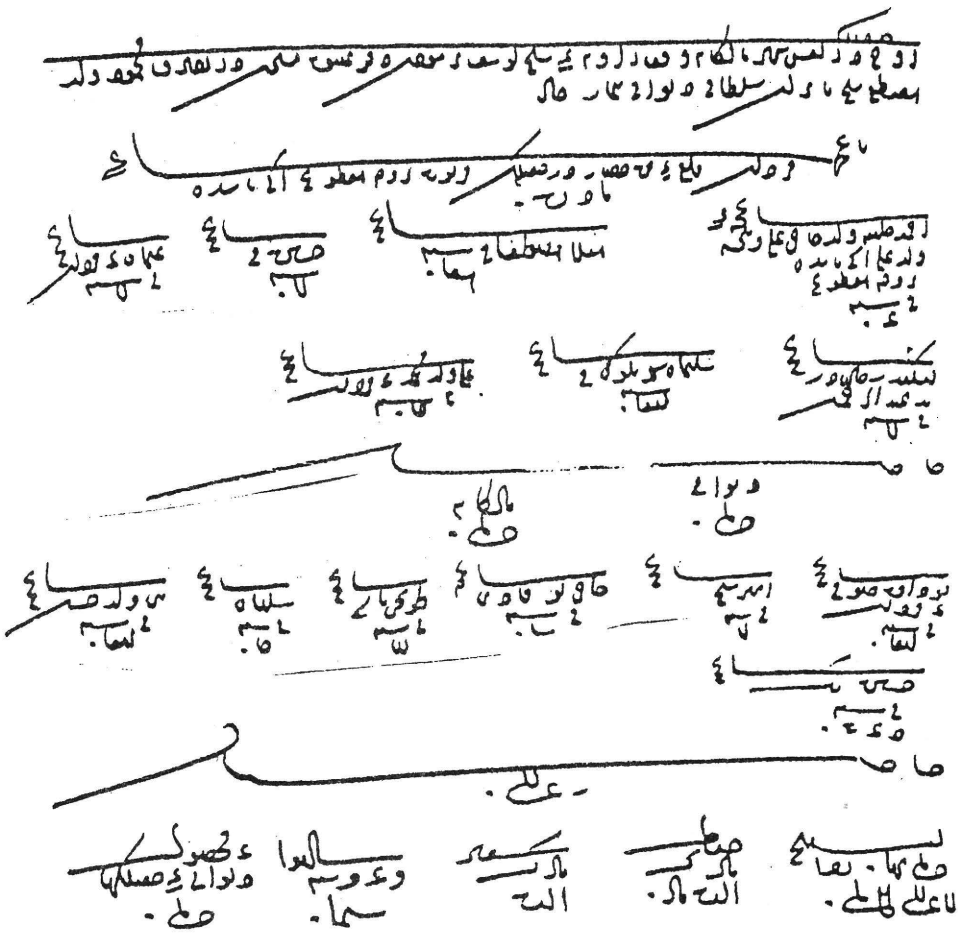

BOA. ***Tapu Tahrir Defteri*** **nr. 478 s. 29**

26

Çiftlik — i

Üç der-nefs-i şehr mâlikâne vakf-ı zâviye-i Şeyh Yusuf ber-mûceb-i defter-i atîk meşîhat der-tasarruf-ı Mahmud veled-i Mustafa Şeyh bâ-berât-ı Sultanî divânî tımar hâl[iyâ]

Bağçe — i

Merdan-ı Kal'a-i Karahisâr der-çiftlik-i mezbûre ber-vech-i maktû' iki başdan 185

Bağçe — i
Ahmed Halife veled-i Hacı Ali ve Yahya veled-i Ali iki başdan ber-vech-i maktû'
fî sene
10

Bağçe — i
Molla Mustafa
fî sene
7

Bağçe — i
Hüseyin
fî sene
2

Bağçe — i
Osman an merdân
fî sene
2

Bağçe — i
İskender hâliyâ der-yed-i Abdurrahman
fî sene
2

Bağçe — i
Süleyman ser-bölük
fî sene
4

Bağçe — i
Ali veled-i Mehmed an-merdan
fî sene
5

Hâsıl —

Dîvânî	Mâlikâne
500	500

Bağçe — i
Budak Sofı an-merdân
fî sene
4

Bağçe — i
Emir Şeyh
fî sene
2

Bağçe — i
Hacılu Kadı
fî sene
6

Bağçe — i
Topçubaşı
fî sene
3

Bağçe — i
Süleyman
fî sene
5

Bağçe — i
Mîr veled-i Hasan
fî sene
4

Bağçe — i
Hüseyin Bey
fî sene
25

Hâsıl —

16000

İspenç	Hınta	Şa'îr	Bâd-ı hevâ	an-Mahsûl —
508 neferen	200 kile	200 kile	ve arûsiye	dîvânî-i çiftlikhâ
12 700	1 200	1 000	600	500

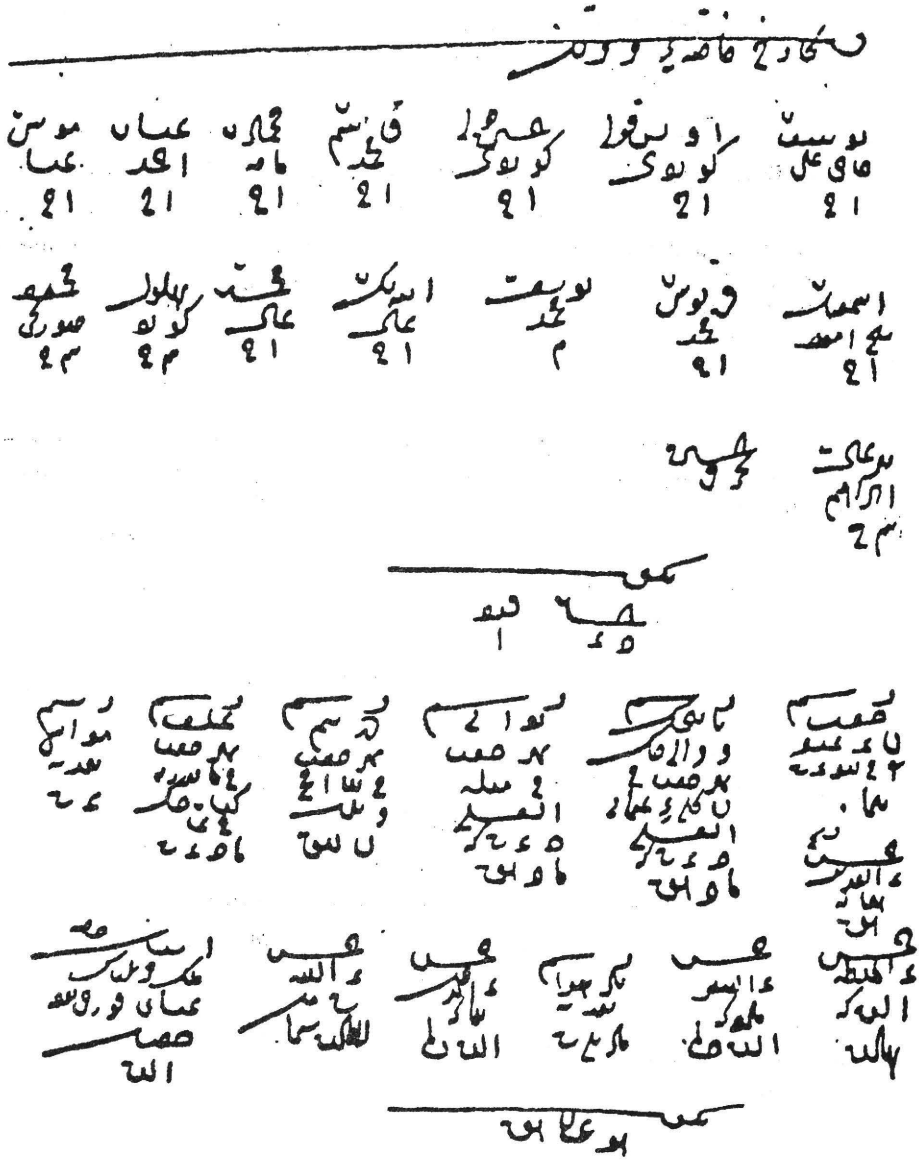

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 64 s. 36

27

Karye ———————————————————————————— i

Kârh hâssa-ı mîr-mîrân

Yusuf bin Hacı Ali	Üveyskulu Göde	Hüseyinkulu Göde	Kasım bin Mehmed	Mihmâd bin Hâce	İsâ bin Ahmed	Musa bin İsâ
1 C (çift)	1 C	1 C	1 C	1 C	1 C	1 C
İsmail bin Şeyh Emced	Karanus bin Mehmed	Yusuf bin Mehmed M (mücerred)	İnebeg bin Ali	Mehmed bin Ali	Behlûl [bin] Kürd	Mahmud [bin] Sürücü
1 C	1 C		1 C	1 C	Nîm C	Nim C

Pir Ali bin İbrahim — Nîm C

Hüseyin Semerci

Yekûn ————————————

Hâne	Kara
15	1

Resm-i çift	Resm-i nâ'ibcik ve vâlicik	Resm-i bevvâbî	Resm-i dönüm	Resm-i alaf	Resm-i mevâşî	Hums ani'l-ades
12.5 aded fî 24 300	beher çift fî 2 kile-i Osmânî el-galle —— 25 kile 175	beher çift fî misliye el-galle —— 25 kile 175	beher çift fî 3 akçe ve Sülüs 42	beher çift fî 100 torba Kiyahcık fî 10 125	nakdiy e 20	7 kile 70

Hums ani'l-hınta	Hums ani'ş-şa'îr	Resm-i bâd-ı hevâ	Hums ani'd-dıhn	Hums ani'l-penbe	Âsiyâb-ı hâssa Mülk-i Kızılbaş İsa b. Korucı bude
1 000 kile 8000	200 kile 1 500	nakdiye 263	300 kile 1 800	60 men 3 600	Hâsıl ——— 1 000

Yekûn ————————————

17 070

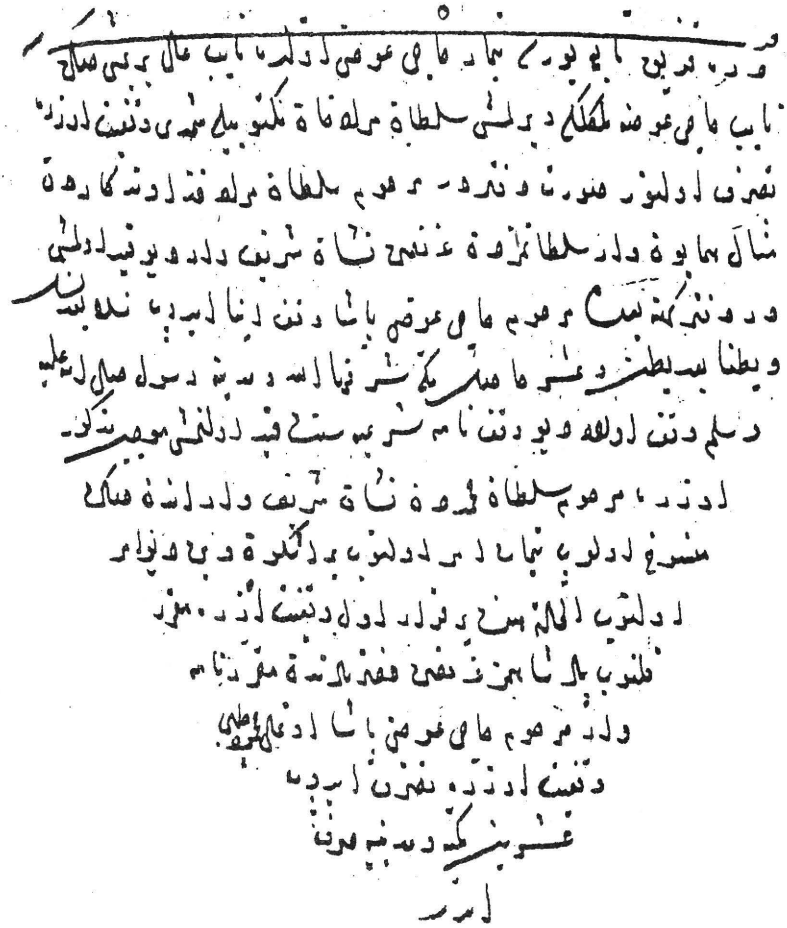

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 453 s. 8a

28

Karye ——————————————————————————————————i

Derekızık tâbi'-i Burusa tımar-ı Hacı Ivaz evvelde Nâyıb Ali yermiş sonra Nâyıb Hacı Ivaza mülklüye verilmiş Sultan Murad Han mektubuyla şimdi vakfiyet üzre tasarruf olunur sûret-i defterdir. Merhûm Sultan Murad Hüdâvendigârdan misâl-ı hümâyûn var. Sultanımızdan azze nasruhu nişân-ı şerif var deyü kayd olmuş der-i defter-i köhne ba'dehu merhûm Hacı Ivaz Paşa vakf-ı ebnâ edüp neslen ba'de neslin ve batnan ba'de batnın ve öşr-i hâsıl Mekke şerrefahallâhu ve Medine-i Resûl sallallahu aleyhi ve sellem vakf ola deyü vakıfnâme-i şer'iyyesinde kayd olunmuş mûceb-i mezkûr üzre merûm Sultan Mehmed'den nişân-ı şerîf var andan sonra mensûh olup tımara emr olunup bir eşkün vere deyü emr olunup el-hâletü hâzihî ber-karâr ol vakfiyet üzre mukarrer kılınup pâdişahımız azze nasruhu hazretlerinden mukarrernâme var merhûm Hacı Ivaz Paşa oğlu Mahmud Çelebi vakfiyet üzre tasarruf edüp öşrin Mekke ve Medine'ye sarf eder.

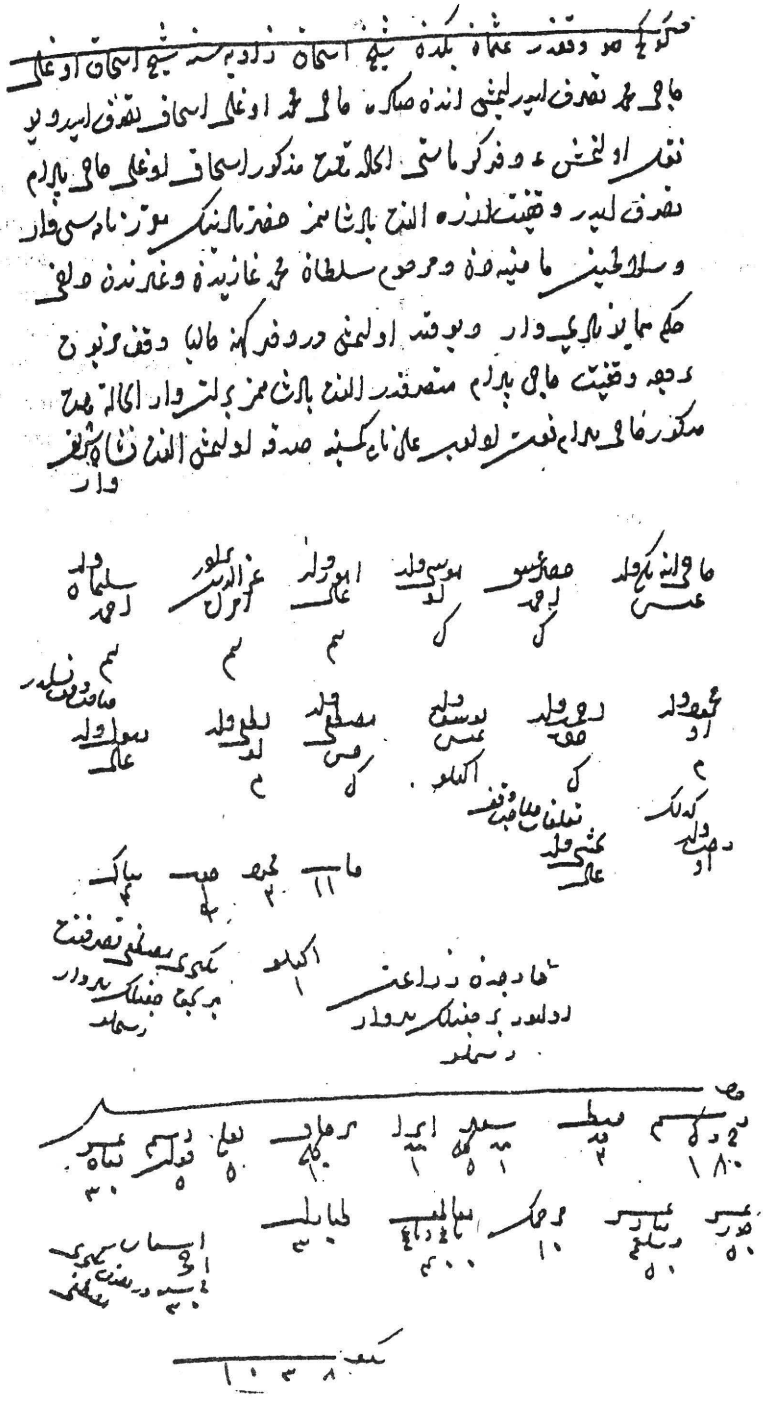

BOA. *Tapu Tahrir Defteri* nr. 453 s. 237a

29

Karye ——————————————————————— i

Gökçesu vakıfdır. Osman Bey'den Şeyh İshak zâviyesine Şeyh İshak oğlu Hacı Mehmed tasarruf eder imiş andan sonra Hacı Mehmed oğlu İshak tasarruf eder deyü nakl olunmuş an-defter-i Kirmasti el-hâletü hâzihi mezkûr İshakoğlu Hacı Bayram tasarruf eder vakfiyet üzre elinde pâdişâhımız hazretlerinin mukarrernâmesi var ve salâtîn-i mâziyyeden ve merhûm Sultan Mehmed Gâzî'den ve gayrinden dahi hükm-i hümâyûnları var deyü kayd olunmuş der-defter-i köhne hâliyâ vakf-ı mezbûre ber vech-i vakfiyet Hacı Bayram mutasarrıfdır. Elinde Padişahımız berâtı var el-hâletü hâzihi mezkûr Hacı Bayram fevt olup Ali nâm kimesneye sadaka olunmuş elinde nişân-ı şerîf var.

Hacı İnebegi veled-i İsâ	Hızır Atik [Veled-i] Ahmed	Musa veled-i	Umur veled-i Ali	İzzeddin bîrâder-i Emrullah	Süleyman veled-i Ahmed
	K	K	Nim	Nim	Nim

Mahmud veled-i O	Ahmed veled-i Hak	Yusuf veled-i İsâ Ekinlü	Mustafa veled-i Hasan	Lütfi veled-i O	Resul veled-i Ali	Sâhib-i vakf neslidir
M	K		K	M		

Receb veled-i O	Kezâlik	Bahşi veled-i Ali	ta'allukât-ı sâhib-i vakf	Hâne	Mücerred	Çift	Bennâk
				11	2	1.5	4

Ekinlü	Hâricden zirâ'at olunur bir çiftlik yer var resimlü	Yeniçeri Mustafa tasarrufunda bir buçuk çiftlik yer var resimlü
1		

Hâsıl ———————————————————————

Resm-i	Hınta	Şa'îr	Ürz	Burçak	Bakla	Resm-i	Öşr-i
C ve K	Müd	Müd Kile	Müd	Kile	5	Kovan	Bostan
180	2	1 5	1	10		5	30

Öşr-i Cevz	Öşr-i piyaz ve şalgam	Mercimek	Mukâta'a-ı bağ ve bağçe	Habbâzân	Âsiyâb	der-tasarruf-ı Yeniçeri Mustafa
50	50	10	400	30	1 hacer fî sene 30	

Yekûn ———————

1 038

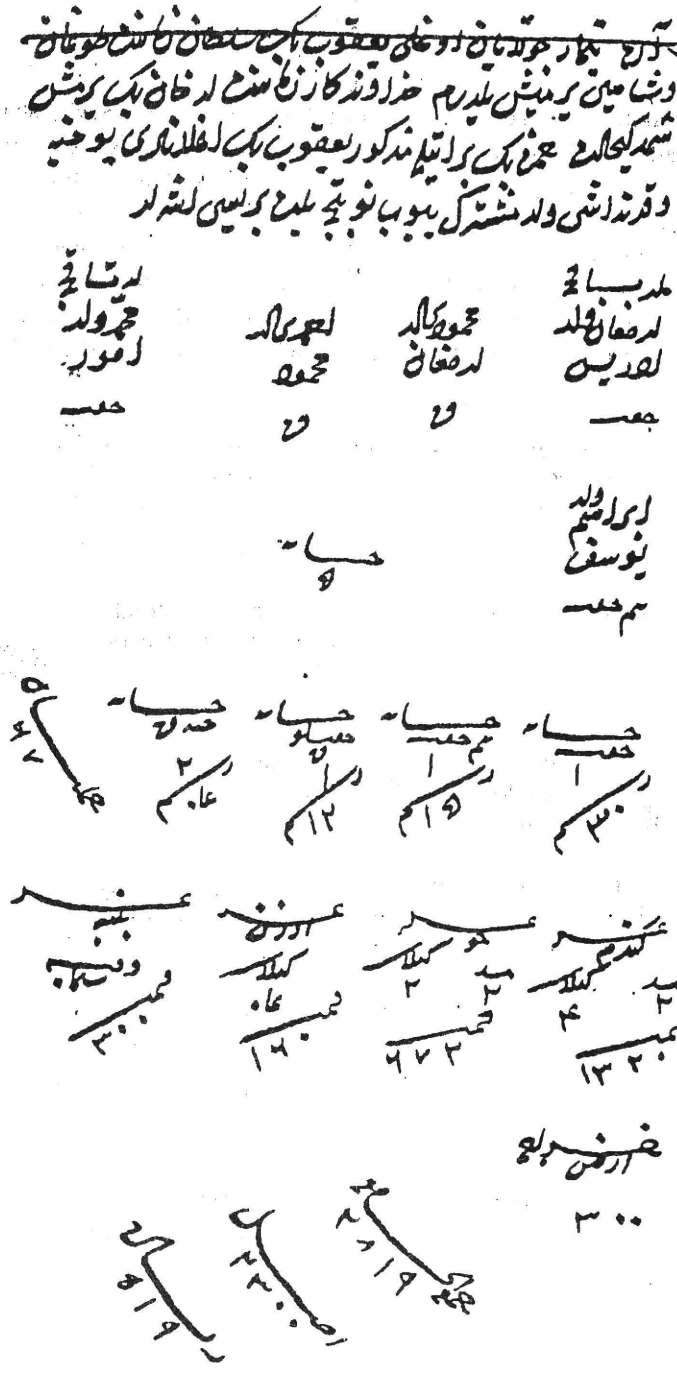

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 16027 s. 26

30

Karye ——————————————————————————————— i

Ak (?) tımar Çollabanoğlu Ya'kub Beg Sultan zamanında Doğan ve Şahin yermiş Yıldırım Hüdâvendigâr zamanında Burhan Bey yermiş şimdiki hâlde Hamza Bey berâtıyla mezkûr Ya'kub Bey oğlanları yevmiye ve karındaşı Velid müşterek yiyüp nevbetce yılda birisi eşerler.

Ortakcı Armağan veled-i İdris	Mahmud veled-i Armağan Kara	Ahmed veled-i Mahmud Kara	Ortakçı Muhammed veled-i Umur
Çift			Çift

İbrahim veled-i Yusuf	Hâne
Nîm Çift	5

Hâne	Hâne	Hâne	Hâne
Çift	Nîm Çift	Çiftlü Kara	Caba Kara
1	1	1	2
Resm	Resm	Resm	Resm
30	15	12	10

Cem'an 67

Öşr ——— i	Öşr ——— i	Öşr ——— i	Öşr ——— i
Gendüm	Cev	Erzen	Penbe
Müd Keylen	Müd Keylen	Keylen	Vukiyye
2 4	2 2	10	600
Kıymet	Kıymet	Kıymet	Kıymet
1 320	672	160	300

Harac ——— ı

Arz

300

Cem'ü'l-Câmi' 2 819

Asl 2 300 Ziyâde 519

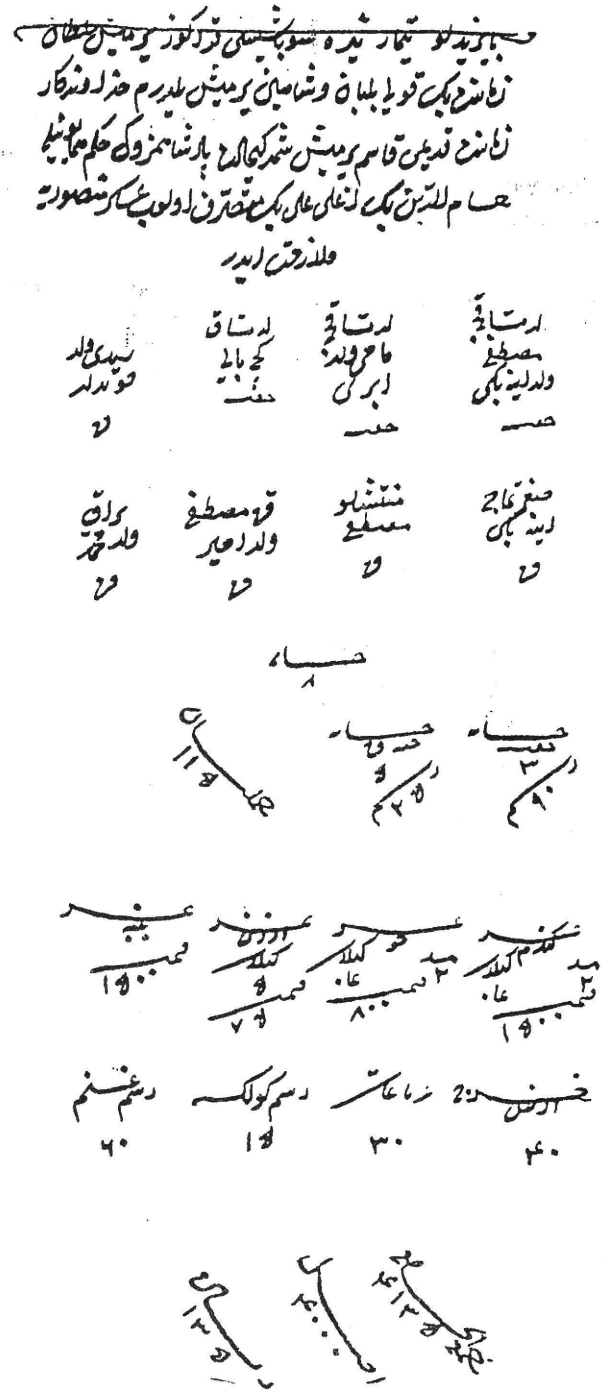

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 16027 s. 17**

31

Karye ——————————————————————————— i

Bâyezîdlü tımar Tire Subaşısı Karagöz yermiş Sultan zamanında bey kulu Balaban ve Şâhin yermiş Yıldırım Hüdâvendigâr zamanında kadimî Kâsım yermiş şimdi ki hâlde pâdişâhımuzun hükm-i hümâyûnuyla Hüsameddin Beg oğlu Ali Beg mutasarrıf olup asâkir-i mansûreye mülâzemet eder.

Ortakcı Mustafa veled-i İnebegi Çift	Ortakçı Hacı veled-i İrli Çift	Ortakçı Keçe Bâli Çift	Seydi veled-i Hundâd Kara
Sığırtmaç İnebegi Kara	Menteşlü Mustafa Kara	Kara Mustafa veled-i Emir Kara	Burak veled-i Muhammed Kara

Hâne
8

Hâne	Çift	Resm		Hâne		Resm	Cem'an 115
3		90	Caba	Kara		25	
			5				

Öşr-i Gendüm		Öşr-i Cev		Öşr-i Erzen		Öşr-i Penbe	
Müd	Keylen	Müd	Keylen	Keylen			
2	10	2	10	5			
Kıymet ——		Kıymet ——		Kıymet ——		Kıymet ——	
1 500		800		75		1 500	

Harac-ı arz	an-bâğât	Resm-i Gölük	Resm-i Ganem
40	30	15	60

Cem'ü'l-Câmi' 4 135 Asl 4 000 Ziyâde 135

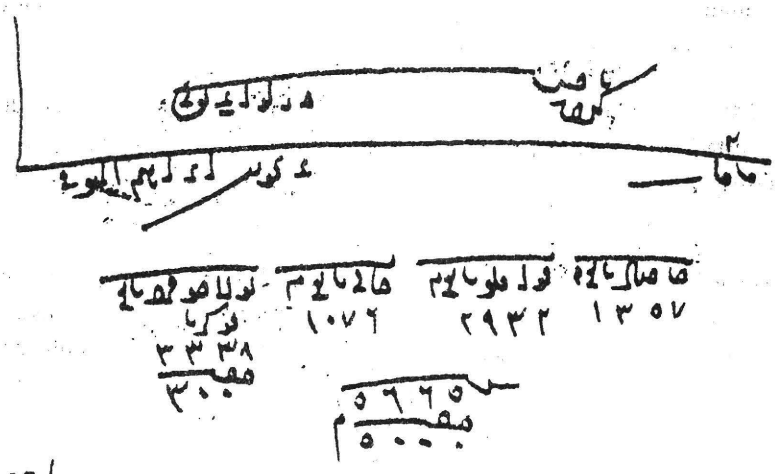

BOA. *Ruznamçe* nr. 35 s. 350

32

Nâhiye ——————————————————— i

Gerede der-livâ-i Bolu

Tımar ——————————————————— ı

Mamat an-tahvîl-i İbrahim el-Müteveffâ

Karye ——— i	Karye ——— i	Karye ——— i	Karye ——— i
Hacılar tâbi'-i m.	Kavaklu tâbi'-i m.	Hâli tâbi'-i m.	Bulacumerd tâbi'-i Konrapa
1 357	2 932	1 076	3 338
			Hâsıl ———
			300

Yekûn ——————————————

5 665

Hisse ——————————————
M[ezbur] 5 000

5 004 akçe tımar müteveffâ İbrahim tahvîlinden mahlûl olmağın mukaddemâ Hüdâvendigâr sancağında 5 000 akçe tımardan ma'zûl olan işbu Mamat bendelerine zikr olan tımar elinde kefereye bedel tevcîh olunup berât-ı âlişân için tezkire verildi fî 9 Receb sene 979

Tezkire-i
Ca'fer Paşa

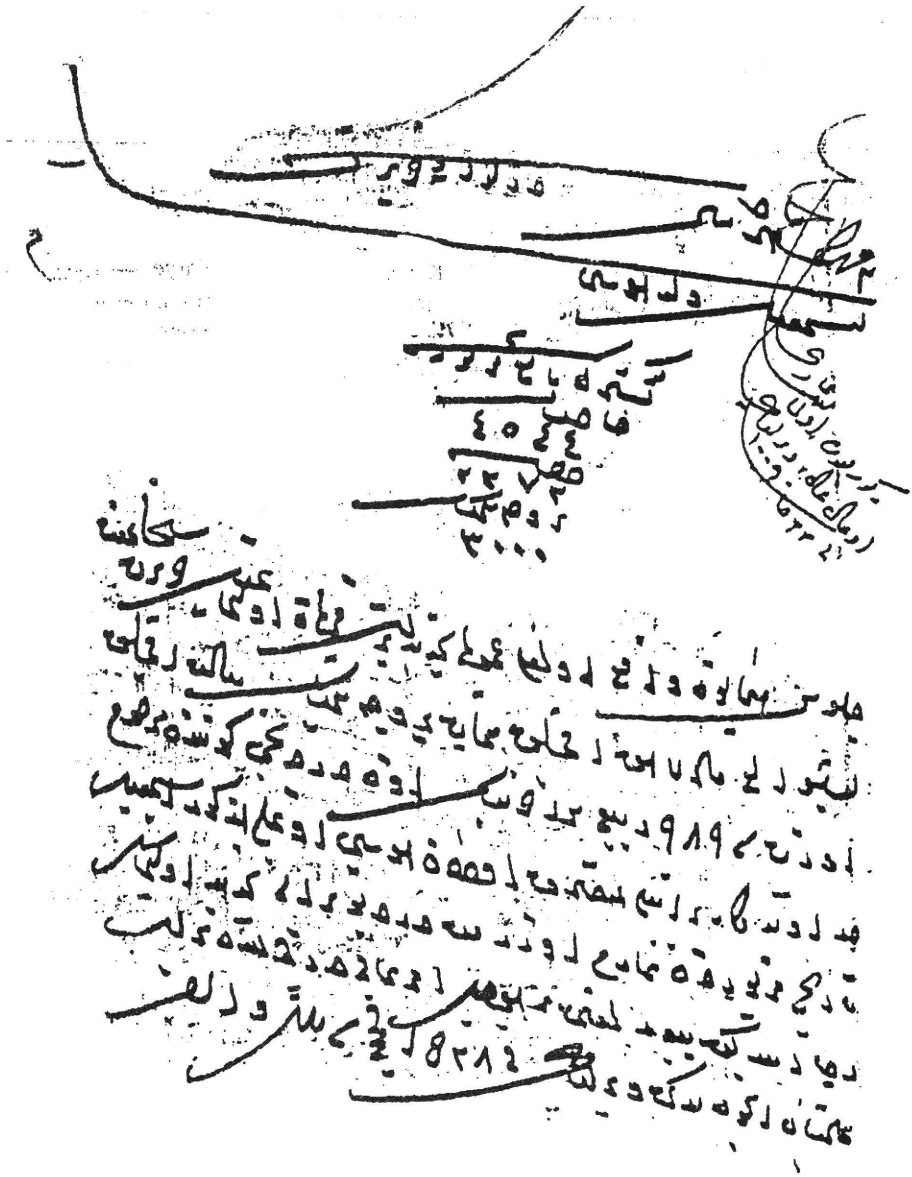

BOA. *Ruznamçe* nr. 176 s. 217

33

Nâhiye — i

Behısni der-livâ-i Harpurut

Tımar — 1

İsmail veled i Musa

Mezra'a-i — 1

Petrek tâbi'-i mezbûr

Hâsıl

4 544

Hisse

2 272

Ber-vech-i tekmîl

3 000

Mezkûr fevt olmağın tımarı oğlu Aliye verildi. Fî 23 Ca. sene 1009

Cülûs-ı hümâyûn vâki' olmağla umûmen tecdîd-i berât fermân olmağın Harpurut sancağında işbu 2272 akçelik tımara ber-vech-i tekmîl 3000 akçelik üzre Sene 989 Rebî'ü'l-âhirinin 14. gününde merhûm Hüdâvendigâr berâtıyla mutasarrıf olan Musa oğlu mezbûr İsmail târih-i mezbûrda tımarım üzerindedir deyü berâtı tecdîd olunmasın rica ettiğünden buyurulmağın ber-mûceb-i emr-i âlî der-i devletten berât-ı âlîşân içün tezkire verildi.

Fî 28 Zi'l-hicce sene selâse ve elf

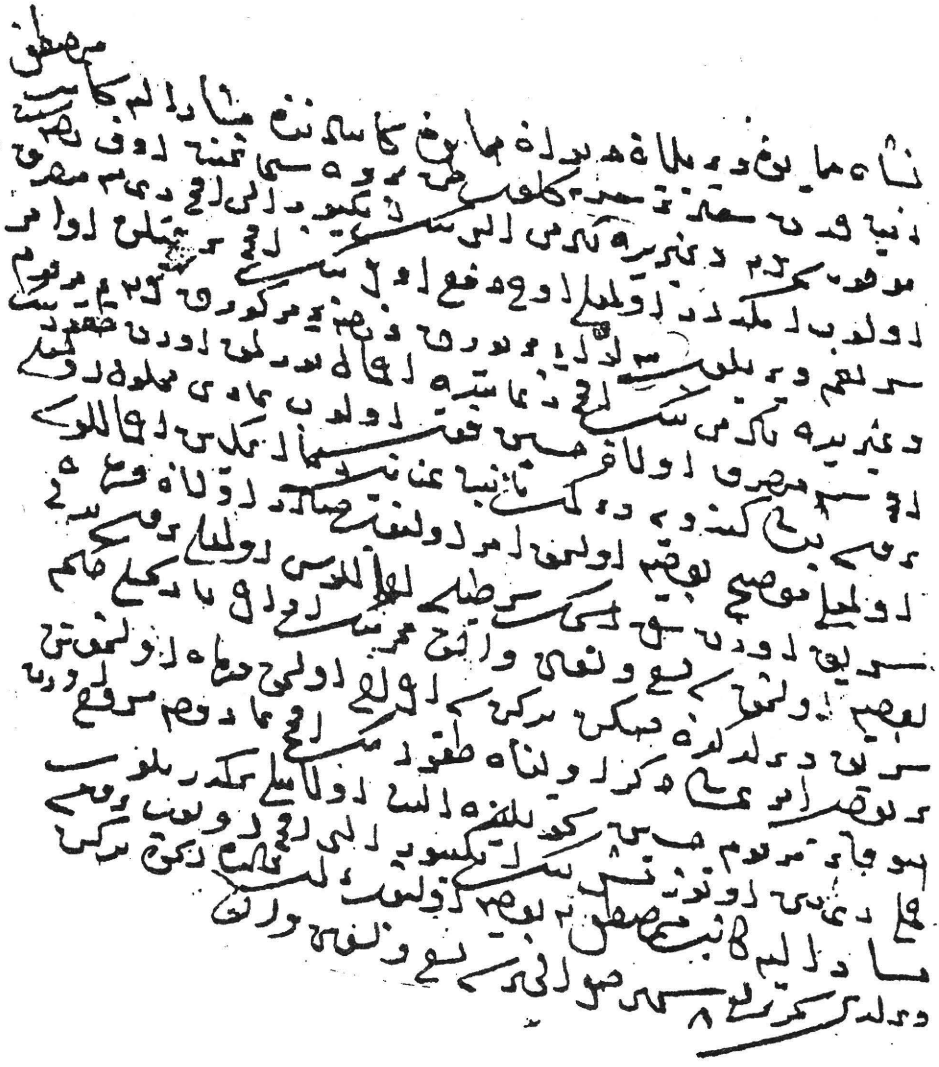

BOA. *Ruznamçe* nr. 946

34

Nişân-ı hümâyûn verilen Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden müşârun-ileyh Kâtib Mustafa İbn Mehmed Dersa'âdet-i seniyyeye gelüp Trabzon sancağında Of nâhiyesinde mevkûfesi ve gayride yigirmi altı bin iki yüz elli akçe ze'âmete mutasarrıf olup emekdâr olmağla üç def'a üçer bin akçe terakkîlik evâmir-i şerîfe verilüp yine livâ-i mezbûrde ve nâhiye-i mezkûrda karye-i merkûm ve gayride yigirmi bin akçe ze'âmetde icmâl buyurulmak üzre dokuz bin akçeye mutasarrıf olan Hüseyin fevt olup tımarı mahlûl olmağla terakkîsi bedeli kendüye verilmek bâbında inâyet ricâ etmegin icmâllüsü olmağla mûcebince tevcîh olunmak emr olunup sâdır olan fermân-ı şerîf üzre sefer eşmek şartıyla icmâllüsü olmağla terakkîsi bedeli tevcîh olunmak sene tis'a ve tis'în ve elf Muharreminin evâhiri târihiyle hükm-i şerîf verildikten sonra tezkiresi ihrâc olunmak ferman olunmağın ber-mûceb-i emr-i âlî zikr olunan dokuz bin akçe tımar vech-i meşrûh üzre müteveffâ-yı merkûm Hüseyin tahvîlinden elinde olanıyla birikdirilüp cümle ze'âmeti otuz beş bin iki yüz elli akçe dutup terakkîsi müşârun-ileyh Kâtib Mustafa'ya tevcîh olunup berât-ı âlîşân içün tezkire virildi. Tahrîren 8 şehr-i Saferu'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve elf.

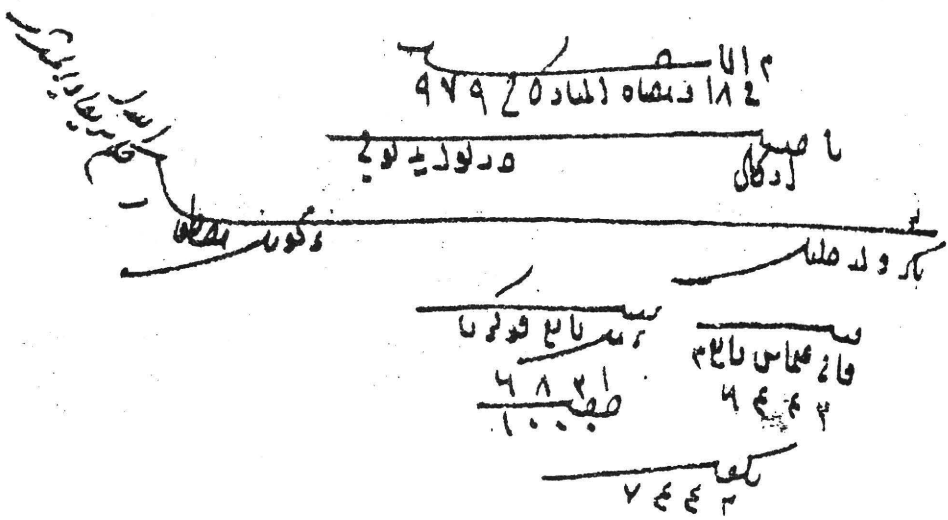

BOA. *Ruznamçe* nr. 35 s. 350

35

[Yev]mü'l

ahad

Fî 18 Ramazan el-mübârek sene 979

Nâhiye i

Eregli der-livâ-i Bolu

Tımar ı

Bekir veled-i Halil an-tahvîl-i Mustafa

İbtidâ hükm-i şerîf verilmişdir.

Karye i

Kalısammas (?) tâbi'-i m.

6 442

Karye i

Permil (?) tâbi'-i Konrapa

6 821

Hisse

1 000

Yekûn

7 442

İşbu 7442 akçe tımar ferâğat eden Mustafa tahvîlinden mahlûl olmağın hâssa çakırcılardan olup Kastamonı sancağında 6000 akçe tımarıyla Doğancıbaşı olan Halil oğlu işbu Bekir bendelerine 2000 akçe ziyâdesiyle 8000 akçe eşkînci tımarı tevcîh edesin deyü sene 978 Rebî'ü'l-âhirinin evâhiri târihiyle hükm-i hümâyûn îrâd etmegin ber-mûceb-i emr-i âlî zikr olan tımar 558 akçe noksanıyla tevcîh olunup berât-ı âlîşân içün tezkire verildi. Tahrîren 26 Zi'l-hicce sene 978

Tezkire-i

İskender Paşa

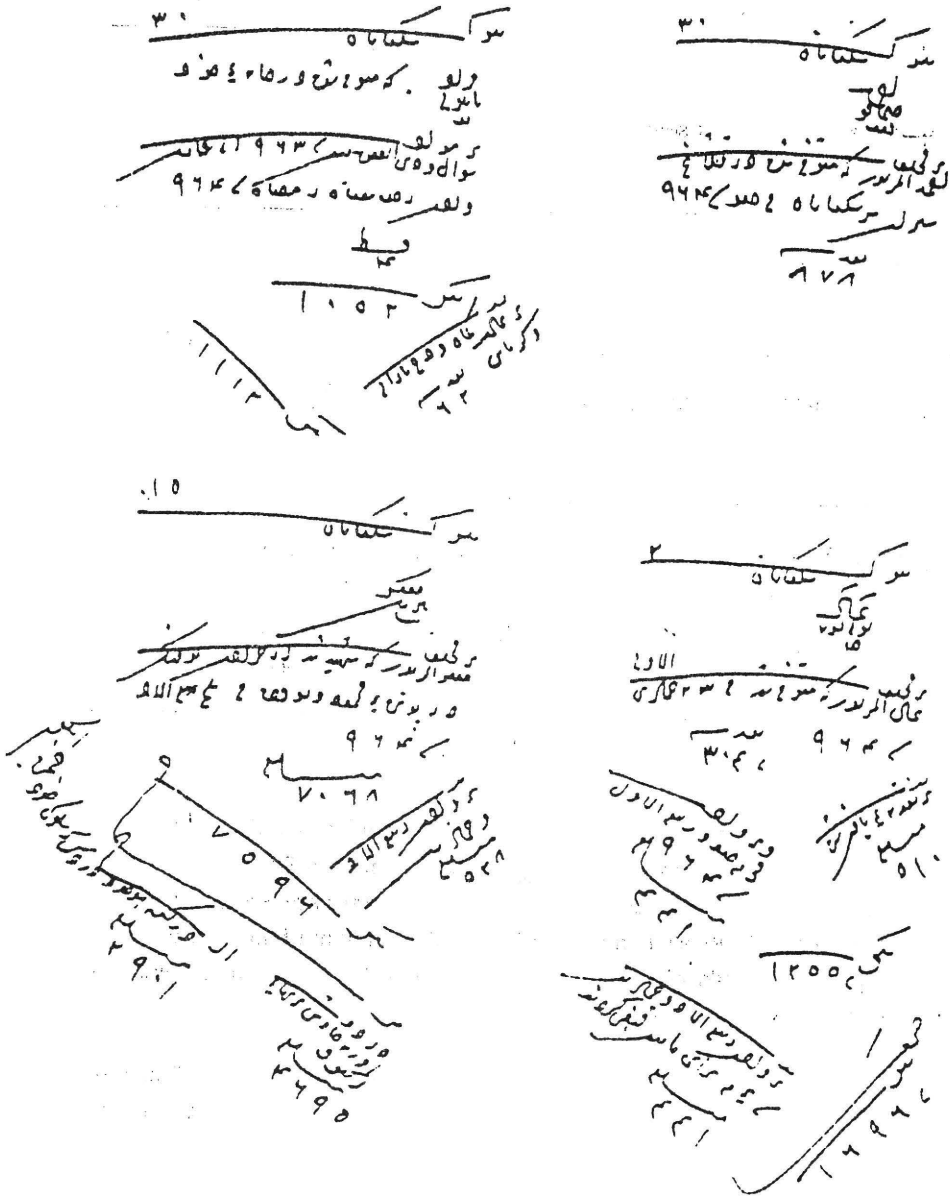

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 23306 s. 5

36

30

Bölük ——— i

Sekbânân
Ahmed
Samako

nefer

an-muhallefât ——— ı

Ahmed el-mezbûr ki müteveffâ şude der-kılâ'-ı Şiran ser-sekbânân fî Safer sene 964

Nakdiye
878

30

Bölük ——— i

Sekbânân
Murad
Yanbolu

ki müteveffâ şude der hâne-i hod

nefer

an-mevâcib ——— i

Şevvâl ve Zi'l-ka'deteyn sene 963 ilâ-gâyet-i vâcib Receb Şa'ban Ramazan sene 964

Kıst
4

Yekûn
1 052

Yekûn
1 112

Nakdiye
an-âdet-i keman ve harc-ı bârânî ve kirpas

Nakdiye
62

2

Bölük ——— ı

Sekbânân
Ali
Bolu 5

an-muhallefât ——— ı

Ali el-mezbûr ki müteveffâ şude fî 23 Cemâziye'l-ûlâ sene 964

Nakdiye
3 04.5

15

Bölük ——— i

Sekbânân
Ca'fer
Hersek

an-muhallefât ——— ı

Ca'fer el-mezbûr ki Şehîd şude ez-cerâhat-ı tüfenk der-Potra-ı Mahmud ve Muvaffak fî selh-i Rebî'ü'l-âhir sene 964

Meblağ
7 068

ve an-vâcib Muharrem Safer ve Rebî'ü'l-evvel sene 964

Def'a an-nakdiye-i yafed şude
510

Meblağ
441

Def'a an-vâcib Rebî'ü'l-âhir ve Cumadeyn meblağ
528

Def'a
an-vâcib Rebî'ü'l-âhir
Cumadeyn sene-i minhu
berây-ı mâbeyn kabz kerdend

Meblağ
441

Cem'an Yekûn
16 965

Minhâ ———

der-zimmet-i Orta Çavuş an bahâ-i Üsküf

Meblağ
4 695

Elbâkî ———

der-kese mevcûd Derviş Ser-bölük-i hod Hamza Üsküb

Meblağ
2 901

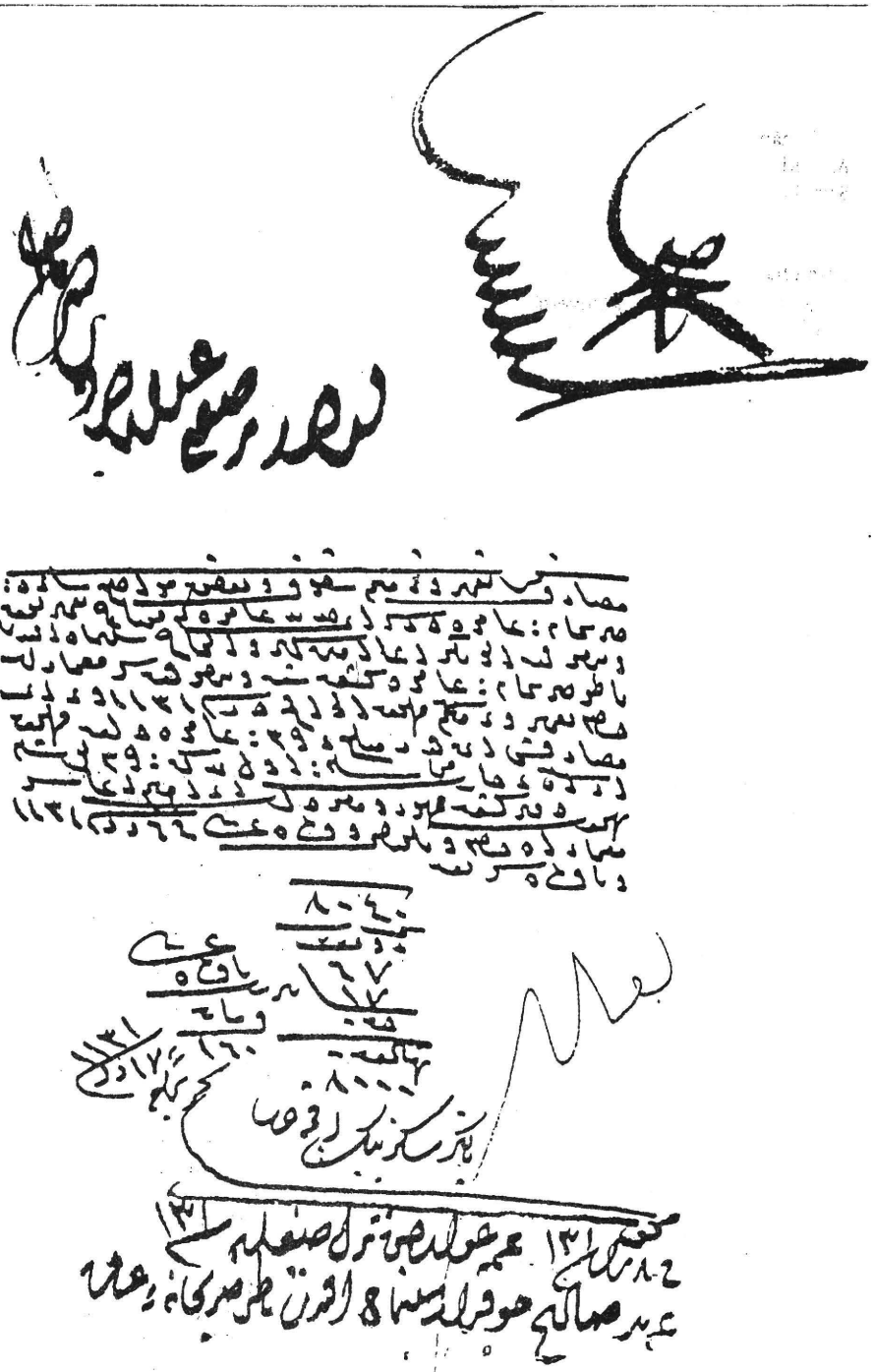

BOA. *Ali Emirî* nr. 18678

37

Sah

Buyruldu

Otuz bir Suğla avârız ve nüzülündan verile

Becihet ——————————————————————— i

mesârif-ı ta'mîr ve termîm-i sukûk ve ba'zı mevâzi'-i sâire-i Darphâne-i Âmire der-Sarây-ı cedîd-i Âmire ki muhtâc-ı ta'mîr bude ve be ma'rifet-i Ebubekir Ağa Emîn-i Kebîr ve el-Ḥâc Süleyman Efendi Nâzır-ı Darphâne-i Âmire keşf şude ve be ma'rifet-i ser-mi'mârân-ı hâssa ta'mîr ve termîm fermûde el-vâki' der Ra sene 1131 ve berây-ı mesârif-eş în-kadar meblağ an-hazîne-i âmire dâde fermûde ez-ân-sebeb an-cânib-i muhâsebe-i evvel tezkire-i hazîne nüvişte ber-mûceb-i defter-i keşf memhûr ve müfredât-ı İbrahim Ağa Ser-mi'mârân-ı hâssa ve telhîs ve fermân-ı âlî fî 6 Ra sene 1131 ve bâ fermân-ı şerîf

8 040
be hisab-ı
guruş
67
17 Tenzîl-i bâ fermân-ı
âlî
——— fî ———
50 160
8 000
———
Yalnız sekizbin akçedir.

Nukilet

Tahrîren fî 17 Ra sene 1131

MAHSÛB ———————————————————————

Fî 8 Ra sene 1131 an-avârız-ı nüzül-i Suğla sene 1131 an-yed-i Sâlih Çukadar Süleyman Efendi Nâzır-ı Darbhâne-i Âmire

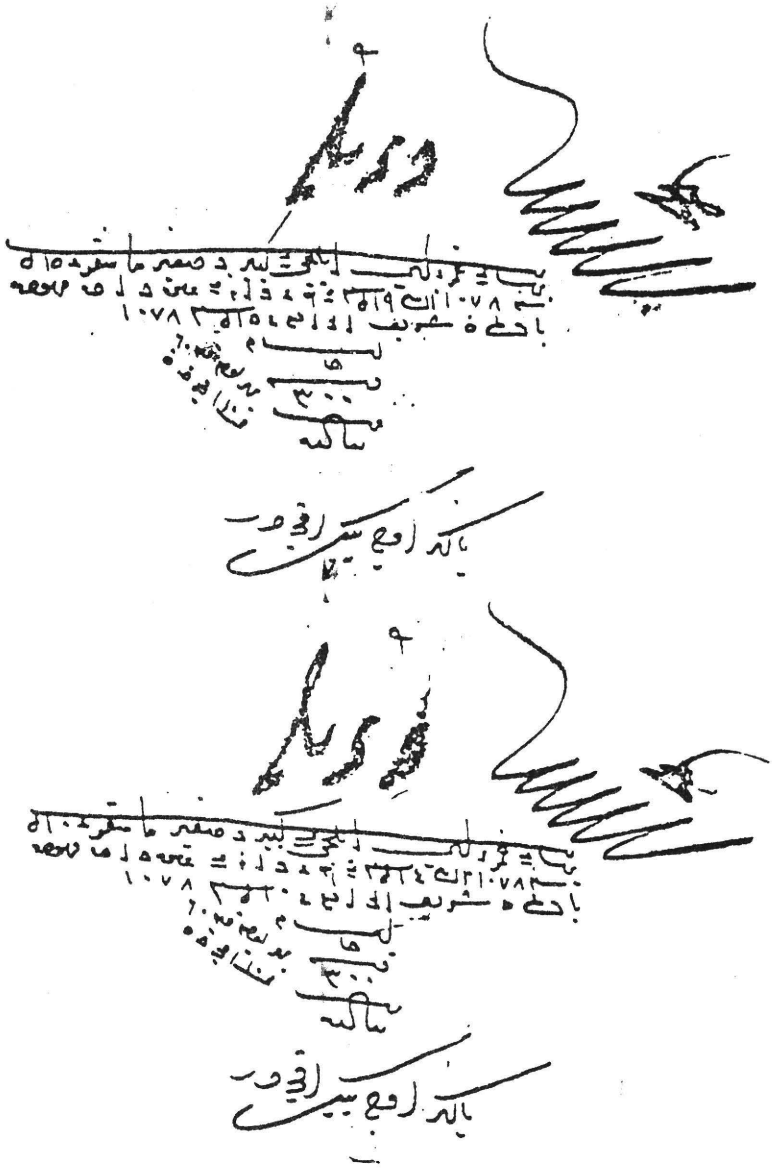

BOA. *Ali Emirî* nr. 11332

38

Verile
Buyruldu **Sah**

Becihet ——————————————————————— i

Bahâ-i hamr berây-ı elçi-i kebîr ve sağir-i Maskov an-15 L sene 1078 ilâ 19 L sene-i minhu an-hızâne-i âmire dâde fermûde bâ fermân-ı şerif el-vâki' fî 15 L sene 1078

Eyyâm——— 5
Kıyye——— 300
Bahâ——— 3 000

Beher yevm kıyye 60 fî 110 akçeden

Yalnız üç bin akçedir.

Verile
Buyruldu **Sah**

Becihet ——————————————————————— i

Bahâ-i hamr berâ-yı elçi-i kebîr ve sağir-i Maskov an-10 L sene 1078 ilâ 14 L sene-i minhu an-hızâne-i âmire dâde fermûde bâ fermân-ı şerîf el-vâki' fî 10 L sene 1078

Eyyâm——— 5
Kıyye——— 300
Bahâ——— 3 000

Beher yevm kıyye 60 fî 110 akçeden

Yalnız üç bin akçedir.

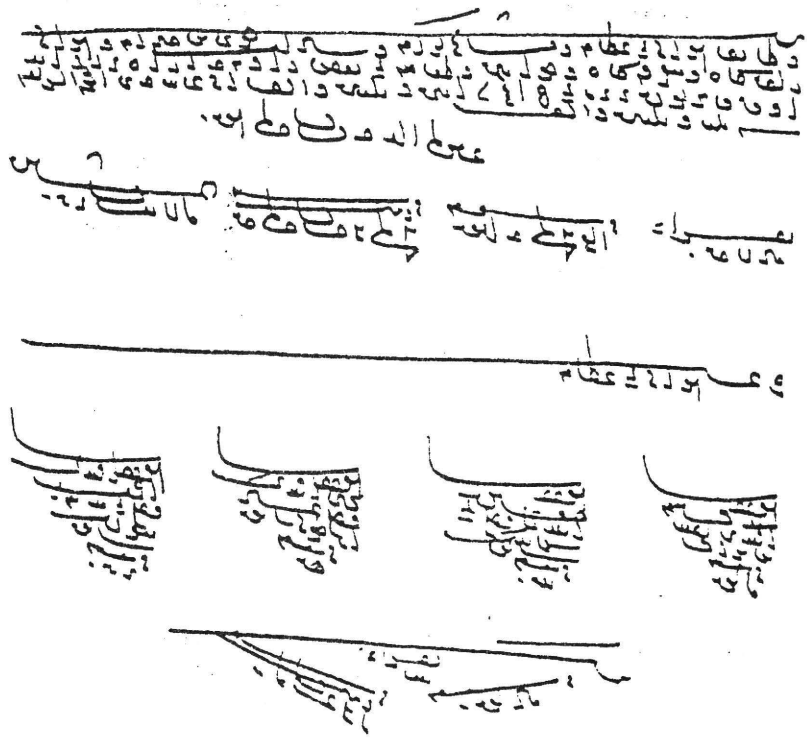

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 4643 s. 141

39

Becihet ——————————————————————— i

vezâ'if-i mevâlî-i izâm ve meşâyih-i kirâm ve sâdât-ı zevi'l-ihtirâm ve mevâlîzâdegân ve müteferrikagân ve havâtîn ve ta'âmiye-i ba'zı zâviyedârân an-zevâid-i evkâf-ı mezbûre an-gurre-i Zi'l-hicce sene isnâ ve selâsîne ve elf ilâ gâyet-i Zi'l-hicceti'ş-şerîfe.

1.085.570

Neferen ——— 252 Fî yevm ——— 2 945 Fî sene ——— ve şehr 953 550 el-bâkî ? ——— 132 020

Cemâ'at ——————————————————————— ı

mevâlî-i izâm

Mevlânâ Seyyid Kâsım Efendi Nakîbü'l-Eşrâf fî sene 190	Mevlânâ Hüseyin Efendi Kâdı-ı Selânik sâbık fî sene 30	Mevlânâ Yahya Efendi Kâdı-asker-i Anadolu sâbık fî sene 50	Mevlânâ Ahmed Efendi Kâdı-i Medîne-i Münevvere sâbık fî sene 20

Yekûn ——————————————————

neferen 4

Fî sene ——— ve şehr 113 100

Fî sene ——— 290

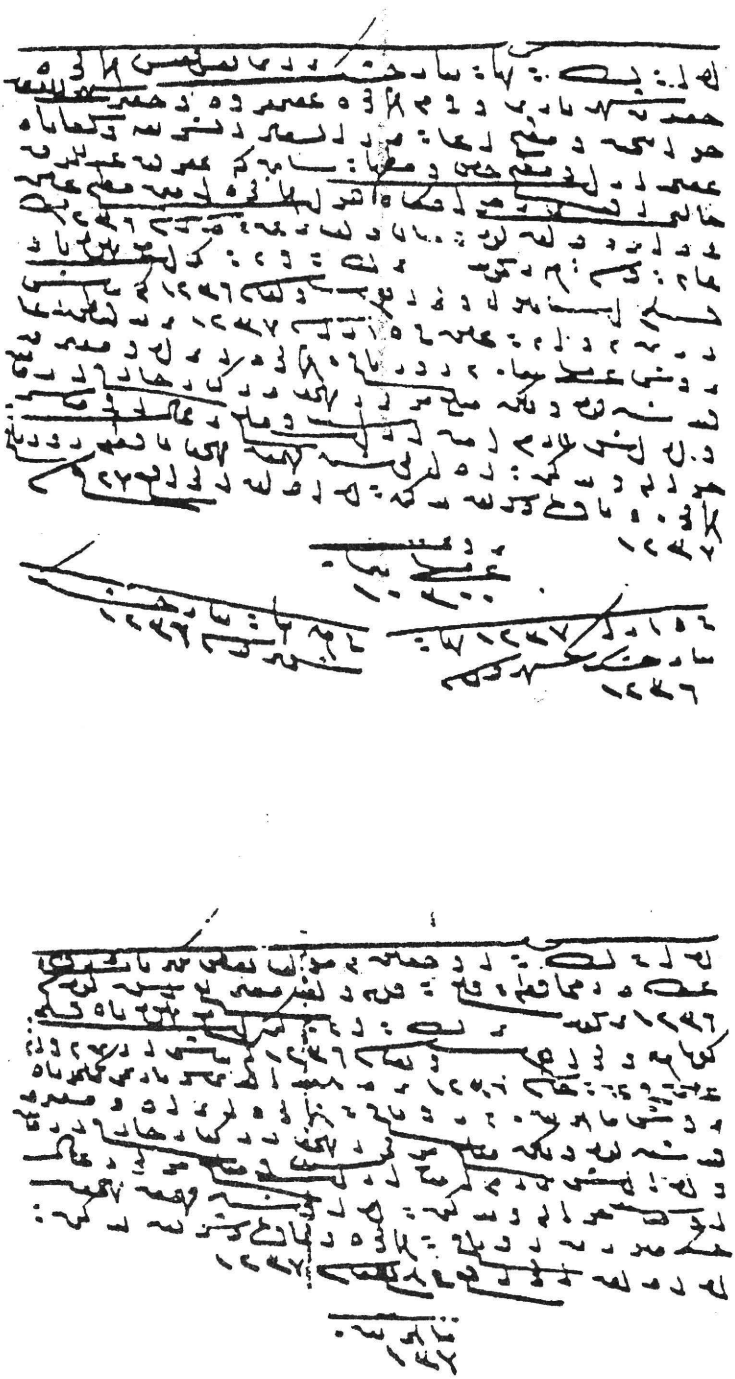

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 22141 s. 239**

40/1

Becihet ——————————————————————————— i

edâ-i akçe-i bahâ-i piyaz-ı höşk berây-ı nefs-i nefîs-i hümâyûn-ı hazret-i şehriyârî ve harem-i hümâyûn-ı ismet-makrûn ve hazret-i şehzâdegân-ı cîvânbaht ve matbah ağâ-ı dârü's-sa'âde eş-şerîfe ve sultânân-ı ismet-medâr ve matbah-ı has ve matbahhâ-ı sâire ki be-ma'rifet-i Abdurrezzak Hâleti Efendi an-hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn Emîn-i Matbah-ı Âmire ferdande dâde bûde ve hâlâ vâcib an-gurre-i Za sene 1236 ilâ gâye-i ve sene-i minhu ve an-tahvîl an akçe-i cizye-i gebrân ma'a Yahudiyân-ı Kalem-i İstanbul ve tevâbi'uhâ vâcib sene 1236 ki pîş ez-în be hızâne-i âmire fî 15 Ra sene 1237 an-yed-i Mustafa Ağa guruş 10300 be rûznâmçe-i hümâyûn îrâd ve masraf kayd şude bûde ve lâkin meblağ-ı mezbûr ber-mûceb-i der-kenâr hâriç ez-mânde ve edâ-eş lâzım amede ez-ân sebeb ve meblağ an-mâl-ı ücret-i mübâşir havâle ve tezkire-i evvel muhâsebe fermûde ber-mûceb-i 2 kıt'a rûznâmçe-i hümâyûn ve bâ fermân-ı şerîf tezkire-i edâ dâde el-vâki' 27 fî sene 1237.

Guruş ——————

10 300

Fî 15 Ra sene 1237 bahâ-i piyaz-ı höşk şehr-i Za sene 1236.

Fî minhu bahâ-i piyaz-ı höşk şehr-i Z sene 1236.

40/2

Becihet ——————————————————————————— i

edâ-i akçe-i ocaklık be mevâcib-i ba'zı yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî der-muhâfaza-i kal'a-i Filibe vâcib masar recec reşen lezez sene 1236 an-tahvîl an-akçe-i cizye-i gebrân ma'a Yahudiyân-ı Kalem-i Kütahya ve tevâbi'uhâ vâcib sene 1236 ki pîş ez-în be hızâne-i âmire fî gurre-i Ca sene 1237 an yed-i Said Efendi Ser-yazıcı-i yeniçeriyân guruş 137 be rûznâmçe-i hümâyûn irâd ve masraf kayd şude bûde ve lâkin meblağ-ı mezbûr ber-mûceb-i der-kenâr hâric ez-mânde ve edâ eş lâzım amede ez-ân-sebeb ve meblağ-ı mezbûr an-mâl-i münâsib havâle ve tezkire-i edâ nüvişte fermûde ber-mûceb-i temessük sûret-i rûznâmçe-i hümâyûn ve bâ fermân-ı şerîf tezkire edâ dâde el-vâki' fî 8 Receb sene 1237.

Guruş——————

137

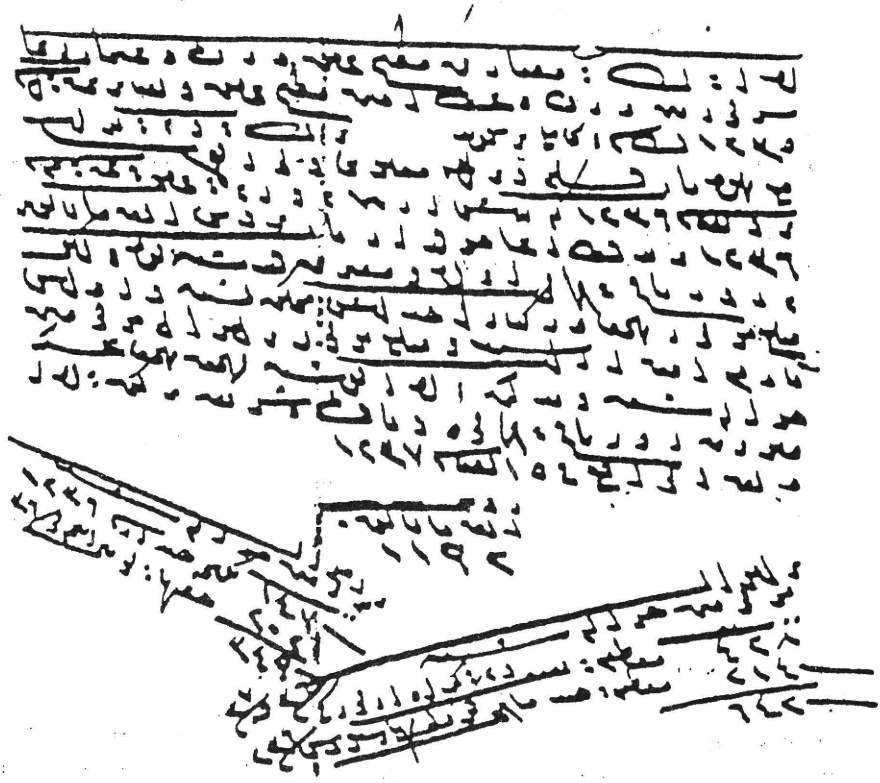

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 22141 s. 239

40/3

Becihet ——————————————————————————— i

eda-i akçe-i mesârif-i Matbah-ı Âmire der-zamân-ı Osman Ağa Ser-bevvâbîn-i Dergâh-ı Âlî Emîn-i Matbah-ı Âmire vâcib an-gurre-i L sene 1235 ilâ sene-i kâmile an-tahvîl an-akçe-i cizye-i gebrân ma'a Yahudiyân-ı Kalem-i (?) ve tevâbi'uhâ an-vâcib sene 1236 ki pîş ez-în be hızâne-i âmire fî gurre-i M sene 1236 an-yed-i Veli Ağa-ı çukadâr-ı bâb guruş 1192 be rûznâmçe-i hümâyûn îrâd ve masraf kayd şude bûde ve lâkin meblağ-ı mezbûr ber-mûceb-i der-kenâr ahz-eş mümkün ne şude ve edâ-eş lâzım amede ez-ân sebeb ve meblağ-ı mezbûr an-emvâl-i merkûmîn havâle şude ve tezkire-i edâ nüvişte fermûde ber-mûceb-i temessük sûret-i rûznâmçe-i hümâyûn ve bâ fermân-ı şerîf tezkire-i edâ dâde el-vâki' fî 15 Receb sene 1237.

Guruş ——————
1 192

an emvâl ——————————— i
merkûmîn havâle şude

Guruş	
428	Mukâta'a-i nısf cizye-i gebrân ez Yorgi fî sene 36 ve sene 37
214.5	mukâta'a-i sayd-ı mâhî Göl ve enhâr-ı Sivas sene 236
642.5	

an-emvâl ——————————— i
merkûmîn havâle şude

Guruş	
147.5	Yenice-i Candar sene 1236
202	Hashâ-ı Boynuincelü (?) şene 1236
349.5	

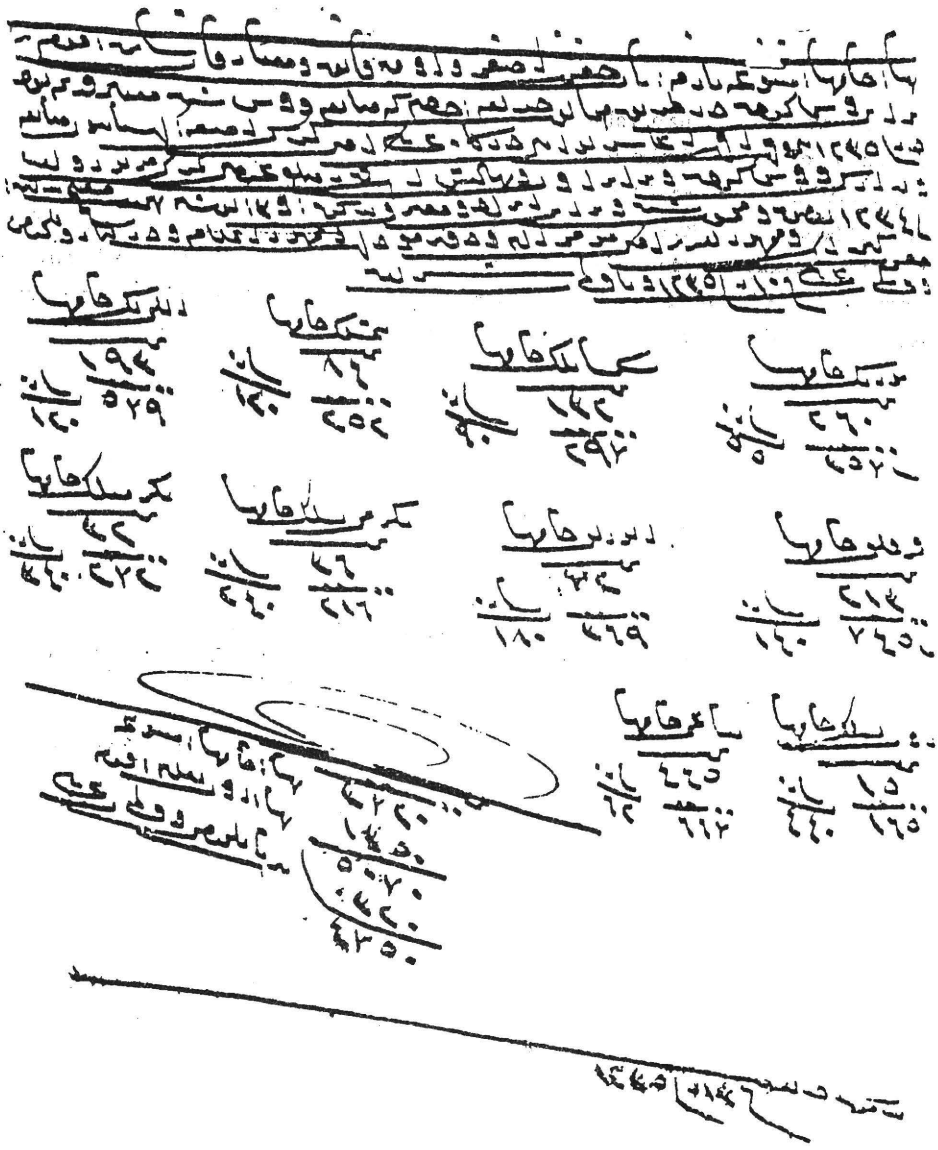

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 18949 s. 15

41

Becihet ——————————————————————————— i

Bahâ-i câmehâ-i mütenevvi'a lâzime-i bâb-ı hısn-ı asgar ve ücret-i kayık ve mesârifât-ı sâire-i çuka berây-ı ferş kerde der-tarîk-ı hümâyûn-ı hadîka-ı hâssa ki mübâya'a ve ferş şode mu'tâd-ı kadîm bûde der sene 1235 be ma'rifet-i Ahmed Ağa Ser-bevvâbîn-i Dergâh-ı Âlî Emîn-i gümrük-i emtia-i İstanbul mübâya'a ve tedârik ve ferş kerde ve berây-ı ücret ve bahâeş in-kadar meblağ an mâl-ı gümrük-i mezbûr vâcib sene 1234 takas ve mahsûb-şode ve berây-ı îrâd ve masraf tezkire-i hazine nüvişte ber-mûceb-i musahhah tezkire-i hazret-i kethudâ ve memhûr takrîr-i emîn-i mîr-i mîrân ve defter-i müfredât temhîr ve i'lâm ve der-kenâr ve telhîs ve bâ-fermân-ı âlî fî 10 R. sene 1235 ve bâ fermân-ı şerîf

Yüzlük Câmehâ		Seksenlik Câmehâ		Yetmişlik Câmehâ		Ellilik Câmehâ	
Aded		Aded		Aded		Aded	
260	Pâre 55	132	Pâre 90	86	Pâre 120	194	Pâre 120
Guruş		Guruş		Guruş		Guruş	
357.5		297		252		579	

Kırklık Câmeha		Otuzluk Câmehâ		Yigirmi beşlik Câmehâ		Yigirmilik Câmehâ	
Aded		Aded		Aded		Aded	
213	Pâre 140	72	Pâre 180	36	Pâre 240	32	Pâre 340
Guruş		Guruş		Guruş		Guruş	
7 45.5		369		216		272	

Onbeşlik Câmeha		Yapağı Câmehâ	
Aded		Aded	
15	Pâre 440	445	Pâre 62
Guruş		Guruş	
165		667	

Cem'an-Yekûn ———————————————————————

Guruş	Bahâ-i Câmehâ-i mütenevvia
3 720	Bahâ-i ücret-i nakliye-i çuka
1 350	
5070	Tenzîl bâ telhîs ve fermân-ı âlî
320	
4 750	

Tezkire dâde fî 13 R. sene 1235

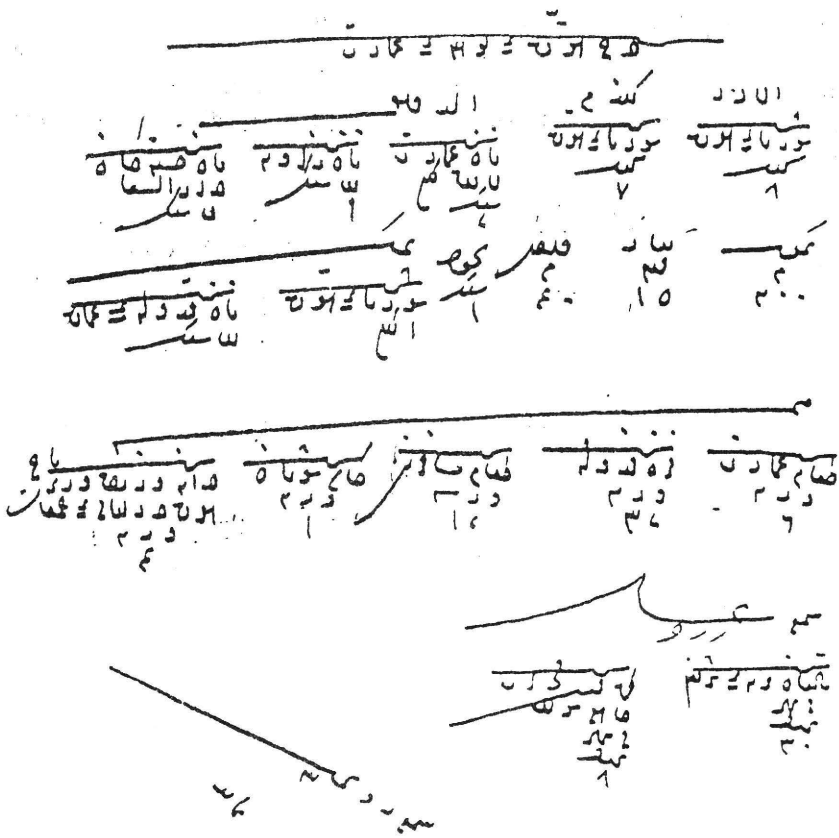

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 15523 s. 1**

42

Becihet ——————————————————————— i

harc-ı mukarrere-i yevmiye-i imâret

ed-dakîk ———————————————

el-ürz ——— Gendüm ——— Becihet —— i Becihet —— i Becihet —— i

Becihet-i Becihet-i Nân-ı imâret Nân-ı zâviye Nân-ı hastagân-ı

Şorba-i mukarrere Şorba-i 32 kile dâru'ş-şifâ

keyl — mukarrere şinik 0.5 3 şinik 2 şinik

8 keyl —

7

Nemek —— Piyaz Fülfül Nohud Nemek ——— Becihet —— i

M (Dirhem) kıyye M şinik Becihet-i Nân-ı fodala-ı

200 15 40 1 Şorba-i mukarrere imâret

1 keyl 3 şinik

Minhâ ———————————————————————

Becihet —— i Becihet —— i Becihet —— i Becihet —— i Becihet —— i

Ta'âm-ı imâret Furun fodula Ta'âm-ı misâfirîn Hân şonan Ciraye ve zerde ve zirbaç mukarrere derleyâli-i Cuma'ât

Vezne Vezne Vezne Vezne Vezne

6 3.5 1.5 1 4

Şem'-i asel ———————

Zerd

Becihet ——————— i Becihet ——————— i

Sâkinân-ı türbe-i şerîfe Tarafeyn-i mihrâb-ı câmi'-i

fî şehr şerîf

aded fî şehr

30 aded

8

Şem'-ı revgan ———————

3

10 Müd

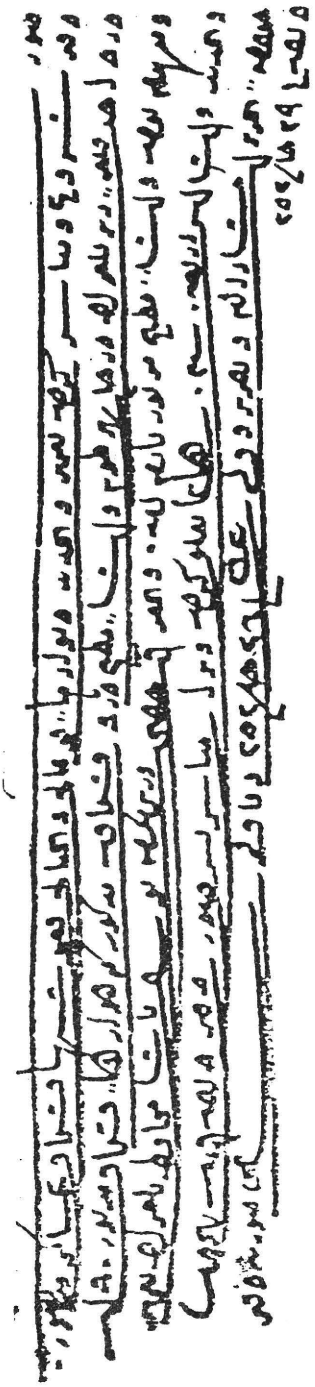

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 8962

43

Sûret ——————————————————————————— i

defter şurû' ve mübâşeret kerde ta'mîr ve tecdîd-i dîvarhâ-i fevgânî ve tahtânî koğuşhâ-ı kışlak-ı asâkir-i mansûre der-dâhil-i kala'a-ı der-Belgrad der-cânib-i nehr-i Tuna ve inşâ-ı matbah der-kurb-ı kışlak-ı mezkûr ki dîvarhâ-ı kışlâk-ı mezkûre harab ve münhedim bûde ve inşa-ı matbah-ı mezbûr lâzım âmede ve be ma'rifet-i Hazret-i Vezîr-i Mükerrem Yusuf Paşa muhâfız-ı Belgrad ta'mîr ve tecdîd ve inşâ-eş irâde-i seniyye-i şahâne ta'alluk kerde ve berây-ı mübâşeret sûret-i defter dâde fermûde ber-mûceb-i hulâsa-ı tahrîrât-ı müşârun-ileyh ve be takrîr ve fermân-ı âlî fî 26 Ca sene 252 ve bâ fermân-ı sâmî sûret-i defter dâde fî 29 Ca sene 252

Guruş ——————

738 000

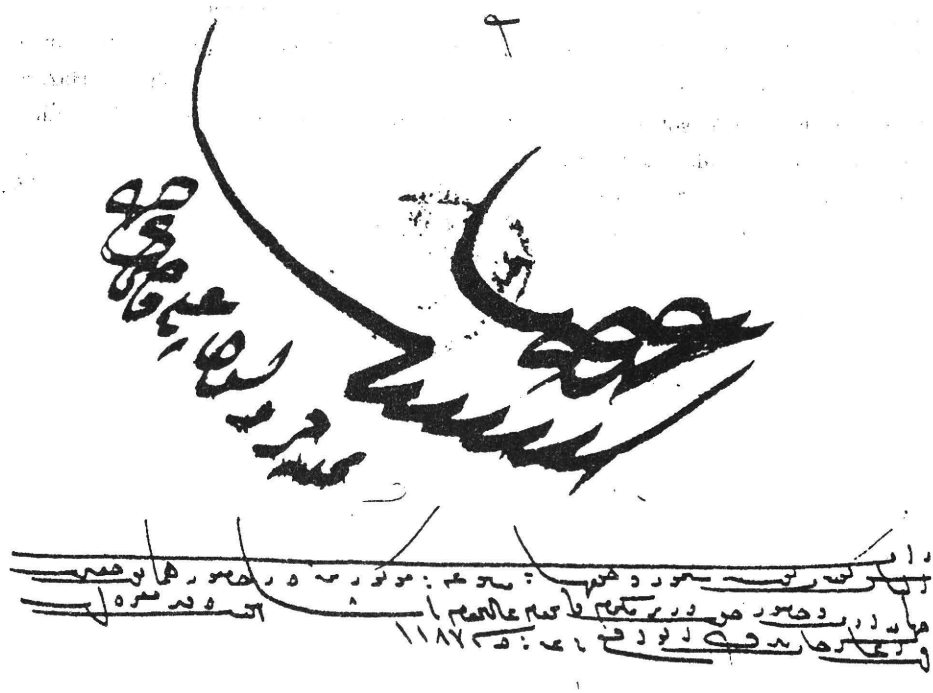

BOA.

44

Sah

Buyruldu

Mahalline kayd ve Teşrîfât'a ilmühaberi verile.

berây ——————————————————————————— 1

ilbâs kerden-i post-ı samûr ve hil'athâ-i mütenevvi'a-i mezkûrîn der-huzûr-ı hümâyûn-ı hazret-i cihân-dârî ve huzûr-ı hazret-i vezîr-i mükerrem kâ'im-makâm-ı âlî-makâm paşa, ber-mûceb-i defter-i müfredât-ı Mehmed Ağa, Ser-Hâzin-i Bîrûnî, el-vâki' fî gurre-i Z. sene 1187.

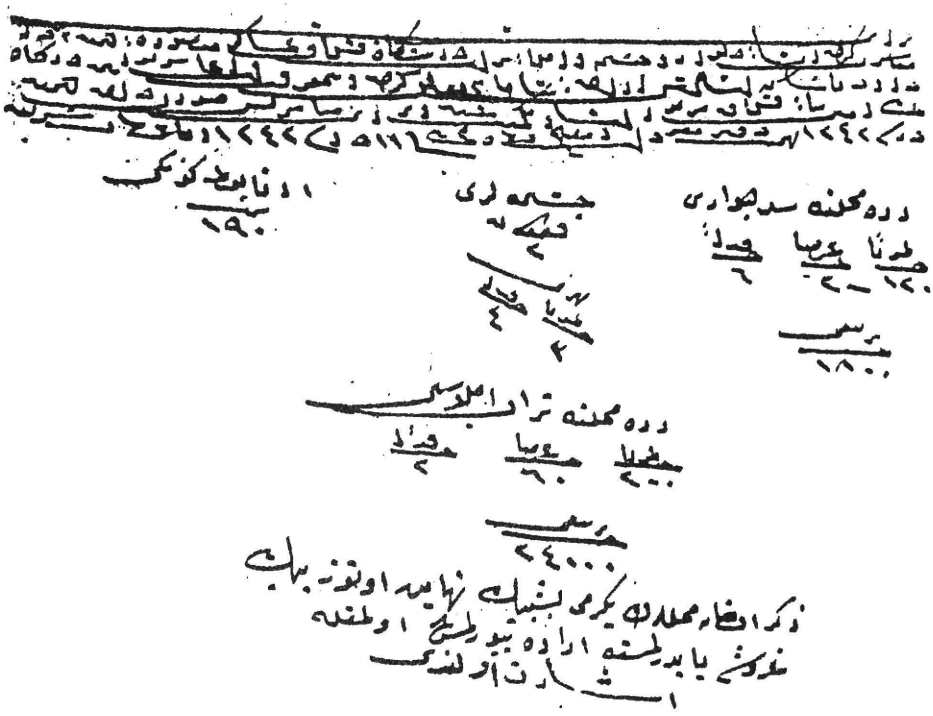

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 8959 s. 81 (1)

45

Berây ——————————————————————————————— 1

mübâşeret kerde inşâ-i duvar ve çeşme ve imlâ-i turab der-pişkâh-ı kışlâk-ı asâkir-i mansûre-i Muhammediye der Davud Paşa be işâret-i irâde-i şâhâne taalluk kerde ve be ma'rifet-i Mehmed Ağa Ser-bevvâbîn-i Dergâh-ı Âlî emîn-i binâ-i kışlak-ı mezbûr inşâ ve tekmîl şude ve berây-ı mübâşeret-eş sûret dâde fermûde der sene 1242 ber-mûceb-i defter-i müfredât ve musahhah fermân-ı âlî fî 11 Za sene 1242 ve bâ fermân-ı şerîf.

Dere mahalline sed duvarı

Tûlen	Arzan	Kadden
120	2,5	6

Terbi'i

1 800

Çeşmeleri

Kıta'ât

2

Beheri

Tûlen	Kadden
3	4

ArnaBut künkü

Kıymet

190

Dere mahalline turab imlâsı

Tûlen	Arzan	Kadden
200	60	2

Terbi'i

24 000

Zikr olunan mahallerin yigirmi beş bin nihâyet otuz bin guruşa yapurılmasına irâde buyurulmuş olmağla işâret olundu.

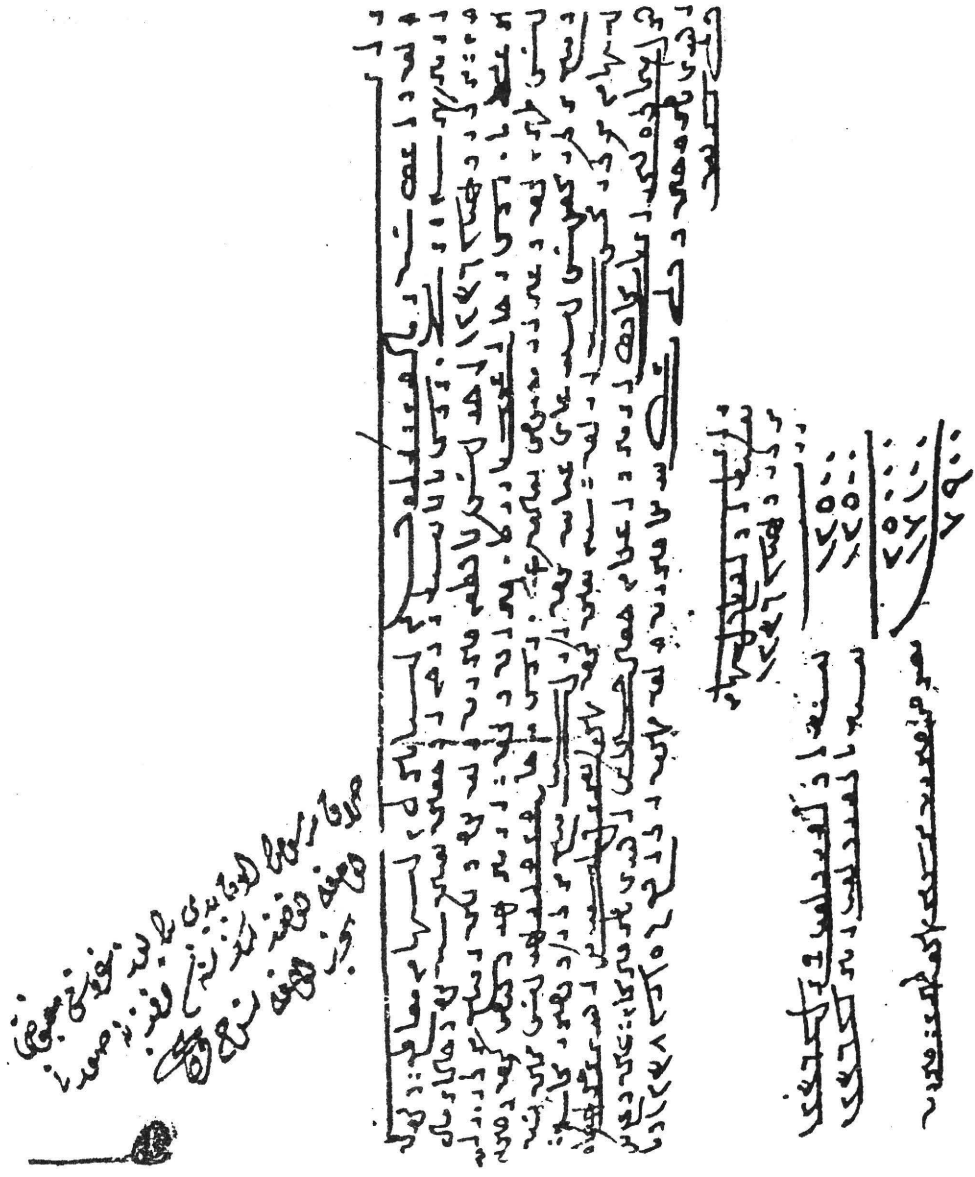

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 22141 s. 8

46

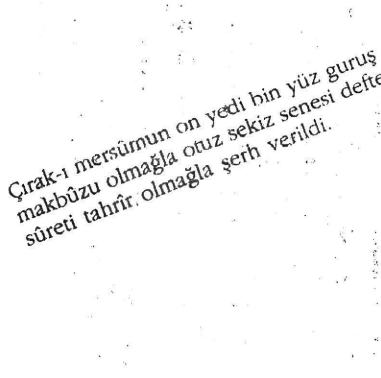

Berât

dâde ve i'tâ şude an-mâl-ı cizye-i gebrân-ı kalem-i İstanbul be eshâm-ı mukâtaa'-i voyvoda-ı İzmir beher sene 25000 guruş bâ 2 taksit ber-vech-i ocaklık ta'yîn şude bûde ve hâlâ an-mâl-ı cizye-i mezbûr vâcib sene 1236 ahz-eş 2 kıt'a sûret dâde bûde ve lâkin meblağ-ı mezbûr dâde 17100 guruş an-cânib-i AgoP bâzârgân-ı mîzân-ı voyvoda-ı İzmir ahz ve kabz kerde ve sûret-eş zahriye bûde ve gayr-ı ez-makbûz 9010 guruş an-cânib-i cizyedâr ahz-eş mümkün şude ve meblağ-ı mezbûr tahsîl-eş istid'ây-ı inâyet kerde ez-ân-sebeb meblağ-ı mezbûr ve makbûz-ı muhâsebe-i eshâm-ı mezkûr mahsûb şude irâde-i seniyye ta'alluk kerde ber-mûceb-i takrîr-i Mehmed Es'ad Bey Efendi an-Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn kethudâ-yı bâb-ı muhâfaza-i İzmir ve i'lâm-ı Hazret-i Hüseyin Bey Efendi Nâzır-ı Darbhâne-i Âmire ve Ali Bey Efendi Nâzır-ı Zahire ve fermân-ı âlî tebdîlen sûret dâde fermûde el-vâki' fî 15 R sene 1238 ve bâ fermân-ı şerîf

Berây — 1

taksit-i evvel ve bâkî eshâm-ı mürûr vâcib sene 1 236

Guruş	
12 500	taksit-i evvel der-vâcib Haziran sene 1236
12 500	taksit-i sânî der-vâcib Eylül sene 1236
25 000	
17 100	Makbûz sûret-i mersâm ber-mûceb-i zahriye-i sûret
7 900	

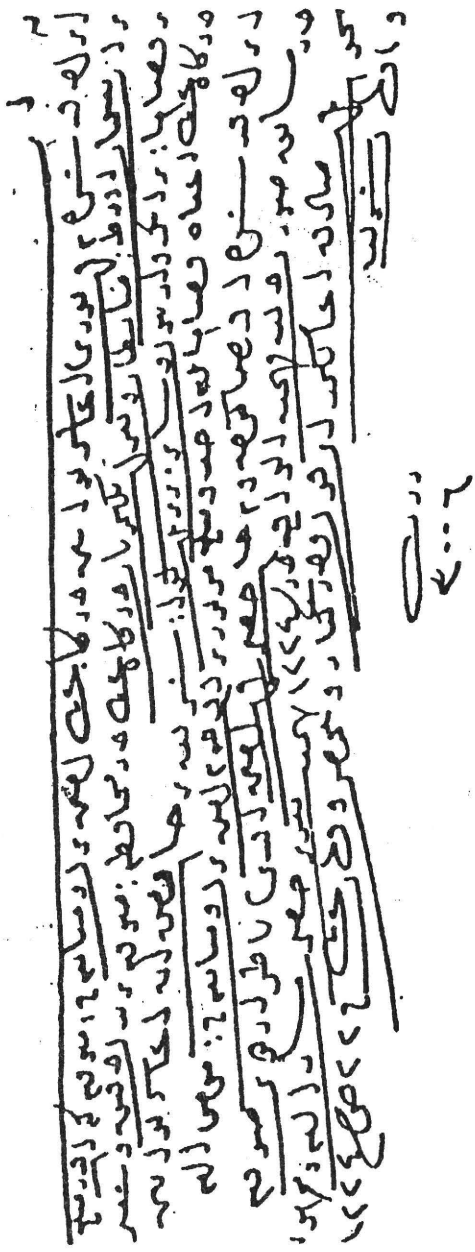

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 10092 s. 62

47

Berây ——————————————————————————— 1

îrâd kayd şud be-Mehmed Nuri Ağa Ser-bevvâbîn-i Dergâh-ı Âlî Emîn-i Nüzül ve mübâya'a fî Sofya ki în kadar meblağ berây-ı nakliyât-ı orta-ı zâbitân ve neferât-ı yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî der-muhâfaza-i Sofya an-bedel-i dakîk ve şa'îr an-kazâhâ-i Biranik (?) ve İznepol ve sâir an-tertîb-i livâ-i şerîf an-cânib-i Feyzullah Ağa Ser-bevvâbîn-i Dergâh-ı Âlî ağayân-ı kazahâ-i selâse ahz ve meblağ-ı mezbûr berây-ı oda be emîn-i nüzül ve mübâya'a fî mûmâ-ileyh îrâd kayd şud iktizâ kerde ve be cânib-i hazret-i Mehmed Emîn Efendi Nâzır-ı ordu-yı Sofya der-sâbık sûret-dâde fermûde el-vâki' der-sene 1224 ber-mûceb-i takrîr-i hazret-i müşârun-ileyh ve memhûr tahvîl-i Mehmed Sâdık Ağa Kethudâ-yı kul ve derkenâr ve telhîs ve fermân-ı âlî fî 22 S. sene 1224 ve bâ fermân-ı şerîf.

Guruş ——————
3 006

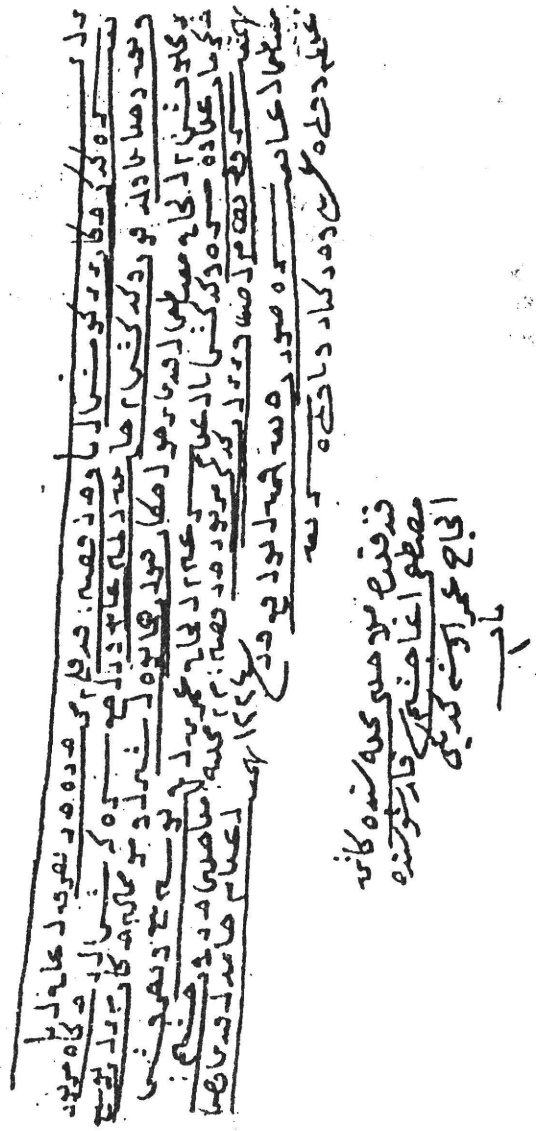

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 10092 s. 181

48

Berây ——————————————————————————————— 1

nakl şude gedik-i dükkân-ı berber-i Gümüşayak der kasaba-i Fındıklı be Himmet Dede der-tasarruf-ı Ağaçayak ..... (?) bilâ veled fevt ve gedik-eş be cânib-i beytülmâl-ı âmme ve râci' şude ki pîş ez-în dükkân-ı mezbûr an mahlûl-eş be el-Hâc Mustafa Efendi an-hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn iştirâ ve mûmâ-ileyh dükkân be berây-ı tevsî'-i degirmen ilâve şude ve gedik-eş bâ i'lâm-ı şer'iye be el-Hâc Ömer b. Ahmed nüvişte bey' ve tasarruf-eş ber-mûceb-i şurût-ı nizâm esnâf-ı berberân-ı gedik-i mezbûr der-kasaba-i m. be-mahalle-i Molla Çelebi der-kurb-ı Çeşme-i Mustafa Ağa nakl şude sûret-dâde fermûde el-vâki' der-sene 1224 ber-mûceb-i i'lâm-ı Hâmid Efendi kadı-ı Galata ve fermân-ı Âlî ve der-kenâr ve bâ fermân-ı şerîf.

Fındıklı'da Molla Çelebi Mahallesinde
kâin Mustafa Ağa Çeşmesi karşısında
el-Hâc Ömer Usta gediği
bâb ———

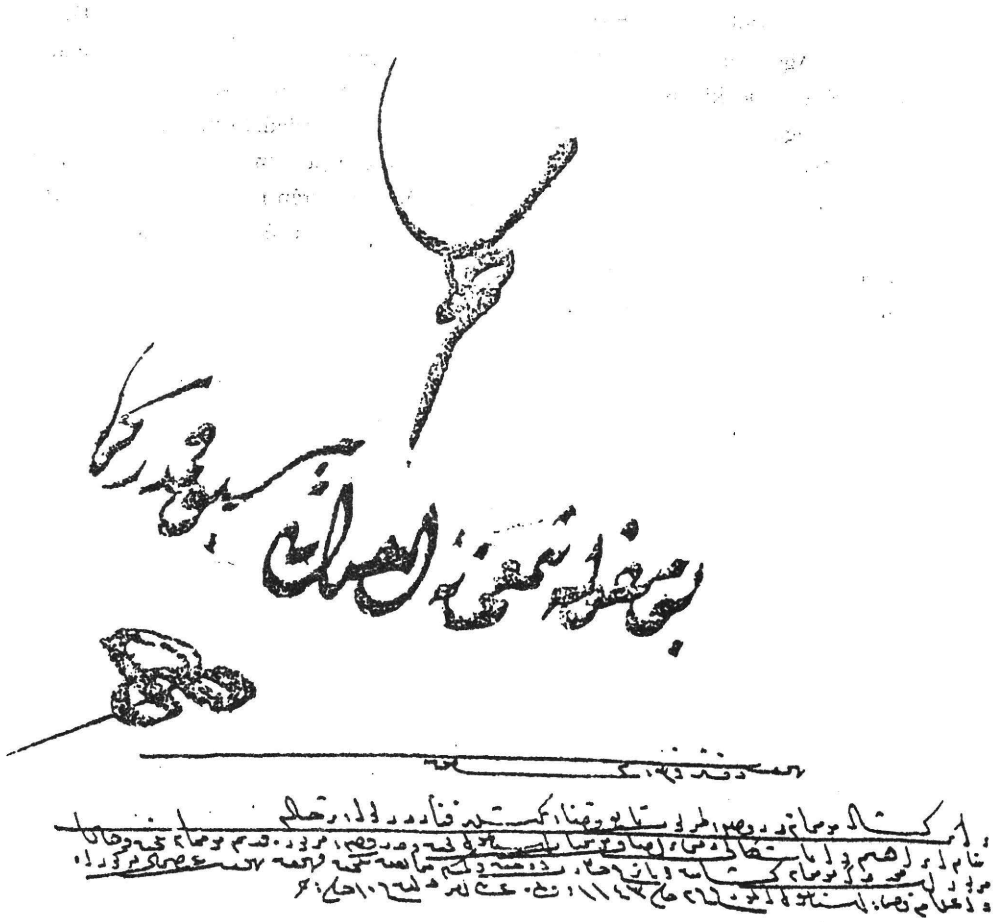

BOA. *Cevdet, İktisat* nr. 2129

49

BU MAKÛLE ŞEM'HÂNE AHVÂLİNİ MESBÛK MUDUR Kİ

Ber-mûceb ——————————————————————— i
defter-i Hazîne-i Âmire

Berây-ı küşâd-ı mumhâne der-Kasaba-i Tırnova tâbi'-i kazâ-yı Yeni Şehir-i Fenâr der-liyâ-i Tırhala benâm-ı İbrâhim ve Anaşkâlî zimmî an-esnâf-ı mumcıyân-ı İstanbul bûde ve der-kasaba-i mezbûre kadîm mumhâne bûde ve hâlâ mezbûrân müceddeden mumhâne küşâde ve bâ-narh-ı cârî füruht ve kimesne mümâna'at ne kerde fermûde ber-mûceb-i arzuhâl-i mezkûrân ve i'lâm-ı kadı-ı İstanbul el-müverrah fî 2 C. sene 1143 ve fermân-ı âlî emirdâde fî 10 Ca sene-i minhu.

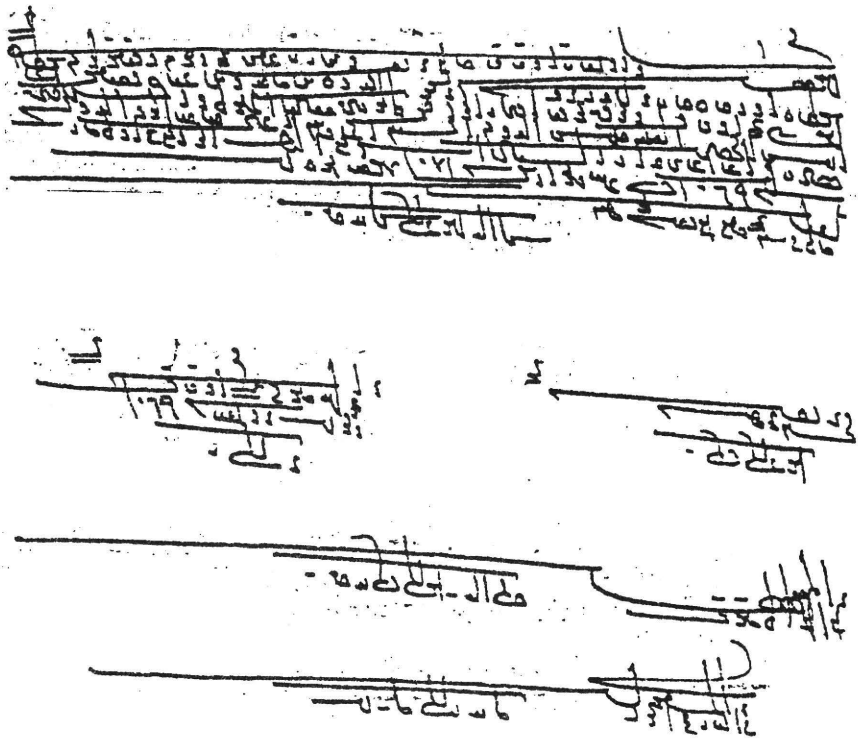

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 5019 s. 217

50

Muhâsebe ——————————————————— i

mahsûlât ve ihrâcât-ı evkâf-ı câmi'-i şerîf ve imâret-i âmire-i merhûm ve mağfûrunleh Sultan bin Sultan Orhan Hân [tâbe] serâhu der-Burusa an-tahvîl-i kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mustafa Ağa mütevellî-i evkâf-ı mezbûre be-ma'rifet-i iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn enîsü'l-hazreti'l aliyye celisü'd-devleti's-seniyyetü'l-hâkâniyye a'nî sâhibü'l-izzi ve'd-devleti Hazret-i Mehmed Ağa Ağâ-yı Dârü'ssa'âdeti's-şerîfe en-nâzır el-vâki' an-evvel-i Mart sene 1069 ilâ nihâyet-i felvaris sene 1071 ber-mûceb-i müfredât.

Asl ——————————————————— 1

mâl fî sene-i kâmile ma'a bakıyye-i mâziye

614 658

an-bakiyye-i muhâsebe-i mâziye Akçe ——————— 17 800

an-akçe ——————————— i
Mehmed Efendi mütevellî-i evkâf-ı
m e z b û r e a n - v â c i b
sene 1069
20 000

ani'l-mebî'ât ———————
ma'a emvâl-i mütefferrik
576 858

ani'l-müfredât ———
fi't-târîh el-mezbûr
138 186

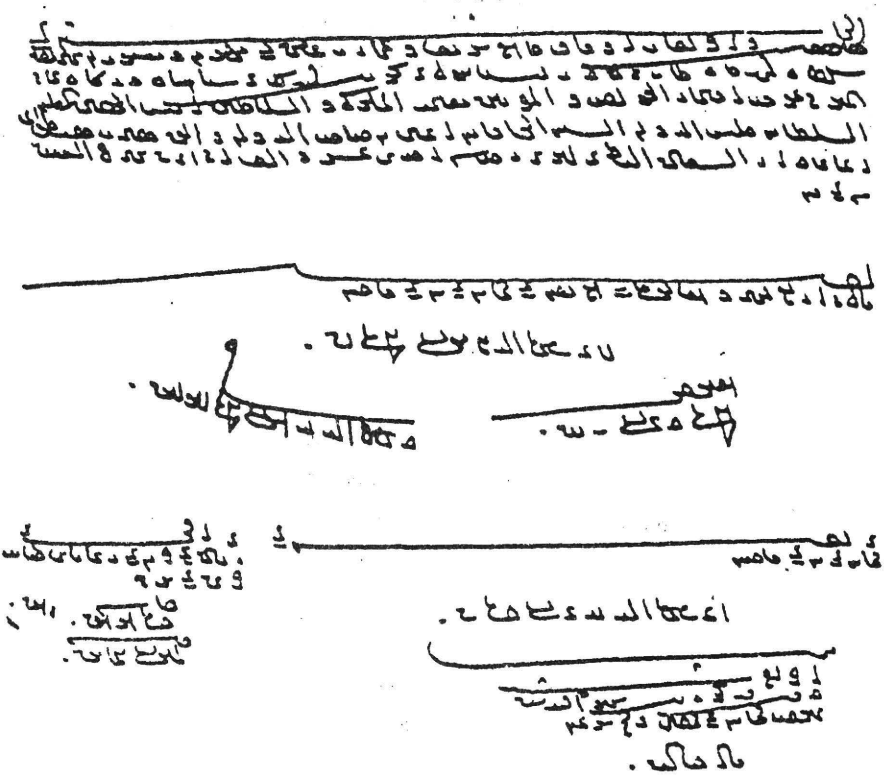

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 7594 s. 252

51

el-Muhâsebe — i

hâsılât ve ihrâcât-ı evkâf-ı câmi'-i şerîf ve imâret-i âmire-i merhum ve mağfûrunleh Şehzâde Sultan Muhammed Hân tâbe serâhu der-İstanbul an-tahvîl-i Mehmed Bey an-sipâhiyân-ı Dergâh-ı Âlî el-mûtevellî be ma'rifet-i iftihâru'l-havassı ve'l-mukarrebîn mu'temedu'l-mülûki ve's-selâtîn enîsu'l- hazreti'l-aliyye es-sultâniyye celîsü'd-devleti's-seniyye el-hâkâniyye a'nî be sâhibu'd-devleti ve'l-izzi Hazret-i Mustafa Ağa Ağa-yı Dârü's-sa'âde en-nâzır an 14 Receb sene ihdâ aşera ve elf ilâ 21 şehr-i Zi'lka'de sene-i minhu.

Asl — ı

mâl an-erba'a eşhür ve seb'a yevmen ma'a hisse-i muhâsebe-i sene-i mâziye

2 293 480

Makbûz — 715 036

Bâkî — 1 578 444

an-bakıyye-i — i

muhâsebe-i sene-i mâziye

2 128 560

an-akçe — i

ziyâde-i cizye-i re'ayâ-yı cibâyet-i cezîre-i Mora

fi 70

Hâne — 577

Hisse — 40 390

Minhâ —

ihrâcât-ı defter-i mezkûrîn sehven kayd şude ber-mûceb-i muhâsebe-i defter ve hucec-i şer'iyye.

205 000

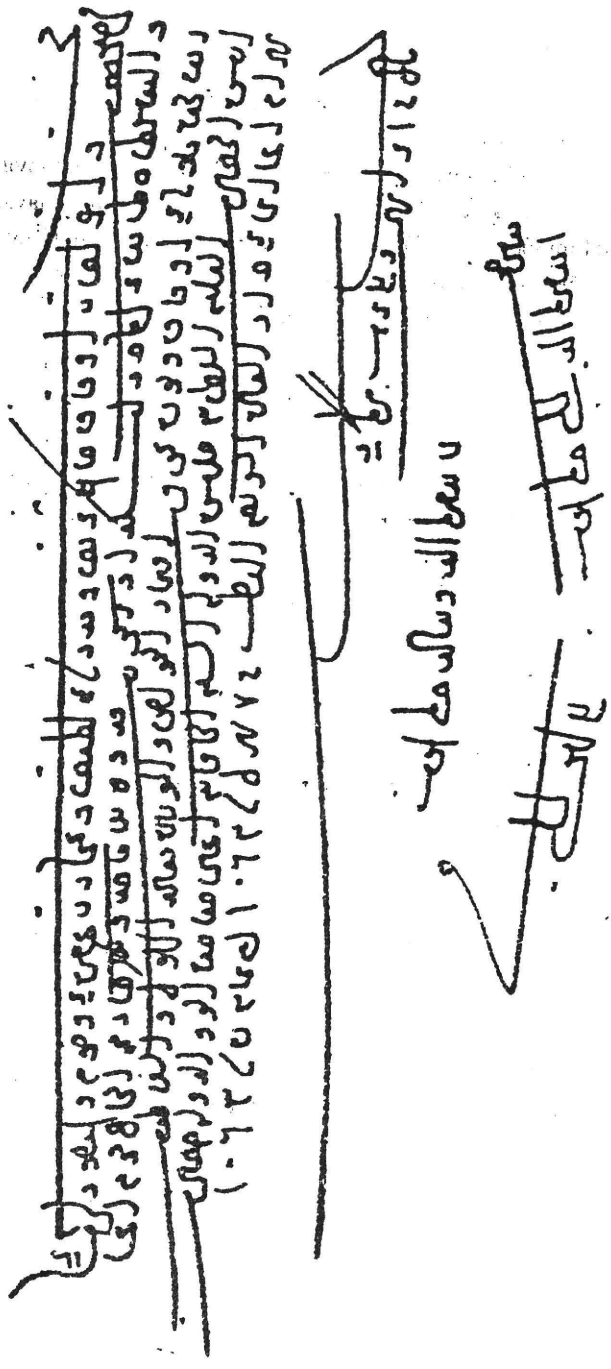

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 5247 s. 2**

52

Muhâsebe ——————————————————— i

mahsûlât ve ihrâcât-ı evkâf-ı câmi'-i şerîf ve medrese-i latîf ve imâret-i âmire-i merhûm ve mağfûrun lehâ Vâlide Sultan tâbet serâha der-Üsküdar an-tahvîl-i kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Muharrem Ağa zîde mecduhu mütevellî-i evkâf-ı mezbûre be ma'rifet-i iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtin enîsü'l-hazreti'l-aliyyeti's-sultâniyye celisu'd-devleti's-seniyyeti'l-hâkâniye a'nî sâhibu'l-izzi ve'd-devleti Hazret-i Behram Ağa Ağa-yı Dârü's-sa'âdeti'ş-şerîfe en-nâzır fî 7 şehr-i L sene 1062 ilâ gâye-i N sene 1063

Asl ——————————————— ı

mâl fî 11 eşhür ve 23 yevmen

3 203 570

Makbûz ——————— Bâkî ———————

3 160 570 43 000

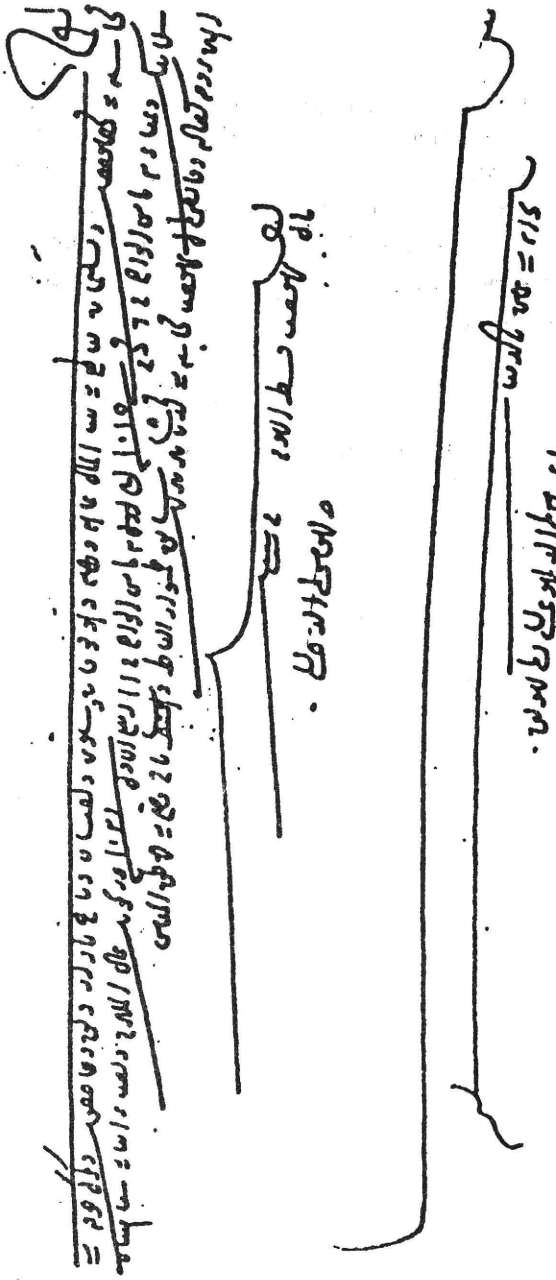

BOA. *Kepeci* nr. 5169 s. 68

53

İcmâl ——————————————————————————— i

Muhâsebe-i mahsûlât ve teslîmât-ı mukâta'a-ı beytülmâl-ı âmme ve hâssa ve mevkûfât ve senevî ve ihtisâb-ı bâc-ı bâzâr ve yava ve kaçkun ve gümrük-i çuka-i Selânik ve damga-i kirpas el-vaki' Fî 6 Muharrem sene 1015 ilâ 2 Mayıs el-vâki' fî 11 Rebî'ü'l-evvel sene 1031 der-tahvîl-i Ali el-mültezim vâcib an-ebnâ-i sipâhiyân emîn-ber-vech-i kefâle ve fâiz-mâl ber-mûceb-i muhâsebe-i Mehmed Paşa mîr-i mîrân-ı sâbık-ı Tamaşvar en-nâzır ve mevlânâ Bâlî Kadı-i Kıratova el-müfettiş.

Asl ——————————————————— 1

mâl ber mûceb-i kıste'l-yevm fi-selâse sinîn

4 505 000

Minhâ ———————————————

Teslîm ——————————————— i

Hızâne-i Âmire bid-defe'ât

2 114. 894

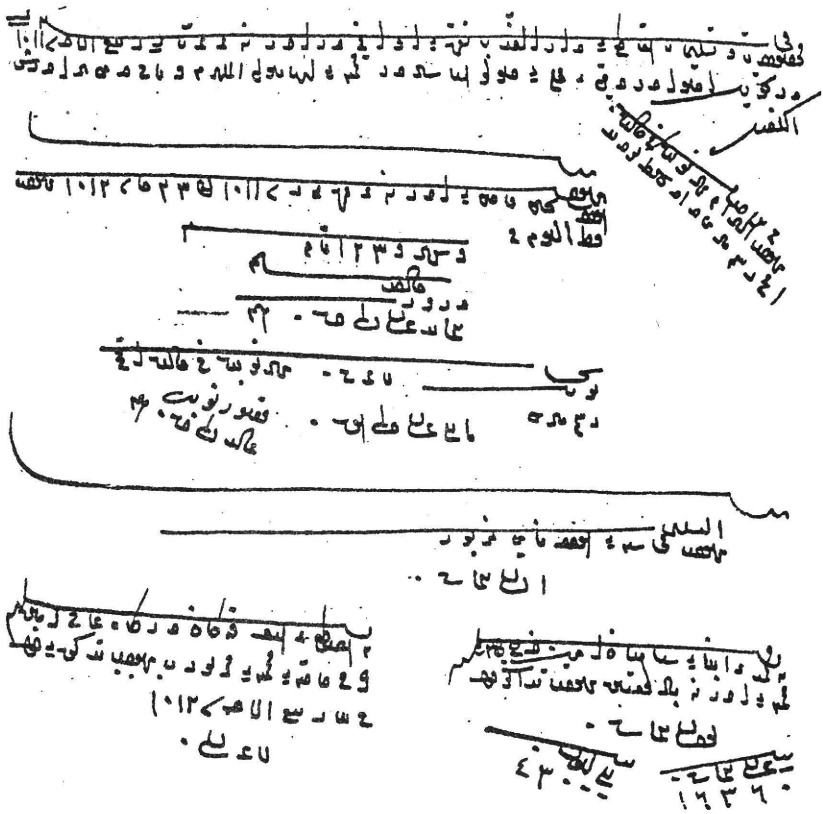

BOA. *Kepeci* nr. 5169 s. 76

54

Muhâsebe ——— i

Mahsûlât ve teslîmât-ı mukâta'a-ı dâru'l-darb-ı nukra-ı evânî der-Edirne an-gurre-i Rebî'ü'l-âhir sene 1011 der-tahvîl-i Asvador zimmî an-mahalle-i Sulumanastır der-mahmiye-i İstanbul el-mültezim ve Yani zimmi bîrâder-eş el-kefîl

Fi'l-asl ———

ber-mûceb-i iltizâm beher-nevbet fî 5000 akçe resm-i mîrî dâden şart bûdend

Minhâ ———

ber-mûceb-i Mevlânâ Yahya Kadı-ı Edirne an-gurre-i R. sene 1011 ilâ 23 Ca sene 1012

ber-mûceb-i kısta'l-yevm

fî sene ———

ve şehr ve 23 eyyâm

sim ——— i

hâlis

der-vezn

318 850 dirhem

be hesâb ——— 1

nevbet 22 beher nevbet fî 5000 akçe resm-i mîrî

113 570

küsûr-ı nevbet

10 850 dirhem

Minhâ ———

et-teslîmât ———

ber-mûceb-i muhâsebe-i Mevlânâ-yı mezbûr

81 360

Teslîm ———

be Mehmed an-ebnâ-i sipâhiyân emîn-i harc-ı hâssa-i Mahmiye-i Edirne bi'd-def'ateyn ber-mûceb i tezâkir-i evvel

59 360

Def'a

16 360

Teslîm ———

be Mustafa an müteferrikagân-ı Dergâh-ı Âlî emîn-i harc-ı hâssa-i mahmiye-i mezbûre ber-mûceb-i tezkire i evvel fî 3 Rebî'ü'l-âhir sene 1012

22 000

Def'a

43 000

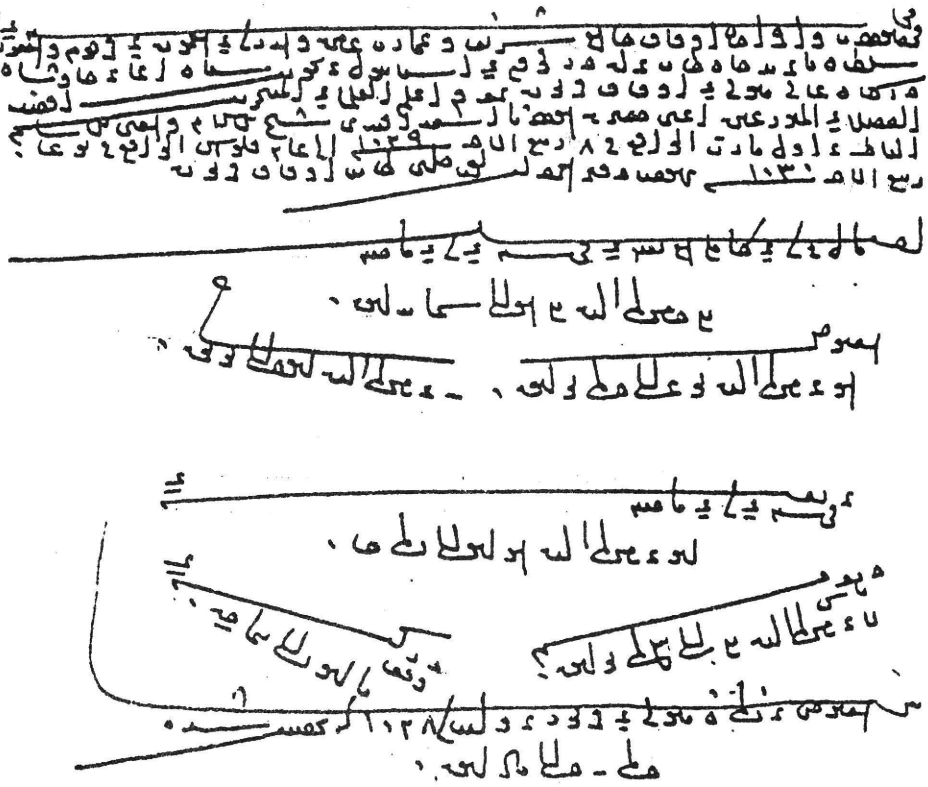

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 5631 s. 58

55

Muhâsebe ——————————————————— i

mahsûlât ve ihrâcât-ı evkâf-ı câmi'-i şerîf ve imâret-i âmire ve medrese-i ma'mûre-i merhûm ve mağfûrunleh Sultan Bâyezîd Han tâbe serâhu der-mahrûse-i İstanbul an-tahvîl-i Sinan Ağa an-çavuşân-ı Dergâh-ı Âlî mütevellî-i evkâf-ı mezbûre be ma'rifet-i a'lemu'l-ulemâi'l-mütebahhirîn efdalu'l-fudalâi'l-müteverri'în a'nî Hazret-i Mevlânâ Es'ad Efendi Şeyhülislâm ve müfti'il-enâm en-nâzır an-evvel-i Mart el-vâki' fî 8 Rebî'ü'l-âhir sene 1029 ilâ gâye-i felvaris el-vâki' fî 19 Rebî'ü'l-âhir sene 1030 ber-mûceb-i defter-i müfredât-ı Ahmed Çelebi cânib-i evkâf-ı mezbûre

Asl ——————————————————— ı

mal fî sene-i kâmile ma'a bakiyye-i muhâsebe-i sene-i mâziye

5 373 648

Makbûz ——————— el-Bâkî ———————

2 719 549 2 654 099

an-bakiyye ——————————————————— i

muhâsebe-i sene-i mâziye

2 447 850

der-zimem-i nâs —— der-kise ——————— i

2 263 449 vakf

164 350

Minhâ ———————————————————

makbûz an-zamân-ı mütevellî-i mezbûr an-vâcib sene 1028 ki tahsîl şude

556 240

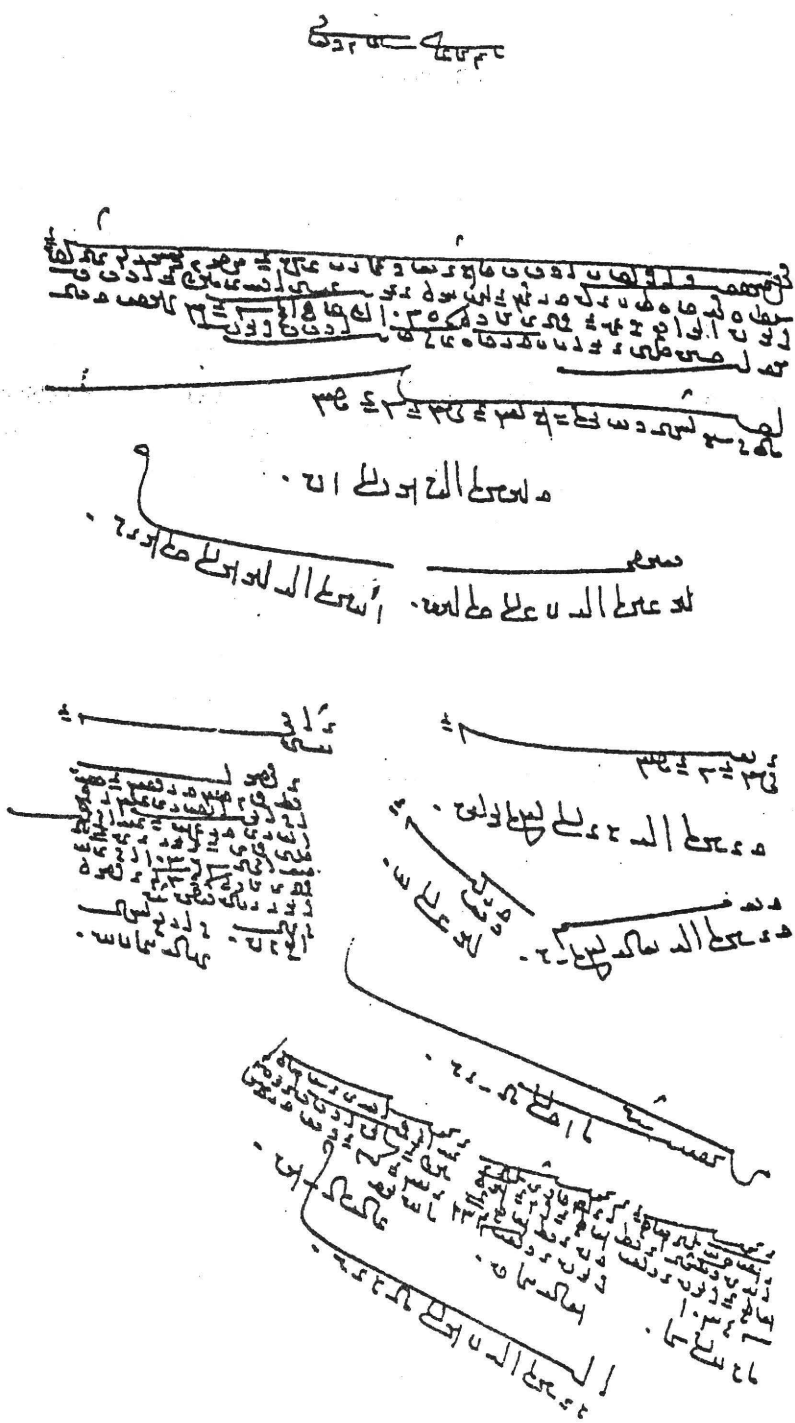

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 7594 s. 96

56

Bimennihî Te'âlâ subhânehu ve Te'âlâ

Muhâsebe ——— i

mahsûlât ve ihrâcât-ı evkâf-ı câmi'-i şerîf ve imâret-i âmire-i merhûm ve mağfûrunleh Şehzâde Sultan Mehmed Han tâbe serâhu der-mahmiye-i İstanbul an-tahvîl-i İsa Efendi an-mütevellî-i evkâf-ı mezbûre el vâki' fî gurre-i cemâziye'l-evvel sene 1035 ilâ-hâcı'l-hucec sene-i minhu ber-mûceb-i defter-i müfredât-ı Hüseyin Çelebi an-bevvâbân-ı Dergâh-ı Âlî cânib-i evkaf-ı mezbûre

Aslı ——— 1

mal fî seb'a eşhür ve tis'a yevmen ma'a bakiyye-i muhâsebe-i sene-i mâziye

4 587 081

Makbûz ———

1 412 540

Bâkî ———

3 174 527

an-bakiyye ——— i

muhâsebe-i sene-i mâziye

2 523 499

an-akçe ——— i

peşin

der-zimem

2 509 466

der-kise-i vakf

14 030

an-mahsûl ——— 1

kıst-ı hamam-ı çiffe der kasaba-ı Hazret-i Ebâ Eyyûb Ensârî aleyhi'r-rahmeti'l-bârî der-uhde-i Abdurrahman Çelebi Hammâmî-i el-mezbûr an-gurre-i şehr-i Saferu'l-hayr sene 1036 ilâ gâyet-i cemâziye'l-evvel sene-i minhu ki an-mahsûl-ı mezbûr ziyade kabz şude

fî şehr

2 083

fî erba'a eşhür

8 332

Minhâ ———

tahsîl şude

151 226

an-tahvîl ——— i

Ramazan Bey mültezim-i mukâta'a-i Aydın ve Yenişehir an kıst-ı mukâta'a-i mezbûre an-vâcib sene 1034

133 600

an-tahvîl ——— i

İbrahim Çavuş mültezim-i mukâta'a-i karye-i Büyükdere an-kıst-ı mukâta'a-i mezbûre an-vâcib sene 1034

7 350

an-tahvîl ——— i

Abdurrahman Efendi an-sipâhiyân ki mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûre ki an-bakiyye-i kise-i vakf der zimmeteş mânde bud

10 276

el-bâkî ———

2 372 223

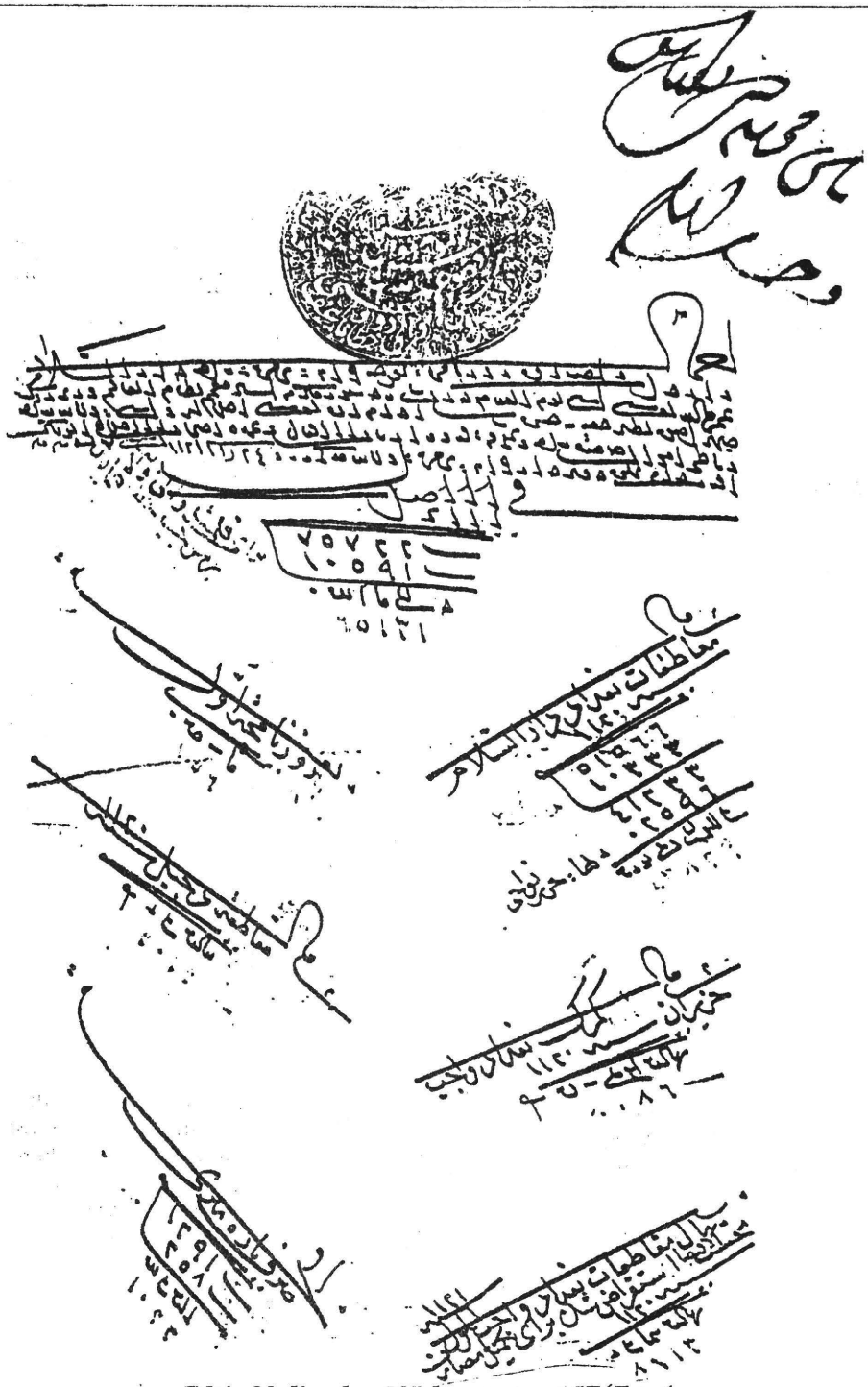

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 15747 s. 1**

57

Baş Muhâsebeden

Tatbîk ve hesâb ola.

İcmâl ——————————————————————— i

vâridât ve mesârif-i rûznâme-i küçük Hızâne-i Âmire-i Bağdâd-ı dârü's-selâm ammarahallâhu Te'âlâ ilâ yevmi'l-kıyâm der-zemân-ı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu'l-âlem vezîr-i rûşen-zamîr-i esbak [bî] nâzır Hazret-i Hasan Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehu vâli-i vilâyet-i Bağdâd ve Nâzır-ı Emvâl-i Hâssa-i Bağdâd ve be-ma'rifet-i kıdvetü erbâbi'l-ikbâl ve umdetü eshâbü'l-iclâl Ebûbekir Efendi dâme ulüvvuhu Defterdâr-ı Hızâne-i Âmire-i vilâyet-i mezkûre fî 24 Ra sene 1121 ilâ 3 B sene-i minhu.

Fi'l-asl ———————————

ani'l-îrâd

Guruş

75 722

10 591 berây-ı kalem-eş vâlî-i vilâyet

65 131 ber mûceb-i hatt-ı hümâyûn

an- bakiyye rûznâmçe-i evvel

Guruş 156

an-mâl-i mukâta'ât-ı Bağdad-ı Dârü's-selâm sene 1120

51 566
10 333
41 233

02 596 an-bahâ-i harîr-i nevâhi

43 829

an-mâl-i mukâta'a-i Decil sene 1120

Guruş 3.013,5

an-mâl-i gümrük-i Bağdad Vâcib-i Haziran sene 1120

Guruş 8.786,5

Sene 1121

Akçe sarf pâre-i mîrî

Guruş 1291

KİB 259

an-mâl-i mukâta'ât-ı Bağdad Vâcib Eylûl fi hisâbi'l-iktizâ ishkrâz sude berây-ı tekmîl-i mesârif sene 1120

Guruş 8313

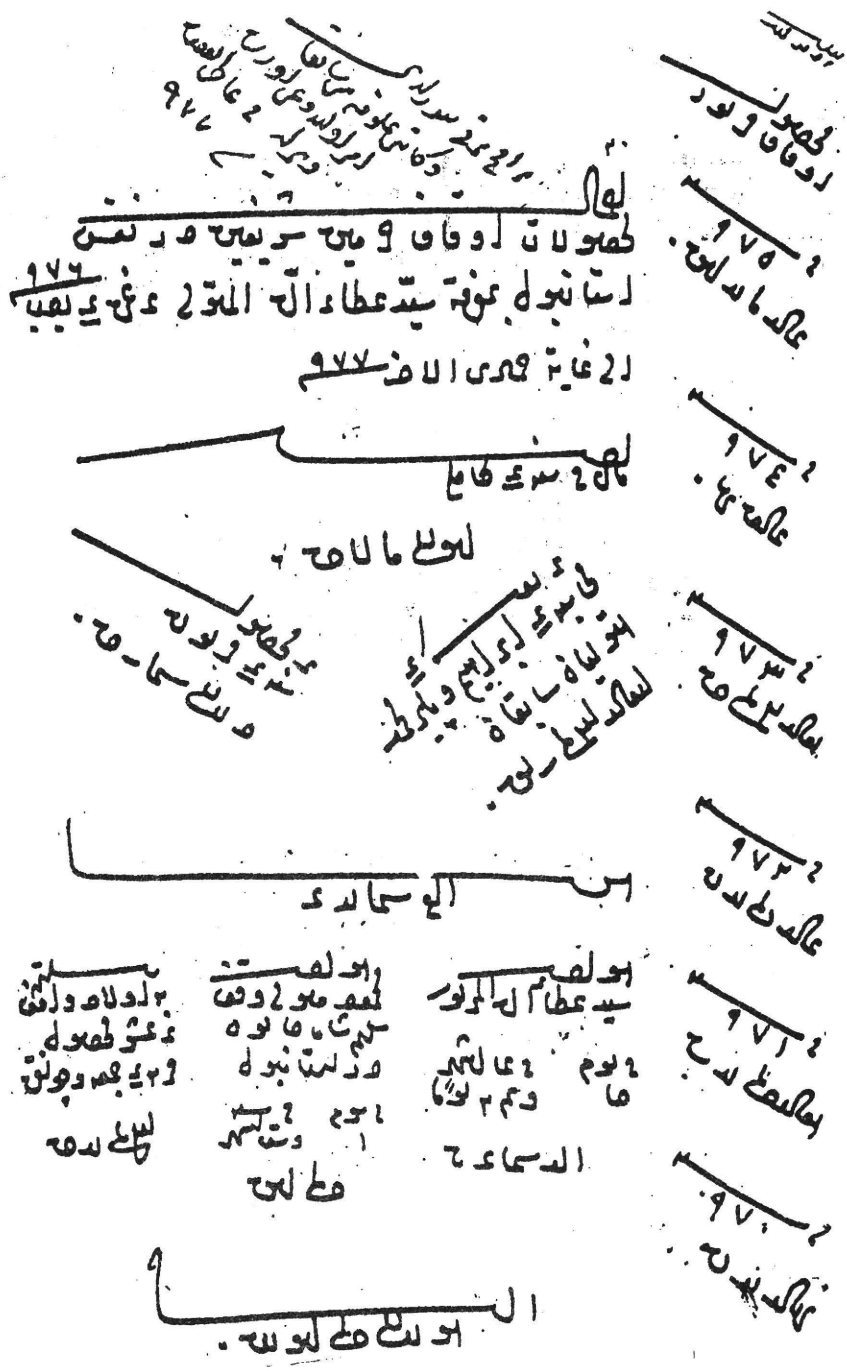

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 18092 s. 27

58

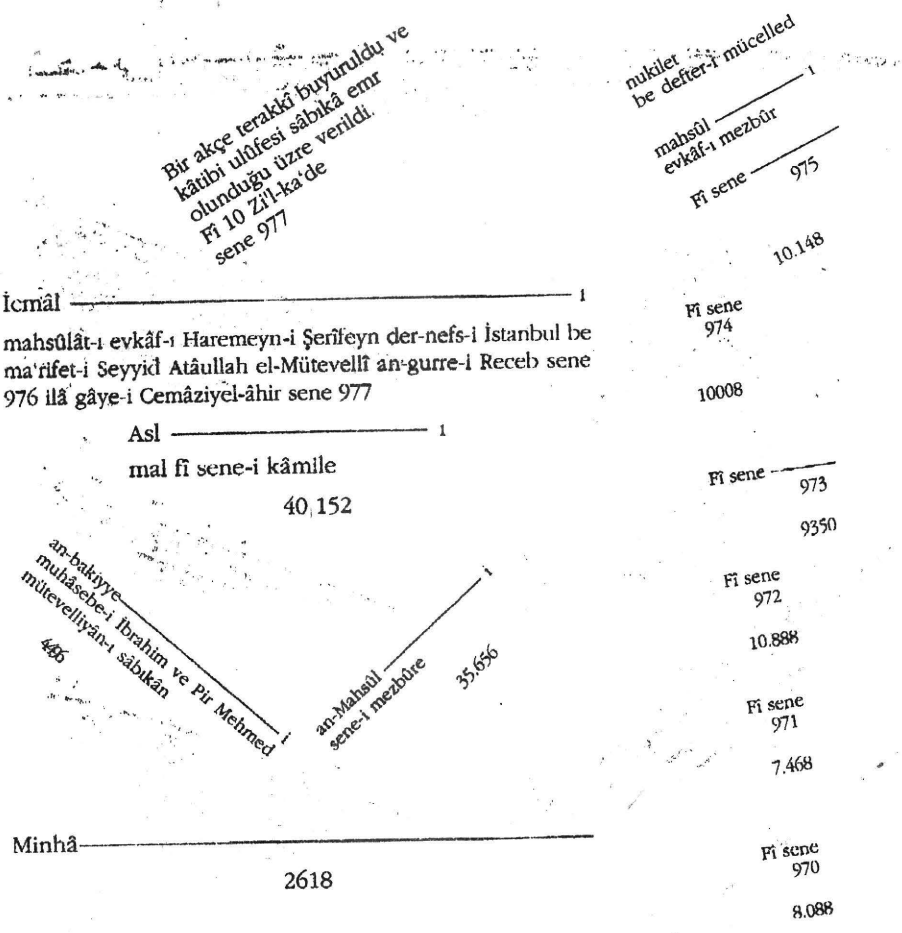
Bir akçe terakkî buyurulduğu ve kâtibi ulûfesi sâbıkâ emr olunduğu üzre verildi. Fî 10 Zi'l-ka'de sene 977
nukilet be defter-i mücelled
mahsûl evkâf-ı mezbûr
Fî sene 975
10.148
İcmâl
mahsûlât-ı evkâf-ı Haremeyn-i Şerîfeyn der-nefs-i İstanbul be ma'rifet-i Seyyid Atâullah el-Mütevellî an-gurre-i Receb sene 976 ilâ gâye-i Cemâziyel-âhir sene 977
Fî sene 974
10008
Asl
mal fî sene-i kâmile
40,152
Fî sene 973
9350
an-bakiyye muhâsebe-i İbrahim ve Pir Mehmed mütevelliyân-ı sâbıkân
485
an-Mahsûl sene-i mezbûre
35.656
Fî sene 972
10.888
Fî sene 971
7.468
Minhâ
2618
Fî sene 970
8.088
Mevâcib
Seyyid Atâullah el-mezbûr
Fî yevm 5
Fî 10 eşhür ve 24 yevmen
1 620
Mevâcib
Mahmud mütevellî-i vakf-ı Selim Şah Hatun der-İstanbul
Fî yevm 1
Fî sene ve sitte eşhür
540
Teslîm
be evlâd-ı vâkıf an-öşr-i mahsûl-i karye-i Cum'a ve Çongara
458
el-bâkî
37 534

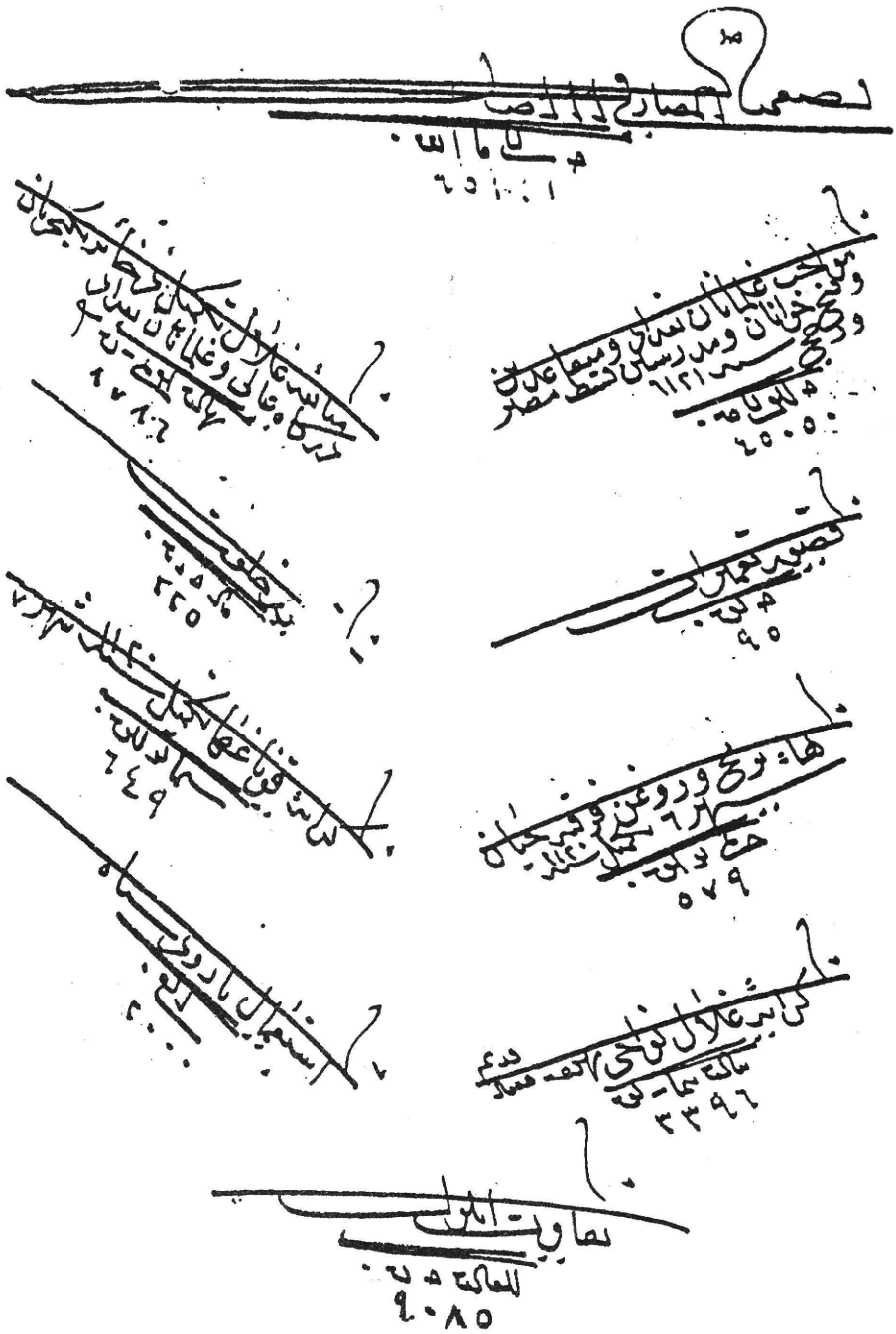

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 15747 s. 1**

59

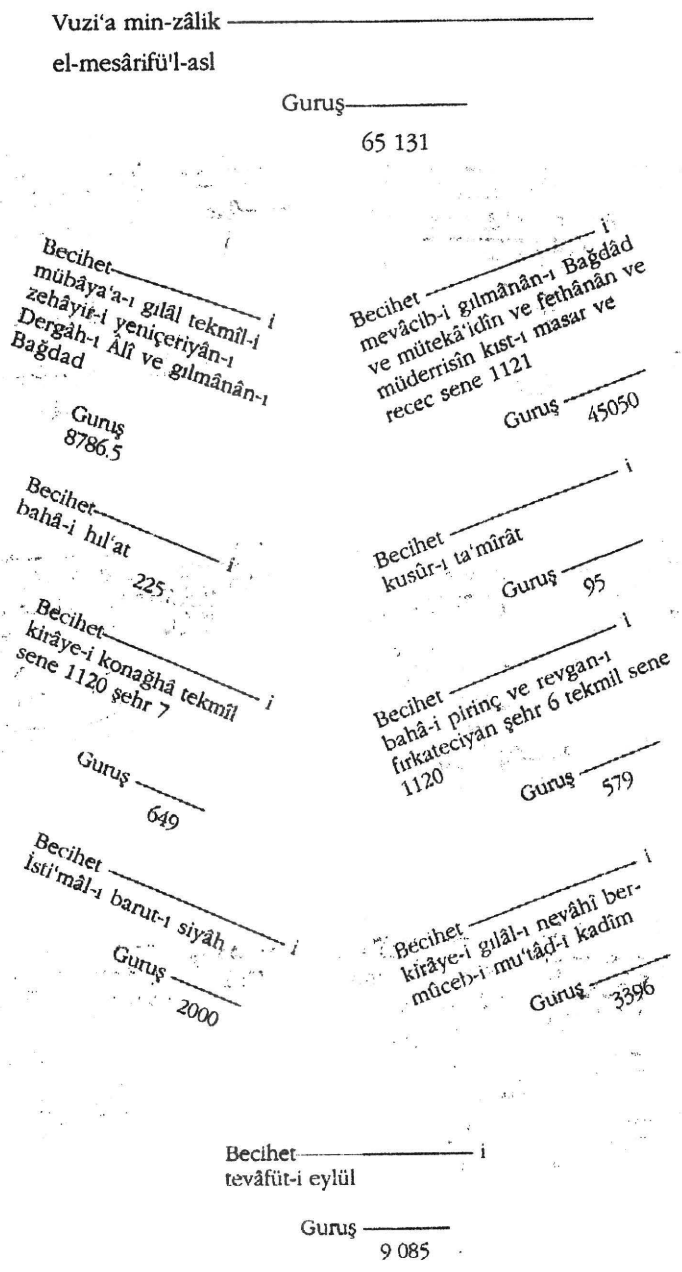
Vuzi'a min-zâlik
el-mesârifü'l-asl
Guruş
65 131
Becihet
mübâya'a-ı gılâl tekmîl-i zehâyir-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî ve gılmânân-ı Bağdad
Guruş
8786.5
Becihet
bahâ-i hıl'at
225
Becihet
kirâye-i konağhâ tekmîl sene 1120 şehr 7
Guruş
649
Becihet
İsti'mâl-ı barut-ı siyâh
Guruş
2000
Becihet
mevâcib-i gılmânân-ı Bağdâd ve mütekâ'idîn ve fethânân ve müderrisîn kıst-ı masar ve recec sene 1121
Guruş
45050
Becihet
kusûr-ı ta'mîrât
Guruş
95
Becihet
bahâ-i pirinç ve revgan-ı firkateciyân şehr 6 tekmil sene 1120
Guruş
579
Becihet
kirâye-i gılâl-ı nevâhî ber-mûceb-i mu'tâd-ı kadîm
Guruş
3396
Becihet
tevâfüt-i eylül
Guruş
9 085

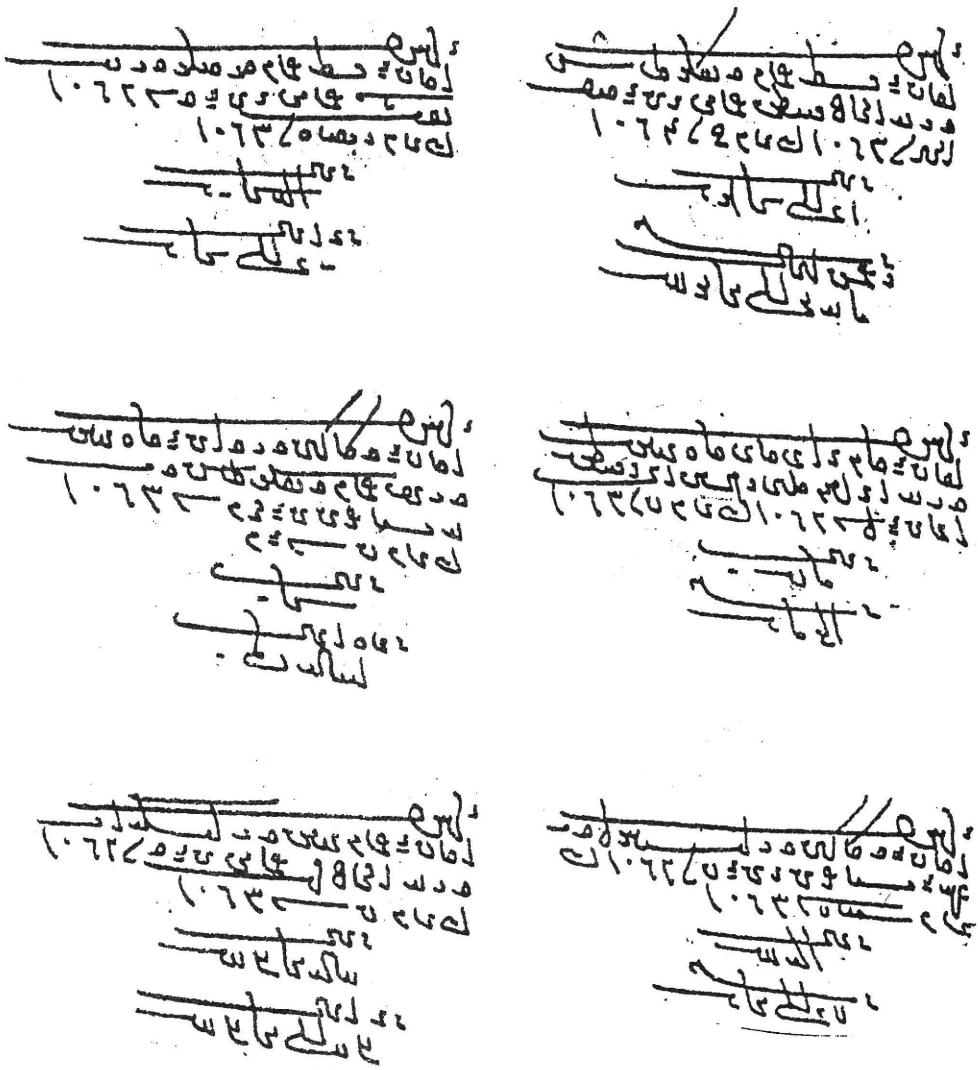

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 5247 s. 2**

60

an-mahsûl ——— i

icâre-i kıst-ı hamâm-ı Dikilütaş der yed-i el-Hâc Mustafa hammamî an-gurre-i Saferu'l-hayr sene 1063 ilâ gâye-i C. sene 1064.

fî şehr———

11 667

fî sene———

ve hams eşhür

198 339

an-mahsûl ——— i

icâre-i kıst-ı hamâm-ı Havuzlu ve Davud Paşa hamâmı an-gurre-i C. sene 1062 ilâ gâye-i Ramazan sene 1063.

fî şehr———

1 666

fî 10 eşhür———

16 660

an-mahsûl ——— i

icâre-i hâne berây-ı çayhan-ı atîk der-yed-i İbrahim Çelebi ve Hüseyin ibn (?) ve Mustafa (?) icâre-i L sene 1062 ilâ gâye-i N sene 1063.

fî şehr———

180

fî sene———

2 160

an-mahsûl ——— i

icâre-i dekâkîn der-dâire-i hân-ı atîk der-nezd-i hamâm-ı Dikilütaş der-yed-i müste'cirîn gurre-i Muharrem sene 1063 ilâ gâye-i N. sene-i m.

fî şehr———

600

fî semân eşhür———

4 800

an-mahsûl ——— i

icâre-i dekâkîn der-İstanbul der-uhde-i müste'cirîn an-gurre-i N. sene 1062 ilâ gâye-i Şa'bân sene 1063.

fî şehr———

1 030

fî sene———

12 360

an-mahsûl ——— i

icâre-i hammâm-ı atîk der Üsküdar der-yed-i el-Hâc Mehmed Hammâmî gurre-i Z. sene 1062 ilâ gâye-i N. sene 1063.

fî şehr———

3 333

fî 10 eşhür———

33 333

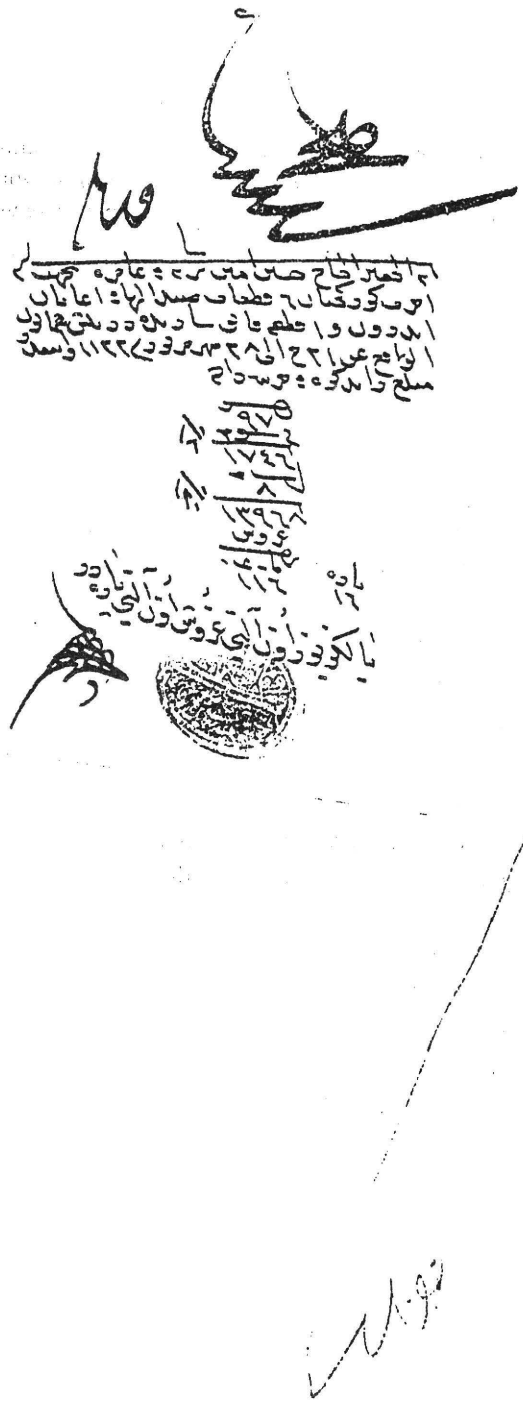

BOA.

61

Sah

Buyruldu

Verile

Teslîm

Be el-hakîr, el-Hâc Hüseyin, Emîn-i Tersâne-i Âmire beçihet-i ücret-i kürekciyân 6 kıta'ât sandâlhâ-i ağayân-ı Enderûn ve 1 kıt'a kayık-ı sâzende der-biniş-i hümâyûn el-vâkı'. an-21 C. ilâ-28 şehr-i mezbûr, sene 1122 ve în kadar meblağ ve bâ-tezkire-i hazîne-dâde.

Nefer	
97	
fî yevm	fî——
1 746	18
eyyâm	
8	
akçe	fî ——
13 968	130
guruş	pâre
aded	16
116	

Nukilet

Yalnız yüz on altı guruş on altı paredir.

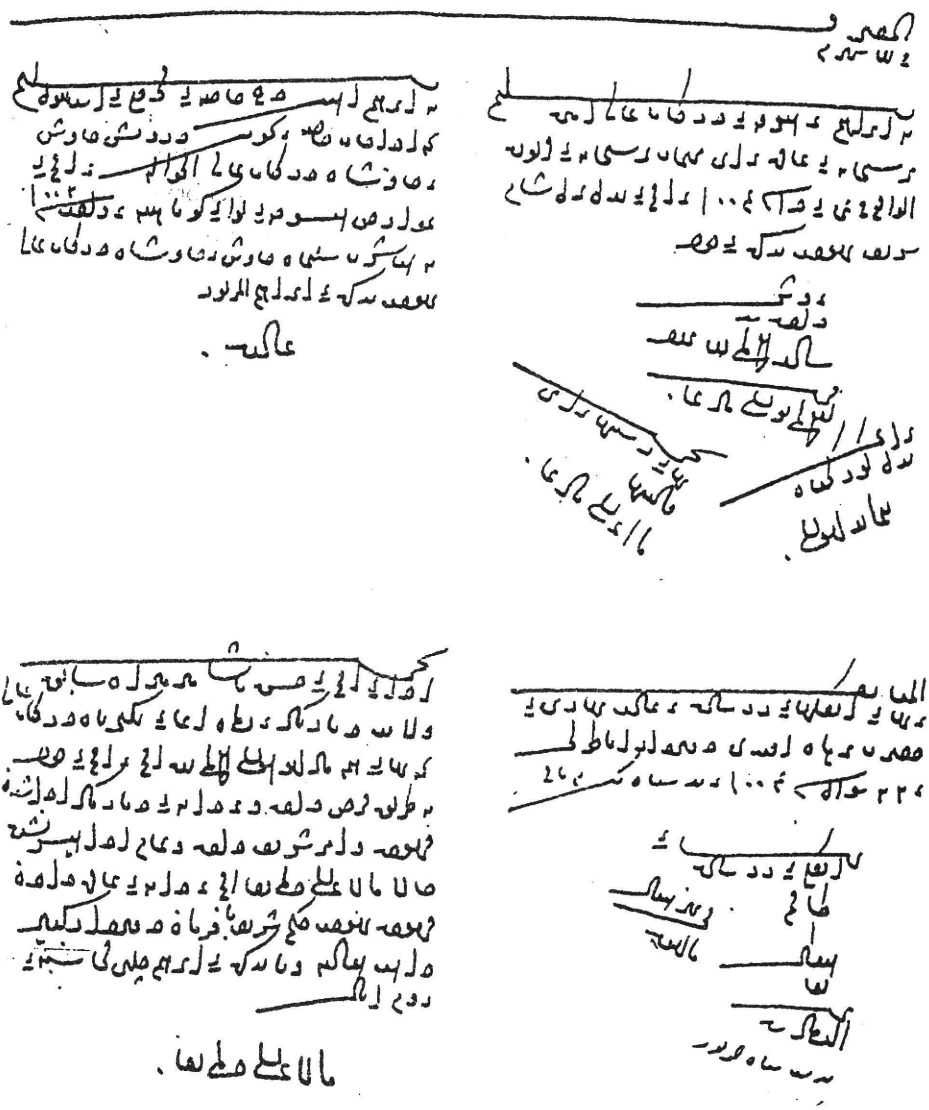

BOA. *Kepeci* nr. 1875

62

el-Masraf

fî 3 Şehr-i M

Teslîm

be İbrahim an-müteferrika-ı Dergâh-ı Âlî Emîn-i Tersâne-i Âmire berây-ı mühimmât-ı Tersâne-i mezbûre el-vâkı' fî gurre-i Za. Sene 1004 an-akçe-i bedel-i nüzül-i Şam-ı Şerîf ber-mûceb-i tezkire-i hod

Guruş

dâde şud

6 743

Kıymet

469 210

Teslîm

be İbrahim Emîn-i Harc-ı Hâssa-ı Mahrûse-i İstanbul ki ihrâcât-ı hâssa an-tahvîl-i Derviş Çavuş an Çavuşân-ı Dergâh-ı Âlî el havâle an akçe-i avârız-ı mensûhâ-ı livâ-i Kütahya an-vâcib sene 1002 be mübâşeret-i Süleyman Çavuş an-Çavuşan-ı Dergâh-ı Âlî ber-mûceb-i tezkire-i İbrahim el-mezbûr

10 000

Becihet bahâ-i resenhâ-ı berây-ı kalitehâ

121210

Berây bedel-i kürekçiyân

348000

el-Mübâya'ât

an-bahâ-i eteklihâ-i zer-i sâde an âdet-i bahâri-i Hazret-i Burhan Efendi Defterdâr-ı Anadolu an 22 Şevvâl sene 1004 an-yed-i Sinan Bey b. Bali

Bahâ

eteklihâ-ı zer-i sâde

Takım		
1	fî beher misgal	
Misgâl	140	
9		
Kıymet		
1 260		

be dest-i Sinan mezbûr

Becihet

edâ-i akçe-i Hasan Paşa mîr-i mîrân-ı sâbık-ı vilâyet-i Diyârbekir an-zaman-ı ağâ-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî ki Bahâ-i hime 274730 akçe an-akçe-i hod be tarîk-ı karz dâde ve an-hızâne-i Diyârbekir edâ şude fermûde ve emr-i şerîf dâde ve tamâm edâ müyesser neşude hâlâ 112509 akçe an- hızâne-i âmire dâde fermûde ber-mûceb-i hükm-i şerîf bâ fermân-ı Defterdâr-ı kebîr dâmet me'âliyehû ve bâ tezkire-i İbrahim Çelebi muhâsebe-i Rumeli

112 509

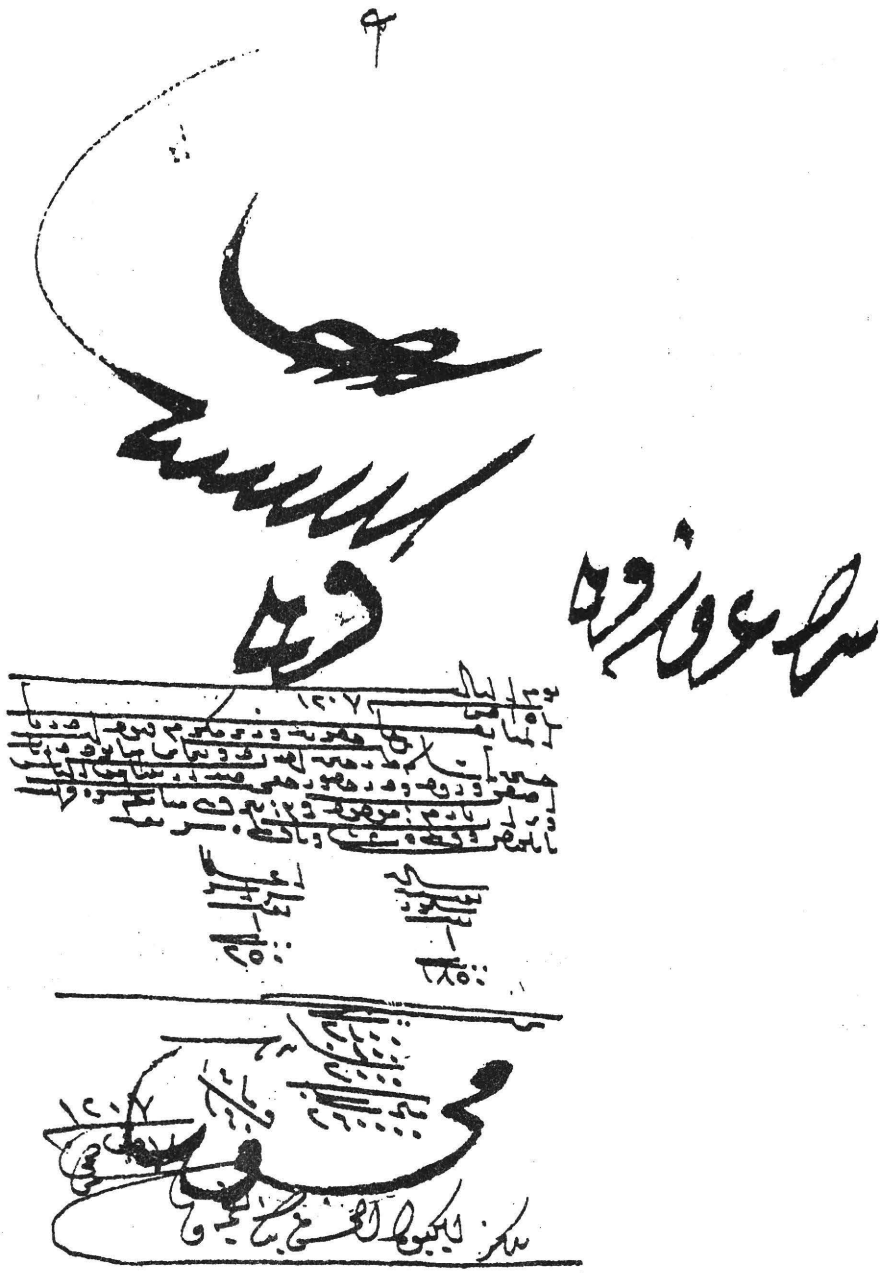

BOA. *D. BRZ* nr. 7.3.1

63

Hû

Sah
Buyruldu
Verile

Bin guruş verile.

Yevmü's-sâlis, fî 15 S., sene 1207

el-mübâya'ât

An-cânib-i hazret-i Vezîr-i mükerrem, Kapudan-ı Deryâ Hüseyin Paşa ki der-hîn-i âmedî-i Donanma-yı Hümâyûn der-Bâb-ı Âsafî vurûd ve der-huzûr-ı hazret-i Sadâret-penâhî ilbâs ve berây-ı lâzıme-i mevcûd-ı Hazîne-i Bîrûnî mübâya'a şudc fermûde bâ-telhîs ve fermân-ı âlî ve bâ-fermân-ı şerîf.

sâde post-ı samûr sevb	a'lâ serâ-ser sevb
1 guruş 1 850	1 guruş 250

Yekûn
guruş
2 100
100 tenzîl
2 000

260 000

Fî
160

mahsûb

Yalnız iki yük altmış bin akçedir. tahriren fî 7 S. Sene 1207

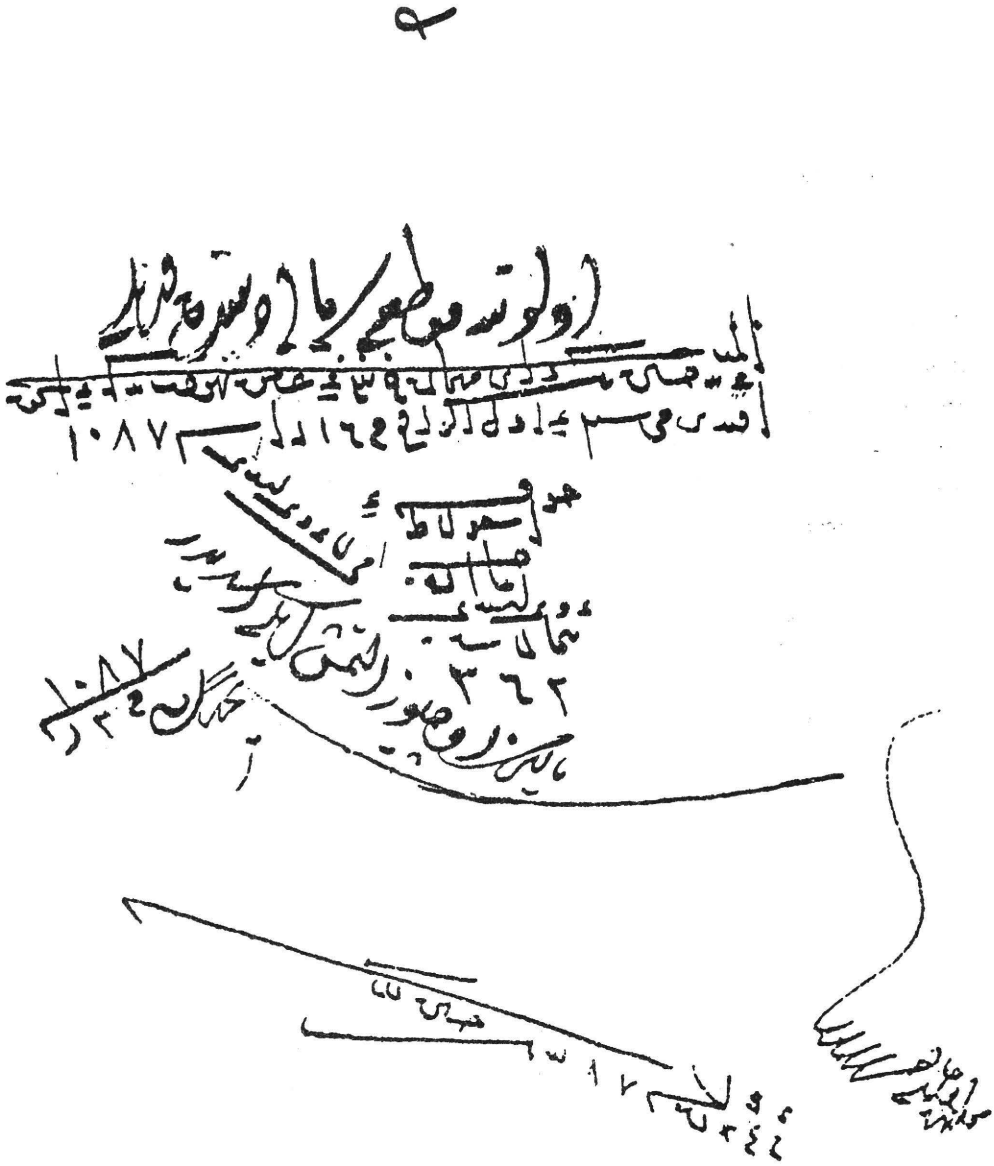

BOA. *Ali Emirî* nr. 5448

64

AVLONYA MUKÂTA'ASI MALI DÜŞENDEN VERİLE.

el-mübâya'ât———————————————————————————

an-yed-i Hüseyin Bey berây-ı mühimmât-ı Hazîne-i Âmire ber-mûceb-i tezkire-i İshak Efendi muhâsebe-i evvel el-vâki' fî 16 Za sene 1087.

Çuka———————————— i

Iskorlat

Zirâ'

181

Guruş-ı esedî

362

fî 2 guruş-ı esedî

Yalnız üçyüz altmış iki esedîdir.

Tahrîren fî 2 R. Sene 1087

an Hızâne

Mahallinden edâ oluna deyü buyuruldu.

fî 24 N. Sene 87 be dest-i Hüseyin Bey

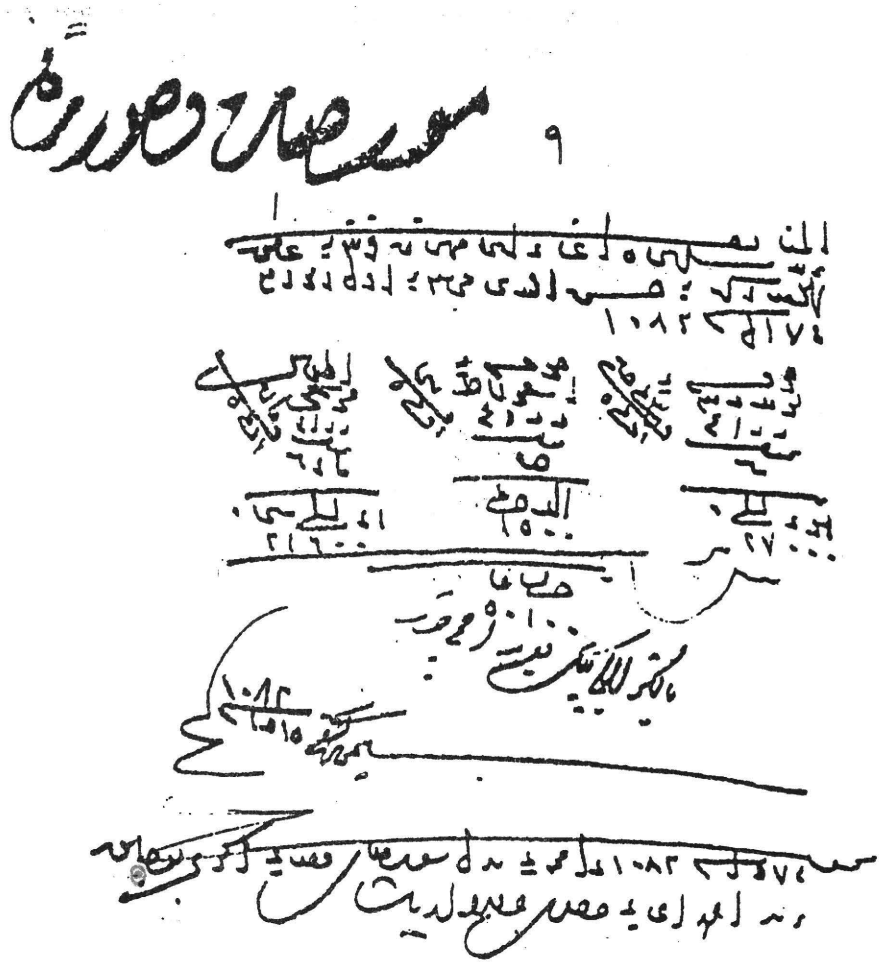

BOA. *Ali Emirî* nr. 5764

65

SÜRSAT KUSÛRUNDAN

el-Mübâya'ât

an-yed-i Süleyman Ağa berây-ı mühimmât-ı Hazîne-i Âmire ber-mûceb-i tezkire-i Hasan Efendi muhâsebe-i evvel el-vâki' fî 17 L sene 1082

Çuka——ı Londuriye Zira' aded—— 60 Kıymet—— 27000 fi 450 bâ ferman

Çuka——ı Iskorlat Zira' aded—— 50 kıymet—— 1500 fi 300 bâ ferman

Atlas——ı Francî Zira' aded—— 120 kıymet—— 21600 fi 180 bâ ferman

Cem'an yekûn——————
50 100

Yalnız ellibin yüz akçedir.

Tahrîren ———————— fî 15 Zâ Sene 1082

Mahsûb

fî 7 Za sene 1082 an-akçe-i bedel-i sürsat kazâ-i Eğribucak an-yed-i Ahmed Ağa-ı hazret-i Defterdar Paşa

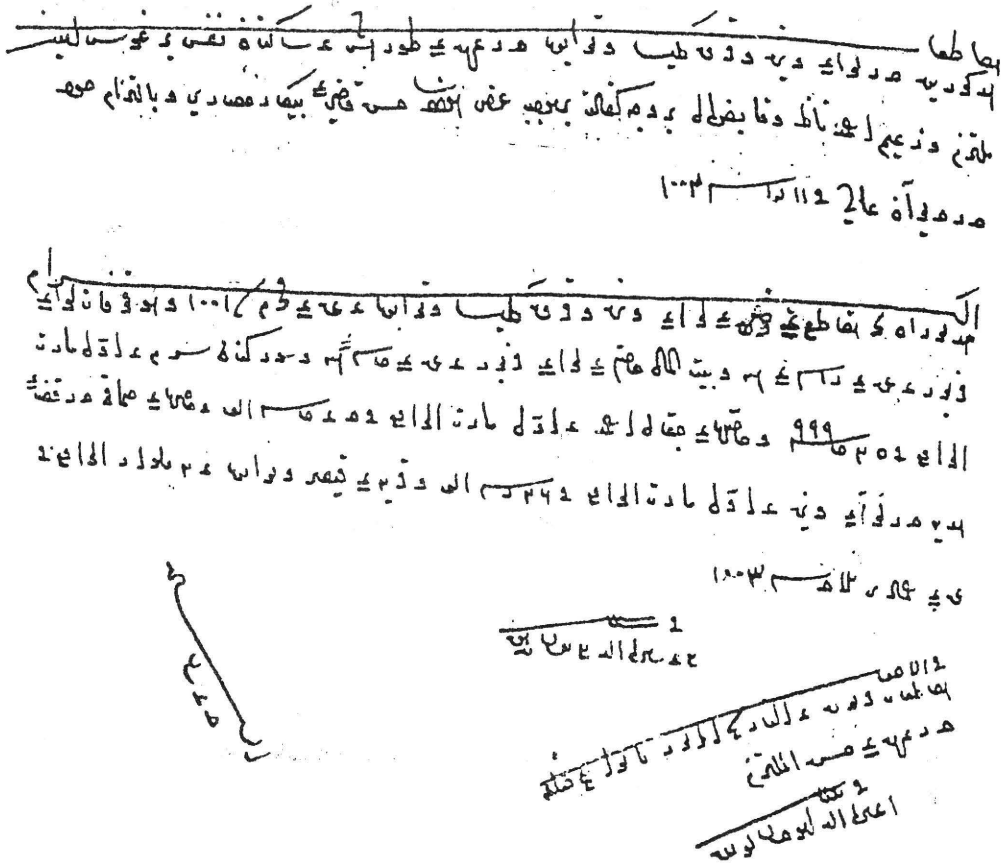

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 9820 s. 128-129

66

Mukâta'ât ——————————————————————— 1

Mezkûrîn der-livâ-i Vize ve Kırkkilise ve tevâbi'uhâ der-uhde-i Durmuş an-sâkinân-ı nefs-i Bergos Emîn-i mültezim ve za'îm Ahmed nâzır ve kabzımâl ber-vech-i kefâlet ber-mûceb-i arz-ı Mevlânâ Hasan kadı-ı Pınarhisarı ve bi'l-iltizâm hod der-divân-ı âlî fî 11 Zâ. sene 1004.

İltizâm ——————————————————————— 1

Mezkûrân ki mukâta'a-i hurda-ı Livâ-i Vize ve Kırkkilise ve tevâbi'uhâ an-gurre-i Muharrem sene 1001 ve mevkûfât-ı livâ-i mezbûr an-gurre-i Za. sene-i minhu ve beytülmâl-ı hâssa-ı livâ-i mezbûr an-gurre-i Ca. sene-i minhu ve sürgûnân-ı sirem an-evvel-i Mart el-vâkı' fî 25 Ca. sene 999 ve hâshâ-i Çakal Ahmed an evvel-i Mart el-vâkı' fî 15 Ca. sene elf ve hâshâ-i Samako der-kazâ-i Midye der liva-i Vize an-evvel-i Mart el-vâki' fî 26 Z. sene elf ve karye-i Kaysar ve tevâbi'uhâ an 2 filvâr el-vâki' fî gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 1003.

fî selase sinîn
2 333 078

fi'l-asl———————————
Mukâta'ât-ı mezbûre ani't-târih el-mezbûr ba tevârih-i muhtelife der-uhde-i Hasan el-mültezim

fî selâse sinîn
1 154 039

Ez-ziyâde
25 000

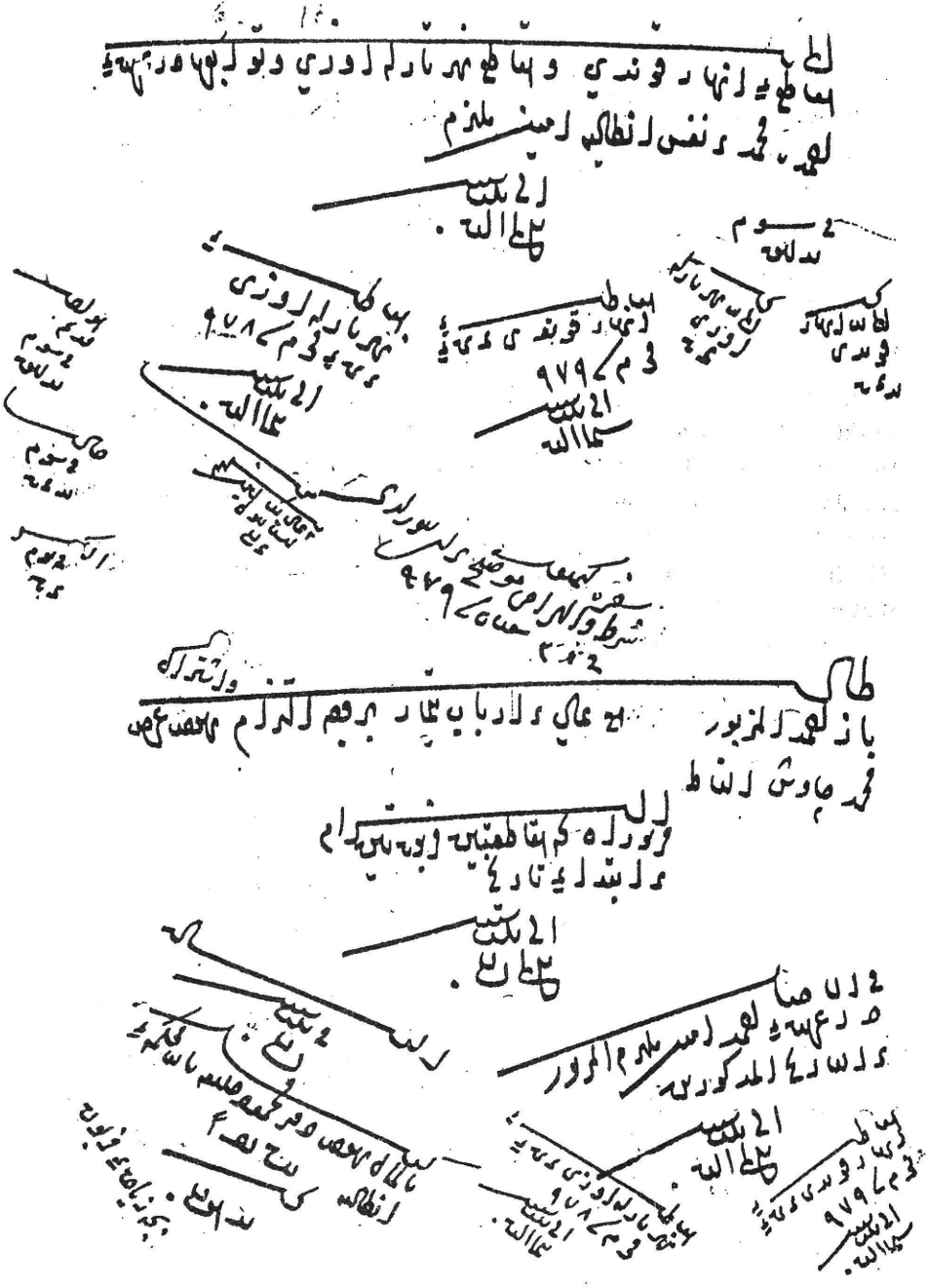

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 18092 s. 96

67

Emânet ——— i

mukâta'-i enhâr-ı Kondı ve mukâta'a-i nehr-i Tarlaözü ve tevâbı'uhâ der-uhde-i Ahmed bin Mehmed an-nefs-i Antalya emîn-i mültezim

ilâ selâse sinîn

900 000

be-cihet ——— i emânet-i enhâr-ı Kondı 28

fî yevm 48 Becihet——— i emanet-i nehr-i Tarlaözi 20

Mukata'a——— i enhâr-ı Kondı an-gurre-i Muharrem sene 979 ilâ selâse sinîn 600 000

Mukata'a——— i nehr-i Tarlaözü an-gurre-i Muharrem sene 978 İlâ selâse sinîn 300 000

Minhâ——— teslîm be Ali Bey Emîn-i İstanbul 20 000

Mevâcib——— i kadim fî yevm 48 Sahhu'l bâkî fî yevm 28 el-küsûr fî yevm 20

Sefere gitmeyüp şart ve İlzâmı mûcebince berât buyuruldu. fî 22 Şa'bân sene 979

Tâlib ———

Bâz Ahmed el-mezbûr ma'a Âlî an-erbâb-ı tımar ber-vech-i iltizâm ve iştirâk ber-mûceb-i arz-ı Mehmed Çavuş en-nâzır

İltizâm——— ı

mezbûrân ki mukâta'ateyn-i mezbûreteyn an ibtidâ-i târih

ilâ selâse sinîn

980 000

fi'l-asl———

der-uhde-i Ahmed Emîn-i mültezim el-mezbûr an'it-târih el-mezkûrîn

ilâ selâse sinîn

900 000

ez-ziyâde

fî selâse sinîn

80 000

Kefîl———

bi'l-mâl ber-mûceb-i defter-i Mahmud Halife nâib-i mahkeme-i Antalya

30 neferen

Akçe

78 000

be-cihet-i ziyade-i mezbûre

Mukâta'a enhâr-ı Kondı an-gurre-i Muharrem sene 979 ilâ selâse sinîn 600 000 i

Mukata'a nehr-i Tarlaözü an-gurre-i Muharrem sene 978 ilâ selâse sinîn 300 000 i

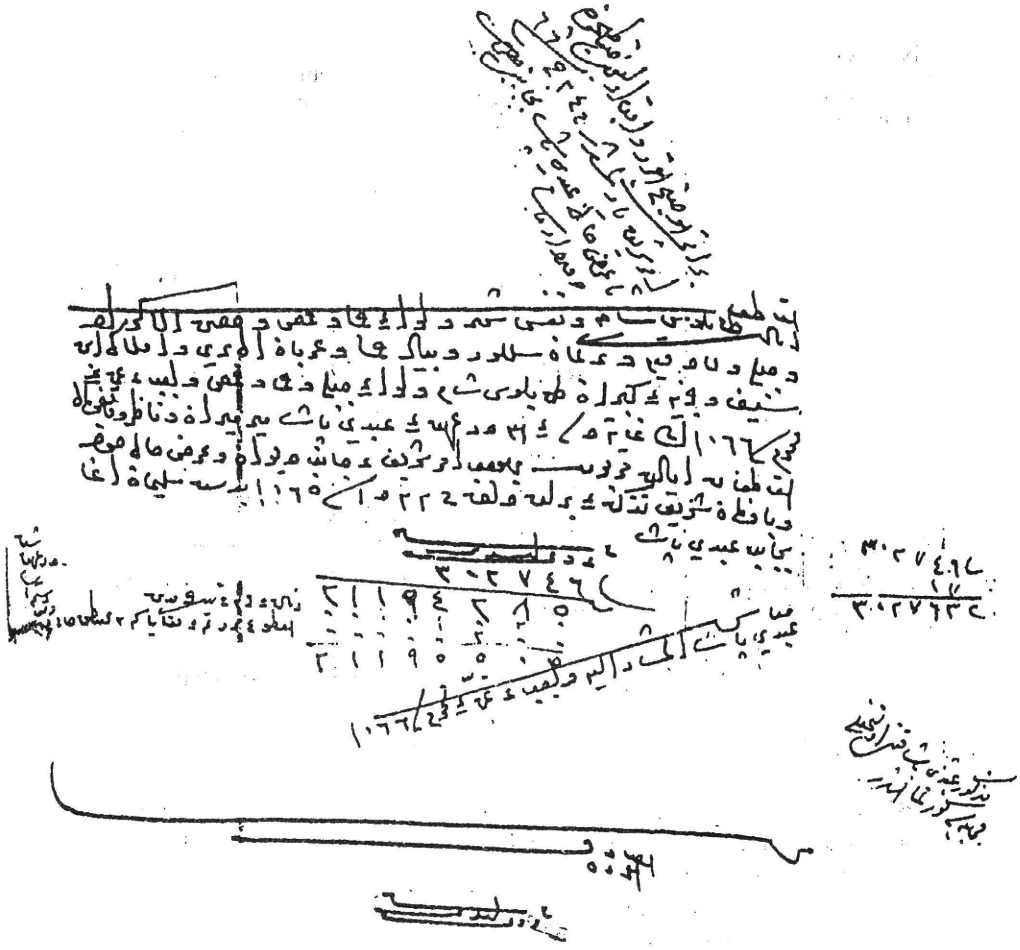

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 9839 s. 138**

68

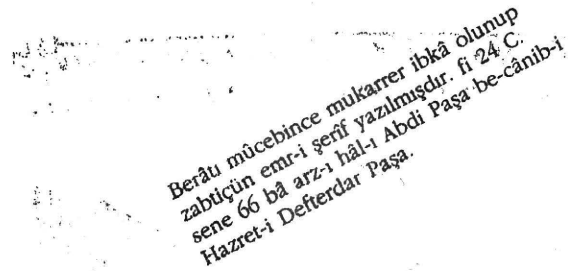

Berâtu mûcebince mukarrer ibkâ olunup zabtiçün emr-i şerîf yazılmışdır. fi 24 C. sene 66 bâ arz-ı hâl-ı Abdi Paşa be-cânib-i Hazret-i Defterdar Paşa.

Mukâta'ât———————————————————————————i

Eyâlet-i Trablusşam ve nefs-i şehr ve livâ-i Hama ve Humus ve Hısnı'l-Ekrâd ve Cebeli ve Lazkiye ve Türkmân-ı Salur ve Bayad-ı Hama ve urbân-ı Alyeri ve emlâk-ı ibn-i Seyf ve cizye-i gebrân-ı Trablusşam ve livâ-i Cebeli ve Hama ve Humus vâcib an-gurre-i Muharrem sene 1066 ilâ gâye-i Z sene-i minhu der-uhde-i Abdi Paşa mîr-i mîrân ve nâzır ve kabz-ı mâl mukâta'ât-ı eyâlet-i mezbûrîn ber-mûceb-i emr-i şerîf an-cânib-i dîvân ve arzuhâl-i hod ve bâ-fermân-ı şerîf tezkire-i berât dâde fî 22 Za Sene 1065 be-dest-i Süleyman Ağa be-cânib-i Abdi Paşa.

fî sene———————
guruş-ı esedî ———————
302 746

Yekûn———————
21 194 285
1 020 Ziyâde-i cizye-i Beyt-i Haradim (?)
200 Maktû'-ı mezra'a-i likaya ki
21 195 505 be-Mustafa Câbî-i Vakf-ı Rüstem Paşa der-uhde şud

Mübâşeret———————————————————————
———i

Abdi Paşa el-müşârun-ileyh vâcib an-gurre-i Muharrem sene 1066

Minhâ ———————————————————————
mesârif ———————————————i
mukarrere

fî sene———————
guruş-ı esedî

Mezkûr Abdi Paşa katl olunmağla muhâsebesi görülmemişdir.

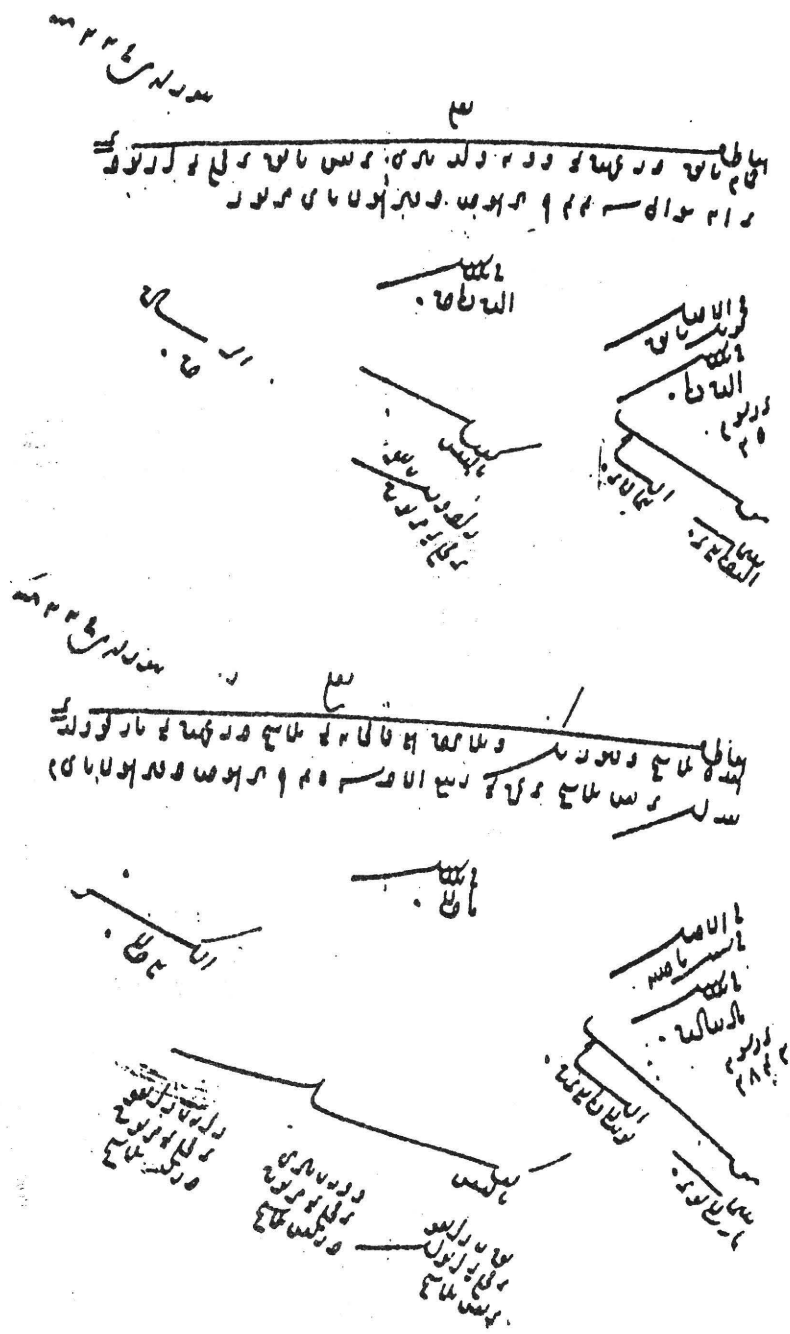

BOA. *Kepeci* nr. 4989

69

Buyuruldu fi 22 minhu

Misli

Mukâta'a 1

Hamâm-ı Yanık der- uhde-i Vole veled-i Petri an-nefs-i Yanık an-mahalle-i Arnavud an 21 Şevvâl sene 944 ber-mûceb-i defter-i mevlânâ-yı mezbûr

fî selâse sinîn
1 850

Fi'l-asl tahvîl-i sâbık

fî selâse sinîn
1800
an-rusûm
25

Kefîl bi'n-nefs
Radovil bin Niko an-mahalle-i mezbûre

Ez-ziyâde
50

Minhâ
teslîmât 1 513
el-bâkî 312

Buyuruldu fi 22 minhu

Misli

Mukâta'a 1

Ma'den-i Belasic ve Kutornik ve Pilaperde ma'a kalhâne-i Belasic der-uhde-i Markor veled-i Bogdan an-nefs-i Belasic an gurre-i Rebîü'l-âhir sene 945 ber-mûceb-i defter-i mevlânâ-yı m.

fî selâse sinîn
150 000

el-kusûr
53 000

Fi'l-asl fi sinîn-i mâziye fi selâse sinîn 203 000 an-hâsıl 2842

Minhâ
Teslîmât 166 019
el-bâkî 39 823

Kefîl bi'n-nefs

Yava b. Ratko an-mahalle-i Elvan an-nefs-i Belasic

Voye b. Petri an-mahalle-i mezbûre der-nefs-i Belasic

Rana b. Ratko an-mahalle-i mezbûre der-nefs-i Belasic

BOA. *D. BRZ* nr. 1207.3.1

70

Sah
Buyruldu
Verile

an Cemâ'at ——————————————————————————i
Müşâhere-horân

Mevlânâ Hazret-i
Kâdî'asker-i vilâyet-i
Anadolu
Yevm
583

aded-i
pâre
5 630

Yalnız beş bin altı yüz otuz aded pâredir.

vâcib——————————i
şehri-i S. sene 1207
16 890 asl fî beher pâre 3 akçe
5 630 fazla-i pâre
22 520

Mahsûb

BOA.

71

Sah

Buyruldu

Zahr-ı arzuhâlde olan mallardan ola.

Sah

an-Cemâ'at ——————————————————————— i

Sipâhiyân, vâcib-i masar, sene 1203.

neferen	yevmiye
1	25

el-mukarrer
2 050

Yalnız iki bin elli akçedir. Emr ü fermân devletlü, sa'âdetlü sultânım hazretlerinindir.

an-Cemâ'at ——————————————————————— i

Silâhdârân, vâcib-i masar, sene 1203.

neferen	yevmiye
13	258

el-mukarrer
21 062

Yalnız yirmi bir bin altmış iki akçe eder. Fermân, devletlü, sa'âdetlü sultânım hazretlerinindir.

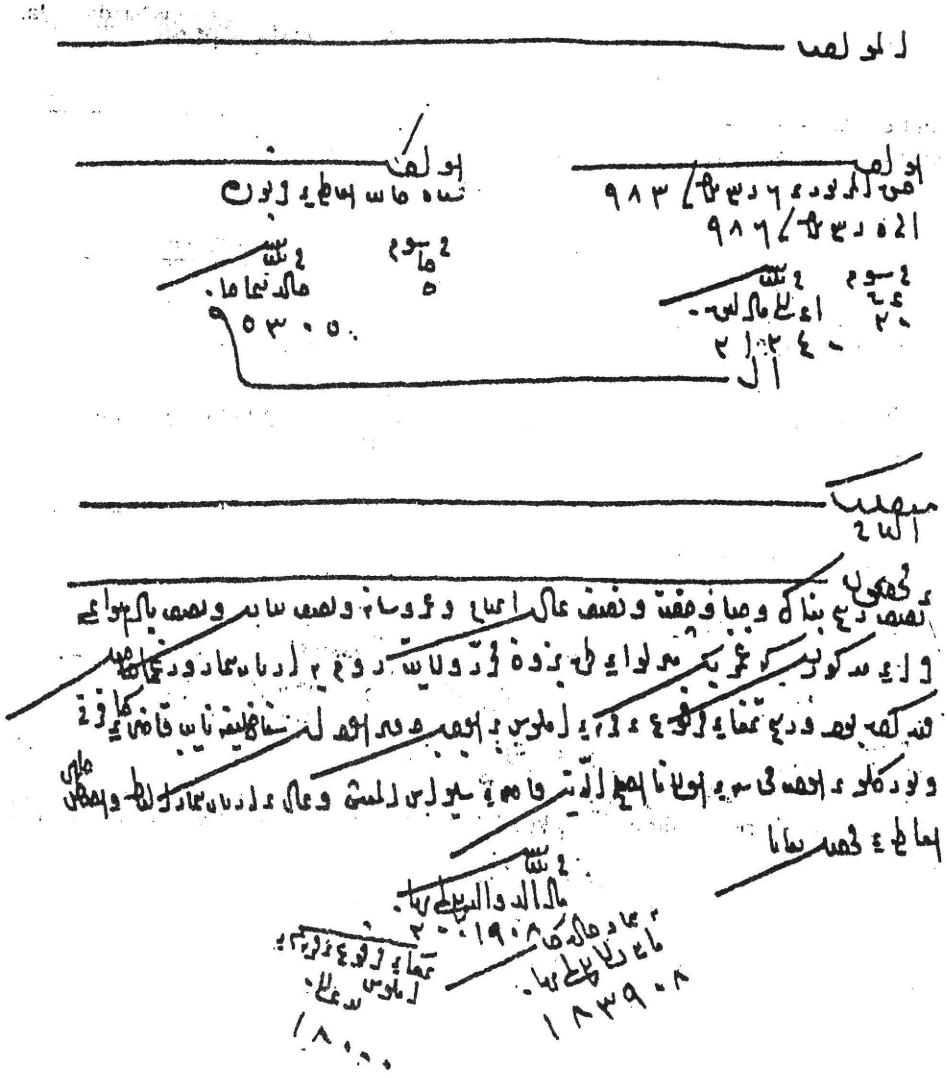

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 22

72

el-Mevâcibât

Mevâcib — i
Hasan el-mezbûr an 6 Rebî'ü'l-âhir sene 983 ilâ 5 Rebîü'l-âhir sene 986

fî yevm	fî selâse sinîn
20	21 240

Mevâcib — i
Sinan cânib-i mukâta'a-i mezbûre

fî yevm	fî selâse sinîn
5	5 305

el-Bâkî

Min-zâlike'l-bâkî

an-mahsûlât — i

nısf resm-i bennâk ve caba ve çift ve nısf âdet-i ağnâm ve arûsâne ve nısf niyâbet ve nısf bâd-ı hevâ-i kurâ-i mezkûrîn ki Ömer Bey Mîrlivâ-i Trabzon muharrir-i vilâyet-i Rum be erbâb-ı tımar ve züemâ hâsıl kayd kerde bûde ve resm-i damga-ı merfû' an-karye-i Emlos ber-mûceb-i defter-i müfredât-ı Sinan Halife nâib-i Kadı-i Kâfirnî ve Yüreklü ber-mûceb-i muhâsebe-i Mevlâna Muslihiddin Kadı-i Sivas el-müfettiş ve Ali an-erbâb-ı tımar en-nâzır ve Mustafa Çelebi mukâta'a-i muhassıl-ı bakâyâ

fî selâse sinîn
2 001 908

be tımar-ı dâdegân 183 908

Resm — i
damga-ı merfû' an-karye-i Emlos 18 000

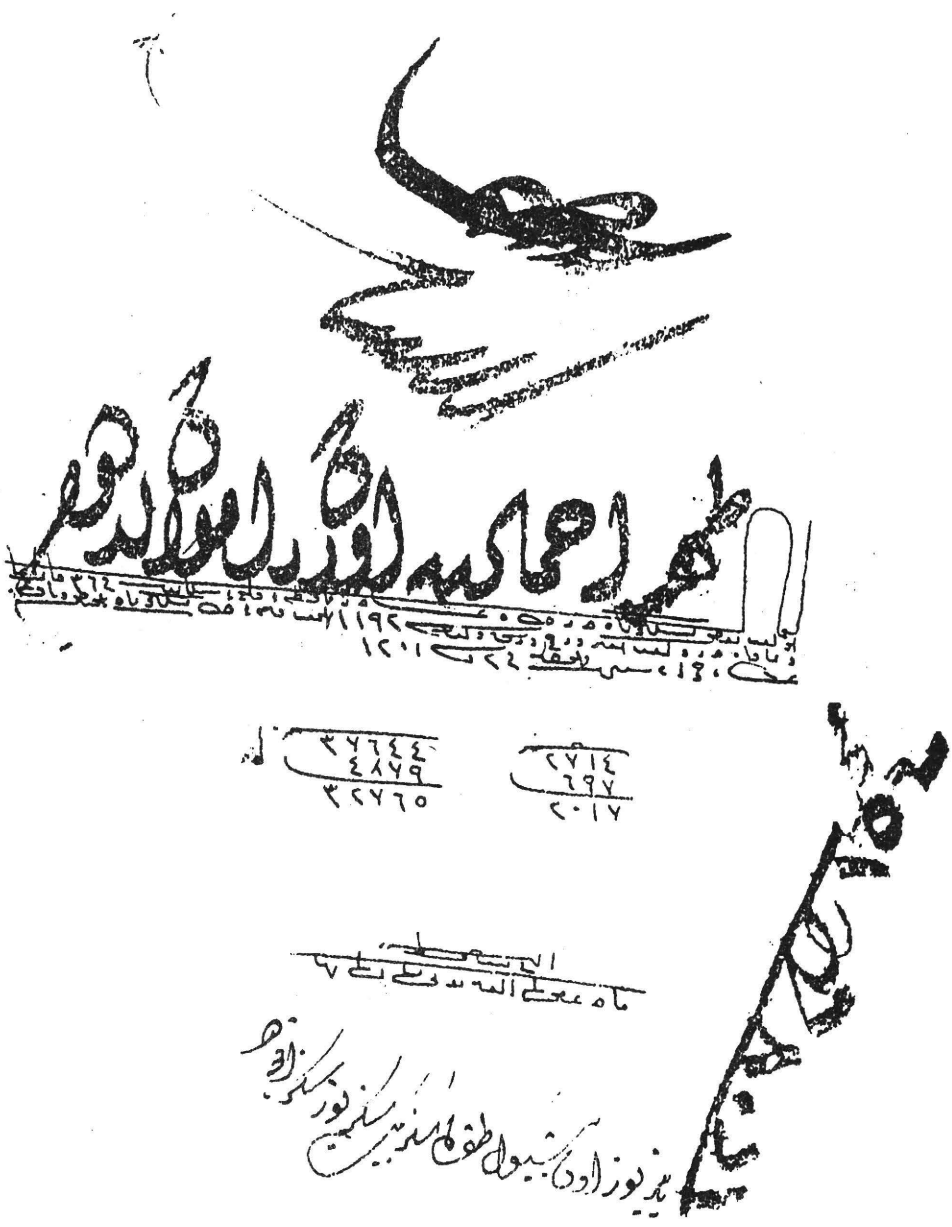

BOA. *D. BRZ* nr. 1207.7.15

73

Sah

Buyruldu

Zahr-ı icmâlde olan emvâlden ola.

İcmâl — i

mevâcib-i ba'zı yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî der-muhâfaza-i Kal'a-i Selânik fî 36 câ-yı ağa ve yamakân der-vâcib-i masar ve recec ve reşen ve lezez, sene 1192 ber-mûceb-i kâ'ime-i kâtib-i Yeniçeriyân bâ-telhîs ve bâ-fermân-ı âlî an Hızâne şude fermûde fî 2 R, sene 1201.

nefer	[akçe]
2 714	37 644
697	4 879
2 017	32 765

el-mukarrer — Fî 4 kıst 11 598 808

Yalnız yüz on beş yük doksan sekiz bin sekiz yüz sekiz akçedir.

Mahsûb — Fî 15 Ra Sene 1207

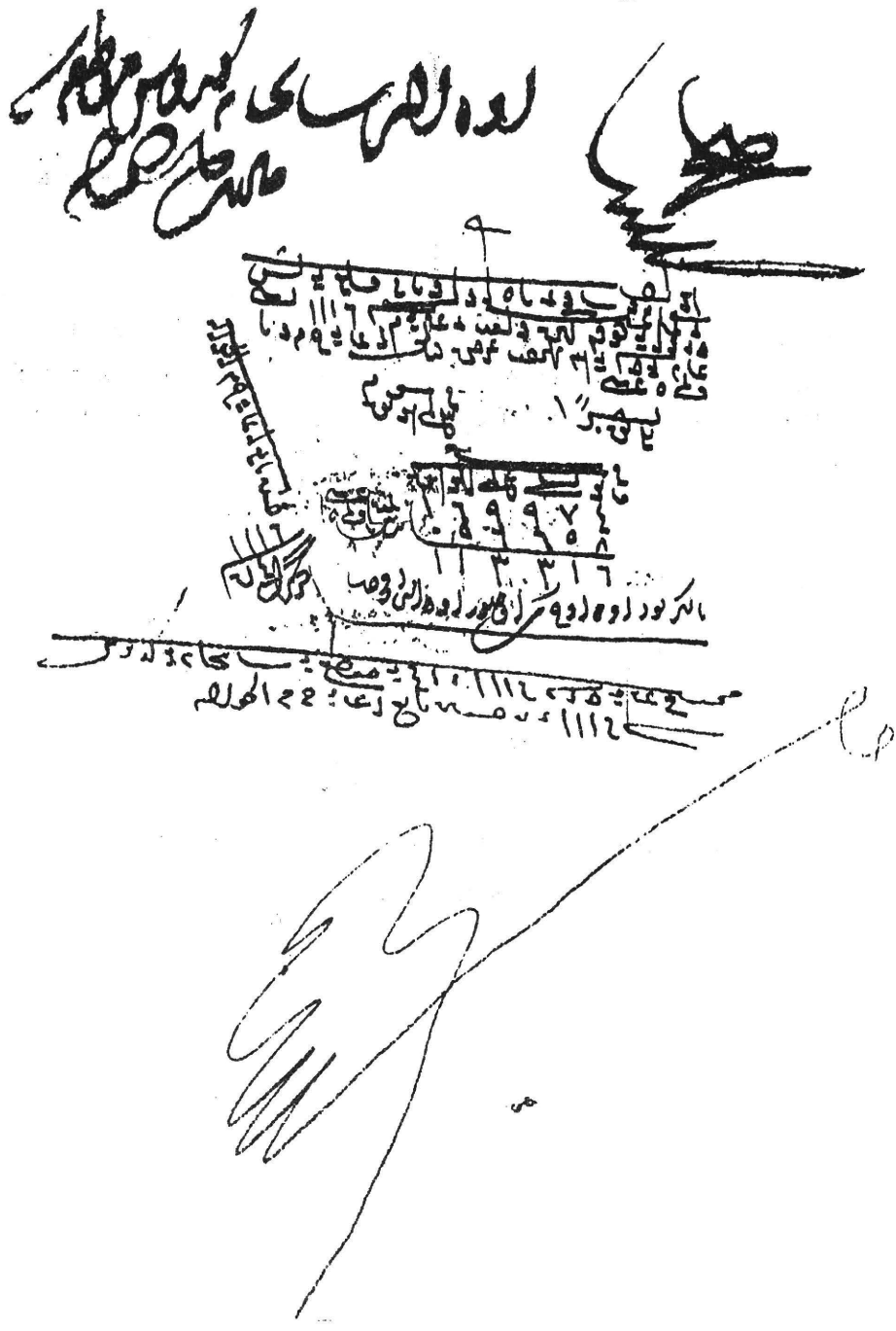

BOA. *D. BRZ* nr. 116.12.1

74

Sah

Buyruldu

Edâları Şaphâne-i Gedus Mukâta'ası malından ola.

Mevâcib ——————————————— i

an-Cemâ'at-i Ru'esâ ve Azabân-ı Evvel ve Sânî-i Kal'a-i Leş der-livâ-i Dukagin vâcib an-gurre-i M. sene 1116 ilâ-gâye-i Z. sene-i minhu ber-mûceb-i arz-ı Mustafa, Ağa-i Harem ve bâ-fermân-ı âlî.

neferen	fî yevm
93	497

Fî Sene ———————

169 974
56 658 Sülüs tenzîl bâ fermân âlî
113 316

Yalnız yüz on üç bin üç yüz on altı akçedir.

an-yed ——————————————— i
Hasan tâbi'-i ağa-i Harem el-havâle
tahrîren 4 N sene 1116

Mahsûb ———————————————

fî gurre-i Za. sene 1116

an-akçe ——————————— i
Mukâta'a-i Şaphâne-i Gedus sene 1116,

an-yed ——————————— i
Hüseyin tâbi'-i Ağa-i Harem el-havâle.

Nukilet ———————————————

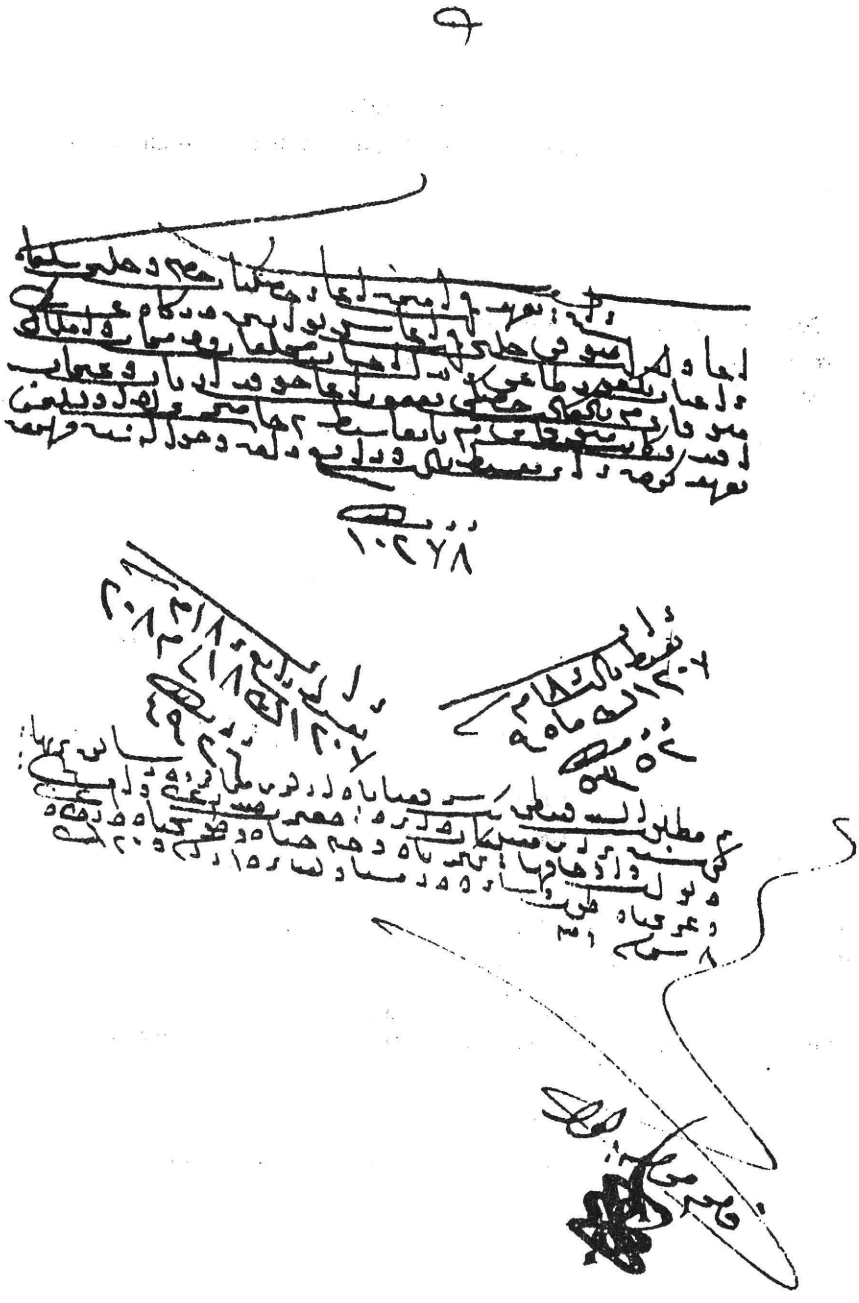

BOA. *D. BRZ* nr. 1207.3.15

75

an-tahvîl ——————————————————————————— i

akçe-i ta'ahhüd-i Mehmed Emîn Ağa an-hasekiyân-ı Hâssa ve Çelebi Süleyman Ağa veledân-ı müteveffâ Çelebi Mehmed Ağa Ser-bevvâbîn-i Dergâh-ı Âlî an-a'yân-ı Tekfurdağı an-bedel-i ihtisâb-ı muhallefât ve zimemât ve emlâk-i müteveffâ-yı m. bâ-kefâlet-i haseki Ya'kûb Ağa çukadâr-ı bâb ve Osman Efendi kâtib-i müteveffâ-yı m. bâ-tekâsît be-cânib-i mîrî edâ ve teslîm-eş, ta'ahhüd kerde berâ-yı taksît-i sâlis ve râbi' dâde ve havâle şude fennûde.

guruş
10 278

berây-ı taksît-i sâlis
an 18 M. sene 1207
ilâ-mâh-ı C.

guruş
5 352

berây-ı taksît-i râbi' an
18 M. sene 1207
ilâ 18 M. sene 1208

guruş
4 926

Becihet-i matlûb-ı es-Seyyid Mustafa Bey Ser-kassabân-ı ordu-yı hümâyûn der-sâbık an-bahâ-i güşt berây-ı çiftlikât-ı Dâ'ire-i Hazret-i Sadr-ı Âlî ve ahâlî-i Dîvân ve Ocakhâ-i Yeniçeriyân ve Cebeciyân ve Topcıyân-ı Dergâh-ı Âlî ve Arabacıyân-ı Top vesâ'ire der meştâ vâcib an-15 Ra. sene 1205 ilâ-8 Ş. sene-i minhu.

Kalem-i Muhâsebe-i Evvel

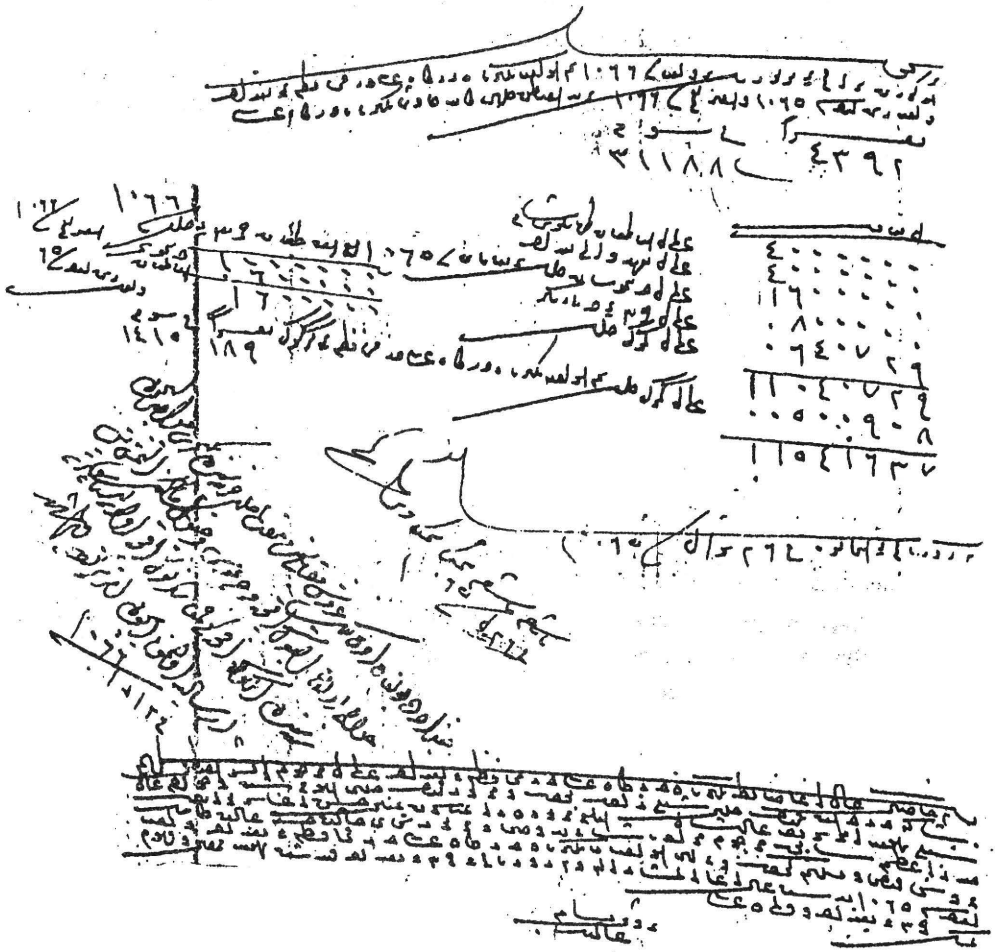

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 9839 s. 3

76

an-tahvîl ——————————————————————— i

mezkûrîn an-akçe-i mezbûrîn an-vâcib sene 1066 be mevâcib-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî der-muhâfaza-ı Bağdâd vâcib reşen lezez sene 1065 ve masar recec sene 1066 an-yed-i Mustafa Çelebi kâtib-i Çavuş-ı Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî

Neferen——— 4 392

fî yevm——— 31 188 5

Ma'a tefâvüt———————————

4 000 000 an mâl-ı mukâta'ât-ı Trablusşam
4 000 000 an-mâl-ı taahhüd-i vâli-i Bağdâd
1 600 000 an-mâl-ı dimosân-ı Haleb an-bakâyâ-yı sene1065 ma'a mukâta'at-ı hazîne-l Haleb sene 1066
800 000 an-mâl-ı hazîne-i Diyârbekir
640 729 an-mâl-ı gümrük-i Haleb.
+———
11 040 729

1 000 000 Dimos masar recec sene 1066
600 000 Mukâta'ât
+———
1 600 000

00 500 908 an-mâl-ı gümrük-i Haleb be mevâcib-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî der-muhâfaza-i Kerkük neferen 189 fî yevm 1415 vâcib reşen lezez sene 65 masar, recec, sene 1066

Nakl veya reft

El-bâkî (?)———————————————————

be rûznâmce-i hümâyûn fî 26 Şevval sene 1065

Başka başka temessük verilmişdir.
fi 26 L sene 1065

Bağdad'da bulunan on bin guruş mukâbelesinde mukaddemâ Haleb hazinesinden yeniçeri mevâcibi için havâle olunan üç yük akçe ve dimos ve çeltük malının altmış beş senesinde iki yük akçesi cem'an sekiz yük akçe olur. Âsitâne-i Saâdete irsâliye olunmak için emr-i şerif verilmiştir.
fi 12 Ra sene 1066

Teslîm———————————————————

be Haseki Ali Ağa zâbıt-ı yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî der muhafaza-i Bağdâd an-mâl-i merhûm İpşir Mustafa Paşa ki der-zimmet-i Mahmud Çelebi Şiblîzâde bûde ve mezbûr Mahmud Çelebi müteveffâ şude ve hâce Ali Şiblî ber-mûceb-i emr-i şerîf-i âlişân meblağ-ı mezbûre râ be-mübâşeret-i Yemenli Hasan Ağa Ser-bevvâbin-i sadr-ı a'zam-ı sâbık merhûm Murad Paşa an yed-i vasiyy-i mezbûr be-cây-ı 5000 hasene 10000 kâmil guruş kabz ve teslîm kerde ve berây-ı mevâcib-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî der-muhâfaza-i Bağdâd vâcib lezez sene 1065 be-dest-i Ali Ağa el-müşârun-ileyh ve be rûznâmçe-i hazîne-i Bağdâd kayd şude ber-mûceb-i mumzâ ve mahtûm temessük-i hazîne-i Bağdâd ve fermân-ı Âlî.

Guruş-ı tâm———
10 000

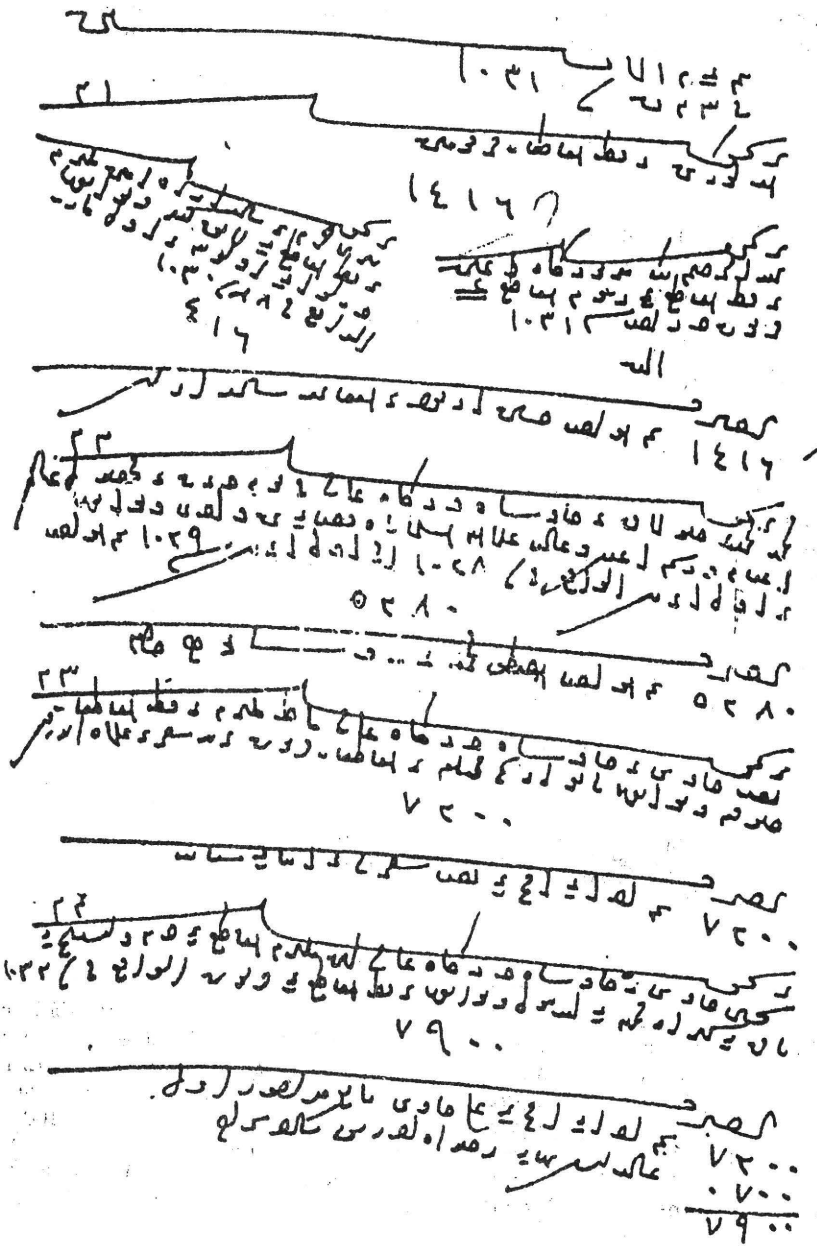

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 1696 s. 328

77

Tetimme-i Yevmü'l- İsneyn

fî 23 N sene 1031

21

an tahvîl

mezkûrîn an-kıst-ı mukâta'ât-ı merkûmîn

1 416

an-tahvîl — i

Abdurrahim Bey mîr-i yörükân an-kıst-ı mukâta'a-i rusûm-ı mukâta'a-i mezbûre der-vâcib sene 1031

1 000

an-tahvîl — i

Piri Cerbe an-silahdârân-ı Emîn-i mültezim an-kıst-ı mukâta'a-i .....(?) kebîr ve tevâbi'uhâ der livâ-i Avlonya an-evvel-i Mart el-vâki' fî 18 R sene 1030

416

el-masraf

1416 be mevâcib-i Hüseyin Arnavud an-mütekâidin-i silahdârân

an-tahvîl — i

Mehmed Mahmud Solak an-çavuşân-ı Dergâh-ı Âlî fî yevm 25 an-mahsûl-ı âdet-i ağnâm ve resm-i ağıl ve âdet-i gulâmiye-i Müslümânân-ı kazâ-i Prevadi ve tevâbi'uhâ an-evvel-i April el-vâki' fî sene 1028 ilâ evvel-i April sene 1029 be mevâcib

5 280

el-masraf

5280 be mevâcib-i Mustafa Mahmud an-ru'esâ-i hayme-i hâssa

23

an-tahvîl — i

Receb Çavuş an-çavuşân-ı Dergâh-ı Âlî nâzır-ı mültezim an-kıst-ı mukâta'a-i Sofya ve tevâbi'uhâ bâ tevârih-i muhtelife an-mukâta'ât-ı mezbûre an-yed-i Sefer an-gılmân-ı Enderûn

7 200

el-masraf

7200 be-cihet-i edâ-i akçe-i Receb seferli an-ebnâ-i sipâhiyân

24

an-tahvîl — i

Tahsin Çavuş an-çavuşân-ı Dergâh-ı Âlî emîn-i mültezim-i mukâta'a-i cizye ve ispençe bâ kurâ-i gebrân-ı mahmiye-i İstanbul ve tevâbi'uhâ an-kıst-ı mukâta'a-i mezbûre el-vâki' fî sene 1032

7 900

el-masraf

7 200 be cihet-i edâ-i akçe-i Ali Çavuş tâbi'-i mirahur-ı evvel

\+ 700 âdet-i esb baha-i Rıdvan İdris şâkird-i sarrâç

7 900

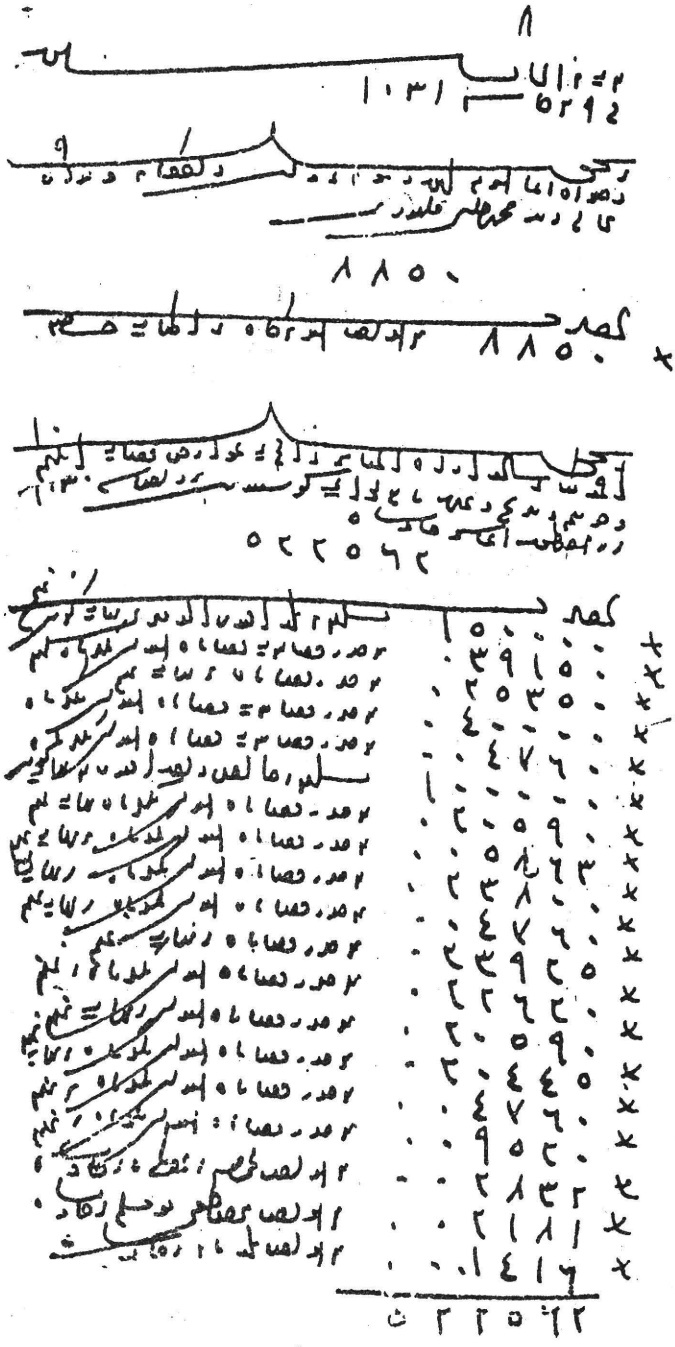

BOA. *Kepeci* nr. 1696 s. 38

78

Tetimme-i Yevmü'l-isneyn

fî 29 Ca sene 1031

an-tahvîl 1

Rıdvan Ağa müteferrika Emîn-i Rusûm-ı berevât ve ahkâm-ı Dîvân-ı Âlî an-yed-i Mehmed Çelebi Kalenderî

8 850

el-masraf

8850 be mevâcib-i müteferrikân-ı an-etıbbâ-ı hâssa

10

an-tahvîl

Ahmed Bey an-silahdârân el-mübâşir an-akçe-i avârız-ı kazâ-i Ilıca ve Dobniçe ve Petriç ve gayrihi tâbi'-i livâ-i Köstendil an vâcib sene 1030 an-yed-i Mustafa Ağa Serçavuşân

522 562

el-masraf

150 000	teslîm be Mehmed Efendi ed-defter-i baha-i küşt-i ganem
39 150	Be cihet-i zarar-ı kassâbiye-i kassâbân-ı meydan-ı yeniçeriyân [bahâ-i] ganem
25 350	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı an bahâ-i ganem
40 000	Be cihet-i zarar-ı kassâbiye-i kassâbân-ı meydan-ı yeniçeriyân
4 760	Be cihet-i zarar-ı kassâbiye-i kassâbân-ı meydan-ı yeniçeriyân
100 000	teslîm be Hâliszâde Efendi becihet-i baha-ı küşt
20 590	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı meydân-ı yeniçeriyân bahâ-i ganem
5 863	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı meydân-ı yeniçeriyân an-bahâ-i ganem
23 800	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı meydân-ı yeniçeriyân an-bahâ-i ganem
4 760	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı meydân-ı yeniçeriyân an-bahâ-i ganem
23 920	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı an-bahâ-i ganem
22 620	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı meydân-ı yeniçeriyân an-ganem
20 590	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı meydân-ı an-bahâ-i ganem
20 440	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı meydân-ı yeniçeriyân an-bahâ-i ganem
4 760	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı meydân-ı yeniçeriyân an-ganem
9 520	Be cihet-i zarar-ı kassâbân-ı meydân-ı yeniçeriyân an-ganem
2 832	Be cihet-i mevâcib-i Mahmud b. Osman an-mürdemân an-Çavuşân
2 181	Be cihet-i mevâcib-i Mustafa nev-müslim an-Çavuşân
1 416	Be cihet-i mevâcib-i Mehmed (.....) an-Çavuşân
522 562	

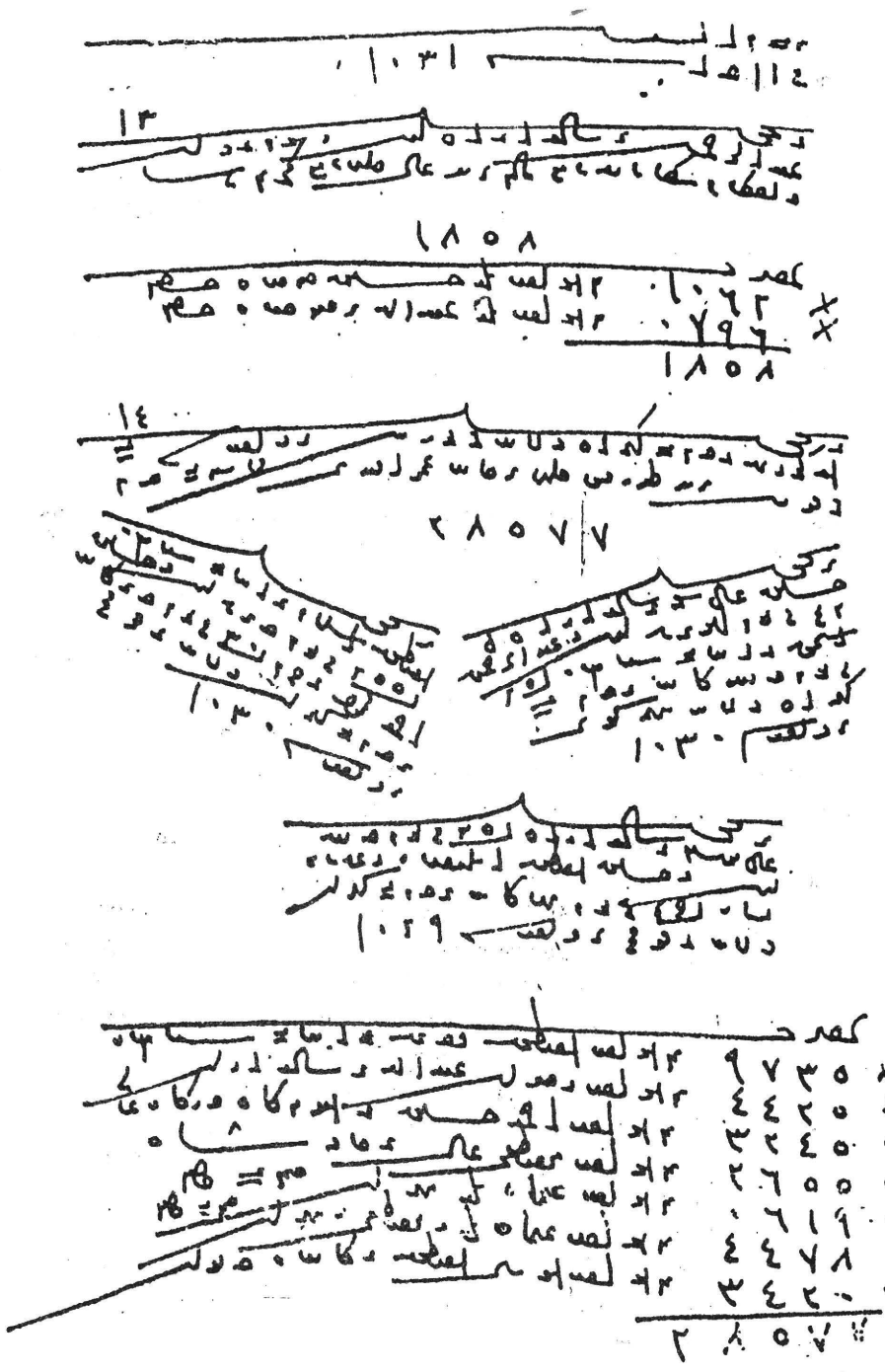

BOA. *Kepeci* nr. 1696 s. 481

79

Tetimme-i yevmü's-sebt
fî 11 Za sene 1031

13
an- tahvîl — i
Abdurrahman an-silahdârân Emîn-i Rusûm-ı berevât ve ahkâm-ı şikâyât tâbi'-i mâliye an-yed-i Ali Çelebi ma'a Kerim Paşa

1 858

el-masraf

1 062 be mevâcib-i Mehmed Hüseyin cebeciyân-ı hâssa
796 be mevâcib-i Mehmed Abdullah an-cebeciyân-ı hâssa
1 858

14
an-tahvîl — i
Mezkûrîn an-cizye-i gebrân-ı vilâyet-i mezbûrîn an-vâcib sene-i merkûmîn an-yed-i Durmuş Çelebi an canib-i Ömer Efendi muhâsebe-i cizye

28 577

an-tahvîl — i
Hüseyin Ali Sefer an-silâhdârân K 42 fi yevm 24 Emîn ve Abdurrahman İshak an-ebnâ-i sipahiyân K.25 fî yevm 35 kâtib an-cizye-i gebrân-ı vilâyet-i Şehirköy an-vâcib sene 1030

an-tahvîl — i
Mustafa İslâm an-ebnâ-i sipâhiyân K 255 fî yevm 25 Emîn ve Hüseyin Ahmed Mahmud an-C[emaat] 2.K.(Bölük) 30 fî yevm 15 kâtib-i an-cizye-i gebrân-ı vilâyet-i Berkofça an-vâcib sene 1030

an-tahvîl — i
Ali Bosna an-silâhdârân K 35 fî yevm 35 Emîn ve Hüseyin Mustafa elbasan an-gurebâ-yı yesâr K 49 fî yevm 8 kâtib an-cizye-i gebrân-ı vilâyet-i Berkofça an-vâcib sene 1029

el-masraf

9 735 be cihet-i mevâcib-i Mustafa Vidin an ebnâ-i sipâhiyan
4 425 be cihet-i mevâcib-i Rıdvan Abdullah an-silâhdârân
3 245 be cihet-i mevâcib-i Ahmed Hüseyin an-müteferrikân-ı Dergâh-ı Âlî
2 655 be cihet-i mevâcib-i Mustafa Ali an-Çavuşan
619 be cihet-i mevâcib-i Osman Mehmed mehterân-ı Hayme-i Hâssa
4 478 be mevâcib-i Osman Mehmed ve Mustafa an mehterân-ı Hayme-i Hâssa
+ 3 420 be cihet-i mevâcib-i Musa Mustafa an-kâtibân-ı Dîvân
28 577

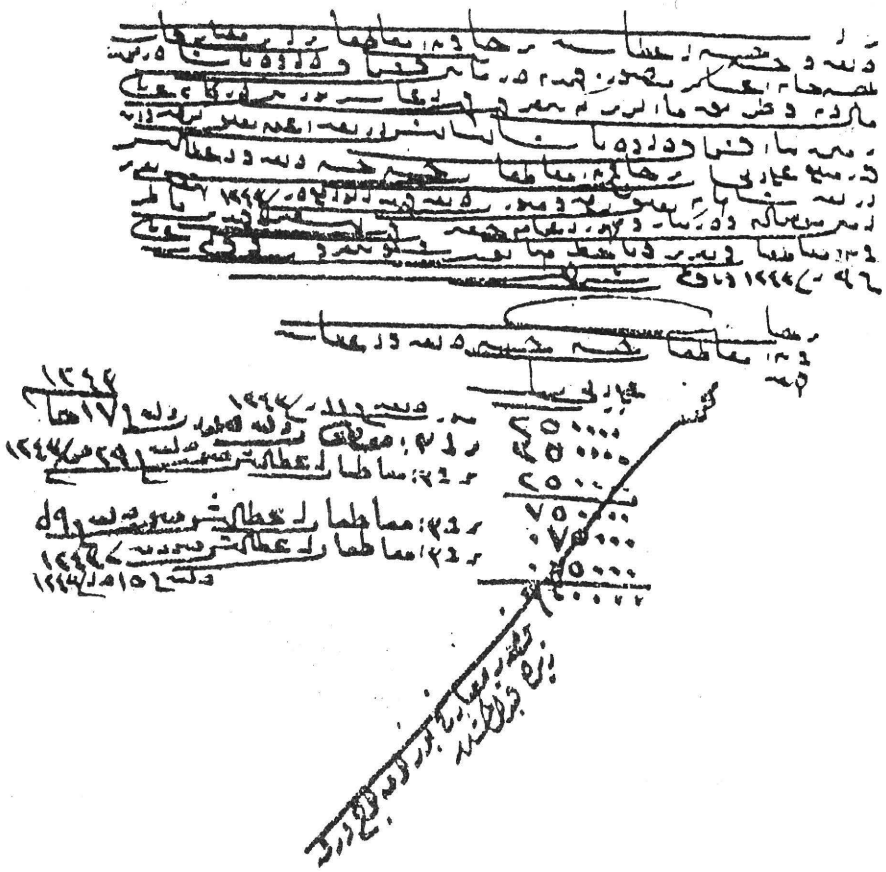

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 8959 s. 81

80

Berât

dâde ve ceste ceste i'tâ şûde an-cânib-i hazîne-i mukâta'ât-ı berây-ı mesârifât-ı hastahâne-i asâkir-i mansûre-i Muhammediye der-cânib-i kışlak-ı Davud Paşa ve der cihet-i Maltepe ve tarîk-ı mâ-i lezîz ki be ma'rifet-i Mehmed Ağa Ser-bevvâbîn-i Dergâh-ı Âlî emîn-i binâ-i kışlâk-ı Davud Paşa binaeş irâde-i aliyye ta'alluk-kerde ve în kadar meblâğ ale'l-hesâb an hazîne-i mukâta'ât ceste ceste dâde ve i'tâeş îrâde-i şahâne ta'alluk kerde ve sûret dâde fermûde el-vâkı' der sene 1243 ber-mûceb-i takrir-i emîn-i mûmâ-ileyh ve der-kenâr ve memhûr i'lâm-ı Hazret-i Mehmed Esad Efendi nâzır-ı hazîne-i mukâta'ât ve takrîr ve bâ hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ve fermân-ı âlî fî 9 R sene 1243 ve bâ fermân-ı şerif

an-cânib — i

hazîne-i mukâta'ât ceste ceste dâde ve i'tâ şude fermûde

Ale'l-hisâb

guruş

250 000	Sûret dâde fî 11 R sene 1243
250 000	an-hazîne-i mukâta'ât dâde sûret dâde fî 17 Ca sene 1243
+ 250 000	an-hazîne-i mukâta'ât i'tâ-eş sûret dâde fî 29 S sene 1243
750 000	
75 000	an-hazîne-i mukâta'ât i'tâ-eş sûret dâde fî 9 L sene 1243
+ 75 000	an-hazîne-i mukâta'ât i'tâ-eş sûret dâde fî 15 Za sene 1243
900 000	

MAHSÛB

bî küsûr mesârifi yüzonüç varaka zîrde kayd olmuşdur.

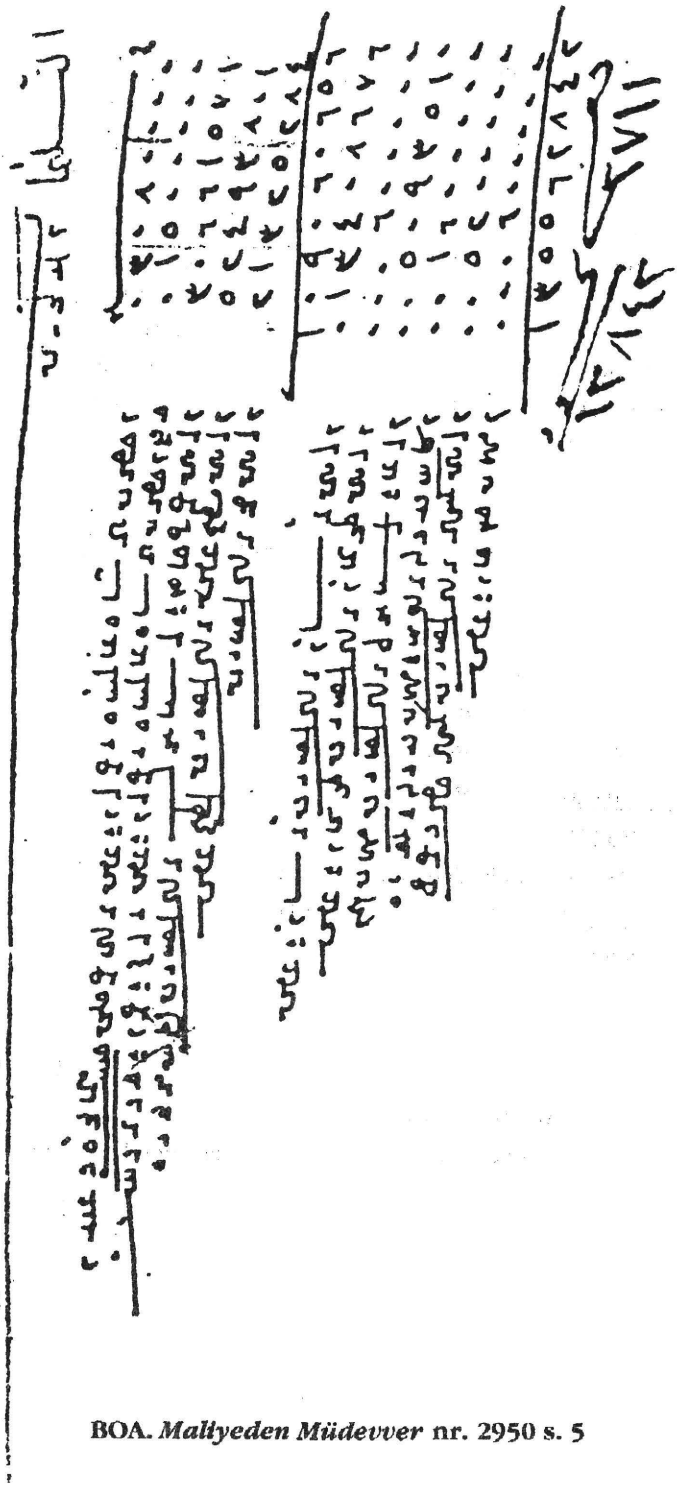

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 2950 s. 5

81

et-teslîmât

be mezkûrîn

fî sene

03 080 000	Be hazret-i pâdişâh-ı âlem-penâh an-hızâne-i âmire berây-ı-harclık-ı ceyb-i hümâyûn ve ıydiyye
01 500 000	Def'a be hazret-i pâdişâh-ı âlem-penâh an-hızâne-i âmire an-akçe-i cizye-i Dubrovnik
30 661 571	Be emîn-i harc-ı hâssa-i İstanbul berây-ı mesârif-i emânet-i mezbûre
52 493 801	Be emîn-i matbah-ı âmire berây-ı mesârîf-i Matbah-ı Âmire
21 325 284	Be emîn-i cev berây-ı mesârif
109 060 656	
013 408 676	Be emîn-i Tersâne berây-ı mesârîf-ı Tersâne-İ Âmire
000 600 000	Be emîn-i Tophâne berây-ı mesârif-i Tophane-İ Âmire
005 093 510	Be Ağa-ı İstanbul berây-ı mesârif-i mühimmât-ı hayme
001 600000	Be kâtib-i fodula berây-ı bahâ-i mühimmât-ı fodula an-yeniçeriyân
005 200 000	Be emîn-i peksimât berây-ı mesârif-ı peksimât-ı hâs ve harc
+ 000 600 000	Be mühimmât-ı cebehâne-i âmire
135 562 842	

Kise	Küsûr
3 711	13 843

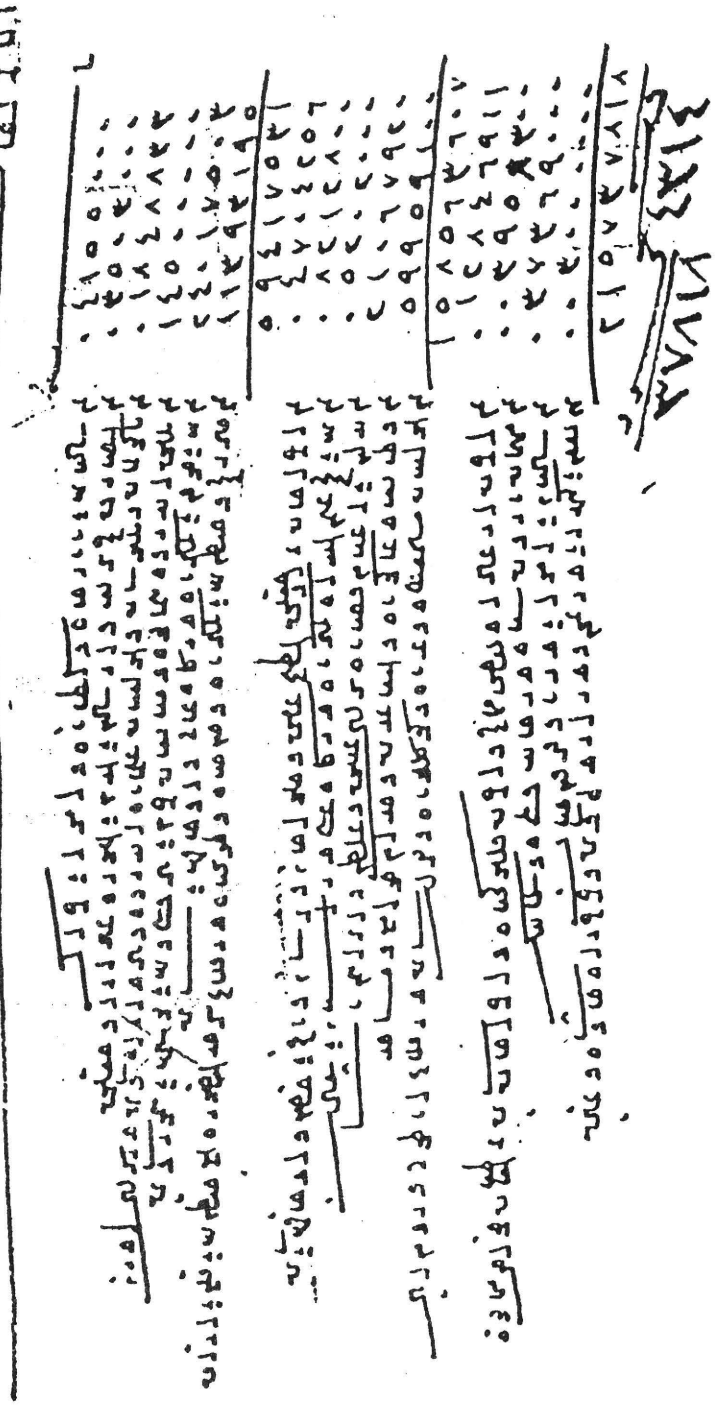

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 2950 s. 5

82

el-İhrâcât ——————————————————

fî sene——————————

04155 000	Be cihet-i sâlyânehâ-i Tatarhan ve Sultânân ve ümerâ-i Çerâkise
03503 000	Be cihet-i mesârif-i hücec-i şerîf ve irsâliye-i Medîne-i Münevvere gayr-ı ez ocaklık
01848 833	Be cihet-i me'kûlât ve melbûsât ve mevâcibât-ı gılmânân-ı Enderûn ve teberdârân ve sâire der Saray-ı Edirne
14500 000	Be cihet-i yıllık-ı Enderûn-ı Hümâyûn ve mübâya'ât Hazîne-i Bîrûnî ve Bahâ-i posthâ-i samur ve sâire
24 017 503	Be cihet-i bahâ-i çuka-i yeniçeriyân-ı Dergah-ı Âlî ve Ocakhâ-i sâire
11 393 195	Be cihet-i zarar-ı lahm ve hınta bahâ-i yeniçeriyân ve Cebeciyân ve topcıyân der-kılâ'-ı serhadd-ı mansûre ma'a hınta bahâ-i Kal'a'-i Azak
59 417 531	
04 704 256	Be cihet-i ihrâcât an ocaklık-ı Matbah-ı Âmire ve Helvâhâne ve Tersâne ve bağçe-i hâssa ve ocakhâ-i sâire
08 212 800	Be cihet-i bahâ-i lahm-ı ganem-i meydân-ı yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî der Âsitâne-i Sa'âdet
05 202 000	Be cihet-i bedeliye-i ağnâm-ı kassabân-ı Saray-ı Atîk ve Galata ve İbrahim Paşa
21 067 920	Be cihet-i vezâyif-i du'âgûyân ve mütekâ'idîn ve huddâm-ı cevâmi' ve mesâcid
59 959 100	Be cihet-i mevâcibât-ı müstahfızân ve gurebân ve gönüllüyân ve neferât-ı sâire der-kılâ'-i Anadolu ve Rumeli
158 563 607	
012 846 911	Be cihet-i ücret-i ırgadân-ı ba'zı memâli (?) ve ücret-i çeltükciyân ve ihrâcât-ı sâire an mukâta'ât-ı havâss-ı hümâyûn
003 958 300	Be cihet-i mühimmât-ı bârut-ı siyah der-cânib-i Karaman ve Selânik
037 369 000	Be cihet-i sâlyâne-i ümerâ-i deryâ ve fırkateciyân
003 000 000	Be cihet-i nafaka-i kethudâ-i der Nemçe der Erdel vesâire ve harcırâh-ı çâvuşân ve gayrihî.
215 737 818	

Kîse—————— Küsûr——————

4 314 37 818

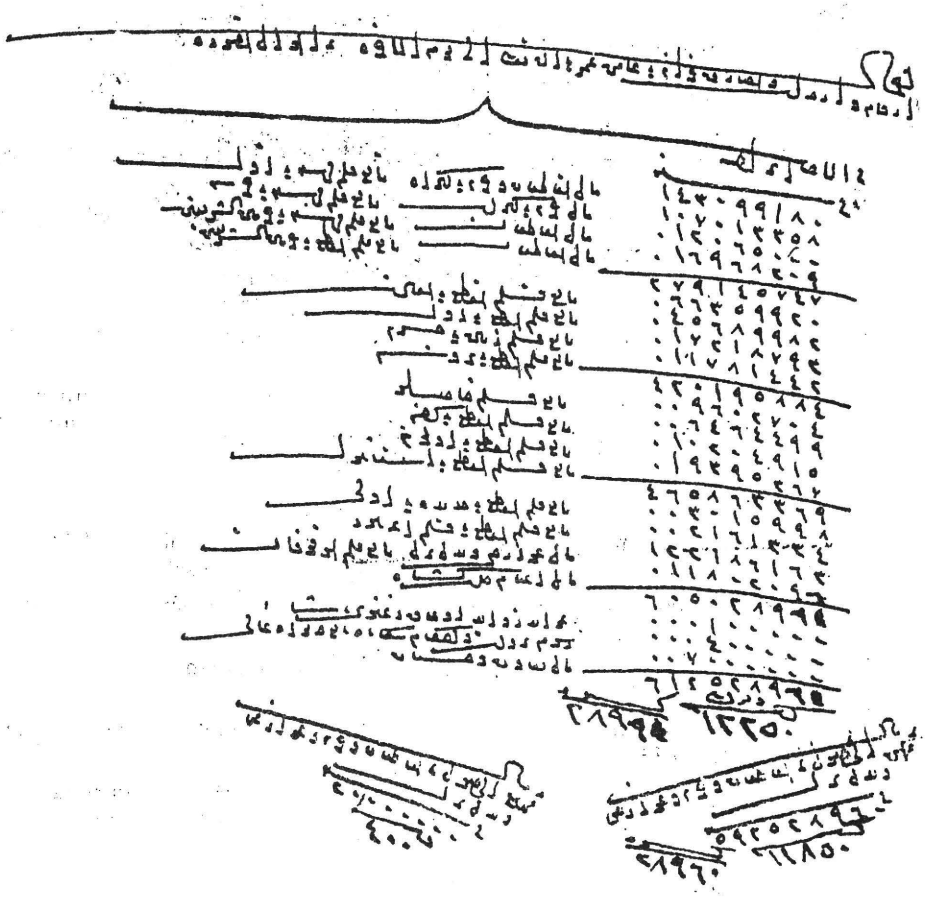

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 2950 s. 4

83

İcmâl ——— i

erkâm-ı vâridât ve mesârif-i Hızâne-i Âmire ammarahallâhu Te'âlâ ilâ yevmi'l-âhire an-emvâl-i mukarrere.

fi'l-asl ——— 1

îrâd

fî sene———

143 099 180	Mâl-ı mukâta'ât ve cizye-i gebrân tâbi'-i kalem-i muhâsebe-i evvel
107 013 358	Mâl-ı cizye-i gebrân tâbi'-i kalem-i muhâsebe-i cizye
012 065 000	Mâl-ı mukâta'ât tâbi'-i Kalem-i Muhâsebe-i Haremeynü'ş-şerifeyn
016 968 209	Mâl-ı mukâta'ât tâbi'-i Kalem-i Muhâsebe-i Haremeynü'ş-şerifeyn
279 145 747	
066 359 920	Tâbi'-i Kalem-i Mukâta'a-i Ma'âdin
045 689 982	Tâbi'-i Kalem-i Mukâta'a-i Evvel
017 218 793	Tâbi'-i Kalem-i Ziyâde-i Harem
+ 011 781 442	Tâbi'-i Kalem-i Mukâta'a-i Burusa
420 195 884	
009 602 704	Tâbi'-i Kalem-i Hâslar
006 464 499	Tâbi'-i Kalem-i Mukâta'a-i Kefe
010 204 915	Tâbi'-i Kalem-i Mukâta'a-i Avlonya
019 395 367	Tâbi'-i Kalem-i Mukâta'a-i İstanbul
465 863 369	
003 015 998	Tâbi'-i Kalem-i Mukâta'a-i Cedide-i Ûlâ
002 161 334	Tâbi'-i Kalem-i Mukâta'a-i Kalem-i Ağrıboz
122 186 163	Mâl-ı avârız ve bedel-i nüzül tâbi'-i Kalem-i Mevkûfât
+ 011 802 096	Mâl-ı ağnâm-ı celeb-keşân
605 028 960	
000 100 000	Avâid-i zevâid-i ocak-ı Zağanos Paşa
000 400 000	Rusûm-ı berevât ve ahkâm-ı şikâyât tâbi'-i Dîvân-ı Âlî
007 000 000	Mâl-i tefâvüt ve hasenât
612 528 960	

Kese-i Dîvânî Küsûr———

12 250 28 960

an-mâl——— 1
mümkünü'l-husûl an-mukâta'ât ve cizye ve avârız ve bedel-i nüzül

fî sene———
592 528 960

Kese——— Küsûr———
11 850 28 960

an-mâl——— 1
mümteni'u'l-husûl an-mukâta'ât ve cizye ve avârız ve bedel-i nüzül

fî sene———
20 000 000

Kese———
400

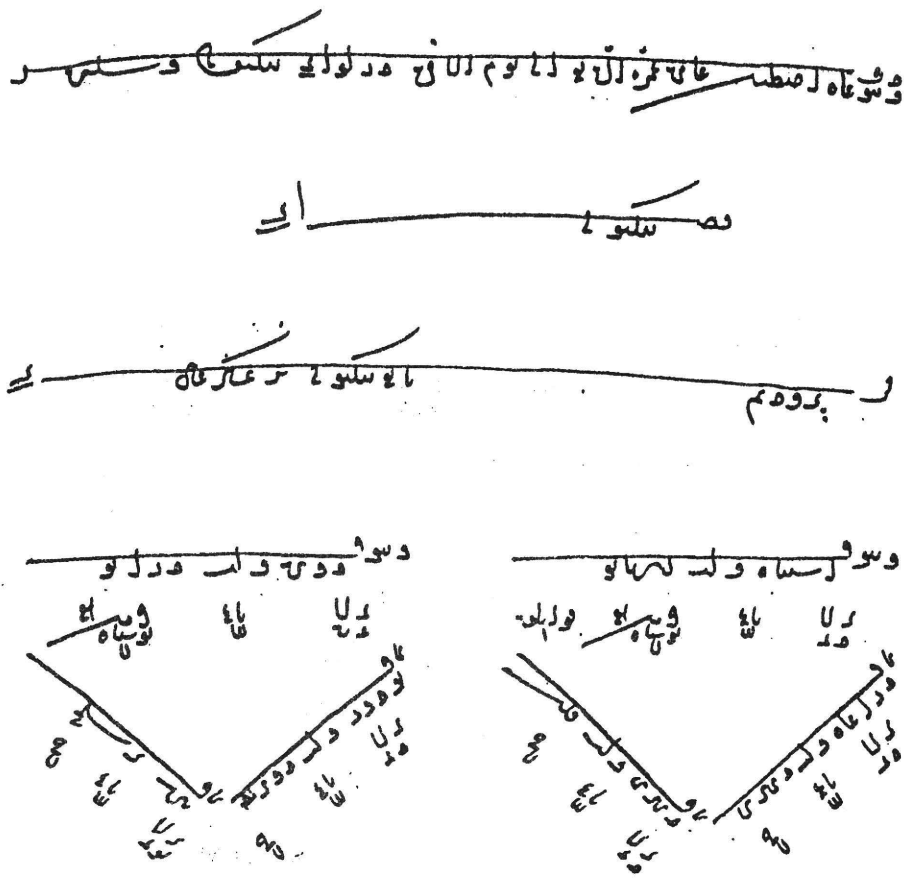

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 533 s. 8**

84

Defter ——— i

Voynugân-ı Istabl-ı Âmire ammerehullâhu Te'âlâ ilâ yevmi'l-âhire der-livâ-i Nigbolu ve Silistre

Kazâ ——— ı

Nigbolu

Karye ——— i

Perudem tâbi'-i Nigbolu Serasker Ali

Voynuk ———

İstepan veled-i İshato

Tarla	Bağ	Harmanma'a Bostan	Kavaklık
15	3	2	1

Voynuk ———

Dobra veled-i Dirano

Tarla	Bağ	Harmanma'a Bostan
20	3	2

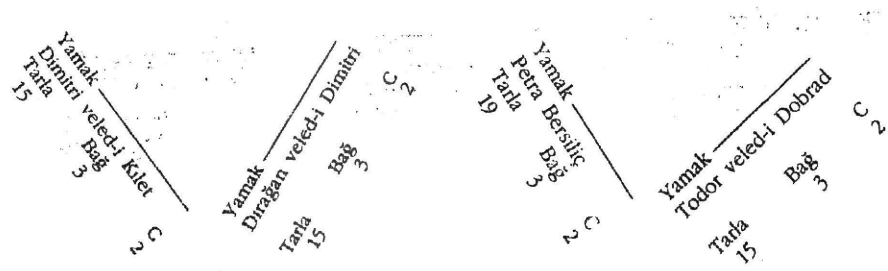

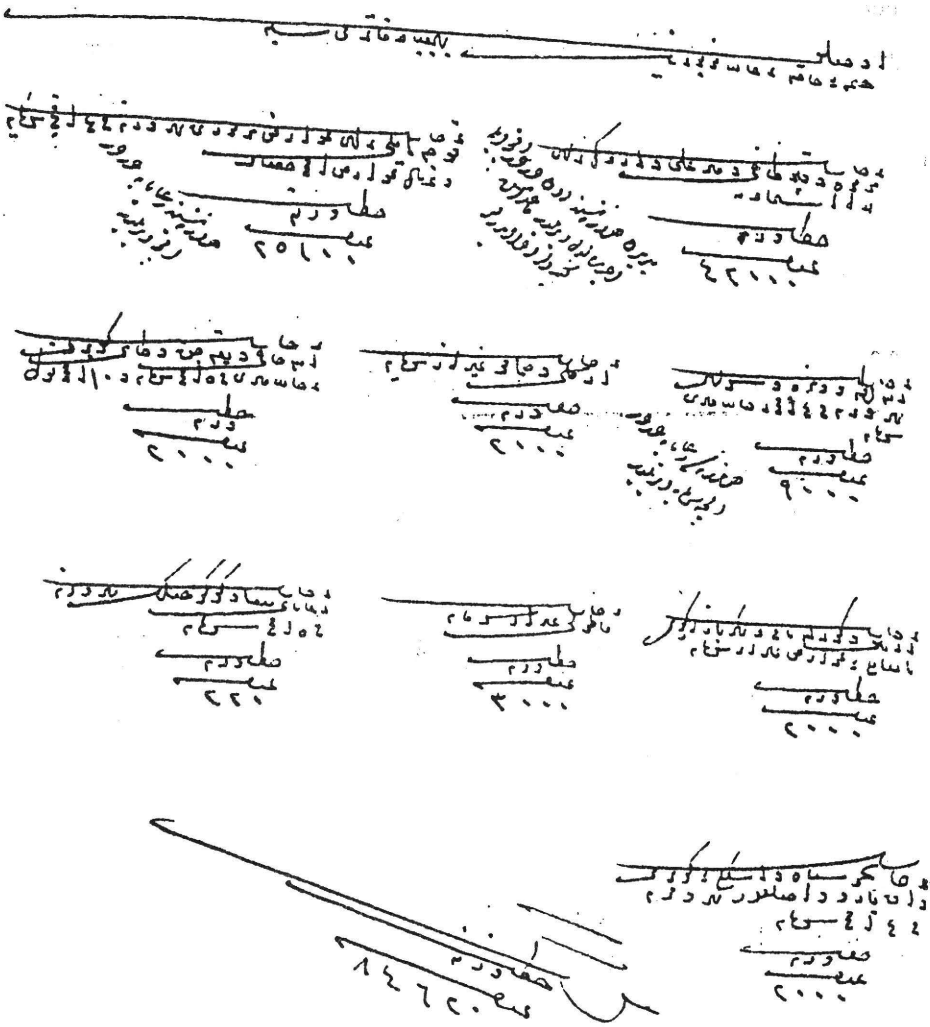

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 2950 s. 59

85

Ocaklık ——————————————————————————————————————— ı

hayme-i hâssa an-cânib-i mezbûrîn ber-mûceb-i defâtir-i muhâsebe

an-cânib ——————— i

Marmara ve Kapudağı ve Mirali ve Erdek berây-ı bedel-i Istamadya

Hatab
Vezne
Aded
42 000

Miriden herbirisine ondörder akçe ile ücret-i yol verildi mâ'adâsın kendüleri ihrâz ederler.

an-cânib ——————— i

Kocaeli berây-ı avârız-ı mezbûrîn beher direm fî 4 akçe sermaye ve an-mâl-ı avârız-ı Akçahisar

Hatab
Vezne
Aded
25 100

an-cânib ——————— i

İneada ve Vize ve Saray beher vezne fî 4 akçe an-cânib-i mirî sermaye

Hatab
Vezne
Aded
9 000

an-cânib ——————— i

Eregli ve Samako gayr-i ez sermâye

Hatab
Vezne
Aded
2 000

Her birisine re'âyaya dörder akçe verildi

an-cânib ——————— i

İnehacı ve Yakacık ve Tay köprü an cânib-i mîrî fî 5 akçe sermâye ve 10 akçe yol

Hatab
Vezne
Aded
2 000

Herbirisine reâyâya dörder akçe sermaye virildi

an-cânib ——————— i

Araklu ve Kürele nâm-ı diğer Pazarköy bâ mukâbele-i avârız-ı gayr-ı ez sermaye

Hatab
Vezne
Aded
2 000

an-cânib ——————— i

Katoli gayr-ı ez sermâye

Hatab
Vezne
Aded
3 000

an-cânib ——————— i

reâyâ-yı Biga ve Gügercinlik beher vezne fî 5 akçe sermâye

Hatab
Vezne
Aded
220

an-cânib ——————— i

bahr-i Siyâh ve İskele-i Köprü ve Akyar ve Vasilukozbeher vezne fî 4 akçe sermaye

Hatab
Vezne
Aded
2 000

YEKÛN ——————————

Hatab
Vezne
Aded
84 620

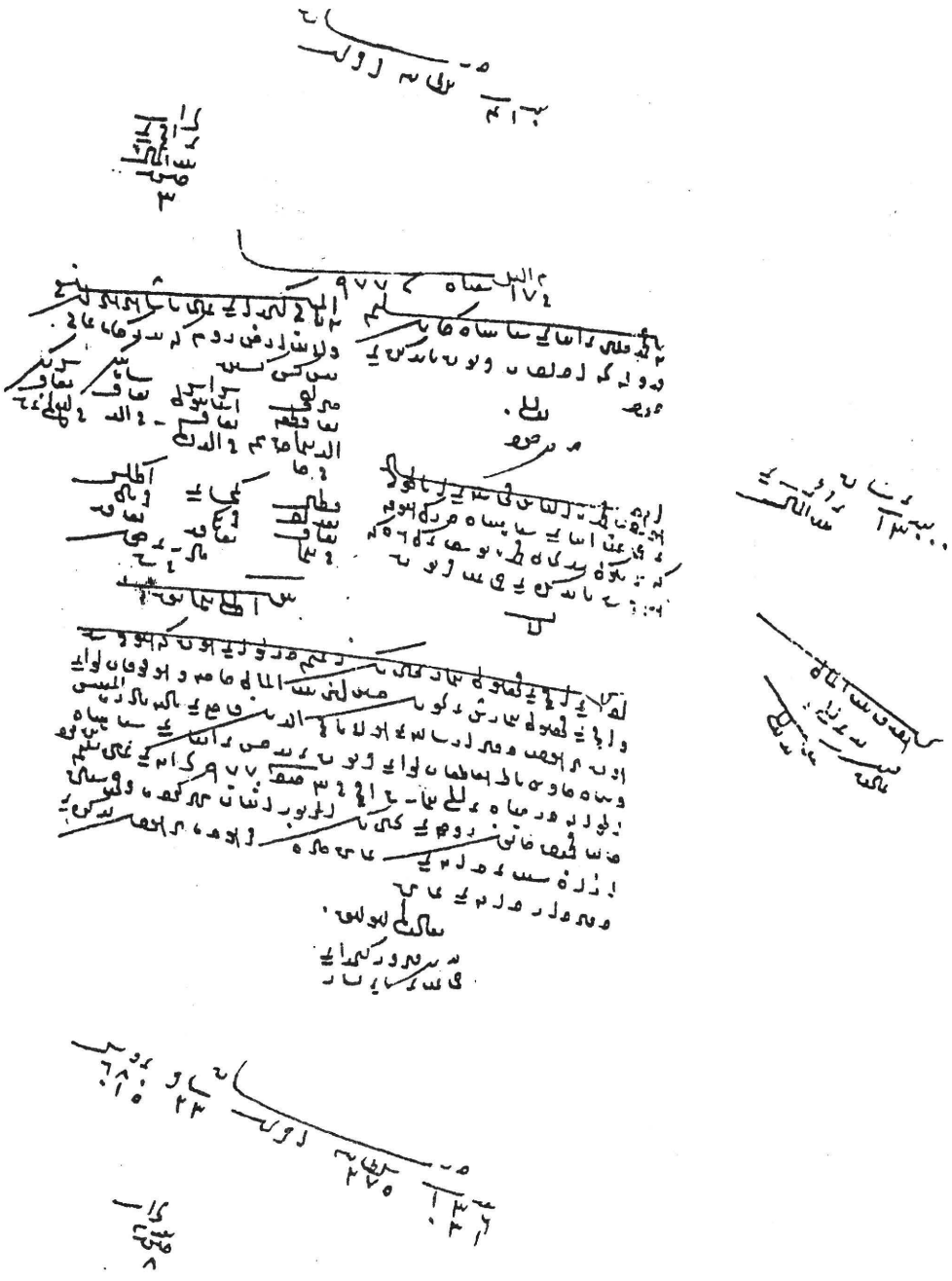

BOA. *Kepeci* nr. 1767 s. 63/b

86

Der-pâre

Nakdiye	Sultâniye	Efrenci	be-Hızâne an-akçe-i beytülmâl surre
410			3

Yevmü's-selâse

fî 17 Şa'bân sene 977

an-pâre — Nakdiye 13 000 — an-akçe-i Beytülmâl

Teslîm

be Mehmed Çelebi an-ebnâ-i sipâhiyân kâtib-i fodula ki ihrâcât-ı mezbûre bâ tezkire-i hod
30 000
be dest-i hod

izdiyâd — i

Mevâcib-i Mehmed b. İlyas Muhâsebe-i Anadolu an-cemâ'at-ı ebnâ-i sipâhiyân der-K. müteferrika ki ser bölük şud becây-ı Mehmed b. Yusuf an K (bölük) 56 ki müteveffâ şude bâ tezkire-i cemâ'at-ı mezbûre
Ziyâde
2

Becihet — i — masraf-ı Beytülmal 28 000 — Nakdiye 10 000 — Yekûn 38 000

el-meblağ

be Bâlî Kethudâ-i Ali Paşa mîr-i Mîrân-ı vilâyet-i Erzurum ki be Dergâh-ı Âlî

Pişkeş keşide

Sürahi 9 kıt'a 1 350 dirhem fî 5	serâser-i İstanbul 9 K fî 1 800	Şah benek 9 K(tak) fî 1 000	Serenk 9 K fî 420

Kutnı-ı Bağdâd 9 K fî 300	Kemha-ı frengi 9 Kad	Atlas-ı frengi 9 Kad

216 Çöb
fî 60

Yekûn
51 390

Becihet — i

edâ-i akçe-i mahsûl-i tımar-ı Yahya Bey za'îm der livâ-i Mora ki müteveffâ şude ve akçe-i mahsûl-i tımar-eş an-tahvîl-i Hüseyin Emîn-i Beytülmâl-i Hâssa ve mevkûfât-ı livâ-i Mora ber-mûceb-i defter-i irsâliye-i Mevlânâ Muhyiddin Kâdı-ı Balyabadra el-müfettiş ve Sinan Çavuş nâzır-ı mukâta'ât-ı livâ-i mezbûre an-yed-i Hasan an-ebnâ-i sipâhiyân el-havâle der-miyân 20366 akçe fî 3 Safer sene 977 be Hızâne-i Âmire teslîm şude bud hâliyâ Mahmude Hatun zevce-i Yahya Bey el-mezbûr isbât-ı mihr kerde ve hüccet-sitâde ez-ân sebeb an-Hızâne-i Âmiredâde fermûde ber-mûceb-i tezkire-i defterdâr-ı Hızâne-i Âmire.

9144

be dest-i Firuz Kethudâ
cemâ'at-ı gurebâ-i yesâr

Der-pâre

Nakdiye	Sultâniye	Efrenci	Sakız	Guruş
136	275		23	680
31				015

be Hızâne
Nakdiye
Surre
8

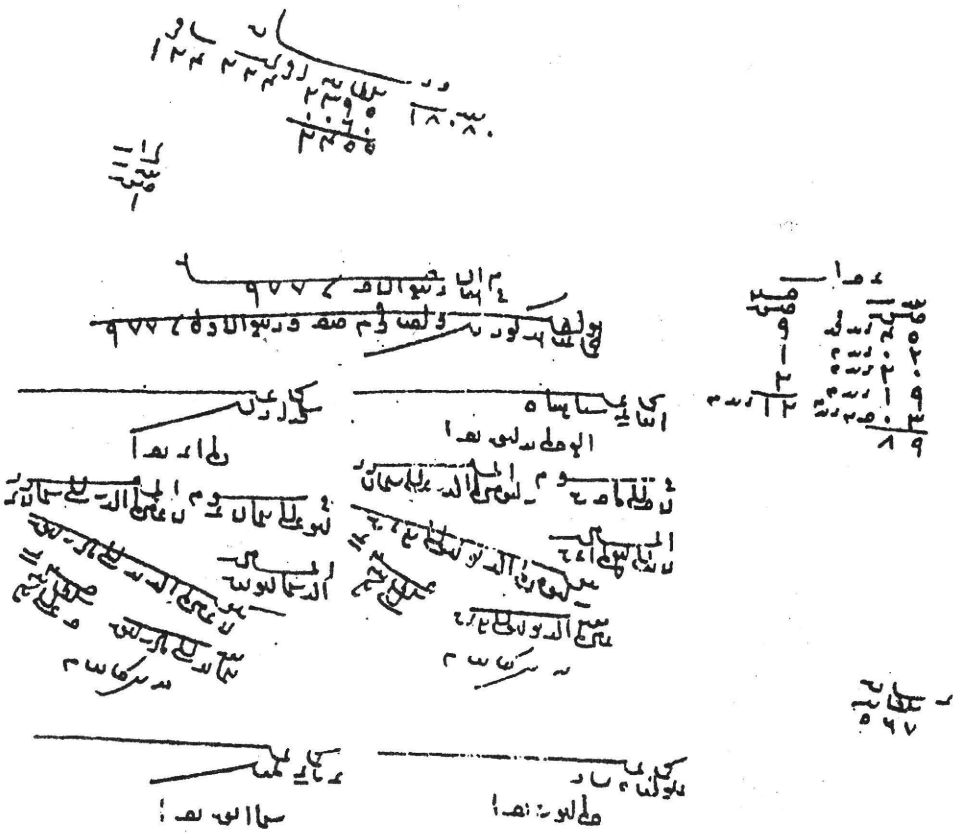

BOA. *Kepeci* nr. 1767 s. 37/b

87

Der-pâre

Nakdiye	Sultaniye	Efrenciye	Sakız	Behızane
18080	2 395	224	124	Nakdiye
	0 060			Surre
	2 455			1

Yevmü'l-ahad

fî 7 Rebî'ü'l-âhir sene 977

an-hızâne

Nakdiye		Hasene
Surre		Surre
45 an-yed-i Mehmed		9
02 an-yed-i M	1	
20 an-yed-i M	2	
19 an-yed-i M	12 an yed-i M	
03 cizye an yed-i M		
89		

Cemâ'at — 1

ebnâ-i sipâhiyân
2548 neferen

fî yevm — el-mukarrer
52165 — 4 610 602

el-müşâhere
32 421

Yekûn
4 649 023

an-pâre
Sultâniye
567

Nakdiye	Hasene-i
1 049 023	Sultâniye
be dest-i kâtib-i M	6 000 sikke

Cemâ'at — 1

Ulûfeciyân-ı yesâr
564 neferen

Mevâcib — i

cemâ'at-ı mezkûrîn vâcib Muharrem, Safer ve Rebî'u'l-evvel sene 977

Cemâ'at — 1

Silâhdârân
811 neferen

fî yevm — el- mukarrer
14 312 — 1 266 612

Yekûn
1 268 246

el-müşâhere	Nakdiye	Hasene-i
1 634	368 246	Sultâniye
		15 000 Sikke
		be dest-i kâtib-i M

Cemâ'at — 1

Gurebâ-i yemîn
691 neferen

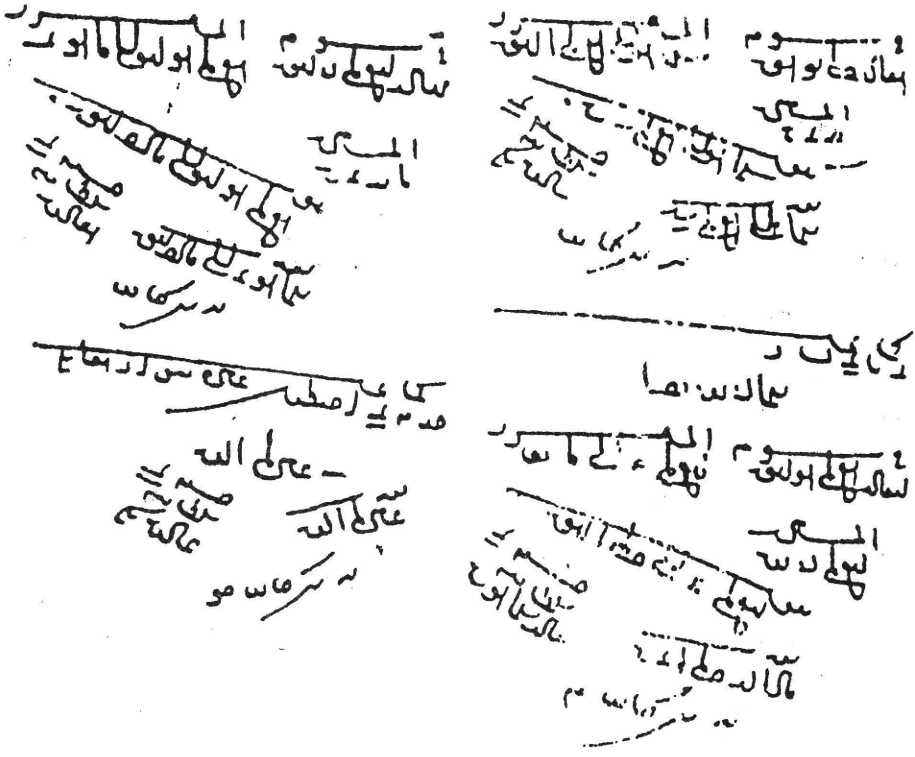

BOA. *Kepeci* nr. 1767 s. 37/b

fî yevm—— el-mukarrer—
7 579 670 741

el-müşâhere
25

Yekûn———
670 766

Nakdiye 360 766 Hasene ——i Sultâniye 6 000 Sikke

be dest-i kâtib

fî yevm—— el-mukarrer——
8 448 747 117

el-müşâhere
128

Yekûn———
747 245

Nakdiye 327 245 Hasene ———— i Sultâniye 7 000

be dest-i kâtib

Cemâ'at ———————————— ı
gurebâ-i yesâr
332 neferen

fî yevm el-mukarrer
4 747 420 109

el-müşâhere Yekûn———
432 420 541

Nakdiye 200 521 Hasene——— i Sultâniye 9 667

be dest-i kâtib-i M

Cemâ'at———————————— ı
hademe-i Istabl-ı Âmire pîş ez mukâbele

1 600 000

Nakdiye 1 000 000 Hasene———— i Sultâniye 10 000 sikke

be dest-i kâtib-i Cev

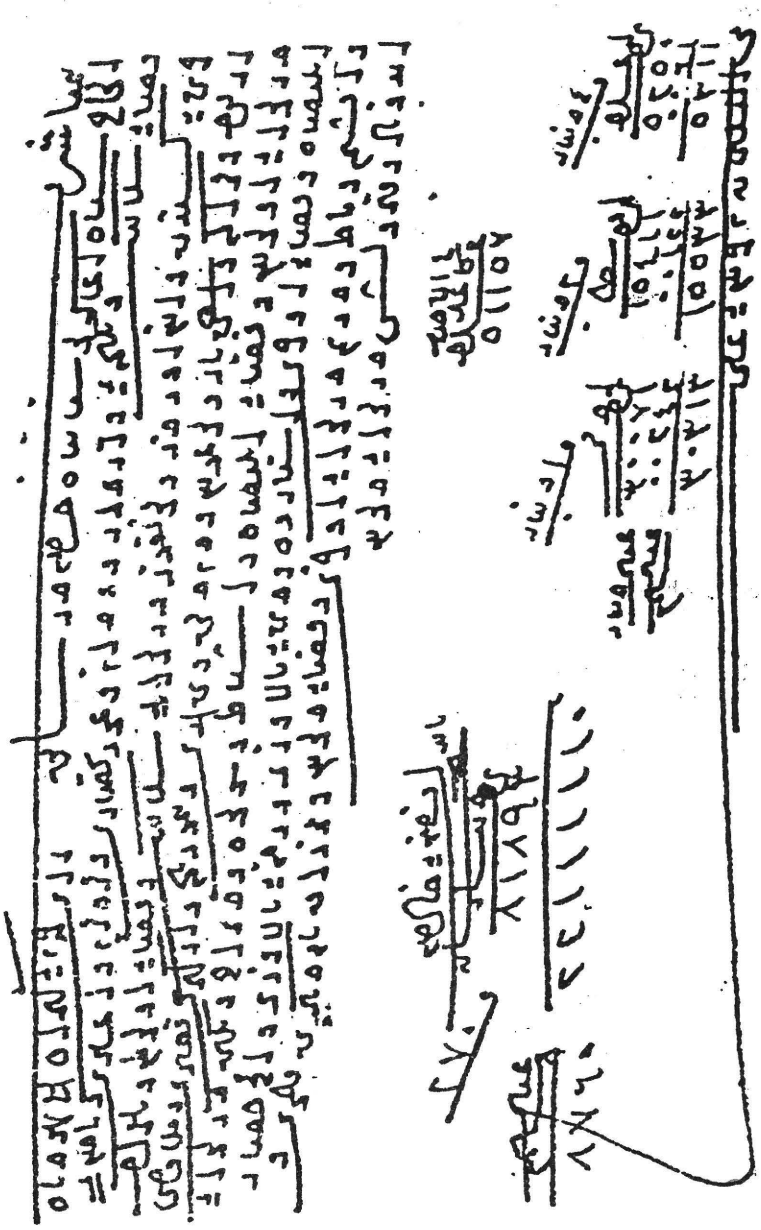

BOA. *Kepeci* nr. 3530 s. 5

88

57

Be mübâşeret ——————————————————————— i

el-Hâc Sinan Ağa Ser-bostâniyan-ı hâssa der sâbık berây-ı cizye-i gebrân ma'a yahûdiyân-ı kazâ-i Selânik ve Yenice-i Vardar ve Vadana ve Avrathisarı ve Karaferye ve Ağustos ve nâhiye-i cezîre-i Kesendire ve Aynaroz ve Longuz (?) der-livâ-i Selânik ve kazâ-i Avlonya ve Belgrad-ı Arnavud ve Mezaki Iskarayar ve Boğodine ve Depedelen ve Piremedi ve Timuriçe ve Argiri kasrı ve Malakas der-livâ-i Avlonya ve kazâ-i İlbasan ve İştat ve Movlova ve Dıraç ve Yenice der livâ-i İlbasan ve kazâ-i Ohri ve İstarde ve Debre-i Bâlâ ve Irvadice-i Bâlâ ve Zir ve Akçahisar ve İbişim ve Bât ve Derim der-livâ-i Ohri ve kazâ-i Delvine ve Mızrak nam-ı diğer Kalarneri ve Aydonad ve Metroviç der-livâ-i Delvine.

Fi'l-Asıl
Kâğıd
Aded———
51 157

Bâ bedel-i fidda-ı hâlise
Bîhisâb-ı
Dinar fî 270
aded
81 893
22 111 110

Aynî sim
8 760

fî ——— 4 Dinar A'lâ Aded	fî ——— 2 Dinar Evsat Aded	fî ——— 1 Dinar Ednâ Aded	
5 250	15 411	30 071	aynî dinar
0 061	122	00 242	aynî sim
5 311	15 533	30 313	

El-bâkî———————————
et-teslîmât be Hazîne-i Âmire

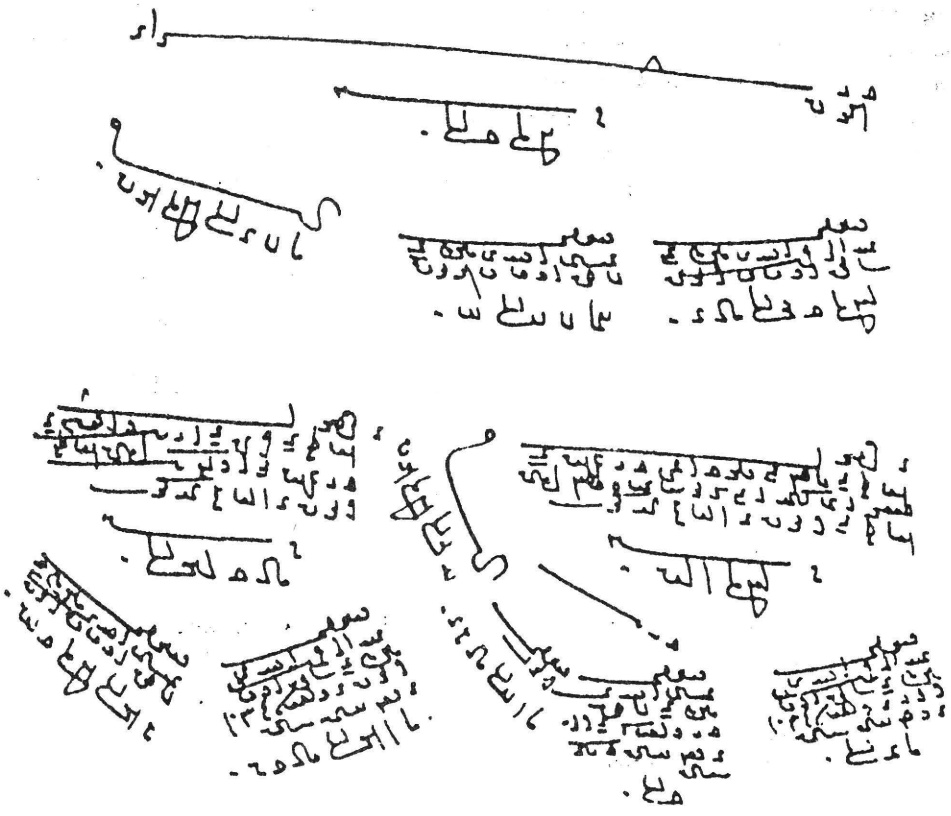

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 7594 s. 97

89

Der-cezâir ——————————————————————— i
Mora

fî sene————
950 000

Makbûz————————
Abdurrahman Efendi mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûre

495 210

Makbûz ————————
İsa Efendi mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûre

332 030

Elbâkî————————
122 787

an-Mahsûl————————————
mukâta'a-i nâhiye-i Kapudağı der-uhde-i Ca'fer Ağa Kethudâ-i Ser-bostanhâ-i hâssa emîn-i mukâta'a-i mezbûre ani't-târih el-mezkûr

fî sene————
400 000
Der-yed-i

an-Mahsûl————————————
mukata'-i cezire-i ...(?) der-uhde-i Uluğ Bey Emîn-i mukâta'a-i mezbûre ani't-târih el-mezkûr

fî sene————
245 000

Makbûz ————
Abdurrahman Efendi mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûr an-vâcib sene 1034 ber vech-i ta'yîn şude

120 000

Makbûz ————————
İsa Efendi mütevellî-i sâbık der-vâcib sene-i mezbûr ber-vech-i ta'yîn diğer şude

50 000

Makbûz————————ı
mezbûr
131 220

El-bâkî————————
98 787

Makbûz ————
Abdurrahman Efendi mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûre an-vâcib sene 1034 ber-hayr vech-i ta'yîn şude

171 265

Makbûz ————
İsa Efendi mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûre

72 735

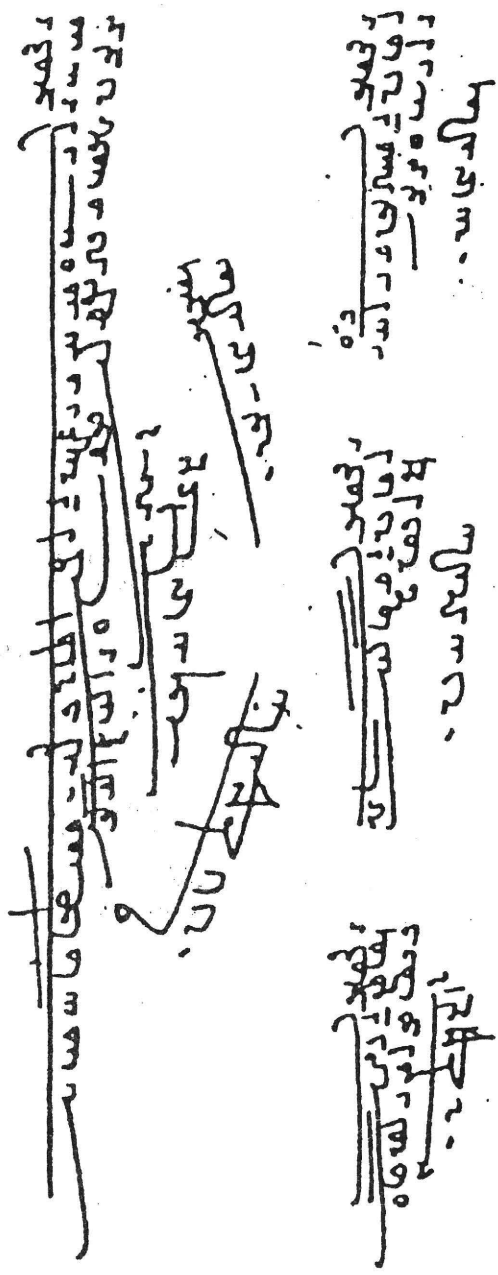

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 4643 s. 55

90

an-Mahsûl ——————————————————————————— 1

cibâyet-i bezâzistân-ı cedîd der-uhde-i Ahmed Adalı ve Mehmed b. Mustafa cânib-i cibâyet-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i Ahmed Bey çavuşân anı't-târih el-mezkur

fî şehreyn———
13 378

Makbûz——————————— Bâkî———————————
9 396 3 782

an-Mahsûl———————1 an-Mahsûl———————1 an-Mahsûl———————1

icâre-i Sanadık der-Ende-run-ı bezzâzistân-ı mezbûr

icâre-i dekâkin-i sâ'ire ma'a odahâ

Mukâta'a-i dimos vakf-ı Hocazâde han

fî sene———
7 330 3 288 2 760

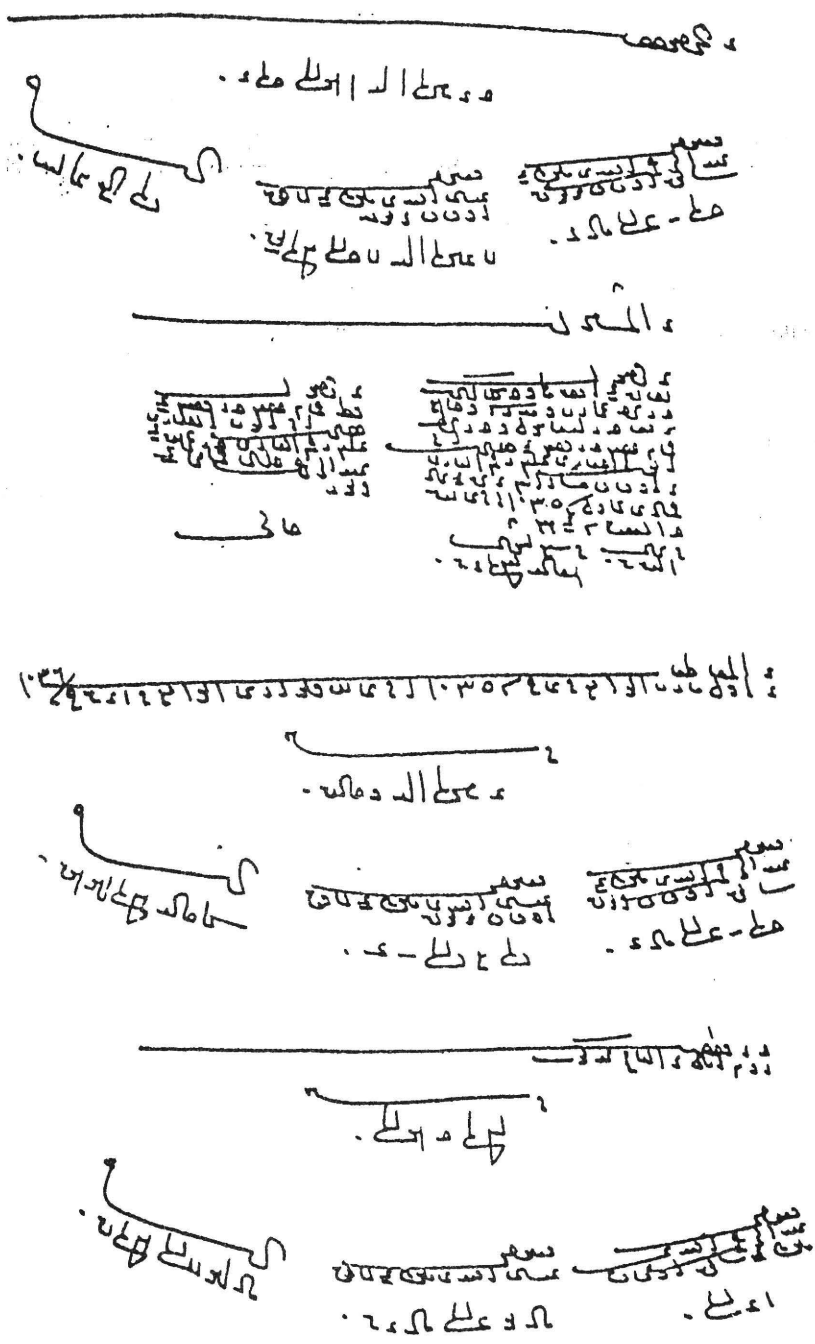

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 7594 s. 96**

91

Ani'l-mahsûlât

2 571 510

Makbûz — Makbûz — el-bâkî

Abdurrahman Efendi mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûre — İsa Efendi mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûre — 802 340

516 210 — 1 252 990

Ani'l-müsmirât

an-mahsûl — an-mahsûl

İcâre-i odahâ ve dekâkîn der-nezd-i imâret ve medrese ve câmi'-i şerîf der-İstanbul ve der-nezd-i hammâm-ı çift der-kasaba-i hazret-i Ebâ Eyyûb el-ensârî aleyhirrahmeti'l-bârî an-evkâf-ı müşârunileyh an-gurre-i şehr-i cemâziyel-evvel sene 1035 ilâ gâye-i Zi'l-ka'de sene-i minhu

kıst-ı hamam-ı çift der-kasaba-i Hazret-i Ebâ Eyyûb el-Ensârî aleyhirrahmeti'l-Bârî der uhde-i Abdurrahman Çelebi hammâm-ı mezbûr

Hâli

fî şehr 1 060 — fî seb'a eşhûr 7 420

Ani'l-mukâta'ât

an-evvel-i Mart el-vâki' fî 10 C Sene 1035 ilâ gayet-i felvaris el-vâki' fî 21 C Sene 1036

Fî sene 2 005 000

Makbûz — Makbûz — el-bâkî

Abdurrahman Efendi Mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûre — İsa Efendi mütevellî-i sâbık-ı evkâf-ı mezbûre — 605 774

516 210 — 883 016

Der-vilâyet

Rumeli ani't-târih-i mezbûr

fî sene 475 000

Makbûz — Makbûz — el-bâkî

Abdurrahman Efendi mütevellî-i sâbık-ı evkâf — İsa Efendi mütevellî-i sâbık — 234 780

21 000 — 218 220

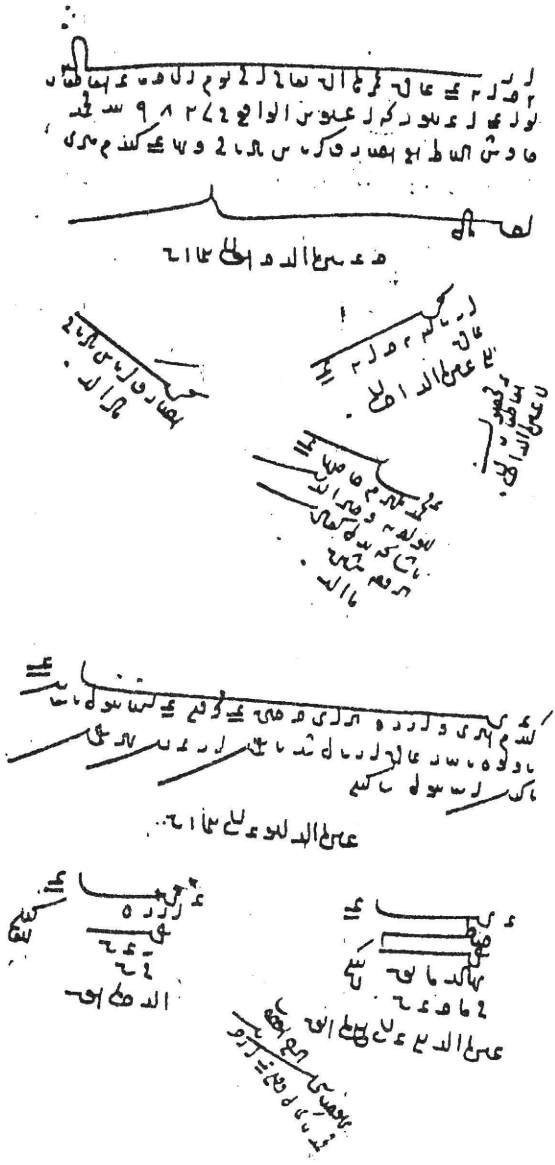

BOA. *Kepeci* nr. 4989 s. 65

92

İrsâliye

be Hızâne-i Âmire ammerahallâhu Te'âlâ ilâ yevmi'l-âhire an-mukâta'ât-ı livâ-i Ağrıboz be cihet-i Ağustos el-vâki' fî sene 982 be yed-i Mehmed Çavuş en-nâzır ma'a mesârif-ı kirpas-ı bâd-ı bânî ve bahâ-i kendüm mîrî

Asl — i
mal
1 575 361

Becihet irsâliye be Hızâne-i Âmire — i
1 351 000

Becihet mesârif-i kirpâs-ı ba'd-ı bânî — i
200 000

an mahsûl-i mukâta'ât (?)
1 251 000

an-yed — i

Mehmed mültezim hâshâ-i Livadiye ve Hayreddin Paşa ki bedel-i kefâlet ber-vech-i peşîn

100 000

an-bahâ — i

kendüm mirî ve erzen berây-ı zahire-i mahrûse-i İstanbul bâ sefâyin-i navlun bâ Anbar-ı Âmire irsâl şûde bâ haml 21 yük beher haml 100 keyl-i İstanbul 6 kile

1 024 361

an-bahâ — i

hınta
haml 8 190 — kile 2

fî 125
1 023 791

an-bahâ — i

erzen
haml 26 — kile 4

fî 60
1 570

Ber-mûceb-i sicill-i el-Hâc Mevlânâ Mehmed b. Kemal Kadı-ı Erdebil

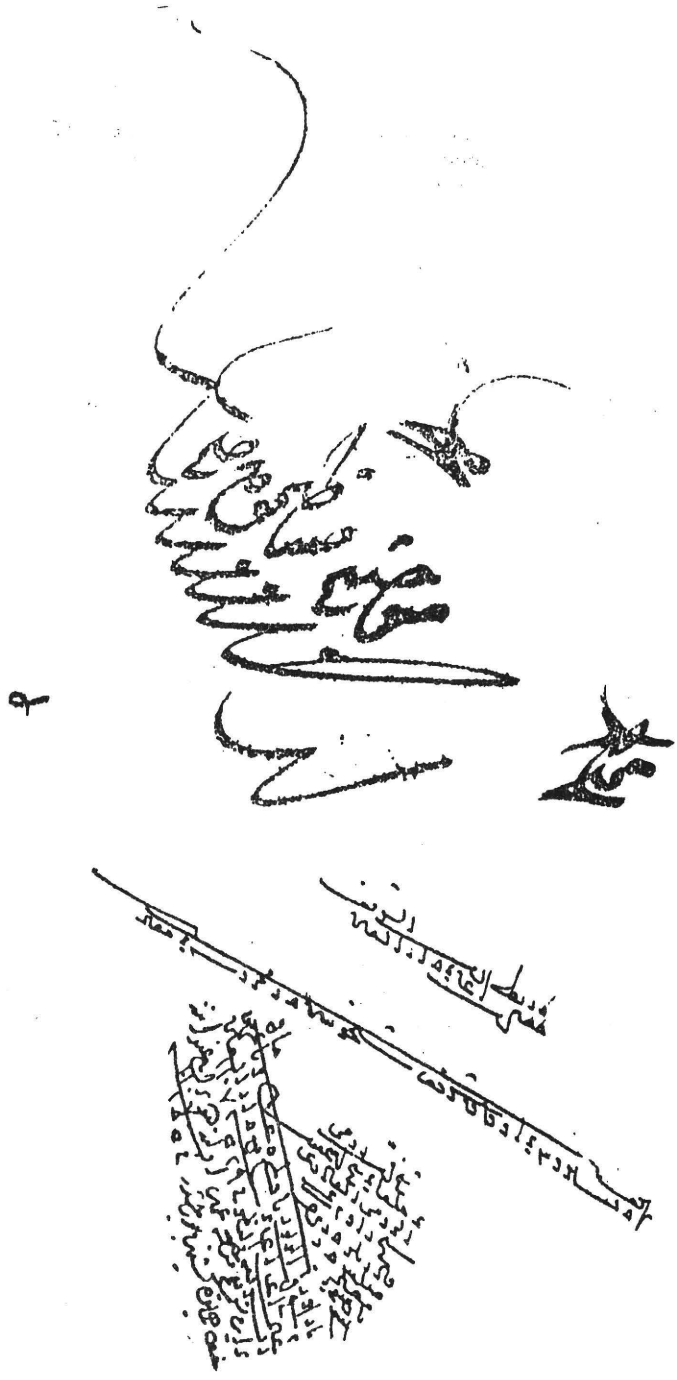

BOA. *İbnülemin Evkaf* nr. 3288

93

SAH

Mûcebince zabtıçün buyuruldu.

Der-Nezâret-i Hazret-i Ağa-i Dârüssaâdetü'ş-Şerîfe

Ber-mûceb-i defter-i hazîne-i evkâf-ı şerîf-i şeyhûneteyn der-mahrûsa-i Mısır

Bâz (?) mukarrer

be Şeyh Mehmed el-mezbûr bâ-fermân-ı âlî ve bâ arz-ı Hacı Ali Ağa Ağa-ı sâbık Dârüssaâdetü'ş-Şerîfe en-nâzır fî 29 L. sene 1107 berât-ı şerîfim mûcebince amel oluna deyü berâtı unvânına hatt-ı hümâyûn keşîde buyurulmuşdur. fî 5 Za. sene 1107.

Şeyh Muhammed Rumî an-hulefâ-i Şeyh İsmail er-Rumî el-Kâdirî Şeyh-i zâviye-i Kâdirîler der-nezd-i salbiye der-Mısır bâ-vazîfe-i mu'ayyene.

BOA. *Cevdet Maliye* nr. 19132

94

Evkâf——————————————————————————————ı

Nevşehir der-livâ-i Niğde

Düstûr-ı ekrem müşîr-i efham vezîr-i a'zam ve ekrem dâmâd-ı şehriyârî-i mu'azzam İbrahim Paşa yesserallâhu bi'l-hayr ma-yurîd ve mâ-yeşâ hazretlerinin kasaba-ı Nevşehir mukaddemâ bir karye iken mazhar-ı nazar-ı kimyâ-eser olup müdün-i sâire gibi bir medine-i dil küşâde bir câmi'-i şerîf ve medrese-i münîf ve mekteb-i latîf ve imâret-i âmire ve sâir ebniye-i mütekâsire ve icrâ-i mâ-i lezîzin sarf-ı himmet ve selb buyurup ve bir şehr-i benâm ve mesken-i ulema ve avâm olmağın etraf ve eknâfdan ibâdullâh gelüp sâkin ve mütemekkin olup lakin şehr-i mezbûr Aksaray ve Niğde ve Kayseriye şehirlerinin vasatında ve bilâd-ı mezbûreye gelüp ve giden kârbân ve Tokad bâzârganlarının ve Diyârbekir ve şark cânibine giden ebnâ-i sebilin güzergâhı ve menzili memerr-i enâma emnü selâmeti içün kasaba-i mezbûru pâdişah-ı zaman Hazret-i Sultan Ahmed Han ebbedellâhu devletehu müşârunileyh hazretlerine bâ-hatt-ı hümâyûn adâlet-makrûn hibe ve temlik ve yed-i kerimelerine mülknâme-i hümâyûn ihsan olunmağla müşârunileyh hazretleri dahi kasaba-ı mezbûru cem'-i emlâk ve arâzi ve bağ ve bağçe ve enhâr ve eşcâr ve tilal ve cibaliyle ve hudûd ve sınırlarıyla kasaba-i mezbûre ve kurbünde müceddeden îcâd ve inşâ ve ibnâ ve ihyâ buyurdukları cami-i şerîf ve mekteb-i münîfe ve medrese ve imâret-i âmiresine vakf etmeleriyle sükkânı dahi cemi'-i avârız-ı dîvâniye ve nüzül ve tekâlîf-i örfiye ve sâir vilâyet salgun ve Voyvoda ve eyâlet vâlileri taraflarından imdâd-ı seferiye ve hazariye ve arpa ve saman ve odun taleb olunmakdan ve konakçı ve bölük akçesi ve hıdmet-i sâir ve kal'a ta'mîri ve cebelü ve ulak bârgiri alınmakdan mefrûzu'l-kalem ve maktû'u'l-kadem min külli'l-vücûh serbest olup ve rusûm-ı serbest ve bâd-ı hevâ ve cürm-i cinâyet ve beytü'l-mâl-ı âmme ve hâssa ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd ve yava ve kaçgun ve müjdegân-ı kul ve câriye ve müddet-i örfiyesi tamam olan bey' olunan kul ve câriye bahâları ki sâhibi zâhir olmaya tamamı vakf tarafından zabt olunmak üzre defter-i cedîde kayd olundu.

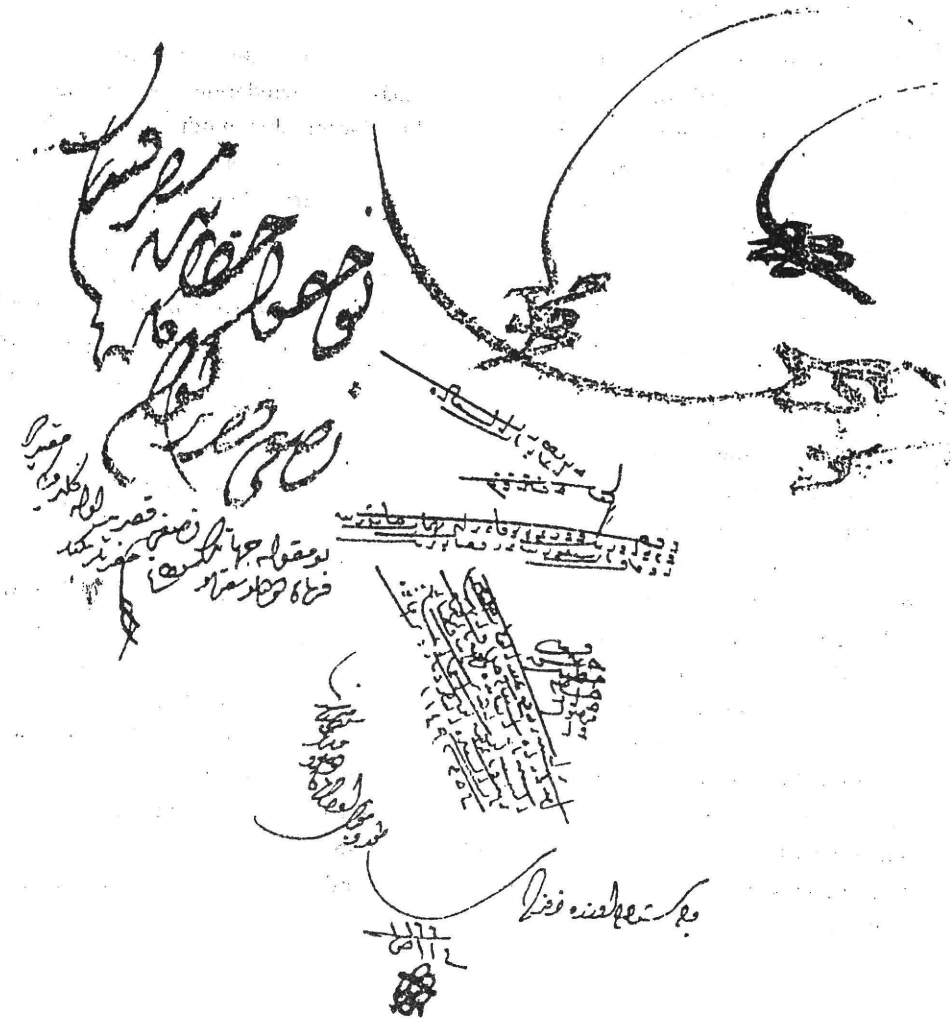

BOA. *Cevdet Evkaf* nr. 6953

95

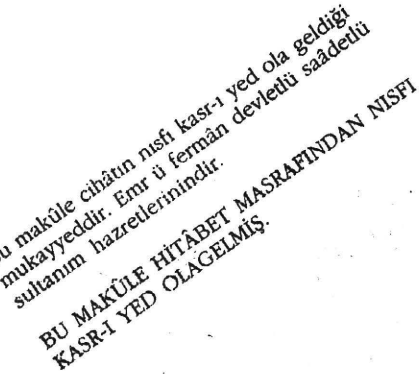

TELHÎS ——————————————

der-Nezâret ——————————————i
Ağa-i Bâbüssaâde

ber-mûceb ——————————————i
defter-i hazine

Vakf ——————————————ı
karye-i Özbek ve mezra'a-i Bukat berây-ı mühimmât-ı
Câmi'-i Şerîf-i Evkâf-ı Baysungur Bey der-kazâ-i Pertek

Veli bin
Hasan Hatib
Hazinedâr-ı
Mahsûl-i
Kura

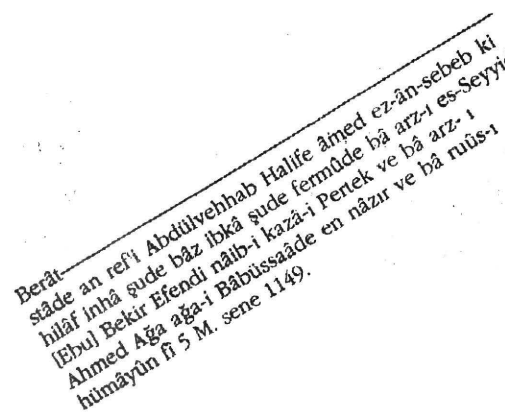

Vech-i meşrûh üzre defterde mastûr ve mukayyed emr ü ferman devletlü ve saâdetlû Sultanım hazretlerinindir.

fî 11 Sene 1166

BOA. *Cevdet Evkaf* nr. 6810

96

SAH
İşâretleri mûcebince tevcîh olunmak buyruldu.
21 Ra sene 1132

Tevcîh buyrulmak mercûdur
ed-Dâî Abdullah
ufiye anhu

Ber-mûceb ——————— i
defter-i hazine
Vakf ——————— ı
türbe-i Hazret-i Danyal en-Nebi Aleyhisselâm der-Tarsus an-evkâf-ı Sultan Gavri Hüseyin
Nâzır
Yevm
1

Berât———————
stâde an-ref'-i eş-Şeyh el-Hâc Ahmed et-Tarsusî ez-ân-sebeb ki bâ berât-ı askerî mutasarrıf bûde ve be muhâsebe-i Anadolu kayd ve ibkâ şude ve bâ ruûs-ı hümâyûn ve bâ arz-ı Mehmed mütevellî ve bâ işâret-i Hazret-i Şeyhülislâm
fî 27 C sene 1131

Nezâret-i mezbûr bir akçe ile faziletlü Şeyhülislâm Efendi Hazretlerinin işâret-i aliyyeleriyle mezbûrun üzerine mastûrdur. Emr ü ferman Saâdetlü Sultanım hazretlerinindir.
fî 16 Ra sene 1132

Sah

Der-i devlet-medâra arz-ı dâ'î-i kemîneleridir ki Tarsus'da vâki' merhûm Sultan Gavri evkâfından almak üzre yevmî bir akçe vazife ile Hazret-i Danyal en-Nebi Aleyhisselâmın türbesinin nâzırı olan Hüseyin kendi hüsn-i ihtiyârıyla nezâret-i mezbûre iş bu râfi'-i arz-ı ubûdiyet eş-Şeyh el-Hâc Ahmed bendelerine ferâgat ve kasr-ı yed edüp mezbûr el-Hâc Ahmed bendeleri her vechile mahal ve ma'kûl ve müstehak olmağın berât-ı şerîf sadaka ve ihsân buyrulmak ricâsına binâen serîr-i a'lâya arz olundu. Bâkî ferman der âdlindir.

Bende———
ed-Dâ'î
Muhammed
el-Mütevellî-i
Evkâf

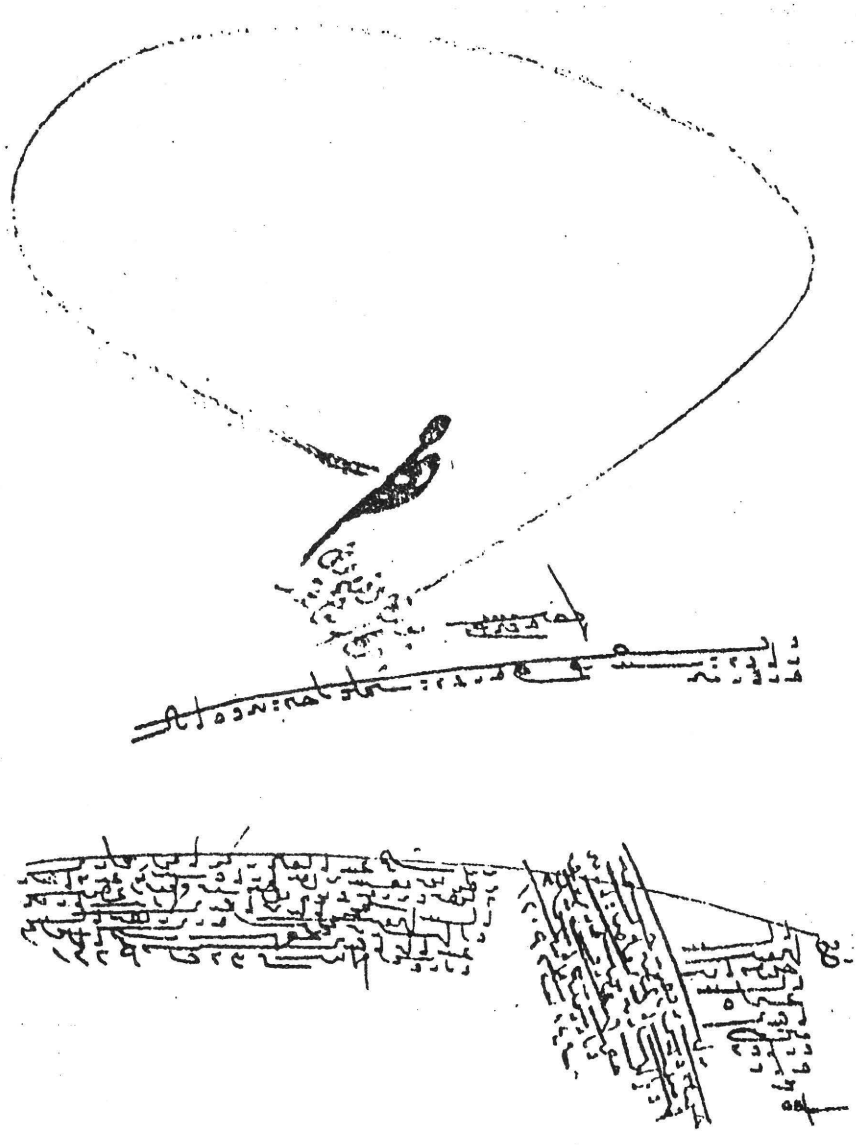

BOA. *Cevdet Evkaf* nr. 6506

97

BUNDAN AKDEM DAHİ DERKENÂR OLMUŞDUR.

Ber-mûceb-i defter-i hazîne

Vakf ——————————————————————————— 1

Zâviye-i Seyyid Hamza der-karye-i Şeyhlü nâhiye-i Birunâbâd der İzmir

es-Seyyid
İsmail
Halife
İbn-i es-Seyyid
Osman
Efendi
Mütevellî
ve Zâviyedâr-ı

Rufi'a ——————————————————————————

an-yed-i Şeyh Abdülkadir Keramî-i Buharî an-tarîk-ı Nakşibendî amed ez-ân sebeb ki adem-i i'tibâr...(?) ve an-ref'i mezbûr tevcîh şude fermûde bâ arz-ı es-Seyyid İsmail Fahreddin Efendi Nâib-i İzmir ve bâ işaret-i Mehmed Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi Hazret-i Şeyhülislâm ve bâ ruûs-ı humâyûn fî 23 Ca sene 1229.

Berât ——————————————————————————

stâde an-kasr-ı yed-i Hüseyin Halife veled-eş bâ arz-ı es-Seyyid Mehmed Münib Efendi Kadı-ı İzmir ve bâ işâret-i Mehmed Dürrîzâde es-Seyyid Mehmed Ârif Efendi Hazret-i Şeyhülıslâm ve bâ ruûs-ı hümâyûn fî 14 Receb sene 1209.

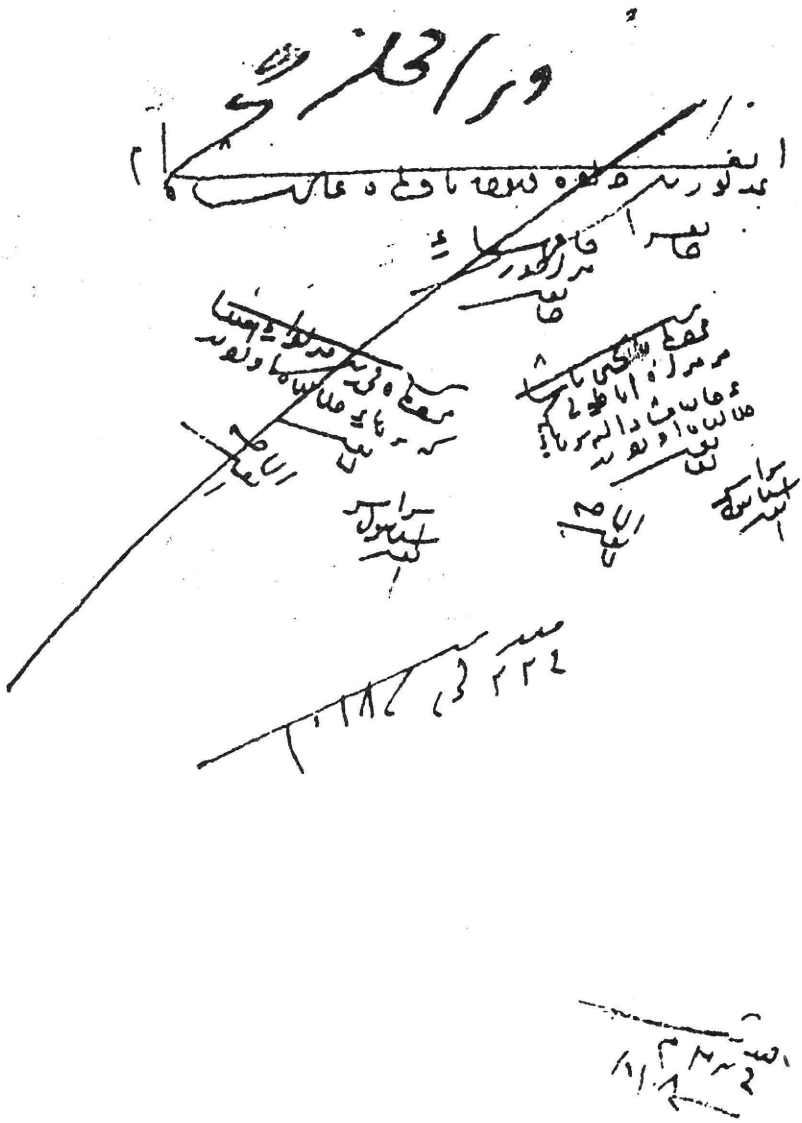

BOA. *D. BRZ* nr. 1018

98

Verile, mahalline

İn'âm

be-mezkûrîn dâde fermûde bâ-fermân-ı âlî-şân.

be-cihet-i — i — câmehâ — ı — be-cihet — i

mürdemân-ı Yahyâ Paşa mîr-i mîrân-ı Anadolu ki an-cânib-i müşârunileyh serhâ-i Celâliyân âverdend

sevb 3 | neferen 5

mîr-i ahûr

sevb 5

mürdemân-ı Mehmed Bey mîr-livâ-i Mağnisa ki serhâ-i Celâliyân âverdend

sevb 2

ser-â-ser-i İstanbul sevb 1 | alaca sevb 2

ser-â-ser-i İstanbul 1 | alaca sevb 1

kayd şud

fî 22 Muharrem sene 1018

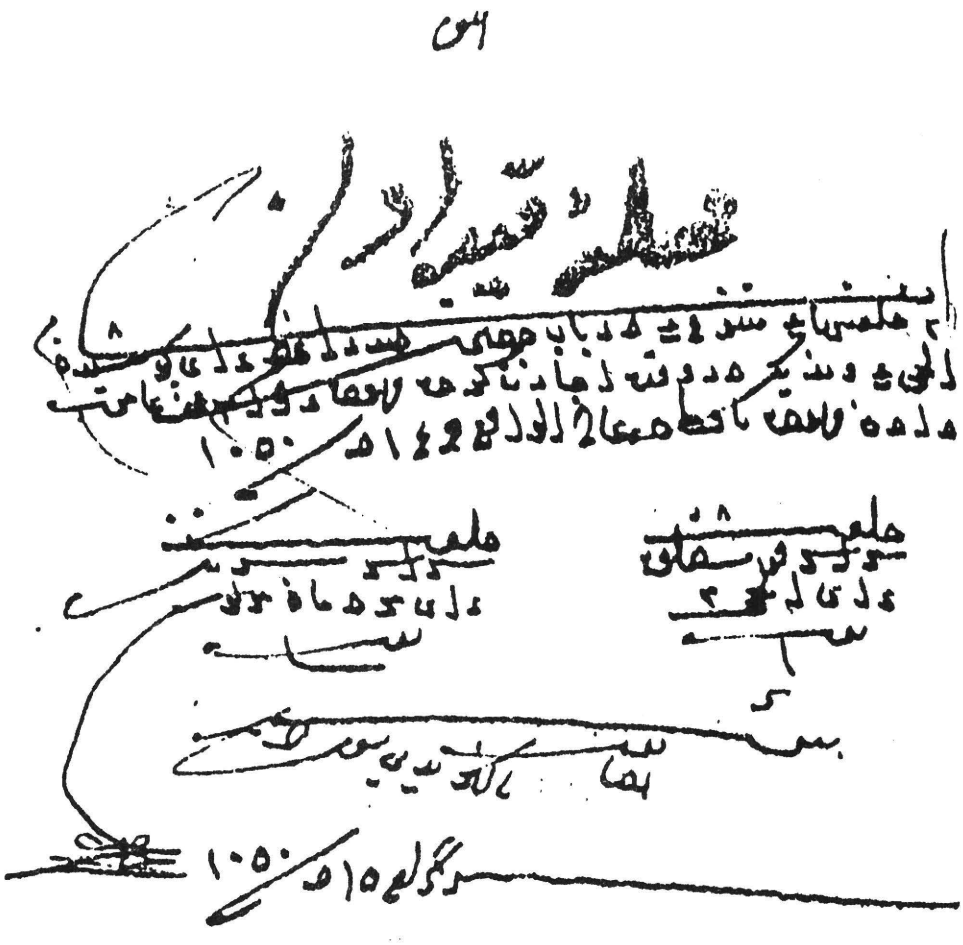

BOA. *Ali Emirî* nr. 334

99

MAHALLİNE KAYD OLUNA.

İn'âm ——————————————————————— 1

hil'athâ-ı mütenevvi'a der-bâb-ı Hazret-i sadr-i a'zam berây-ı pûşiden-i elçi-i Venedik der-vakt-i icâzet-kerde fermûde an-Hızâne-i Âmire dâden fermûde bâ fermân-ı âlî el-vâkı' fî 14 Z. sene 1050

Hil'at ——————————— 1
serâser-i kuşaklık berây-ı elçi-i M.
Sevb ———
1

Hil'at ——————————— 1
serâser-i serenk berây-ı mürdebân-ı mezbûr
Sevb ———
6

Yekûn ———————
sevb
7
Yalnız yedi sevbdir.

Tahrîren fî 15 Z. sene 1050

SAH

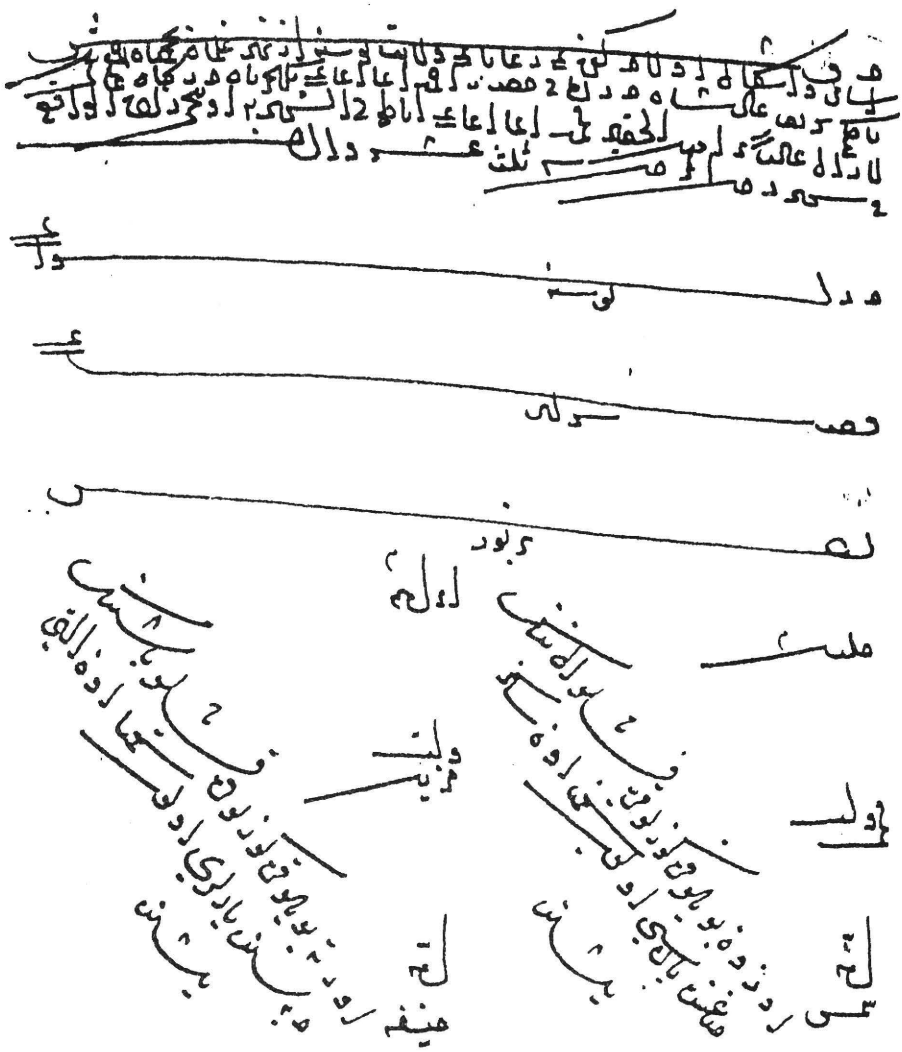

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 7600 s. 238

100

Defter ——————————————————— i

esâmî ve eşkâl-i evlâd-ı kefere-i re'âyâ-yı vilâyet-i Bosna ez-şehr-i gılmân-ı acemiyân cem'şude bâ hükm-i şerîf-i âlişân-ı der-zaman-ı Hazret-i Ahmed Ağa Ağa-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî lâ zâle âliyân an-emîn el-hakir Mehmed Ağa Ağa-i Anadolu eş-şehir be Uncuzâde el-vâki' fî şehr-i Receb el-mürecceb sene selâse aşere ve elf.

Der-livâ ——————————————————— ı

Bosna

Kazâ ——————————————————— i

Saray

Nefs ——————————————————— i

mezbûr

M
Halil
veled-i
Mehmed
Ümmühü
Şems

Üzun boylu kara gözlü kara kaşlu al benek sağında yarası olup tahmînen on sekiz yaşında

M
İbrahim
veled-i
Mezid
Ümmühü
Hanife

Orta boylu kara gözlü kara kaşlu başının depesinde yaraları olup tahmînen on altı yaşında

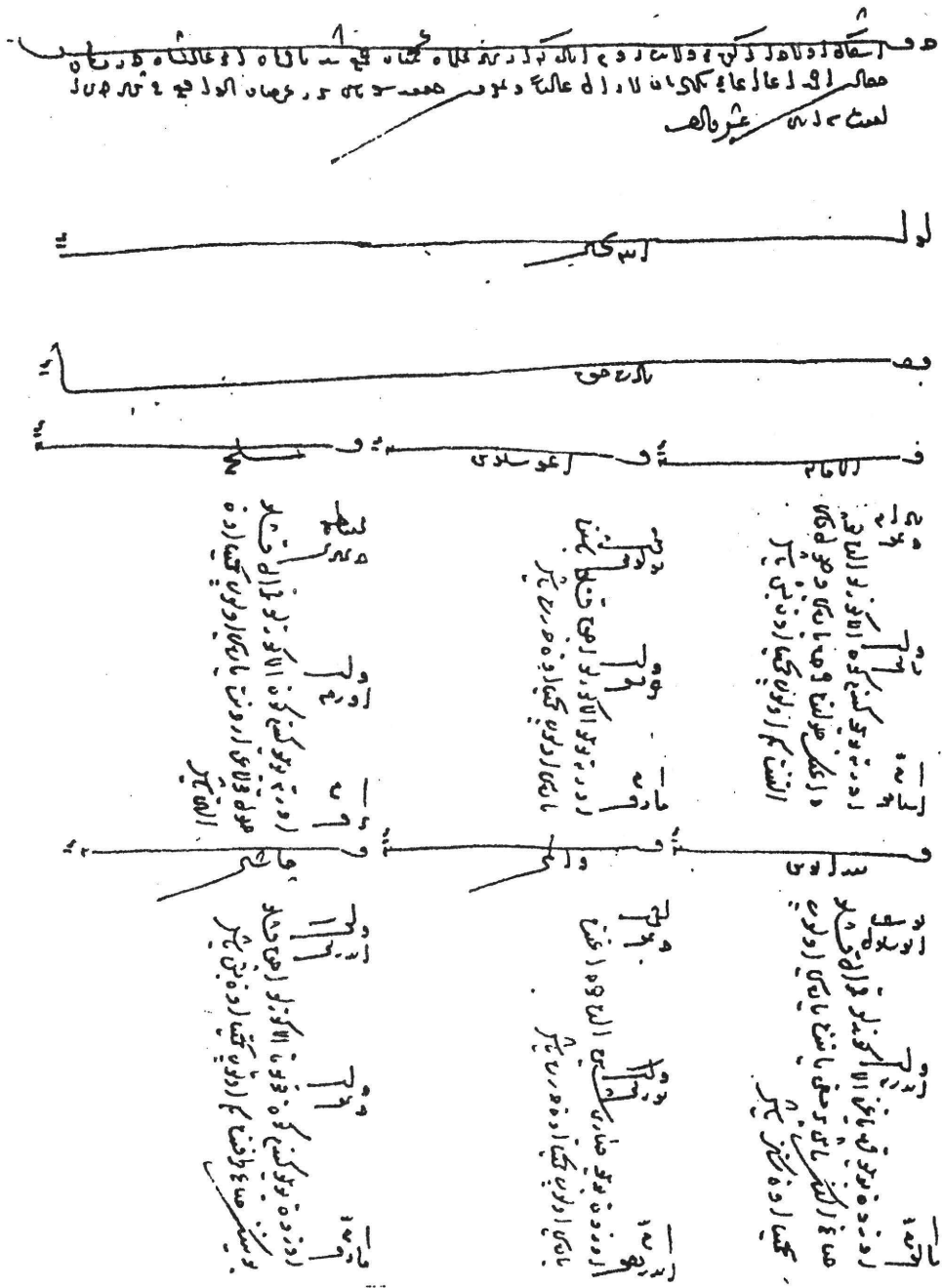

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 7600 s. 284

101

Defter——————————————————————————————— i

eşkâl-i evlâd-ı kefere-i Vilâyet-i Rumeli ki ez-şehr gılmân-ı acemiyân-ı cem' şude bâ fermân-ı emr-i âlîşan der-zaman-ı Hâzret-i Ahmed Ağa Ağa-i yeniçeriyân lâ zâle âliyân ve be ma'rifeti Ca'fer Subaşı Ser-zağarciyan el-vâki' fî şehr-i Zi'l-ka'de sene isnâ aşere ve elf.

Livâ-i ——————————————————————————————— i

İnebahtı

Kazâ——————————————————————————————— i

Badracık

Karye —— i Alamana

Bayram Dimo

Veled-i Yâni

Ümmühü İstamo

Orta boylu kendümgûn elâ gözlü alt dudağının solunda cerha yarası ve sol kaşı altında beni olup tahmînen on beş yaş

Karye —— i Ağustos

Mehmed Polon:

Veled-i Hristo

Ümmühü Maro

Orta boylu elâ gözlü açık kaşlu başında yarası olup tahmînen on dört yaş

Karye —— i Seliç

Mustafa Dimitri

Veled-i Urumsa

Ümmühü Pero

Orta boylu kendümgûn elâ gözlü kumral kaşlu sol kulağı ardında yarası olup tahmînen on altı yaş

Karye —— i Mağdonos

Yusuf Apastol

Veled-i Anderye

Ümmühü Palo

Uzun boylu karayağız elâ gözlü kumral kaşlu sağ elinin baş parmağı yanında yarası olup tahmînen on sekiz yaş

Karye —— i Valimî

Ahmed Dimo

Veled-i Yorgi

Ümmühü Andriko

Uzun boylu sarışın alt dudağında yarası olup tahmînen on dört yaş

Karye —— i Çaşnı

Veli Ayorgi

Veled-i Dimo

Ümmühü Maro

Uzun boylu kendümgûn koyu elâ gözlü açık kaşlu boynunun sağ tarafında beni olup tahmînen on beş yaş

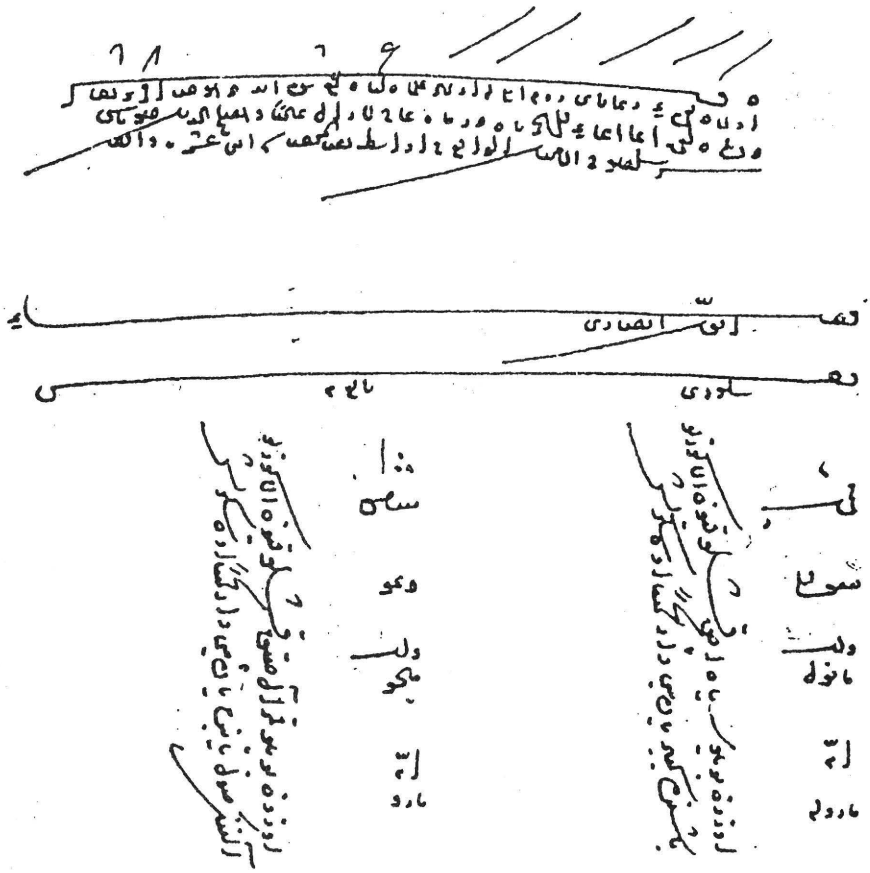

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 7600 s. 198

102

Defter ——— i

evlâd-ı kefere-i re'âyâ-yı Rumeli ki ez-gayr-ı gılmân-ı acemiyân cem' şude end bermûceb-i emr-i şerîf de[r]-zamân-ı Ahmed Ağa Ağa-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî lâzâle âliyan ve Muslıhiddin Subaşı Ser-saksoniyü'l-asıl el-vâki fî evâsıt-ı Recebi'l-müreccb sene isnâ aşere ve elf

Kazâ ——— ı

Eyyüb Ensârî

Nefs ——— i

Silivri tâbi'-i m

Mehmad Nikola Veled-i Manol Ümmühü Marola	Uzun boylu, siyah açık kaşlu, koyun elâ gözlü, başında kebîr yarası var, tahmînen on sekiz yaş.	Mustafa Dimo Veled-i Miho Ümmühü Maro	Uzun boylu, kumral açık kaşlu, koyun elâ gözlü, alnının sol yanında yarası var, tahmînen on sekiz yaş.

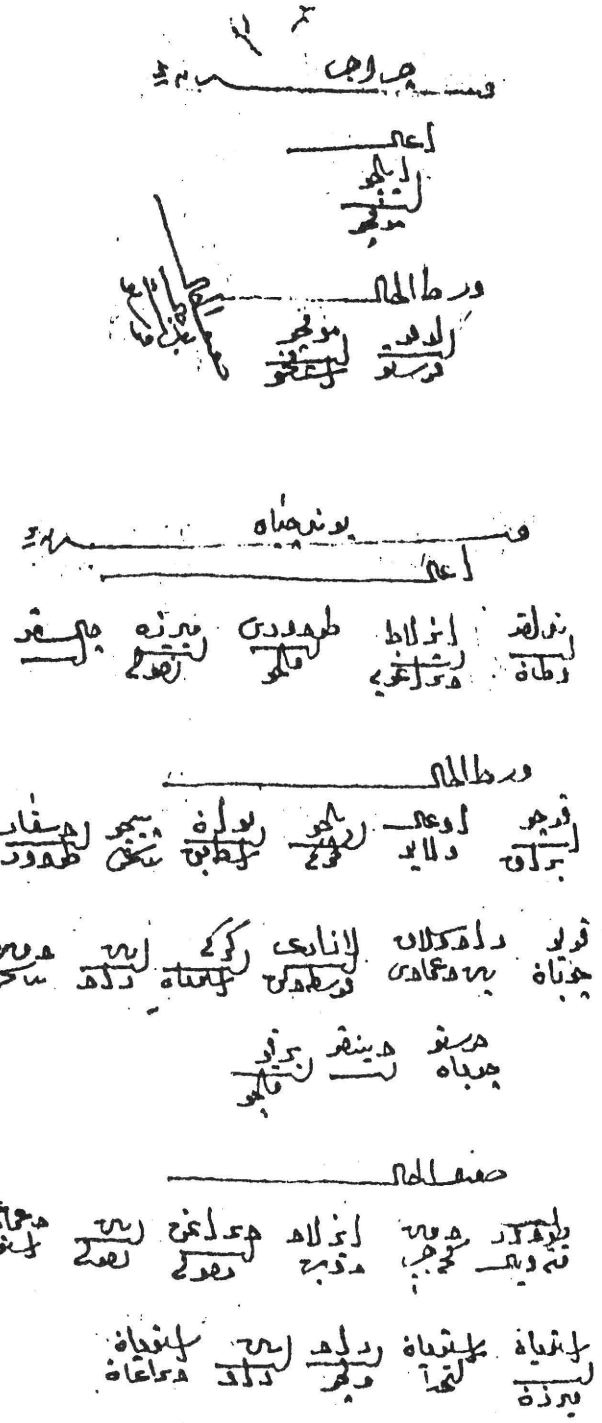

BOA. *Maliyeden Müdevver* nr. 2994 s. 3

103

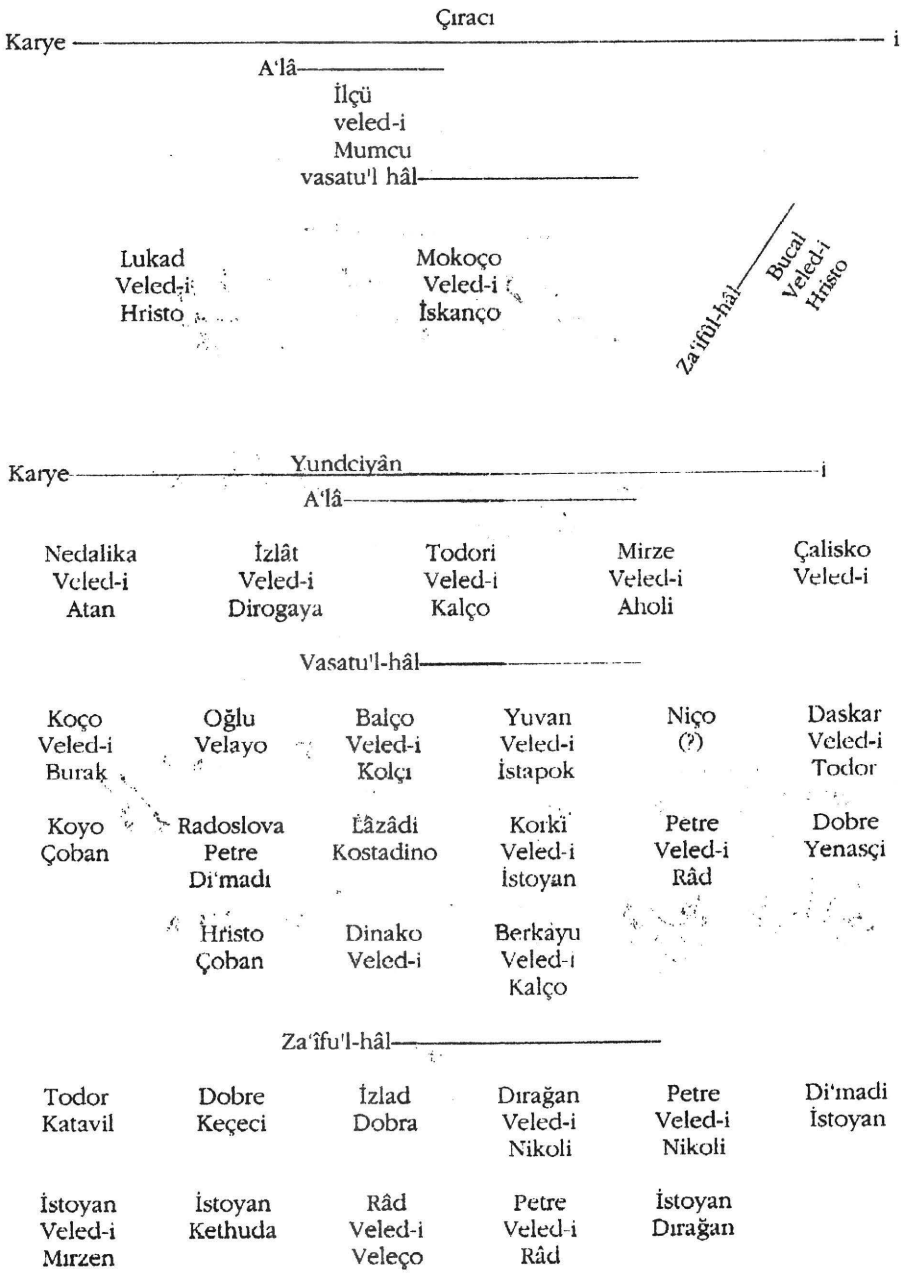
Çıracı
Karye
i
A'lâ
İlçü
veled-i
Mumcu
vasatu'l hâl
Lukad
Veled-i
Hristo
Mokoço
Veled-i
İskanço
Za'îfü'l-hâl
Bucal
Veled-i
Hristo
Karye
Yundciyân
i
A'lâ
Nedalika
Veled-i
Atan
İzlât
Veled-i
Dirogaya
Todori
Veled-i
Kalço
Mirze
Veled-i
Aholi
Çalisko
Veled-i
Vasatu'l-hâl
Koço
Veled-i
Burak
Oğlu
Velayo
Balço
Veled-i
Kolçı
Yuvan
Veled-i
İstapok
Niço
(?)
Daskar
Veled-i
Todor
Koyo
Çoban
Radoslova
Petre
Di'madı
Lâzâdi
Kostadino
Korki
Veled-i
İstoyan
Petre
Veled-i
Râd
Dobre
Yenasçi
Hristo
Çoban
Dinako
Veled-i
Berkayu
Veled-i
Kalço
Za'îfu'l-hâl
Todor
Katavil
Dobre
Keçeci
İzlad
Dobra
Dırağan
Veled-i
Nikoli
Petre
Veled-i
Nikoli
Di'madi
İstoyan
İstoyan
Veled-i
Mırzen
İstoyan
Kethuda
Râd
Veled-i
Veleço
Petre
Veled-i
Râd
İstoyan
Dırağan

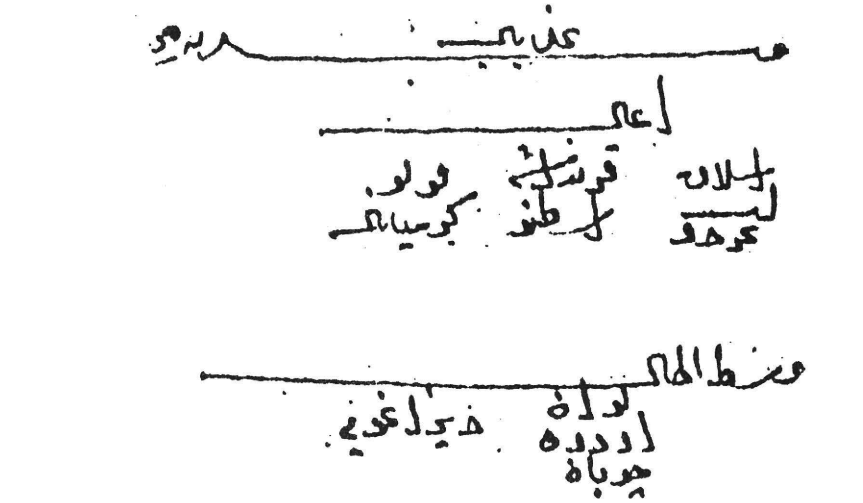

BOA. ***Maliyeden Müdevver*** **nr. 2994 s. 3**

104

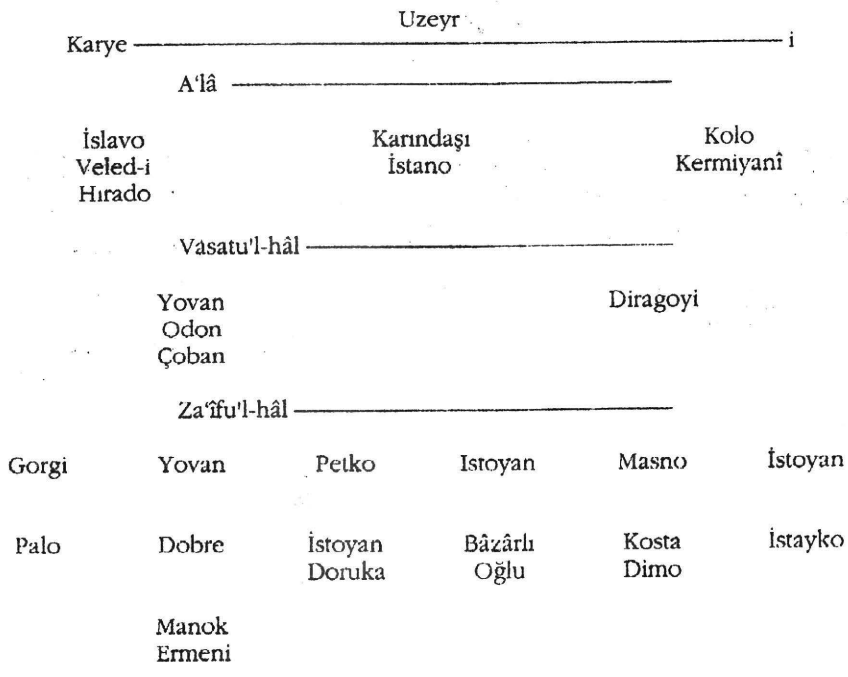
Uzeyr
Karye
i
A'lâ
İslavo
Veled-i
Hırado
Karındaşı
İstano
Kolo
Kermiyanî
Vasatu'l-hâl
Yovan
Odon
Çoban
Diragoyi
Za'îfu'l-hâl
Gorgi
Yovan
Petko
Istoyan
Masno
İstoyan
Palo
Dobre
İstoyan
Doruka
Bâzârlı
Oğlu
Kosta
Dimo
İstayko
Manok
Ermeni

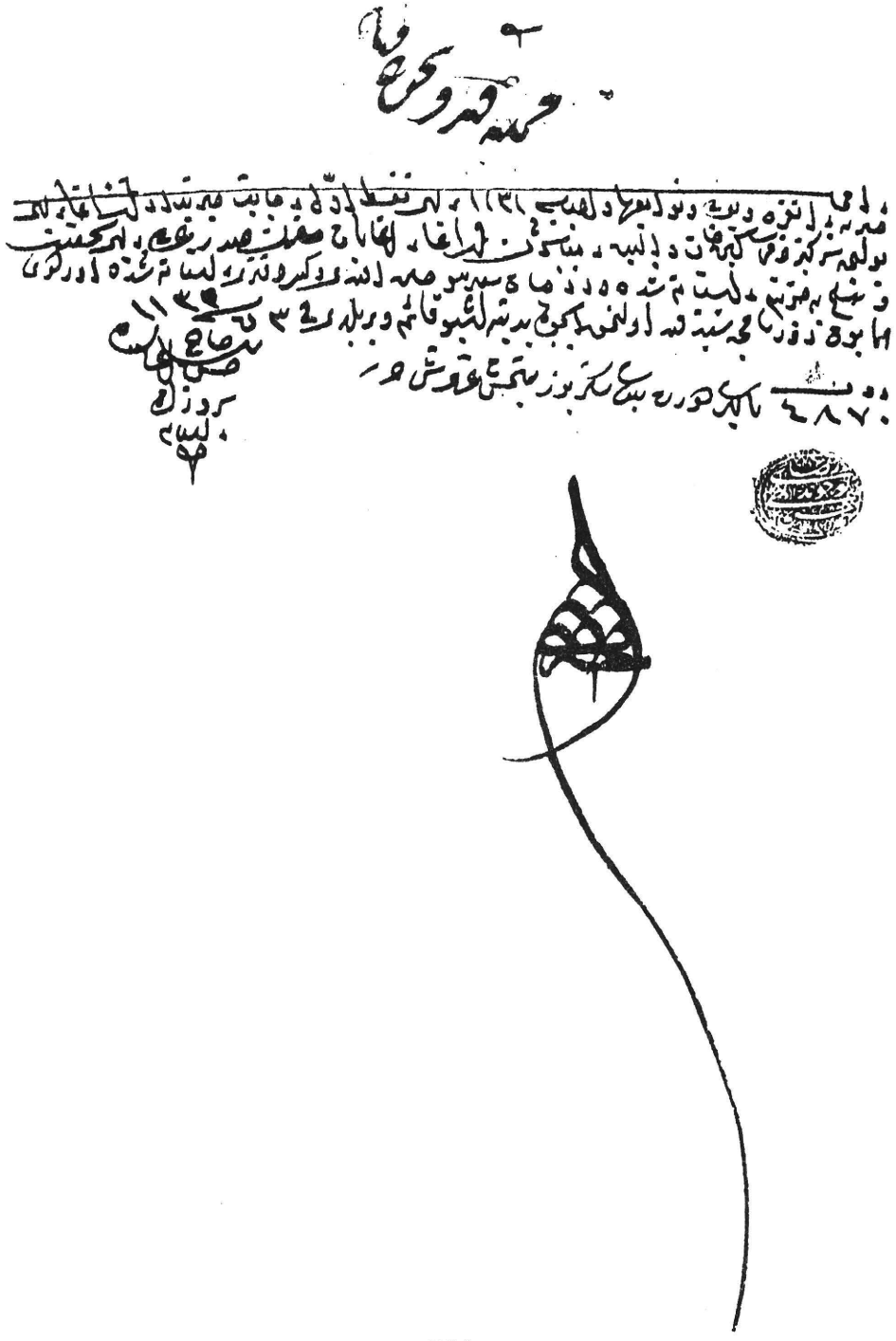

BOA.

105

Mahalline kayd ve tahvîli verile.

an-İcmâl ——————————————————————————————— i

Cizye-i Ankara ve Bolu ve tevâbi'uhâ vâcib-i sene 1131 berây-ı taksît-i evvel an-cânib-i Cizyedâr Mehmed Ağa, berây-ı poliçe-i Serkiz zimmî sâkin-i han-ı vâlîde an-mübâşeret-i Mehmed Ağa an-ağayân-ı hazret-i sadr-i âlî berâ-yı tahsîl ve teslîm be-Hazîne-i Âsitâne şude der-zamân-ı sa'âdetlü Hüseyin Efendi vekîl-i Defterî-i Âsitâne şude ordu-yı hümâyûn rûznâmçesinde kayd olunmak içün yedine işbu kâ'ime verildi. Fî 3 N. sene 1130.

bende ——————
el-Hâc
Hasan Ağa
Ser-Vezzân-ı Âsitâne
hâlâ

guruş
4.870 Yalnız dört bin sekiz yüz yetmiş guruşdur.

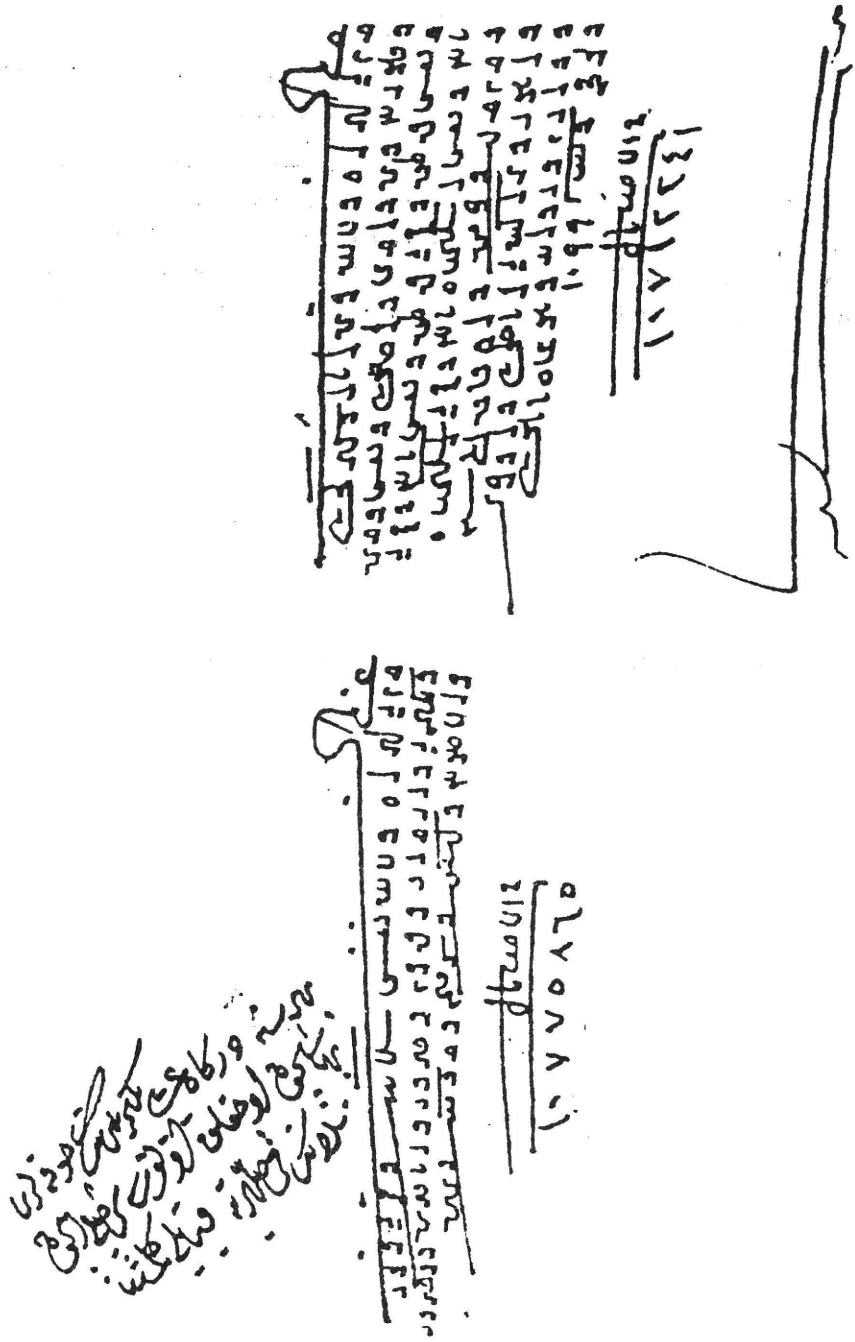

BOA. *Kepeci* nr. 3529

106

An-mâl ——————————————————————————————— 1

Cizye-i gebrân-ı vilâyet-i Cezîre-i Âbâd ve Şehir-köy ve ve Filorina ve Prevadi ve Ahyolu ve nefs-ı Vidin ve nefs-i Kıratova ve tetimme-i Kıratova ve nefs-i Yanya ve tetimme-i Yanya ve nefs-i Eşkinciyan-ı Yanya ve tetimme-i Eşkinciyân ve Depedelen ve Çirmen ve evkâf-ı Amasya ve İnöz ve perâkende-i Anadolu ve Ohri ve Varna ve zevâid-i Voynugân-ı Yanbolu ve Lofça vâcib sene 1099

fi'l-asl-ı mal

11712241

Beher sene Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinin çukaları bahâsı-çün ocaklık olup tahsîli içün Selânik Muhassıllarına verile gelmişdir.

An-mâl ——————————————————————————————— 1

Cizye-i gebrân-ı vilâyet-i nefs-i Selânik ve tetimme-i mezbûr ve Yenice-i Vardar ve Karaferye ve Çetroz ve Ayakatrin der-Çetroz ve Alasonya ve Üsküb ve Serfice ve Dümenik ve gayrihi

fi'l-asl-ı mal

10775865

SİYAKAT RAKAMLARI CETVELİ

CETVEL HAKKINDA AÇIKLAMA

Siyakat rakamları cetveli hazırlanırken, vesikalardan seçilen örneklerin net olarak okunabilir ve çok sık kullanılan rakamlardan olmasına dikkat edilmiştir. Bu sebeple eserde küçük rakamların çok örnekle; büyük rakamların ise yeterli sayıda örnekle yer alması ve örneklerin kademeli olarak sıralanması gözetilmiştir.

Rakamlar tablosu düzenlenirken 1'den 100'e kadarki bütün rakamlar tek tek kaydedilmiş ve bunlara ait bol örnek tabloda yer almıştır. 100'den 1000'e kadar olan rakamlar verilirken 10'lu; 1000'den 10.000'e kadarki rakamlarda 1000'li; 10.000'den 100.000'e kadarki rakamlarda 10.000'li; 100.000'den 1.000.000'a kadarki rakamlarda ise 100.000'li kademeler kullanılmış ve eserde yer alan rakamların örnekleri böylece 90.000.000.000'a kadar verilmiştir.

Bu bölümde ayrıca küsüratlı ve buçuklu rakamlara da yer verilerek, siyakat rakamlarının kullanıldığı bütün şekillerin okuyucuya tanıtılması hedeflenmiştir. **Rakam Örnekleri** başlığıyla verilen bu örnekler, siyakat rakamlarının okunuşundaki zorluğu giderici zengin bir tablo mahiyetindedir.

Siyakat Rakamları Cetveli **Ceren ONGAN** ve **Nizamettin OĞUZ** tarafından hazırlanmıştır.

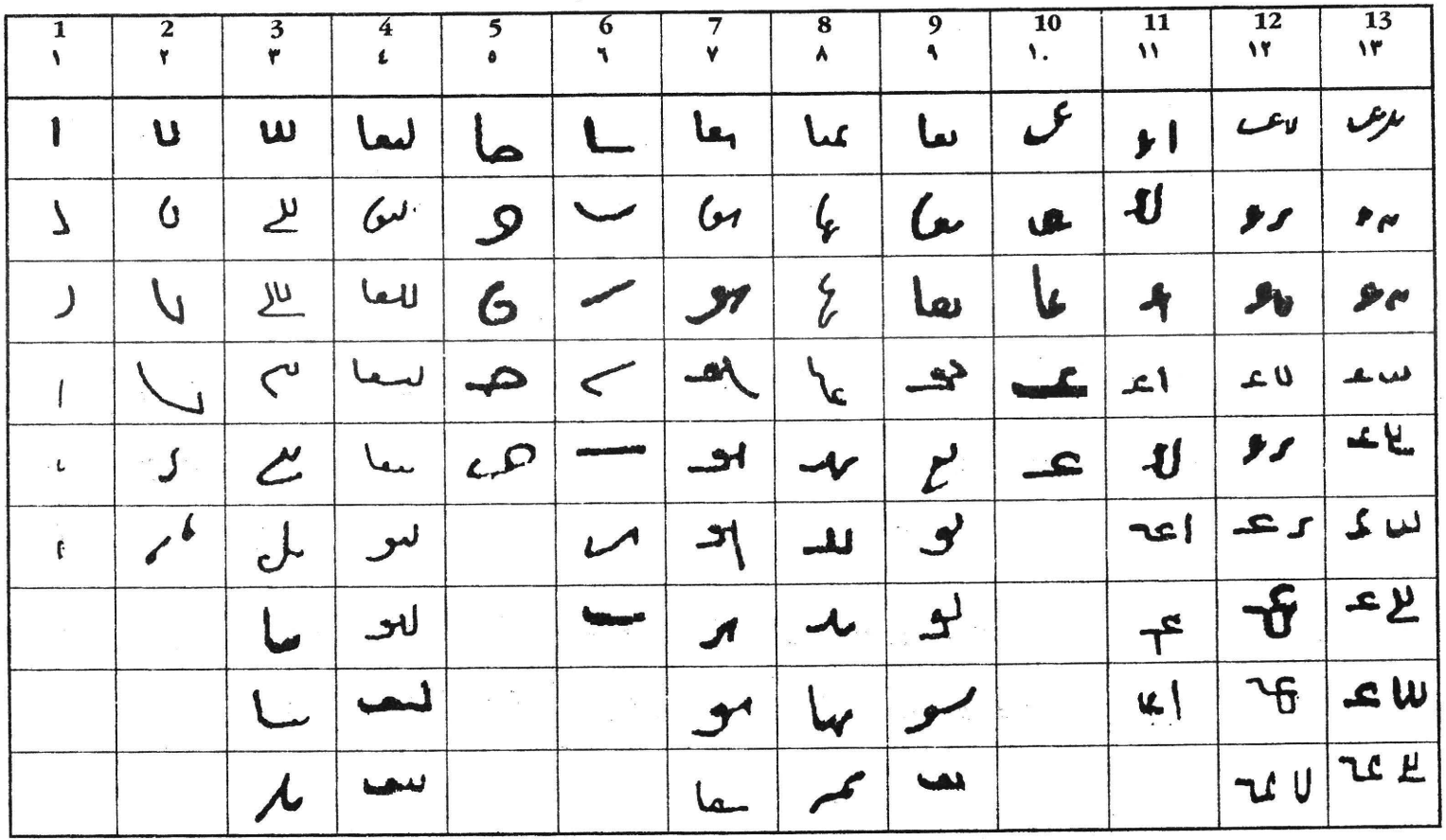

14 ١٤	15 ١٥	16 ١٦	17 ١٧	18 ١٨	19 ١٩	20 ٢٠	21 ٢١	22 ٢٢	23 ٢٣	24 ٢٤	25 ٢٥	26 ٢٦

27 ٢٧	28 ٢٨	29 ٢٩	30 ٣٠	31 ٣١	32 ٣٢	33 ٣٣	34 ٣٤	35 ٣٥	36 ٣٦	37 ٣٧	38 ٣٨	39 ٣٩
						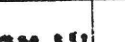						
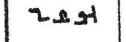	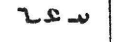	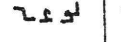			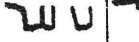			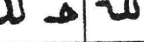	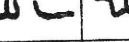	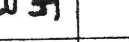	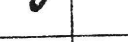	
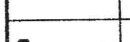	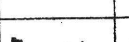			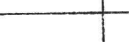		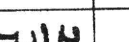						

40 ٤٠	41 ٤١	42 ٤٢	43 ٤٣	44 ٤٤	45 ٤٥	46 ٤٦	47 ٤٧	48 ٤٨	49 ٤٩	50 ٥٠	51 ٥١	52 ٥٢
		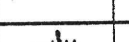		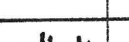					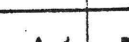	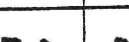		
				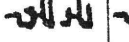		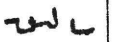						
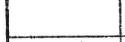		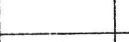	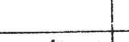	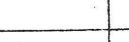		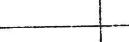	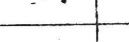			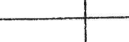	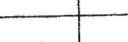	
		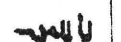	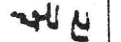	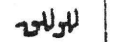			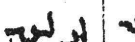					
										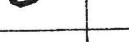		

53 ٥٣	54 ٥٤	55 ٥٥	56 ٥٦	57 ٥٧	58 ٥٨	59 ٥٩	60 ٦٠	61 ٦١	62 ٦٢	63 ٦٣	64 ٦٤	65 ٦٥
	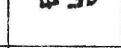	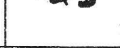			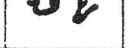	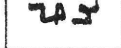	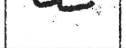		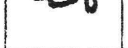	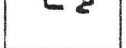		
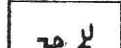	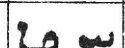	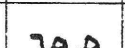	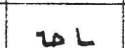	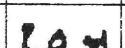	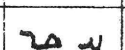	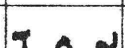		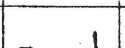				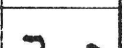
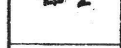		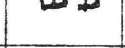	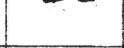				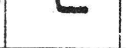	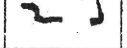	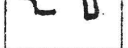		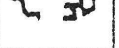	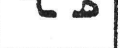

66 ٦٦	67 ٦٧	68 ٦٨	69 ٦٩	70 ٧٠	71 ٧١	72 ٧٢	73 ٧٣	74 ٧٤	75 ٧٥	76 ٧٦	77 ٧٧	78 ٧٨
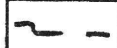	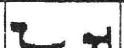	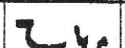					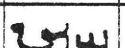	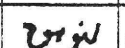		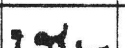	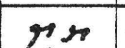	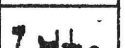
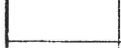		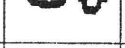				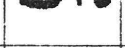	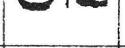	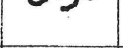	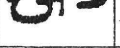	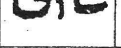		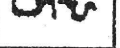
				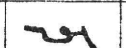				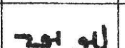		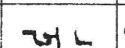	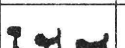	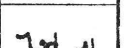
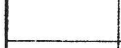												

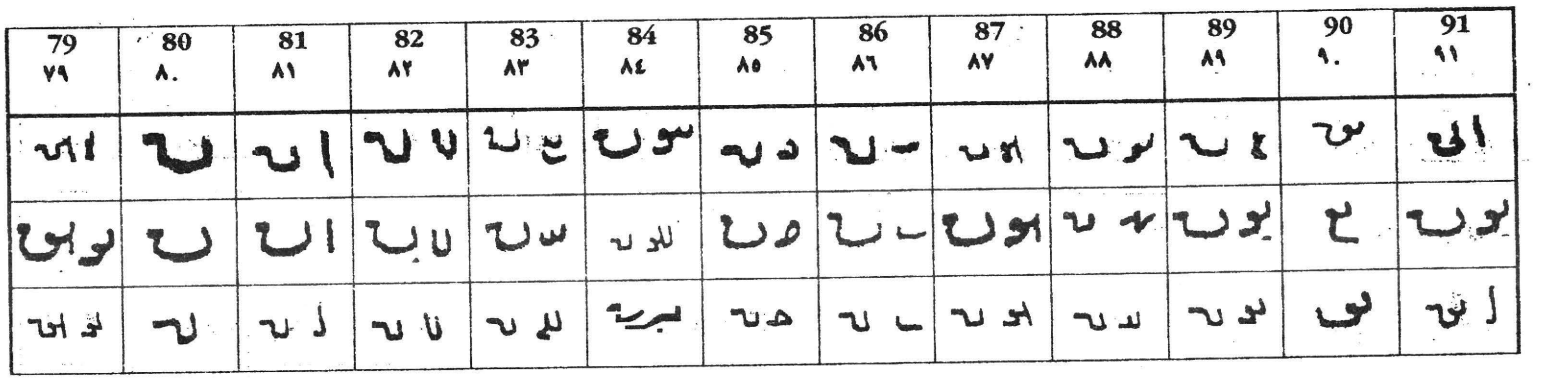
79 ٧٩
80 ٨٠
81 ٨١
82 ٨٢
83 ٨٣
84 ٨٤
85 ٨٥
86 ٨٦
87 ٨٧
88 ٨٨
89 ٨٩
90 ٩٠
91 ٩١

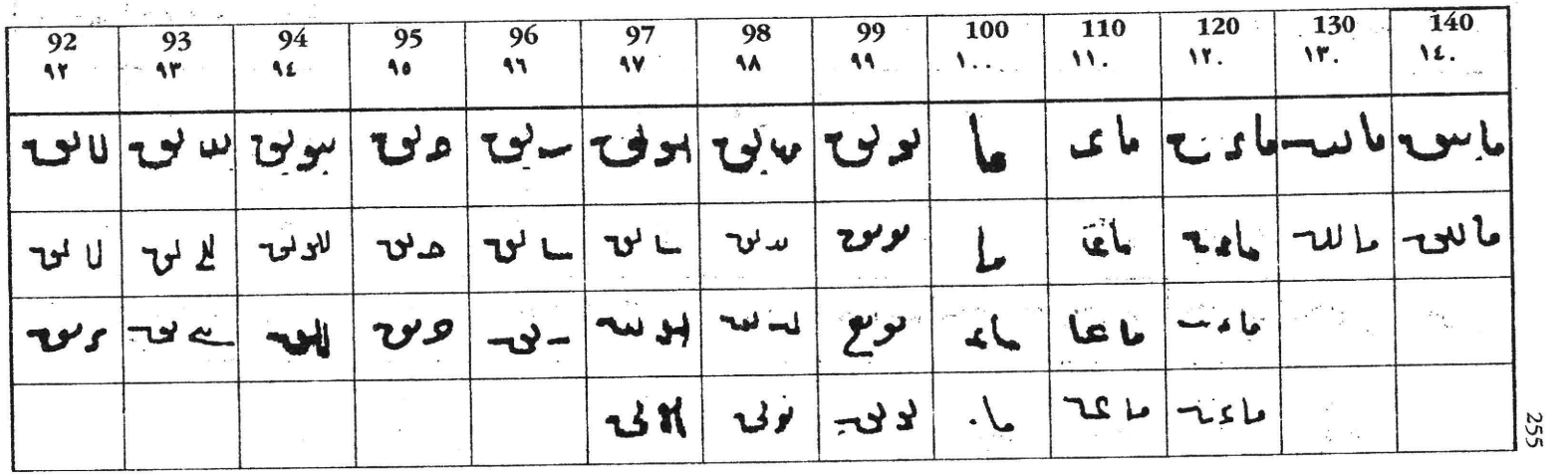
92 ٩٢
93 ٩٣
94 ٩٤
95 ٩٥
96 ٩٦
97 ٩٧
98 ٩٨
99 ٩٩
100 ١٠٠
110 ١١٠
120 ١٢٠
130 ١٣٠
140 ١٤٠

150 ١٥٠	160 ١٦٠	170 ١٧٠	180 ١٨٠	190 ١٩٠	200 ٢٠٠	210 ٢١٠	220 ٢٢٠	230 ٢٣٠	240 ٢٤٠	250 ٢٥٠	260 ٢٦٠	270 ٢٧٠
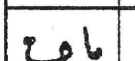		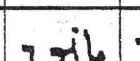	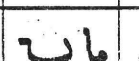	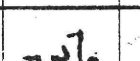		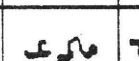	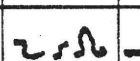	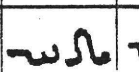	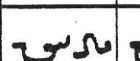	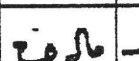	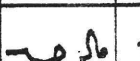	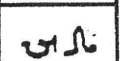
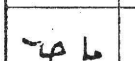	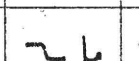	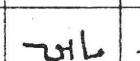	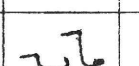	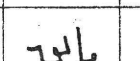	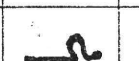		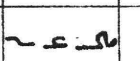		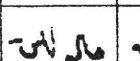	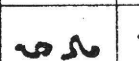	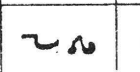	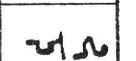

280 ٢٨٠	290 ٢٩٠	300 ٣٠٠	310 ٣١٠	320 ٣٢٠	330 ٣٣٠	340 ٣٤٠	350 ٣٥٠	360 ٣٦٠	370 ٣٧٠	380 ٣٨٠	390 ٣٩٠	400 ٤٠٠
	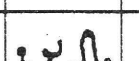	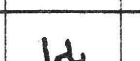	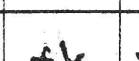	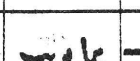	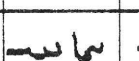	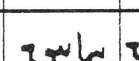	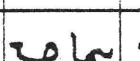	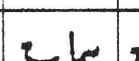	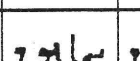	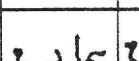	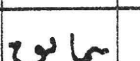	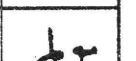
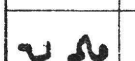	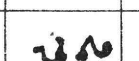			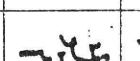	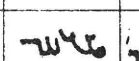	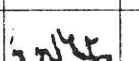	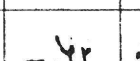	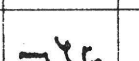	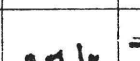	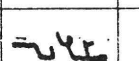	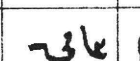	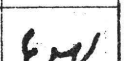
		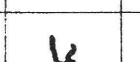			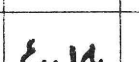				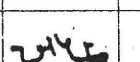		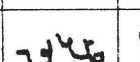	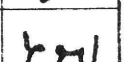

410 ٤١٠	420 ٤٢٠	430 ٤٣٠	440 ٤٤٠	450 ٤٥٠	460 ٤٦٠	470 ٤٧٠	480 ٤٨٠	490 ٤٩٠	500 ٥٠٠	510 ٥١٠	520 ٥٢٠	530 ٥٣٠
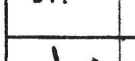	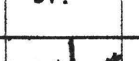	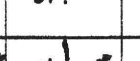	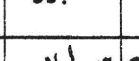	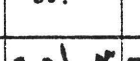	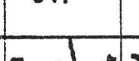	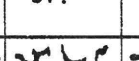	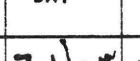	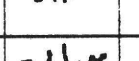	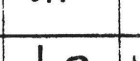	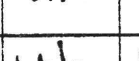	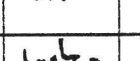	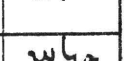
			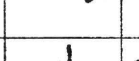	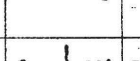	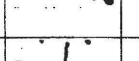	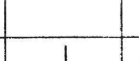		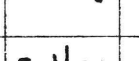	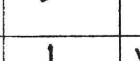	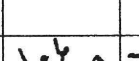	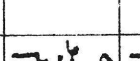	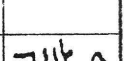

540 ٥٤٠	550 ٥٥٠	560 ٥٦٠	570 ٥٧٠	580 ٥٨٠	590 ٥٩٠	600 ٦٠٠	610 ٦١٠	620 ٦٢٠	630 ٦٣٠	640 ٦٤٠	650 ٦٥٠	660 ٦٦٠

670 ٦٧٠	680 ٦٨٠	690 ٦٩٠	700 ٧٠٠	710 ٧١٠	720 ٧٢٠	730 ٧٣٠	740 ٧٤٠	750 ٧٥٠	760 ٧٦٠	770 ٧٧٠	780 ٧٨٠	790 ٧٩٠

800 ٨٠٠	810 ٨١٠	820 ٨٢٠	830 ٨٣٠	840 ٨٤٠	850 ٨٥٠	860 ٨٦٠	870 ٨٧٠	880 ٨٨٠	890 ٨٩٠	900 ٩٠٠	910 ٩١٠	920 ٩٢٠

930 ٩٣٠	940 ٩٤٠	950 ٩٥٠	960 ٩٦٠	970 ٩٧٠	980 ٩٨٠	990 ٩٩٠	1.000 ١٠٠٠	2.000 ٢٠٠٠	3.000 ٣٠٠٠	4.000 ٤٠٠٠	5.000 ٥٠٠٠	6.000 ٦٠٠٠

7.000 ٧٠٠٠	8.000 ٨٠٠٠	9.000 ٩٠٠٠	10.000 ١٠٠٠٠	20.000 ٢٠٠٠٠	30.000 ٣٠٠٠٠	40.000 ٤٠٠٠٠	50.000 ٥٠٠٠٠	60.000 ٦٠٠٠٠

70.000 ٧٠٠٠٠	80.000 ٨٠٠٠٠	90.000 ٩٠٠٠٠	100.000 ١٠٠٠٠٠	200.000 ٢٠٠٠٠٠	300.000 ٣٠٠٠٠٠	400.000 ٤٠٠٠٠٠	500.000 ٥٠٠٠٠٠	600.000 ٦٠٠٠٠٠
				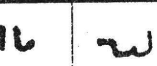	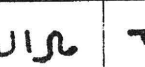	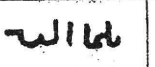	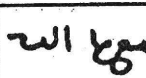	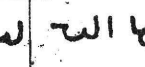
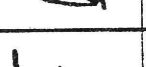			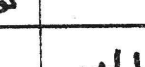					
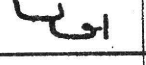		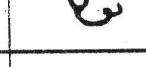	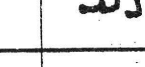					

700.000 ٧٠٠٠٠٠	800.000 ٨٠٠٠٠٠	900.000 ٩٠٠٠٠٠	1.000.000 ١٠٠٠٠٠٠	2.000.000 ٢٠٠٠٠٠٠	3.000.000 ٣٠٠٠٠٠٠	4.000.000 ٤٠٠٠٠٠٠	5.000.000 ٥٠٠٠٠٠٠	6.000.000 ٦٠٠٠٠٠٠
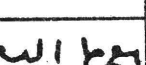	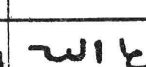	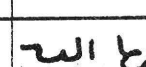	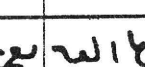	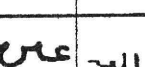	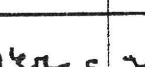	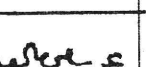	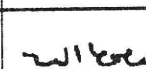	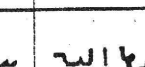
				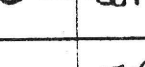	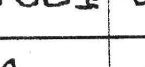	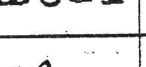	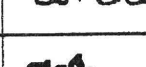	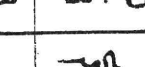

7.000.000 ٧٠٠٠٠٠	8.000.000 ٨٠٠٠٠٠	9.000.000 ٩٠٠٠٠٠	10.000.000 ١٠٠٠٠٠٠	20.000.000 ٢٠٠٠٠٠٠	30.000.000 ٣٠٠٠٠٠٠	40.000.000 ٤٠٠٠٠٠٠	50.000.000 ٥٠٠٠٠٠٠	60.000.000 ٦٠٠٠٠٠٠
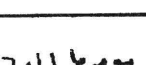	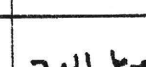	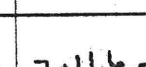	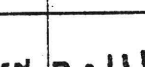	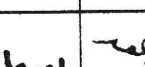	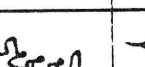	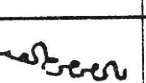	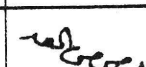	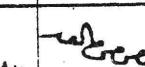
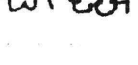	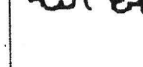	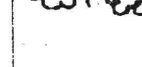		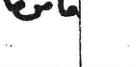	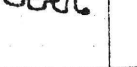		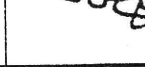	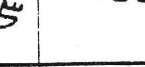

70.000.000 ٧.....	80.000.000 ٨.....	90.000.000 ٩.....	100.000.000 ١.....	200.000.000 ٢.....	300.000.000 ٣.....
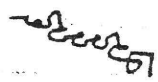	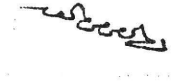	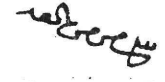	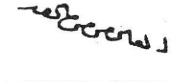	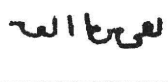	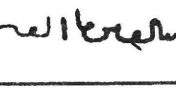
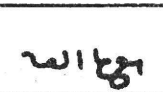	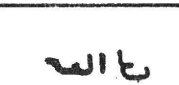	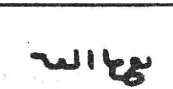	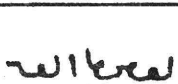		

400.000.000 ٤.....	500.000.000 ٥.....	600.000.000 ٦.....	700.000.000 ٧.....	800.000.000 ٨.....	900.000.000 ٩.....
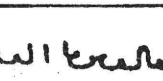	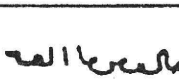	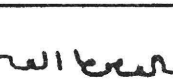	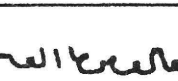	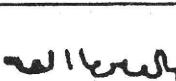	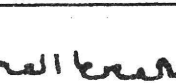

1.000.000.000 ١.....	2.000.000.000 ٢.....	3.000.000.000 ٣.....	4.000.000.000 ٤.....	5.000.000.000 ٥.....	6.000.000.000 ٦.....
	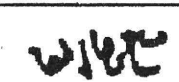	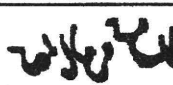	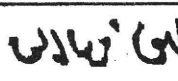	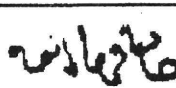	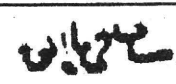

7.000.000.000 ٧.....	8.000.000.000 ٨.....	9.000.000.000 ٩.....	10.000.000.000 ١.....	20.000.000.000 ٢.....	30.000.000.000 ٣.....
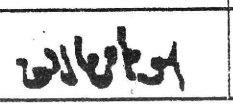			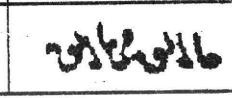	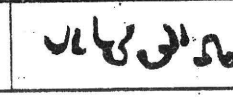	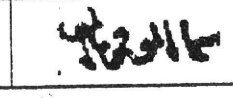

40.000.000.000 ٤.....	50.000.000.000 ٥.....	60.000.000.000 ٦.....	70.000.000.000 ٧.....	80.000.000.000 ٨.....	90.000.000.000 ٩.....
	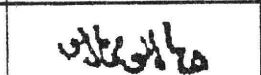	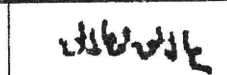	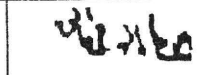	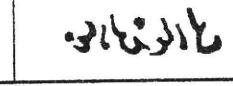	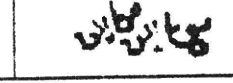

0,5 ٠,٥	
2,5 ٢,٥	
12,5 ١٢,٥	
43,5 ٤٣,٥	
56,5 ٥٦,٥	
219,5 ٢١٩,٥	
772 ٧٧٢	
809 ٨٠٩	
956 ٩٥٦	
3.712 ٣٧١٢	
4.007 ٤٠٠٧	
4.822,5 ٤٨٢٢,٥	
5.703 ٥٧٠٣	
9.066 ٩٠٦٦	
11.111 ١١١١١	
21.225 ٢١٢٢٥	
28.600 ٢٨٦٠٠	

30.345 ٣٠٣٤٥	
42.991 ٤٢٩٩١	
45.273 ٤٥٢٧٣	
60.627 ٦٠٦٢٧	
66.666 ٦٦٦٦٦	
72.385 ٧٢٣٨٥	
75.898 ٧٥٨٩٨	
93.411 ٩٣٤١١	
201.512 ٢٠١٥١٢	
256.375 ٢٥٦٣٧٥	
314.418 ٣١٤٤٨١	
421.260 ٤٢١٣٦٠	
442.552 ٤٤٢٥٥٢	
536.776 ٥٣٦٧٧٦	
1.100.052 ١١٠٠٠٥٢	
1.555.727 ١٥٥٥٧٢٧	
2.279.404 ٢٢٧٩٤٠٤	

31.11.139 ٣١١١١٣٩	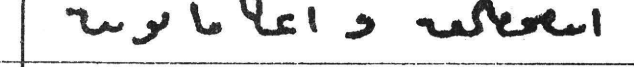
4.130.428 ٤١٣.٤٢٨	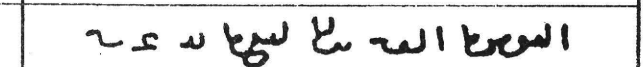
6.288.010 ٦٣٨٨.١٠	
9.572.385 ٩٥٧٢٣٨٥	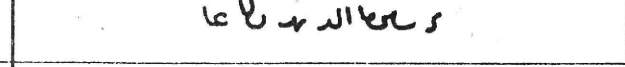
9.700.202 ٩٧٠٠٢٠٢	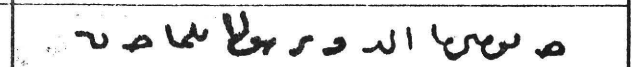
11.525.753 ١١٥٢٥٧٥٣	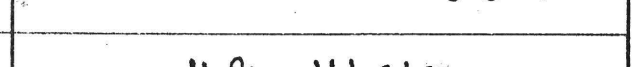
26.548.400 ٢٦٥٤٨٤٠٠	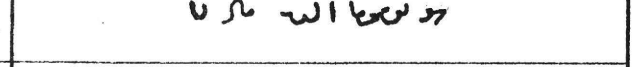
38.858.306 ٣٨٨٥٨٣٠٦	
42.662.000 ٤٢٦٦٢٠٠٠	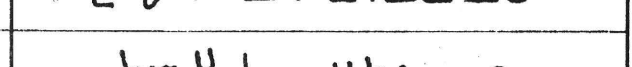
74.209.976 ٧٤٢.٩٩٧٦	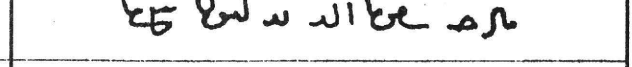
125.387.345 ١٢٥٣٨٧٣٤٥	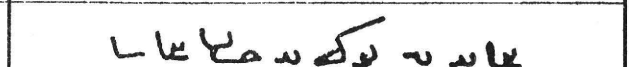
250.096.303 ٢٥٠.٩٦٣.٣	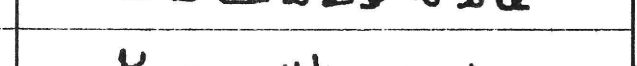
769.733.666 ٧٦٩٧٣٣٦٦٦	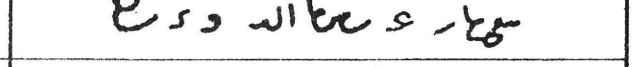
802.288.910 ٨.٢٢٨٨٩١٠	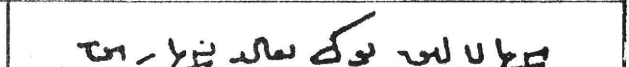
900.045.208 ٩٠٠.٤٥٢.٨	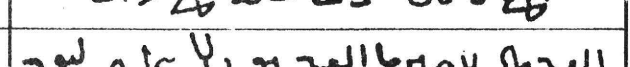
900.045.208 ٩٠٠.٤٥٢.٨	
3.824.568.916 ٣٨٢٤٥٦٨٩١٦	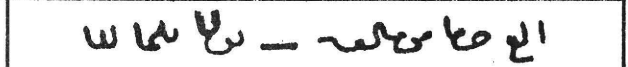

BİBLİYOGRAFYA

Abdullah b. Muhammed b. Kiya'l-Mazenderâni, *Risale-i Felekiyye der-İlm-i Siyakat*, Neşreden, Walter Hinz, Wiesbaden 1952.

Abdurrahman Vefik, *Tekâlif Kavaidi*, İstanbul 1328.

BALTACI, Cahit, *İslâm Paleografyası (Diplomatik-Arşivcilik)*, Marmara Ün. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 1989.

BARKAN, Ömer Lütfi, *XV ve XVI. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Ziraî Ekonominin Hukukî ve Malî Esasları-Kanunlar*, İ.Ü. Ed. Fak. Yay., İstanbul 1943.

BARTHOLD, W.-Fuad KÖPRÜLÜ, *İslâm Medeniyeti Tarihi*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., 5. Baskı, Ankara 1977.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yay., Ankara 1992.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *B.E.O.*, 117732.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *B.E.O.*, No 292457.

CİN, Halil-Ahmed AKGÜNDÜZ, *Türk Hukuk Tarihi*, Selçuk Ün. Yay., Konya 1989.

ELKER, Selâhaddin, *Dîvân Rakamları*, Türk Tarih Kurumu Yay., 2. Baskı, Ankara 1989.

ERGİN, Osman, *Muallim M. Cevdet'in Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi*, Bozkurt Basımevi, İstanbul 1937.

GÖKBİLGİN, Tayyib, *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, İstanbul 1979.

GÖYÜNÇ, Nejat, "İmad es-Seravi ve Eseri", *İ.Ü. Ed. Fak. Tarih Dergisi* c. XV, sayı 20, İstanbul 1965.

GÜNDAY, Dündar, *Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı Özellikleri ve Divan Rakamları*, T.T.K. Yay., Ankara 1974.

Hammer Tarihi, Tercüme eden Mehmed Ata, İstanbul 1329.

İbn-i Haldun, *Mukaddime*, Tercüme eden Zakir Kadiri Ugan, M.E.B. Yay., 2. baskı, İstanbul 1990.

İNALCIK, Halil, *Hicri 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-i Arnavid*, Türk Tarih Kurumu Yay., 2. Baskı, Ankara 1987.

KADRİ, Hüseyin Kâzım, *Türk Lugatı*, T.D.K. Yay., İstanbul 1943, c. 1-4.

Köprülü Kütüphanesi, Muallim Cevdet Yazmaları, no: 341, b.17, O.12, O,48, K.369, K.452.

MARDİN, Ebu'l-Ulâ, "Beytülmal", *İslâm Ansiklopedisi*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1961, c.2, s.591-593.

Matrakçı Nasuhi, *Umdetu'l-Hisab*, Nuruosmaniye Kütüphanesi, no: 2984.

MERİÇLİ, Enver, "Bibliyografya" (L. Fekete'nin Türk Malî İdaresinde Siyakat Yazısı adlı eserinin tanıtım yazısı), *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, c. 15, sayı 1-4.

Muhammed Abduhay el-Kettani, *Et-Teratibü'l-İdariyye*, Çev. Ahmet Özel, İz Yay., İstanbul 1990.

Muhyiddin b. Mehmed b. el-Hac Atmaca, *Mecmau'l-Kavâid-i Hisab*, Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Yazmaları, no: K. 369.

Mustafa b. Şemseddin el-Karahisarî, *Ahter-i Kebir*, İstanbul 1310.

OTAR, İsmail, *Muhasebede Siyakat Rakamları*, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul, 1991.

———, "Risale-i Felekiyye "Kitabu's-Siyakat" Hakkında", *İ.Ü. İşletme Fak. Muhasebe Enstitüsü Dergisi*, yıl 10, sayı 37, Ağustos 1984.

PAKALIN, Mehmed Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1983.

SAHİLLİOĞLU, Halil, *1683-1740 Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu Hazine Gelir ve Gideri*, VIII. Türk Tarih Kongresi, II. cildden ayrı basım, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1981.

———, *Yemen'in 1599-1600 Yılı Bütçesi*, Yusuf Hikmet Bayur'a Armağan'dan ayrı basım, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1985.

Şemseddin Sami, *Kamus-ı Türkî*, Dersaadet, 1317.

Süleyman Sûdi, *Defter-i Muktesid*, İstanbul 1307.

TABAKOĞLU, Ahmet, *Türk İktisat Tarihi*, Dergah Yay., İstanbul 1986.

TOPALOĞLU, Bekir–Hayreddin KARAMAN, *Arabça-Türkçe Yeni Kamus*, İstanbul 1979.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhal*, Türk Tarih Kurumu Yay., 3. Baskı, Ankara 1984.

ÜNVER, A. Süheyl, "Siyakat Yazısı ve Kuyûd-ı Atika", *İstanbul Belediye Mecmuası*, Yıl 1931, sayı 87.

YAZIR, Mahmud Bedreddin, *Eski Yazıları Okuma Anahtarı*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 4. Baskı, Ankara 1983.

——— , *Medeniyet Âleminde Yazı ve İslâm Medeniyetinde Kalem Güzeli*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, II. Baskı, Ankara 1981.

——— , *Siyakat Yazısı*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yay., 2. baskı, Ankara 1978.

YENİÇERİ, Celâl, *İslâm'da Devlet Bütçesi*, Şamil Yay., İstanbul 1984.

YURDAYDIN, Hüseyin Gazi, *Matrakçı Nasuh*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1963.

ZEYDAN, Corci, *İslâm Medeniyeti Tarihi I-V*, Tercüme eden Zeki Megamiz, İstanbul 1328.

SÖZLÜK

SÖZLÜK

ades Mercimek.

âdet tezkiresi Osmanlı Sarayı'nda verilmesi âdet hâline gelmiş kumaş, hil'at ve benzeri şeylerin verilmesi için Teşrîfât Kalemi'nden yazılan tezkire.

âdet-i ağnâm Koyun ve keçiden alınan vergi.

âdet-i zemistânî Kışın verilmesi mutad olan.

ağnâm-ı celeb-keşân Celeplerin koyunları.

âhen-i hâm Ham demir.

ahz u kabz Ele geçirmek.

ahz-eş Alınan.

akçe-i mu'accele Muaccele akçesi.

akmîşe Kumaşlar.

alâ vechi'l-guremâ Borcu eşit paylaşma.

alîk Hayvan yemi.

âlû Erik.

âmed Geldi, gelen. Maliye ve Rusûmât idarelerinde *defterlere kayıt* mânasında kullanılırdı.

an-cânib Tarafından.

an-mahall-eş Mahallince, yerden.

an-mevâcib Mevâcibden, üç ayda bir ödenen aylıkdan.

an-tahvîl Tahvilden.

an-tertîb Tertibinden.

an-vâcib Tahakkuk eden ulûfenin ay veya yılının başına gelerek ulûfe gelirine işaret eder.

an-yed Elinden, vasıtasıyla.

ard Buğday unu.

arûs Gelin.

asel Bal

atîka Azad edilmiş cariye.

avâid Aidatlar.

avârız Fevkalâde haller ve harp sebebiyle tahsil olunan vergi.

âverden Getirmek.

âyende ve revende Gelenler ve gidenler.

bâ narh-ı cârî Câri, geçerli narh ile.

bâb Adet, kapı.

bâd-ı hevâ 1. Dilimizdeki söylenişi bedava, çok ucuz. 2. Osmanlı Devleti'nde örfî vergilerin tekâlif kısmından olanı. Bu vergi, bulunduğu bölgenin kanun ve geleneğine göre her yıl para olarak toplanırdı.

bahâ-eş Onun bahası.

bârânî Yeniçerilere, erbainden erbaine verilen ve *zemistânî* de denilen yağmurluk.

bâz be-Hazîne Tekrar Hazineye iade etmek.

bâz Geri iade.

bâz ibkâ Tekrar ibka olundu.

bâz mukarrer Tekrar ibkâ edilen.

be-cây Yerine.

be-cihet Cihetine. *be-cihet tezkiresi* Bir işin görülmesi için Hazîneden verilecek paraya ait tezkire.

be-mübâşeret Kendisinin işe başlamasıyla.

be-tımar-ı dâdegân Tımar verilenlere.

bedel-i nüzül Sürsat, ordu sefere giderken civar köyler halkının ordunun geçeceği yollara getirdiği zahireyi rayiç üzerinden satması daha sonraları bir bedele dönüştürüldü ki sattıkları bu zahireye sürsat zahiresi, verdikleri paraya da sürsat (nüzül) bedeliyesi denilirdi.

bedel-i sürsat Sürsat bedeli. Harp zamanında halktan sürsat adıyla ve tekâlîf-i harbiye suretiyle alınan zahirenin bedeli.

behre Hisse, pay, Bağdad, Musul gibi Arab ülkelerinde ikta' tabiri yerine kullanılan kelime olup, tamamen harac-ı mukâsemeyi ifade etmektedir.

bennâk Çift vergisiyle mükellef olan kimse ile aynı evde oturan ve *mücerred* denilen oğul evlenirse *bennâk* adını alır ve ortalama 12 akçe vergi verirdi. Bu *resm-i bennâk* vergisinin diğer bir adı da *resmi-i raiyyet* idi.

ber-mûceb Gereğince.

ber-vech-i iştirâk Ortaklık yolu ile.

ber-vech-i tekmîl Tamamlanmak üzere.

berat dâde Berat verildi.

berat sitâde Berat almak.

berây İçin.

berây-ı ferş kerde Döşenmesi için.

berây-ı mesârif-eş Onun masrafı için.

berây-ı ücret ve behâ-eş Onun bahası ve ücreti için

besâtîn Bostanlar, bağlar.

Bevvâbîn-i Dergâh-ı Âlî Dergâh-ı Âlî kapıcıları; Topkapı Sarayı'nın Bâbüsselâm denilen ikinci kapısını bekleyen kapıcılar.

bûde Olmuş.

bürüme Başlığın üzerine sarılan sarıklardan birinin adı. Orhan Gazi, maiyetine ak börk giymelerini, Dîvân'a gelirken bunun üzerine bürülü tülbent sarmalarını istemişti. Bu usul zamanla timar sahiplerine de taammüm ederek üç bin akçelikten yukarı timar tasarruf edenler de bu tarzda sarık sarmışlardı.

câmehâ Elbiseler.

Celâliyân Celâlîler.

cev Arpa.

cihât Taraf, yan; yer, mahal; suret, bakma, nazar; ufakça olan vazife, maaş.

cihet Yön. Harcama alanı, ücretin ait olduğu hizmet.

cirâye-i misâfirîn Misafirlere verilen gündelik yemek.

cizye Gayrımüslimlerden alınan baş vergisi.

cumâdeyn Cemâziye'l-evvel ve cemâziye'l-âhir ayları.

cüneyne Bahçe.

çuka Yünden mamul bir tür kumaş.

dâde Verilen, verilmiş.

dâden fermûde Verilmesi emredilmiş.

Dârüssaâde ağası Kızlar ağası da denilen Dârüssaâde ağaları, sarayda bulunan harem ağalarının başı ve resmî teşrifatta sadrazâm ile şeyhülislâmdan sonra gelen kişiydi. Dârüssaâde ağaları aynı zamanda Mekke ve Medîne'ye (Haremeyn-i Şerifeyn'e) ait evkafın nâzırı idiler. Ayrıca hükümdar namına olarak sultan vakıflarının idaresine bakarlardı. Her yıl yapılan surre alayları da bunların nezâretinde olurdu.

defter-i atik Tahrir yapıldıktan sonra bir evvelki defter vaziyetine düşen.

defter-i cedîd Tahririn kaydedildiği defter.

defter-i köhne Bir yerin ikinci kez tekrarlanan tahriri sebebiyle önceki atik ve cedid defterlere verilen isim.

defter-i müfredât Toptan bilinen şeylerin tek tek ve ayrı ayrı zikredildiği defter.

dekâkîn Dükkânlar.

dellâliyye Dellâl vasıtasiyle satılan bir şey için, satın alan tarafından dellâla yüzde iki nisbetinde verilen ücret.

der-kenâr Sorulan sualler hakkında ilgili evraka yazılan mülâhazalar.

der-pâre Para cinsinden olarak.

der-pîş-i hümâyûn Padişahın huzurunda.

devât Hokka ve kalem muhafazası vazifelerini aynı zamanda gören dividin Arapça ismi.

dühn Yağ.

ebniye-i mütekâsire Çokça binalar.

edâ-eş lâzım Onun ödenmesi lâzım.

el-hâletü hâzihî Şu an, şimdiki hâl.

el-mukarrer Olağan, mutad.

el-vâkı Oldu. (Tarihlerin başında zikredilir.)

enâm Halk, mahlûkat, insanlar.

erba'în Kânûnıevvelin 9'undan Kânûnısânînin 17'sine kadar süren kışın en soğuk 40 günü.

erz Pirinç.

es'âr Yiyecek ve içecek gibi zarurî ihtiyaç maddelerine hükümet veya belediye tarafından konulan kıymet, narh, tarh.

esâmî İsimler.

esedî Üzerinde arslan resmi olan Felemenk akçesi.

eshâm Karşılığı, İstanbul Gümrüğü'yle diğer güvenilir vâridât olan ve mukabilinde muntazaman faiz ödenen istikraz kuponları (hisseleri).

eş Farsça izâfet hâlindeki (birleşik) üçüncü şahıs teklik zamiri; onun. *mesârif-eş* Onun masrafı *râh-eş* Onun yolu.

eşkinci Müsellem, yaya, yörük ve tatar gibi sefere katılanlara denir.

evkât-ı hamse Beş vakit (namaz).

ez ân-sebeb O sebepten

ez ziyâde Fazlası.

felvaris Şubat ayı.

fermûde Emredilmiş, emir.

ferş Döşeme, yayma, yaygı.

ferş şude Döşenmiş idi.

fevkânî Birden fazla katı olan ev, bir evin üst katları.

fevt olmak 1. Kaybetmek. 2. Ölmek.

fî Baha, bedel, kıymet.

futa İş esnasında giyilen ve ekseriya koyu renkte olan önlük.

fülfül Karabiber.

galle Gelir.

gâye Hicrî ayın son günü.

gayr-i ez... ...den gayri.

gebran Hıristiyan.

gediklü Yeniçeri cemaatinden, kıdemlerinden dolayı imtiyazlı olanlar.

gendüm Buğday.

girah Arşının onaltıda biri.

gölük At, katır gibi yük taşıyan hayvanlara verilen umumî isim.

gurebâ-i yemîn Kapıkulu Süvari Ocaklarından beşinci bölüğe verilen isim. Bayrakları sarı ve beyaz renkliydi.

gurebâ-i yesâr Kapıkulu Süvari Ocaklarından altıncı bölüğe verilen isim. Bayrakları yeşil ve beyaz renkliydi.

gurre Hicrî ayın ilk günü.

güşt Et.

hadîka-i hâssa Sarây-ı Hümâyûn bahçesi.

harbeci Sadrâzamın istediği kişileri yakalayıp, suçlu olanları hapsetmekle görevli bulunan ve muhzır ağanın maiyyetinde olan kişi.

harc Masraf.

hâric ez-mânde Mânde olanın dışında.

hâric ez-defter Yeni arazî tahriri yapılırken eski tahrire göre fazla çıkan nüfus ve araziye denir. Bu şekilde ortaya çıkan nüfus, bulundukları yerin sahib-i arzına üç sene müddetle kışlak vergisi verdikten sonra bennâk sınıfına dahil olurlardı.

hâsıl mine's-sub' Yedide birden hâsıl olan gelir.

hâsıl Ürün, gelir.

havâtîn Hatunlar, hanımlar.

hayme-i hâssa Padişahın çadırları.

hazîne tezkiresi Bir işin yerine getirilmesi için verilecek paraya ait emir.

Hazîne-dâde fermûde Hazineye verilmesi emredilmiş.

Hazîne-i Bîrûn İç hazine.

Hazîne-mânde Hazineye kalmış, tasarruf olunmuş para.

Hazîne-nüvişte fermûde Hazineye kaydolunması emredilmiş.

hilâf-ı inhâ şude Aykırı bildirilmiş.

hiyme Odun.

hod Kendi.

höşk Kuru.

hucurât Odalar, hücreler.

hurda Perakende.

hüccet Bir hükmü ihtiva eden veya akit, ikrar, vasî tayini gibi hukukî bir hâdiseyi tespit eden ve bir kadı'nın huzurunda tanzim olunan belge.

hüccet sitâde Hüccet almak.

în kadar meblağ Bu kadar meblağ.

işân Farsça 3. çokluk şahıs zamiri, onlar.

ibtidâ Başlama, başlangıç, ilkin, en önce, başta; Yeniçeri Ocağı'nda yazılı olanların hüviyet varakalarına verilen ad.

icâre 1.Kira. 2. Vakfa veya devlete ait kira. *İcâre-i zemîn* Üzerine bina ve bağ yapılan arazinin öşrüne mukabil devlete verilen vergi. *İcâre-i muaccele* Peşin kira. *İcâre-i müeccile* İleride verilecek kira.

icmâl Maaş ve arazi tesciliyle ilgili hususî ve resmî muameleleri ve tatbik edilen müfredatların özetlerini açıklayan ve tutulan hesapları hülâsa olarak ve topluca gösteren defter veya cetvel; Merkezi idarenin yıllık gelir ve giderini gösterir bütçe.

İhtisâb bedeli Belediye geliri olarak damga, tartı, ölçü, pazar ve panayır vergisi altında alınan vergi ile hile yapan esnaftan alınan para cezalarının umumî adı.

ilâ-yevminâ hâzâ Günümüze.

ilmühaber 1. Bir resmi daireye takdim edilmek üzere bir kişinin ahvali hakkında mensup bulunduğu yere verilen tasdikname. 2. Bir meblağ veya evrak vesairenin teslim olunduğunu bildiren ve götüren adamın eline verilen pusula.

iltizâm Devlet vâridâtından ağnâm ve a'şâr gibi bir şubeyi veya mîrî yahut hususî bir çiftlik vâridâtını; bedelini, vadesi geldiğinde ödeyeceğine kefil göstererek, toptan üzerine almak.

inhâ Bir memurun amirine bir konu hakkında yazdığı kâğıt.

irsâliye Mukâtaa bedelleriyle hükümet merkezine gönderilen diğer paralar hakkında kullanılır bir tabirdir.

ispenç Müslüman ahali üzerine harac-ı muvazzafı karşılamak üzere konulan resm-i çift vergisinin gayrimüslim reayadaki adı, şahsî vergi.

izdiyâd Fazla, ziyadeleşme, artma, çoğalma.

kadîmü'l-eyyâm Geçmiş günler.

kâime 1. Büyük makamdan küçük makama uzun kâğıtlar üzerinde yazılan resmî yazı. 2. Hazineden karşılığı temin olunarak tedavüle çıkarılan ve akçe yerine alınıp verilmede de kullanılan kâğıt.

kal'i Kalay.

kapu Hükümet dairesi.

karye Köy.

kasr-ı yed Her hangi bir maaş, dirlik veya hak ve vazifeden kendi isteği ile el çekip vaz geçmek.

kayd şud Kayd olunmuş.

kerde Yapma, yapılmış.

keyl Değişebilir ölçek, muhtelif nevileri vardır. Bir İstanbul kilesi ortalama 25 kg dır.

kıst Parça parça ödenen bir borç ve sairenin her defada verilen kısmı, taksit, taksite bağlanmış borcun verilen kısmı, kapıkulu askeri ulûfesinin üç ayda bir verilen kısmı.

kirpas Ham bez, pamuk ve keten bezi.

kisve Elbise.

lezez Şevval, Zilka'de, Zilhicce ayları.

ma'denus Maydanoz

mâ-i lezîz Tatlı, lezzetli su.

mahlûl Doğrudan vârisi olmadığı hâlde vefat eden kişinin vakfa ve devlete kalan mirası; dağılan her hangi bir devlet hizmeti.

mahsûb 1. Hazineye gelir kaynağından girmesi gerekli meblağı, devletten alacaklı olan bir kimseye ihale etmek. 2. Sayılmış, hesap olunmuş, hesaba geçirilmiş.

makrame Havlu, peşkir. *Makreme-i dest* El havlusu.

maktû' Kesilmiş, kesik; bahası kesilmez, pazarlık kabul etmez; tarla hâlinde vakfedilmiş iken sonradan arsa veya bağ ve bahçeye dönüştürülen yer için a'şâra mukabil verilen ve devlete ait olan kiranın tayin edildiği götürü usulü.

mâlikâne Yaptıkları hizmetlerden dolayı bazı askerî, mülkî şahıslara ve emeği geçmişlere, vâridâtından hayatı boyunca istifade etmek üzere rakabesi devletin, tasarrufu şahsın olmak şartıyla verilen arazi.

mânde mevâcib Yeniçerilere ödenen aylıklardan, sahiplerinin ölümleri veya başka sebeplerle ödenmemiş olanlar.

mândegân Emekliye ayrılanlar.

masar Muharrem, Safer, Rebîülevvel ayları.

mauna / mavna Osmanlı donanmasında kullanılan bir tür harp gemisi.

mefkûd Olmayan, bulunmayan (akçe).

mekâre / mekârî / mükârî 1. Eşya ve levazım naklinde kira ile tutulan hayvanlar. 2. Kira hayvanlarına yüklenilmiş eşya ve levazım.

mekâreci / mükârîci 1. Eşya ve levazım nakli için kirayla hayvan çalıştıran kimse. 2. Naklolunan eşya ve levâzım-ı askeriyyenin nakil ve korunmasına memur kişi.

memerr Geçecek yer, yol.

memhûr 1. Yeniçerilere ve kale muhafazasında bulunanlara ait ulûfeleri gösteren (mühürlenmiş) vesika. 2. Mühürlenmiş.

memhûr temessük Mühürlü temessük.

mensûh Hükümsüz bırakılmış, lağv ve ilgâ edilmiş.

meremmet/merammât/merâmet Muvakkaten ve sathîce tamir.

meştâ 1. Harp hâlindeki ordunun kışlamak için bulunduğu yer. 2. Kışın ikamet olunan yer, kışlak.

mevâcib tezkiresi Devlet hazinesinden ulûfe alanlara mahsus bir çeşit bordro.

mevâcib Yeniçerilere üç ayda bir ödenen maaş.

mevâlî 1 Sahip olanlar, velinîmetler. 2 Azadlı, azad olmuş köleler.

meviz Muz.

Mevkûfât Kalemi (Rusûmât Kalemi) Avârız, bedel-i nüzül ve sürsat vergileriyle; zahire mübayaası ve nakliyle; bir işe tahsis edildiği hâlde harcanmayan mevkûf akçeyi Hazineye geçirmekle görevli kalem.

mevkûfât Münhal olan memuriyet veya dirliklerin devlete intikal eden gelirleri, vakf edilmiş yerlerden hazineye ait vâridât fazlaları, örfî vergilerden harbe ait olanlar.

meyve-i höşk Kuru meyve, kuru yemiş.

meyve-i ter Taze meyve, taze yemiş.

mîr-i ahûr Padişah ahırının âmiri.

mîr-i aşîret Aşiret reisi.

mîrahûr-ı evvel Istabl-ı Âmire'deki atların bakımlarıyla ve idaresiyle uğraşanların başında bulunan kişi.

mîrî Devlete ait menkul ve gayrımenkul olan şeyler, devlete ait.

min zâlike'l-bâkî Bundan baki kalan.

minhâ Ondan, çıkan, harcanan, masraflar.

minhu Ondan.

misâl-i hümâyûn Ferman.

mu'accele Devlete ait olan (mîrî) iltizam ve mukâtaaların ve taksitle satılan emlâkın peşin olarak alınan mikdarı.

mu'tedile Devlet veya belediyece zarurî ihtiyaç maddelerine ortalama bir bedel narh konulması.

muhallefât Vefat edenin miras olarak bıraktığı menkul ve gayrimenkul mallar.

Muhâsebe-i Evvel Osmanlı Devleti'nin en önemli kalemi olan Başmuhasebe.

muhassıl 1. Mîrî vergileri toplamakla görevli kimseler. 2. Tanzimat dönemine kadar mîrî mukâtaaları iltizam eden vezir, vali ve a'yâna da muhassıl denirdi.

muhavvata Avlu.

mukarrer İbkâ; devlet ricâlinden birinin veya bir vazife sahibinin yerinde bırakılması; ulûfe dağıtımında ocak halkına yapılacak bir miktar zam.

mukâtaa Devlete ait bir gelirin, bir bedel karşılığında kiralanması.

mübâşeret Girişme, tutuşma, bir işe başlama.

mübaşir Devletçe yapılması gereken bir işe başlaması için kendisine emir verilmiş kişi.

mübâyaa fî Satış fiyatı.

mültezim Bir mahallin rusûm ve vâridâtını götürü olarak ve müzâyede ile uhdesine alıp kâr ve zararı kendisine ait olmak üzere belirlenen bedeli taksitli olarak Hazine'ye ödeyen kişi; *a'şâr mültezimi, maden kömürü mültezimi* gibi.

mürâselât Tahrirat, mektup.

mürdemân Öldürülenler.

müsellem Eskiden asker sevkinde baltacılık ve arabacılık etmek şartıyla vergiden muaf köylü.

müşâhere Aylıkla kiralamak, aylık alanlar, aylıklılar.

müşâhere-horân Devletten maaşlarını aylık olarak alanlar.

müteferrika 1. Cins ve türleri önceden tayin olunamayan muhtelif masraf ve böyle masraflar için verilen meblağ. 2. Muhtelif hizmetlerde kullanılan kimselere verilen ad.

mütemekkin Bir yerde sâkin olan, ikamet eden.

mütevellî Bir vakfın idaresine memur ve Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti'nin görüşü ve müsaadesiyle harcamaya mezun kişi, tevliyet sahibi. Mütevelli, ekseriya vakfedenin evlâdı olur.

nân Ekmek.

navl / navul Gemi kirası, gemi ve vapura eşya ile yolcular için verilen ücret.

ne kerde Yapılmamış idi.

ne şude Olmamış idi.

nefy ü iclâ Sürgüne göndermek, uzaklaştırmak.

nemek Tuz.

nevrûziyye Her sene nevruzda, yani 22 Martta müneccimbaşının yeni takvimi takdim ettiği zaman padişahtan aldığı ihsan. Nevruz münasebetiyle yapılan tatlının, macunun adı.

nısf Yarım.

nukılet Nakledildi.

nühas Bakır.

nüvişte fermûde Yazılması emredildi.

nüvişte Yazıldı, Yazılan şey.

nüzül Ordunun, sefer dolayısiyle konakladığı yer ve burada gerekli olan mühimmat.

ocaklık Herhangi bir yerin gelirinin hayatta olmak şartıyla ve irsiyet yoluyla intikal etmek üzere bir kimseye tevcih edilmesi; parası biten kaleye başka mukâtaadan para aktarılması; kale muhafızlarının veya şehir yerli neferlerinin ulûfelerine veyahut Tersâne masraflarının karşılığı olarak tahsis olunan öşür veya örfî hâsılât.

penbe Pamuk.

perakende olmak Dağılmak.

pîş ez-în Bundan önce

recec Rebîülâhir, Cemâziyelevvel, Cemâziyelâhir ayları.

reft Gitti. Maliye defterlerinde *kaydı silindi* mânasında kullanılırdı.

resîd Sona erdi, yerine vardı.

resm Devlet namına tahsil olunan vergiler.

resm-i âsiyâb Değirmen vergisi ki yıllık 60, altı aylık 30, üç aylık 15 akçedir.

resm-i bejik Domuz kesimi üzerine alınan vergi.

resm-i bostân Bostan, bağ vergisi.

resm-i çift Örfi vergilerin tekâlif cinsinden olan ve en az bir çiftlik miktarındaki araziyi eken köylüden senede bir kez alınan vergi.

resm-i kaçkun Başıboş olarak tutulan ve bir ay bekletildikten sonra sahibi çıkmadığı için bulana verilirken kendisinden alınan vergi.

resm-i kevvâre Kovan resmi, mîrî arazide kovandan elde edilen baldan alınan vergi.

resm-i kiyâh Ot vergisi.

resm-i nâibcik Sancak beyi adına alınan vergi.

resm-i vâlicik Vali veya beylerbeyi adına alınan vergi.

resm-i yava Başıboş olarak tutulan hayvanların sahibi bulunduğunda kendisine teslim sırasında alınan vergi.

revgan Yağ.

rîhtegân Top döken san'atkârlar.

rîhten Dökmek, akıtmak.

ru'ûs Vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, mevâli, tımar ve zeâmet sahipleri müstesna olmak üzere Osmanlı Devleti'nde mevcut bütün devlet hizmetleriyle evkaf ve hazineden maaş alan her türlü memurların inhâ muamelesini anlatan kâğıda verilen isim.

rusûmât 1. Muhtelif malların devlete ait olan vergileri. 2. Gümrük idaresi; *Rusûmât Emâneti, Rusûmât Emîni, Rusûmât Dairesi* gibi.

sahh Ferman, berat ile bazı resmî evrak ve kayıtların doğruluğunu temin için üzerlerine konulan işaret.

sâlyâne Bazı memurlara, müstahdemlere; Kırım hanları ve ailelerine, sancak ve derya beylerine verilen senelik maaş.

sârbân Padişahın develerine bakan kimseler.

savad Gümüş üstüne kurşunla ve özel bir şekilde yapılan karakalem nakış, süs.

sayd-ı mâhî Balık avı.

sâyebân Büyük çadır; gölgelik, tente.

selh Hicrî ayların son gününe denir.

sene-i minhu Adı geçen sene.

ser-â-ser 1 Baştanbaşa. 2. Baştanbaşa sırma ile işli fevkelâde kıymetli kalın ipekli kumaş.

ser-vezzân-ı hâssa 1. Hâssa veznedarbaşısı, Enderûn Hazinesi'nin başveznedarı. 2. Hâssa kantarcıbaşısı.

sevb Elbise.

sûret-i defter Defterden çıkarılan suret; defter örneği.

surh Kırmızı.

sükkân Sâkin olanlar, oturanlar.

sümn (sümün) Kuruşun sekizde biri olarak kabul gören Fransa menşeli bir sikke.

sümn-i sehim Sekizde bir hisse.

sürb Kurşunlu mahzen, Tersâne-i Âmire'deki levazım anbarı.

sürgünân Sürgünler.

şem-i asel Balmumu.

şorba-ı mukarrere Verilmesi âdet olagelen çorba.

şude bude Olmuştu.

şude fermûde Olması emrolundu.

şude Oldu.

şukka Parça kumaş, kâğıt, küçük tezkire, mektup, büyükten küçüğe yazılan resmî vesika.

ta'yînât Askere verilen yiyecek ve içecek. Tayinat aynî olarak değil de nakdî olarak yapılırsa, bunun adı *tayînat bedeli* olur.

tâbe serâhu Allah onun toprağını mübarek kılsın.

tabhiyye Bir şeyin pişirilmesi için fırın vesaireye ödenen ücret.

tahtanî Tek katlı ev, bir evin alt katı.

tahvîl 1. Sefere katılmayanlardan ve ölenlerden dolayı mahlûl kalan timar ve zeâmetlerin başkasına tevcihi. 2. Devletin borçlanmak (istikraz) için çıkardığı senet. 3. Ruznâmçe örneği ile değiştirilmek üzere Hazîneye ödeme yapana veya istihkak sahibine, ilgili bulunduğu malî kaynağın kaleminden verilen ve bu işlemin tamamlandığını gösteren Defterdarlığa ait belge. Geliri padişaha ait bir vergi tahsili veya devlet işletmesinin üç yıllık süre ile iltizama verilme işlemi. *tahvîl tezkiresi* Bir paranın alındığını gösterir Defterdarlığa ait makbuz.

takrîr Bir işi resmen ve yazılı olarak ait olduğu makama bildirmek. *takrîr-i âlî* Sadrâzam tarafından padişaha yazılan kâğıt, önceleri buna *telhis* denirdi.

te'zîn Müezzinlik hizmeti.

tedâhül Aylık vesair alacakların vaktinde ödenmeyip gecikmesi.

tefâvüt İki şeyin birbirinden farklı olması, iki şey arasındaki fark.

tefâvüt-i hasene Hicrî sene ile malî sene arasındaki on gün ve yirmibir saatlik farktan meydana gelen vâridât farkı.

tefâvüt-i hasene ve guruş Altın ve gümüş paralar piyasa rayicinin bir iki akçe aşağısında hazineye alınıp bu rayicin üstünde masraf gösterilerek aradaki farkın hazineye kâr kaydedilmesi.

tekâlif Örfî rusûm; *tekâlif-i örfiyye, tekâlif-i şer'iyye*. Başlıca tekâlif şunlardır: Mücerred, raiyyet, çift bennâk, çift bozan, yaylak ve kışlak, balta, gümrük, kaçkun, tapu, arûsiyye.

telâtin Deri.

telhîs Kısaca mütalaasını bildirmek üzere sadrâzam tarafından padişaha sunulan yazılı kâğıt; kanunla muayyen olmasına rağmen padişahın tasdikine muhtaç olan sadrâzam arzı.

temessük 1. Borç için alınıp verilen senet. 2. Yapılan resmî anlaşmayı (muahedeyi yapan tarafından mühürlenerek) tasdik eden kâğıt. 3. Tımar ve zeâmet sahiplerini belgeleyen vesika.

temlik Birisini bir mala ve mülke mâlik ve mutasarrıf etme, birine bir mülk kazandırma.

terakki Yevmiye zammı, ödenek yükselmesi; Kapukulu askeri, topraklı süvari ve diğer askeri sınıflarla devletten maaş alan memurlara ait aidatın muhtelif vesilelerle artması.

teşrîfatî Merasimde protokol işlerine bakan memur.

tetimme-i yevmü'l-isneyn İsneyn (pazartesi) günü için verilen/yapılan ek harcama v.s.

tevcîh Memuriyet ve rütbe vermek.

tevliyet 1. Birini bir vakfa mütevelli olarak tayin etmek 2. Mütevellilik, mütevelli sıfat ve vazifesi.

tezkire 1. Aynı şehir ve kasabadaki resmî dairelerin ve halkın birbirine yazdığı kâğıt. 2. Resmî dairelerde yazı işleriyle uğraşanlar, tezkireciler. 3. Reisülküttabın Dîvân-ı Hümâyûn üyelerine verdiği hüviyet varakası. 4. Esnafa ve halka verilen resmî kâğıt. *esnaf tezkiresi, redif tezkiresi, gümrük tezkiresi* gibi.

tezkire-i edâ dâde Eda tezkiresi verildi.

tezkire-i hazîne nüvişte Hazîne tezkiresi yazıldı.

turuş Turşu.

utekâ Azad edilmiş cariyeler, köleler.

ürz Pirinç

vâcib Ulûfe, mevâcib.

veled-eş Onun oğlu, Kapukulu süvarilerinin doğan erkek çocuklarına verilen isim.

vezzân Veznedar; kantarcı.

voynuk Seferde ordunun, vezirlerin ve devlet adamlarının atlarına bakmak ve sefer hâricinde de Has Ahur ile çayırlarda görevlendirilmek üzre gayrimüslimlerden teşkil olunanlara denir.

vuzi'a min zâlik Bundan şu masraf edildi. Giderleri anlatmak için kullanılır.

yave Başıboş, sahipsiz hayvan.

yük Yüz bin akçe. (Beş yüz kuruş kese.)

za'îm Büyük tımar sahibi, tımarcı. Eskiden bazı konsoloslara da bu ad verilirdi.

zeminhâ-i hâssa Hâssa mahalleri, padişaha ait yerler.

zemistânî Yeniçeri ağası ve ocak ağaları ile saray mensuplarına kışlık verilen elbise ve elbise bedeli.

zevâid Vergilere görülen lüzum üzerine, sonradan ilâve edilen kısım.

zi'lka'deteyn Zilkade ve Zilhicce ayları.